

Lounais-Suomi

Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2012 / KMO (00434)

KUVAILEHTI

JULKAISUJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA 2013
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	ASIANUMERO 1513/2013/04.01.
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA		
ALUEEN NIMI		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI		
ALUEYKSIKKÖ		
TEKIJÄ(T)	Jouni Taivainen	
JULKAISUN NIMI	Lounais-Suomi kulttuuriperintökohteiden inventointi 2012 / KMO (00434)	
TIIVISTELMÄ	Metsähallituksen KMO kulttuuriperintöinventointihanke inventoi touko-marraskuussa 2012 Lounais-Suomen alueella metsätalousmaita Hattulassa, Hämeenlinnassa, Kemiösaarella, Lopella, Oripäässä, Pöytyällä sekä Salossa yhteensä noin 6300 hehtaaria. Kenttätyöaika oli noin kuukauden. Inventoiduilta alueilta tunnettiin ennen inventointia seitsemän muinaisjäännöskohdetta. Inventoinnissa löydettiin uusia muinaisjäännöksiksi ehdotettavia kohteita 54 kpl sekä yksi tuhoutunut muinaisjäännös. Kaikki löydetty kohteet ovat historialliselta ajalta. Kohteista 15 on venäläisaikaisia puolustusvarustuksia (Parolannummen varuskunta- ja harjoitusalue), 14 on kaskiröykkiöalueita, 9 nauriskuoppaa, yksi viljelyröykkiöalue, kaksi kuoppakohdetta, yksi röykkiökohde, kaksi tervahautaa, neljä hiilimiilua, yksi miilumajan jäännös sekä yksi venäläisaikainen sotilashautausmaa (Parolannummen varuskunta- ja harjoitusalue) ja neljä historiallisen ajan kylätonttia kahden eri kylän alueelta (Hattulan Nummi eli Vähä-Luolainen ja Kemiönsaaren Skinnarvik). Inventoinnissa kiinnitettiin huomiota myös muihin metsien kulttuuriperintökohteisiin, joita inventoinnissa löydettiin yhteensä 21 kpl. Nämä eivät ole lain suojaamia ja ne on tarkoitettu huomioitaviksi vain Metsähallituksen omissa ohjeistuksissa, mikäli suojeluviranomainen ei muuta määrää.	
AVAINSANAT	Kulttuuriperintöinventointi, KMO, Lounais-Suomi, arkeologia, Metsähallitus	
MUUT TIEDOT	Kannen kuva: Eero Kakkuri kävelee Hämeenlinnan Laarinaho 1 kaskiröykkiökohteessa, joka löydettiin inventoinnissa.	
SARJAN NIMI JA NUMERO		
ISSN		ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)
SIVUMÄÄRÄ	295	KIELI SUOMI
KUSTANTAJA		PAINOPAIKKA
JAKAJA	Metsähallitus, metsätalous	HINTA

Arkistotiedot

Tutkimuskohteen koko nimi	Lounais-Suomi kulttuuriperintökohteiden inventointi 2012 / KMO (00434)
Kunta/kaupunki, kylä/kaupunginosa, tila/kortteli tontti	Hattula, Hämeenlinna, Kemiösaari, Loppi, Oripää, Pöytyä sekä Salo
Tutkimuksen laji (inventointi, kartoitus)	Inventointi
kohteen ajoitus	Esihistoriallinen aika – Uusi aika
peruskarttalehti/-lehdet	
Kohteen sijainti yhteiskoordinaatistossa	
Maanomistaja	Metsähallitus, metsätalous
Tutkimuslaitos	Metsähallitus
kenttätöyönjohtaja	Jouni Taivainen
Tutkitun alueen laajuus	6300 ha
Tutkimuksen kustantaja ja tutkimuskustannukset	Metsähallitus
löydöt (nrot), diarointi pvm. kokoelma, tallennuspaikka	-
rahakammioon toimitetut rahat	-
rakennusfragmentit (nrot)	-
mustavalkonegatiivit, diapositiivit ja digitaaliset kuvatallenteet (nrot)	Kuvat on tallennettu Metsähallituksen arkistoon. Tekijänoikeus kuviin on Metsähallituksella.
aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit	-
arkistoitu kirjeenvaihto (tutkimusluvan diaarino, lausunnot)	
mahdolliset tutkimuskohdetta koskevat julkaisut	
tutkimuskertomuksen sivumäärä	295
Alkuperäisen tutkimuskertomuksen säilytyspaikka ja kopioiden säilytyspaikat	Metsähallitus arkisto. Asianumero 1513/2013/04.01.

Tiivistelmä

Metsähallituksen KMO kulttuuriperintöinventointihanke inventoi touko-marraskuussa 2012 Lounais-Suomen alueella metsätalousmaita Hattulassa, Hämeenlinnassa, Kemiösaarella, Lopella, Oripäässä, Pöytyällä sekä Salossa yhteensä noin 6300 hehtaaria. Kenttätyöaika oli noin kuukauden.

Inventoiduilta alueilta tunnettiin ennen inventointia seitsemän muinaisjäännöskohdetta. Inventoinnissa löydettiin uusia muinaisjäännöksiksi ehdotettavia kohteita 54 kpl sekä yksi tuhoutunut muinaisjäännös.

Kaikki löydetty kohteet ovat historialliselta ajalta. Kohteista 15 on venäläisaikaisia puolustusvarustuksia (Parolannummen varuskunta- ja harjoitusalue), 14 on kaskiröykkiöalueita, yhdeksän nauriskuoppaa, yksi viljelyröykkiöalue, kaksi kuoppakohdetta, yksi röykkiökohde, kaksi tervahautaa, neljä hiilimiilua, yksi miilumajan jäännös sekä yksi venäläisaikainen sotilashautausmaa (Parolannummen varuskunta- ja harjoitusalue) ja neljä historiallisen ajan kylätonttia kahden eri kylän alueelta (Hattulan Nummi eli Vähä-Luolainen ja Kemiönsaaren Skinnarvik).

Muinaisjäännösten lisäksi inventoinnissa kartoitettiin 21 muuta kulttuuriperintökohdetta, joista kaksi oli ennestään merkitty muinaisjäännösrekisteriin (toinen mahdollisena muinaisjäännöksenä ja toinen muuna kulttuuriperintökohteena). Muiden kulttuuriperintökohteiden joukossa kartoitettiin mm. metsänvartijatorpan jäännökset, kappelin- ja krouvin paikka sekä Helsingin olympialaisten nykyaikaisen viisiottelun maastoratsastuksen harjoituseste.

Inventointialueen kulttuuriperintö on kaikkiaan monipuolinen johtuen siitä, että se käsitti metsätalousalueille poikkeuksellisesti kahden keskiaikaisen kylän ydinalueita ja Parolannummen monisatavuotisen sotaväen harjoitusalueen. Lisäksi alue ulottui meren rannikolta kauas sisämaahan. Vaikka inventoinnissa dokumentoitujen kohteiden lukumäärä on suhteellisen suuri inventoituun pinta-alaan nähden ($83\text{kpl}/6300\text{ ha} = 13,8\text{ kohdetta}/1000\text{ha}$), niin niiden käsittämän metsätalousmaan pinta-ala on kaikkineen vain noin 26 hehtaaria ja näistäkin valtaosa on mainittujen kahden keskiajalta peräisin olevan kylän tonttimaita (noin 16 ha) sekä venäläisen sotilashautausmaan käsittämä ala noin 3,5 ha. Näin kaikkien muiden kohteiden alle jäävän metsätalousmaan määrä on vain noin 6-7 hehtaaria, mikä vastaa noin promillea inventoidusta alasta.

Inventoinnissa kiinnitettiin myös huomiota siihen, oliko kohteissa tapahtunut vaurioita metsätalouden tai muun ihmistoiminnan johdosta. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että näin on käynyt äärimmäisen harvoin, sillä vaurioita oli vain kahdessa kohteessa, jotka molemmat olivat ennestään tuntemattomia. Toisessa kohteessa oli talvisen puunkorjuun yhteydessä ajettu kaskiröykkiön yli, jolloin se oli hieman litistynyt (Hämeenlinna Laarinaho 1). Toinen vaurioitunut kohde on hiilimiilu, joka on osittain tuhoutunut tieleikkauksessa (Kemiönsaari Råudden 3).

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	4
SISÄLLYS	5
LUETTELO KOHTEISTA	6
1. JOHDANTO.....	7
2. INVENTOINTIALUEEN MAISEMA, LUONTO SEKÄ MAA- JA KALLIOPERÄ.....	8
3. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA.....	9
4. TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	10
ALLEKIRJOITUS	15
LÄHTEET	16
5. KOHTEET.....	17

Luettelo kohteista

Taulukko 2. Luettelo kohteista.

Reiskanro	Mj-rek.	Kohteen nimi	Kulttuuriperintötyyppi	Suojeluesit.	Kunta	Sivunro
155216		Nummi historiallinen kylätontti 1	Asuinpaikat	mj2	Hattula	17
155233		Nummi historiallinen kylätontti 2	Asuinpaikat	mj2	Hattula	25
155740		Nummi historiallinen kylätontti 3	Asuinpaikat	mj2	Hattula	29
155328		Nummi historiallinen kylätontti 4	Asuinpaikat	mj3	Hattula	35
154533		Kamaramäki 4 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	39
154814		Parolannummi 3 kaivanto	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	42
154821		Parolannummi 4 kaivanto	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	46
147943	1000015682	Luolajan leiripaikka kuppikivi	Kulttipaikat	mj1	Hattula	50
154924		Nummi 3 kaivanto	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	54
154959		Nummi 4 kaivanto	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	58
154547		Parolankangas 1 kaivanto	Puolustusvarustukset	mj2	Hattula	62
148495		Sepänaho 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	65
148548		Sepänaho 2 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	68
148576		Sepänaho 3 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	71
148644		Sepänaho 6 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	74
147793		Karhunlähteenkangas 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	76
148472		Ruttanmäki 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	80
148476		Ruttanmäki 2 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	82
147873		Lautakorpi 2 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	84
148397		Pohjanmäki 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	88
147870		Lautakorpi 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hattula	91
148441		Nummi 1 Helsingin olympialaisten harjoituseste	Kivi- ja maarakenteet	muu kp	Hattula	93
148449		Nummi 2 keinumännyt	Muu/määrittelemätön	muu kp	Hattula	96
156868		Parolan Leijona muistomerkki	Taide/muistomerkit	muu kp	Hattula	99
155032		Kaikaanlinna muistomerkki	Taide/muistomerkit	muu kp	Hattula	102
155029		Parolannummi 5 leirialttari	Taide/muistomerkit	muu kp	Hattula	105
148547		Parolannummi 2 kivijalka	Kivi- ja maarakenteet	muu kp	Hattula	108
155035		Nihattula 1 keinumänty	Muu/määrittelemätön	muu kp	Hattula	112
148583		Sepänaho 4 kellarikuoppa	Kivi- ja maarakenteet	muu kp	Hattula	116
148589		Sepänaho 5 viljelyröykkiö	Työ- ja valm.paik.	muu kp	Hattula	119
148671	109010063	Sopenkivi rajakivi	Kivi- ja maarakenteet	mj1	Hämeenlinna	122
147803	109010062	Kruununkivi rajakivi	Kivi- ja maarakenteet	mj1	Hämeenlinna	126
153248	109010068	Vuori kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	129
153273		Vuori 2 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	132
153291		Vuori 3 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	137
153292		Vuori 4 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	140
147809		Laarinaho 1 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	142
147822		Laarinaho 2 kuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	147
147847		Laarinaho 3 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	150
147992		Lähteenmäki 1 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	153
147993		Lähteenmäki 2 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	156
147790		Häränsilmä 1 kuoppa	Kivi- ja maarakenteet	mj2	Hämeenlinna	159
145638		Juotolanmäki kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	162
148022		Mäkelä 1 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	166
148292		Mäkelä 2 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	170
148315		Mäkelä 4 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	172
154467		Pikku-Parola 1 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	175

154489		Pikku-Parola 2 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	178
154490		Pikku-Parola 3 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	181
154491		Pikku-Parola 4 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	184
154492		Pikku-Parola 5 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	187
154507		Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 1	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	190
154530		Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 2	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	193
154531		Kamaramäki 2 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	196
154532		Kamaramäki 3 tuliasema jäännös	Puolustusvarustukset	mj2	Hämeenlinna	199
154534		Kamaramäki 5 viljelyröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Hämeenlinna	202
154567		Kamaramäki 6 venäläinen sotilashautausmaa	Hautapaikat	mj2	Hämeenlinna	205
153293		Hirvikumpu kämppä perustus	Asuinpaikat	muu kp	Hämeenlinna	209
147994		Lähtenmäki 3 nauriskuoppa	Työ- ja valm.paik.	muu kp	Hämeenlinna	211
156447		Tuhkanen 1 krouvi paikka	Liikennekohteet	muu kp	Hämeenlinna	214
156448		Tuhkanen 2 vartiopaikka	Puolustusvarustukset	muu kp	Hämeenlinna	216
148311		Mäkelä 3 kellarikuoppa	Kivi- ja maarakenteet	muu kp	Hämeenlinna	219
153295		Likolammi hiilimiilu ja miilumaja jäännös	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	221
153335		Isonkivennummi 2 hiilimiilu jäännös	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	224
153319		Isonkivennummi 1 hiilimiilu ja miilumaja jäännös	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	227
153313		Keihäsjärvi 2 röykkiö	Kivi- ja maarakenteet	mj2	Loppi	231
153316		Keihäsjärvi 3 kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	234
153302		Keihäsjärvi 1 tervahauta	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	237
153376		Paskalampi 2 tervahauta	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	241
153350		Raunintausta kaskiröykkiö	Työ- ja valm.paik.	mj2	Loppi	244
153339		Mäkelä metsänvartiotorppa jäännös	Asuinpaikat	muu kp	Loppi	248
153375		Paskalampi 1 kolmiomittaustorni jäännös	Muu/määrittelemätön	muu kp	Loppi	254
155772		Päivärinne hautaröykkiö	Hautapaikat	mj1	Kemiönsaari	256
155756		Skinnarvik historiallinen kylätontti	Asuinpaikat	mj2	Kemiönsaari	259
154347		Räudden kivikautinen asuinpaikka	Asuinpaikat	mj2	Kemiönsaari	263
156239		Räudden 4 miilumaja jäännös	Työ- ja valm.paik.	mj2	Kemiönsaari	266
156238		Räudden 3 hiilimiilu	Työ- ja valm.paik.	mj2	Kemiönsaari	270
154350		Räudden 2 kivikautinen asuinpaikka	Asuinpaikat	mj2	Kemiönsaari	274
155767		Skinnarvik pelto jäännös	Työ- ja valm.paik.	muu kp	Kemiönsaari	277
156218		Kummelberget kuoppa	Työ- ja valm.paik.?	muu kp	Kemiönsaari	282
156235		Skinnarvik rukoushuone kivijalka	Kulttipaikat	muu kp	Kemiönsaari	285
156237		Mölnholmen kivijalka	Työ- ja valm.paik.	muu kp	Kemiönsaari	289
155778		Skinnarvik pato	Kivi- ja maarakenteet	muu kp	Kemiönsaari	293

1 Johdanto

Metsähallitus teki Kansallisen metsäohjelman 2015 toteuttamiseen liittyvän kulttuuriperintöinventoinnin Metsähallituksen metsätalousmailla Hattulassa, Hämeenlinnassa, Kemiösaarella, Lopella, Oripäässä, Pöytyällä sekä Salossa. Kaikkiaan inventoitiin yhteensä noin 6300 hehtaaria. Kenttätöaika oli noin kuukauden. Tuona aikana alue saatiin pääpiirteissään tutkittua ja alueen kulttuuriperinnön yleispiirteet hyvin selville. Inventoinnin maastokattavuus on arviolta noin 8-10 %.

Inventoinnissa huomioitiin arkeologiset kohteet kivikaudelta n. 1960 –luvun alkuun sekä rakennukset ja arvokkaat maisemat. Inventoinnin esivalmistelutöissä ja kenttätöiden suunnittelussa tutkittiin alueeseen liittyvää historiakirjallisuutta sekä selvitettiin historiallista kartta-aineistoa. Lisäksi käytössä olivat alueelta aiemmin tehtyjen arkeologisten inventointien raportit, Museoviraston

muinaisjäännösrekisterin tiedot sekä Metsähallituksen SutiGis- ja Reiska – tietojärjestelmien tiedot. Parolannummen alueelta käytössä oli myös laserkeilausaineistosta tehty vinovalovarjokuva. Ennen kenttätöiden alkua ja niiden aikana haastateltiin Metsähallituksenalueella toimivaa henkilöstöä sekä paikallisia asukkaita, jolloin saatiin tietoon lisää tarkastettavia kohteita.

Inventoinnin esivalmisteluvaiheessa ja haastatteluissa tietoon saadut kohteet tarkastettiin maastotöiden aikana ja samalla etsittiin uusia kohteita. Tavoitteena oli inventoida kaikenlaisia maisema/maastotyyppisiä. Inventoitavat metsäalueet ovat pääosin pieninä palstoina laajalla alueella, mikä hidasti ja vaikeutti inventointityötä huomattavasti. Suurimmat yhtenäiset maa-alueet olivat Hattulassa ja Hämeenlinnassa sijaitsevat armeijan varuskunta- ja harjoitusalueet Parolannummella ja Hätilässä.

Inventointi tehtiin parityöskentelynä. Päävastuullisena inventoijana toimi arkeologi Jouni Taivainen, jolla oli apunaan metsänhoitaja Eero Kakkuri sekä yhtenä päivänä ympäristöasiantuntija Risto Savolainen, erikoissuunnittelija Hanna Kelola-Mäkeläinen sekä siviilipalvelusmies Torsti Schulz. Kahtena päivänä Kemiönsaaren Skinnarvikin maastossa oli mukana Susanna Kunnari Merivoimien materiaalilaitokselta.

Inventoinnissa havaitut kohteet dokumentoitiin valokuvaten (digikamera) sekä mitaten. Tarpeen mukaan kohteissa suoritettiin kairauksia ja tehtiin koepistoja. Kohteiden päällä kasvaviin puihin tehtiin myös ikäkairauksia (vanhimmat puut olivat noin 100 -vuotiaita). Kohteet paikannettiin maastotietokoneen Gps-paikantimella pistehavaintoina. Aluerajaukset tehtiin raportointivaiheessa inventointihavaintojen perusteella (näkyvät rakenteet, kairaukset, koepistot, havaintojen levintä, topografia).

Kuva 1: Inventointialueen sijoittuminen Suomeen. Inventoidut alueet ovat kartassa näkyviä vihreitä alueita (metsätalousmaita), jotka on rajattu punaisella viivalla.

2 Inventointialueen maisema, luonto sekä maa- ja kallioperä

Inventoidut alueet sijaitsevat varsin laajalla alueella Lounais-Suomessa. Inventoituja hehtaareja on kaikkiaan vain 6300, mutta ne sijaitsevat alueella, jonka koko on itä-länsi –suunnassa noin 150 ja etelä-pohjoissuunnassa noin 100 kilometriä. Maisema, luonto sekä kallioperä vaihtelevat ko. alueella sen laajuuden vuoksi valtavasti, joten tässä luvussa ei ole tarkoituksenmukaista lähteä kuvailemaan tämän suuralueen ominaispiirteitä. Metsähallituksen metsätalousmaat sijaitsevat kuitenkin yleensä ottaen alueiden karummilla ja ylävämällä seuduilla sekä erossa vesistöistä. Maaperä on

pääsääntöisesti moreenia, mutta esim. Hattulan ja Hämeenlinnan Parolannummella on hietamaata ja harjumaastoa.

Kanta-Hämeen alueelta on tehty muinaisrantatutkimus, joka osin ulottuu tutkimusalueelle (Hanna Virkki ja Kalevi Hokkanen 2007). Sen mukaan Baltian jääjärven aikaan alue oli joko jään tai veden peitossa, ainoastaan Lopen eteläosassa oli saarina Palokangas sekä Hyrrölänharjut katkeilevana luoteis-kaakko suuntaisena saarijonona. Tällä alueella on Metsähallituksen maita. Baltian jääjärven vaihe päättyi 11590 vuotta sitten. Seuraavaa vaihetta kutsutaan Yoldiameren ajaksi. Myös tuolloin alue oli edelleen suureksi osaksi jään tai veden peitossa, mutta Lopen alue oli pääosin jo kuivaa maata. Tämä vaihe päättyi 10800 vuotta sitten. Seuraavassa Ancylusjärven alkuvaiheessa (noin 10800-10500 vuotta sitten). Noin 9000 vuotta sitten alkoi nykyistä Itämeren edeltävän Litorinameren aika, minkä vaiheet ovat vaikuttaneet tutkimusalueen muihin osiin mm. kivikautisen, pronssikautisen, rautakautisen ja historiallisen ajan asutuksessa ja maankäytössä.

3 Alueen tutkimushistoria

Laajasti ottaen tutkimusalueelta, Lounais-Suomesta tunnetaan erittäin runsaasti muinaisjäänöksiä kivikaudelta historialliselle ajalle, mutta sen sijaan tutkimusalueen metsätalousmaita ei aiemmin ole systemaattisesti inventoitu, poikkeuksena Kemiönsaaren Skinnarvik, jossa oli juuri tehty inventointi (Esa Laukkanen 2012, Kemiönsaaren Dragsfjärdin arkeologinen inventointi vuosina 2011 ja 2012. Varsinais-Suomen maakuntamuseo). Sieltä tunnettiin siten entuudestaan kaksi kivikautista asuinpaikkaa ja yksi pronssikautinen hautaröykkiöalue. Lisäksi yksi mahdollinen muinaisjäänös ja yksi muu kulttuuriperintökohde (metsätalouden mailta). Tämän lisäksi Senaattikiinteistöjen ja luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla oli entuudestaan tunnettuja kohteita, mutta ko. alueet jäivät inventoinnin ulkopuolelle eikä kohteita siten tarkastettu. Lisäksi Hämeenlinnan Hätilän ampuma-alueelta tunnettiin entuudestaan kaksi keskiaikaista rajakiveä ja yksi kaskiröykkiöalue sekä Hattulasta Lehijärven rannasta yksi kuppikivi.

Kuva 2: Kemiönsaaren Skinnarvikin Päivärinne. Yksi pronssikautisen hautaröykkiöalueen suurimmista röykkiöistä . Jouni Taivainen.

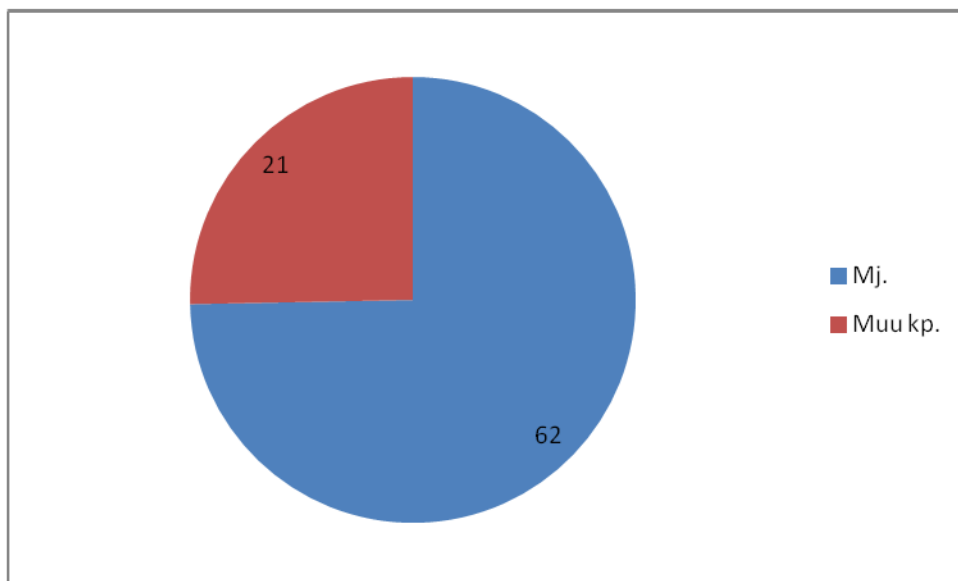

4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Inventoinnissa löydettiin ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiksi ehdotettavia kohteita 54 kpl sekä yksi tuhoutunut muinaisjäännös. Siten inventointialueelta tunnetaan nyt kaikkiaan 61 muinaisjäännöstä ja niiden lisäksi 21 muuta kulttuuriperintökohdetta.

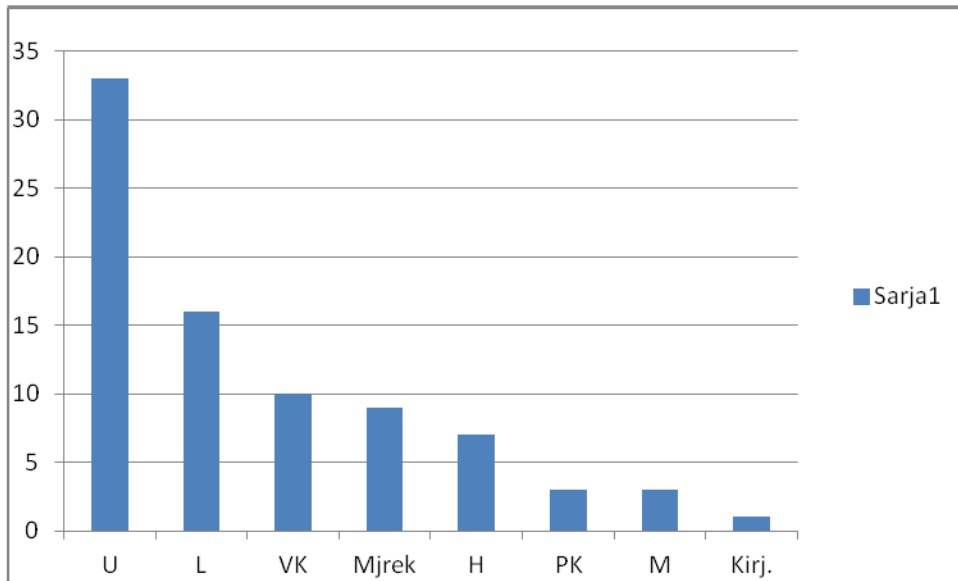
Kaikki löydetyt kohteet ovat historialliselta ajalta. Suurin yksittäinen kohderyhmä on puolustusvarustukset, joita on kaikkiaan 15. Ne sijaitsevat Parolannummen varuskunta- ja harjoitusalueella, jolla monisatavuotinen historia sotilaiden harjoituskenttänä. Kartoitetut puolustusvarustukset ovat todennäköisesti 1800 –luvulta ja ovat siten venäläisaikaisia, mutta joukossa voi olla hieman vanhempia ja nuorempiakin. Muinaisjäännöksistä 14 on kaskiröykkiöalueita, 9 nauriskuoppaa, yksi viljelyröykkiöalue, kaksi kuoppakohdetta, yksi röykkiökohde, kaksi tervahautaa, neljä hiilimiilua, yksi miilumajan jäännös sekä yksi venäläisaikainen sotilashautausmaa ja neljä historiallisen ajan kylätonttia kahden eri kylän alueelta (Hattulan Nummi ja Kemiönsaaren Skinnarvik).

Muinaisjäännösten lisäksi inventoinnissa kartoitettiin 21 muuta kulttuuriperintökohdetta, joista kaksi oli ennestään merkitty muinaisjäännösrekisteriin (toinen mahdollisena muinaisjäännöksenä ja toinen muuna kulttuuriperintökohteena). Muiden kulttuuriperintökohteiden joukossa kartoitettiin mm. metsänvartijatorpan jäännökset, kappelin- ja krouvin paikka sekä Helsingin olympialaisten nykyaikaisen viisiottelun maastoratsastuksen harjoituseste.

Kuva 3: Inventoinnissa dokumentoitujen kohteiden jakautuminen muinaisjäännöksiin ja muihin kulttuuriperintökohteisiin.

Kohteista suurin osa löytyi perinteisellä tavalla maastosta etsien ilman ennakkotietoja (33 kpl), toiseksi eniten löytyi kohteita laserkeilausaineistosta tuotetun vinovalovarjokuvan avulla (16), historiallisten karttojen avulla löytyi kymmenen kohdetta, muinaisjäännösrekisteristä saatiin tieto yhdeksästä kohteesta. Loput kohteet löytyivät haastattelujen, peruskartan, arkistolähteiden tai kirjallisuuden avulla.

Kuva 4: Kohteiden löytötavat. U = uusi löytö maastossa, L = laserkeilausaineisto, vinovalovarjokuva, VK = Historiallinen kartta, Mjrek = muinaisjäännösrekisteri, H = haastattelu, PK = peruskartta, M = muu arkistolähde, Kirj. = kirjallisuus.

Varsinaisten metsäalueiden tyypillisimpiä kohteita olivat kaskeamiseen sekä tervan- ja hiilenvalmistukseen liittyvät kohteet. Ne ajoittunevat historialliselle ajalle, hieman tarkemmin arvioituna ehkä keskiajan jälkeiselle ajanjaksolle. Ko. kohteita löytyi käytännössä koko tutkimusalueelta.

Kahdessa kohteessa havaittiin vaurio. Toinen oli kaskiröykkiökohde, Hämeenlinna Laarinaho 1, jossa metsäkone oli ajanut parin röykkiön yli talvella. Toinen oli Kemiönsaaren Räuuden 3, jossa tieleikkaus oli osittain tuhonnut hiilimiilun jäännöstä (ks. kuva 7).

Kuva 5: Vaatimaton maakiven päälle kasattu kaskiröykkiö kohteessa Vuori 2. Röykkiö on osa laajaa kaskiröykkiöaluetta, jolla on arviolta noin 100 röykkiötä. Kuvassa Eero Kakkuri laskee ikäkairausnäytteestä viereisen kuusen vuosilustoja. Jouni Taivainen.

Kuva 6: Etualalla miilumajan jäännös tulisijoineen (Räudden 4) ja taka-alalla hiilimiilun jäännös, joka erottuu matalan ojanteen ympäröimänä kumpareena. Eero Kakkuri on ottamassa ikäkairausnäytettä kummun päällä kasvavasta männystä. Oikealla metsätie, jonka ojaleikkaus on vaurioittanut hiilimiilun jäännöstä. Jouni Taivainen.

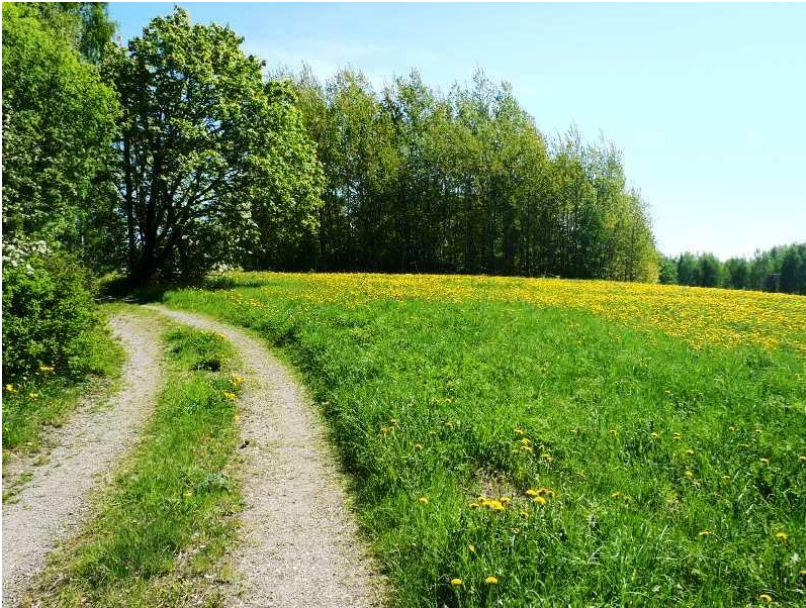

Kuva 7: Eero Kakkuri tutkii ojaleikkauksen vaurioittamaa hiilimiilunjäännöstä kohteessa Räudden 3. Jouni Taivainen.

Hämeenlinnassa ja Hattulassa inventoitiin Parolannummella panssariprikaatin varuskunta- ja harjoitusalueella, josta löydettiin yllättävän runsaasti kohteita. Historiallisen kartta-aineiston avulla paikannettiin keskiajalta peräisin olevan Nummen kylän neljä erillistä kylätonttia. Varsinainen keskustontti on helpoiten paikallistettavissa ja sijaitsee Nummen kylän nyt jo autoituneella kylämäellä, jolla kuitenkin on vielä rakennuksia jäljellä. Kolme muuta tonttia ovat autoituneet 1700-1800-luvun aikana tai 1900-luvun alussa. Näistä tontti nro 2 on sijainnut suunnilleen prikaatin nykyisen pääportin tienoilla, tontti nro 3 ns. Ykköskylän eteläpuolella metsässä ja tontti nro 4, jossa on ollut vain yksi talo, on sijainnut erillään harjoituskentän reunassa ns. lentokonehallin tienoilla.

Kolmesta viime mainitusta vain tontti nro 3:n alueella on maanpinnalle näkyviä rakenteita, kuten perustuksia.

Kuva 8: Näkymä Nummen kylämäen vanhalta kyläraitilta. Jouni Taivainen.

Kuva 9: Perustuksen jäännöksiä kohteessa Nummi historiallinen kylätontti 3. Kyseessä saattavat olla Jutilan taloon kuuluvat perustukset. Jouni Taivainen.

Sotahistoriallisia kohteita Parolannummella edustavat venäläisen sotaväen aikaan rakennetut tuliasemat (osa voi olla ruotsalaisaikaisiakin) sekä leirialueen suojaksi rakennetut kaivannot valleineen. Lisäksi alueelta paikannettiin venäläisaikainen sotilashautausmaa. Kohteista osa on mainittu aluetta käsittelevissä historiateoksissa (Hattulan historia, Hämeenlinnan varuskunnan historia ja Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katinala - Vähä-Luolainen) ja osa näkyy myös historiallisissa kartoissa (esim. hautausmaa).

Kuva 10: Kamaramäki 1. Todennäköisesti venäläisaikainen tuliasema valleinen. Jouni Taivainen

Metsähallituksen historiaan liittyvä kohde löytyi Lopen Keihäsjärveltä, jossa paikannettiin autoituneen ja hävinneen Mäkelän metsänvartijatorpan jäännökset 1900 –luvun alun metsätalouuskartan perusteella. Ko. kohde ei kuitenkaan ole muinaismuistolain suojaama vaan kuuluu kategoriaan ”muu kulttuuriperintö”. Keihäsjärven alueelta löydettiin myös kaksi hiilimiilun jäännöstä, joista toiseen liittyi miilumajan jäännös. Lisäksi paikannettiin mm. tervahauta ja kaskiröykkiöalueita.

Kuva: Mäkelän metsänvartijatorpan päärakennuksen peruskiviä. Jouni Taivainen.

Kemiönsaaren Skinnarvikistä paikannettiin uutena kohteena pääosin Senaattikiinteistöjen mailla, mutta pieneltä osin myös metsätalouden mailla, sijainneen keskiajalta peräisin olevan Skinnarvikin yksinäistalon tonttialue. Paikalla on vielä 1990 –luvun alussa ollut Skinnarvikin kartano, joka sittemmin hävitettiin polttamalla. Kartano liittyi läheisesti alueella sijainneeseen lasitehtaaseen, joka toimi 1930 –luvulle asti. Lasitehtaaseen liittyvät rakenteet sijaitsevat pääosin Senaattikiinteistöjen alueella.

Kuva: Skinnarvikin keskiajalta peräisin olevan yksinäistalon tonttialue on sijainnut kuvan keskellä näkyvän mäen etelärinteellä. Hävitetty kartanorakennus on sijainnut Suomen lipun kohdalla. Asutus on vuoden 1699 kartan mukaan ollut suunnilleen samalla paikalla ja pellot nykyisten nurmikenttien kohdalla. Vanhaa rakennuskantaa edustaa kuvassa näkyvä kivinavetta.

Inventointialueen kulttuuriperintö on kaikkiaan monipuolinen johtuen siitä, että se käsitti metsätalousalueille poikkeuksellisesti kahden keskiaikaisen kylän ydinalueita ja Parolannummen monisatavuotisen sotaväen harjoitusalueen. Lisäksi alue ulottui meren rannikolta kauas sisämaahan. Vaikka inventoinnissa dokumentoitujen kohteiden lukumäärä on suhteellisen suuri inventoituun pinta-alaan nähden ($83 \text{ kpl}/6300 \text{ ha} = 13,8/1000 \text{ ha}$), niin niiden käsittämän metsätalousmaan pinta-ala on kaikkineen vain noin 26 hehtaaria ja näistäkin valtaosa on mainittujen kahden keskiajalta peräisin olevan kylän tonttimaita (noin 16 ha) sekä venäläisen sotilashautausmaan käsittämä ala noin 3,5 ha. Näin kaikkien muiden kohteiden alle jäävän metsätalousmaan määrä on vain noin 6-7 hehtaaria, mikä vastaa noin promillea inventoidusta alasta.

Inventoinnissa kiinnitettiin myös huomiota siihen, oliko kohteissa tapahtunut vaurioita metsätalouden tai muun ihmistoiminnan johdosta. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että näin on käynyt äärimmäisen harvoin, sillä vaurioita oli vain kahdessa kohteessa, jotka molemmat olivat ennestään tuntemattomia. Toisessa kohteessa oli talvisen puunkorjuun yhteydessä ajettu kaskiröykkiön yli, jolloin se oli hieman litistynyt (Hämeenlinna Laarinaho 1). Toinen vaurioitunut kohde on hiilimiilu, joka on osittain tuhoutunut tieleikkauksessa (Kemiönsaari Råudden 3).

Allekirjoitus
Kuusjoella 17.4.2013

Jouni Taivainen

Lähteet

Kirjallisuus

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvaus 2 : Kirstula - Katala - Vähä-Luolainen.
Mäntylä Eero, 1976. Hattulan historia. Hämeenlinna.
Korkama, Raudasmaa 1988, s. 238. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historiaa. Joensuu 1988.
Suistoranta Kari ja Asplund Henrik 1997. Kemiön suurpitäjän historia I.

Kartat

Charta öfwer Lill Luolais Bys Bröst eller Hemägor uti Hattula Socken. Pehr Kiellman 1761-1762. Kansallisarkisto.
Charta öfwer Lill-Luolais och Parola till Konglige Majestät och kronan inköpta malmar. Pehr Kiellman 1785. Kansallisarkisto
Charata öfwer de Ägor som Lill-luolaisby frångått till Campementsplatsen. Pehr Kiellman 1788. Kansallisarkisto.
Situationcharta öfwer traktern omkring Finska armeens läger ställe Lill luolais malm. O. Gripenberg 1802
Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
Venäläinen topografikartta Hämeenlinnan alueesta 1899. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
Hämeenlinna. Yleisesikunnan topografikunta 1930. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
Hyrvälä. Peruskartta 2132 06. 1946. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
Parolannummen suunnistuskartta 1:15000. 1979. Hämeenlinna maakunta-arkisto.
Skinnarvik. Tiluskartta selityksineen. Johan Wettervik 1699.

Muut

Rainer Berndes. Skinnarvikin lasitehdas. Lasipullojen puhalluksesta 1875, ikkunalasin puhallukseen 1934. Monistenippu.

Muinaisjäännösrekisteri.

Nummi historiallinen kylätontti 1MH-tunnus:
155216

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6771497, Y 3357686, Z 110	Löydöt:	

Taustatiedot

Nummen eli Vähä-Luolajan kylä mainitaan lähteissä ensikertaa vuonna 1329, ja 1539 siellä oli 12 taloa. Kylän taloista 9 oli 1600-luvun alussa autiona (veronmaksukyvyttömänä).

Vuoden 1761-1762 isojakoon liittyvän kartan (Pehr Kiellman) sekä vuoden 1788 kartan (Pehr Kiellman) mukaan kylän talot sijaitsivat neljässä eri paikassa. Suurin osa taloista sijaitsi samalla mäellä, jossa Nummen kylä nykyisinkin peruskartan mukaan sijaitsee. Kolme taloa sijaitsi varuskunnan nykyisen pääportin alueella, varsinaisesta kylämäestä noin 400 metriä pohjoiseen. Kolmas alue sijaitsi edellisistä noin 400-500 metriä pohjoiseen (kaksi taloa). Neljännellä alueella oli vain yksi talo oli erillään muista sijaiten kylämäestä noin 400-500 metriä länteen. Talon nimestä ei löydy mainintaa, mutta vuoden 1761-62 kartasta katsottuna se on sijainnut Patala -nimisen talon mailla. Patala puolestaan oli varsinaisen kylämäen pohjoisin talo.

Vuoden 1761-62 kartan mukaan varsinaisella kylämäellä on ollut viisi taloa, etelästä pohjoiseen lueteltuina: Tarckala, Erola, Kylänpä, Häti ja Patala.

Kylämäki on nykyään autio, sillä se on lunastettu valtiolle ja on armeijan käytössä. Mäellä on kuitenkin vielä purkamattomia rakennuksia, jotka on merkitty peruskarttaan. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 28.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Nummen kylämäki on ympäristöstään selkeästi kohoava kaakko-luode -suuntainen mäki. Sen alueella kasvaa nykyisin pääasiassa nuorta lehtipuustoa, mutta myös muutama vanha mänty. Mäkeä ympäröivät peltoalueet itä- ja länsipuolilla sekä etelässä aukea maasto, joka on vanhaa peltoaluetta. Pohjoisen puolella on lehtimetsää. Peltoalueet ovat pääasiassa hietaa tms. hienojakoista ja vähäkivistä maalajia.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on noin 450 metriä pitkä ja 150 metriä leveä mäki-alue, jolla on sijainnut Nummen kylän keskusalue jo keskiajalta lähtien. Mäellä on edelleen muutamia

taloja, jotka on rakennettu noin 1950 -luvulla tai sitä ennen. Uudempaa rakennuskantaa ei mäellä näytä olevan.

Mäen lakialue on alkanut pusikoitua ja kasvaa umpeen. Vanha kyläraitti on vielä hyvin erotettavissa noin mäen puoliväliin saakka pohjoisesta katsottuna, mutta alkaa sitten katoamaan heinien ja pusikoiden sekaan. Mäen alueella on nähtävissä melko runsaasti mm. erilaisiin ja eri-ikäisiin rakennuksiin liittyviä peruskiveyksiä, tulisijan jäännöksiä, kellarikuopan jäännöksiä jne.

Inventoinnissa mäellä tavattiin sattumalta kylän entinen asukas, Heikki Lehtonen, joka asuu nykyisin Parolassa. Hän esitteli kylämäellä viimeksi sijainneiden talojen paikkoja sekä näytti kylämäen keskivaiheilla olevan Helsingin olympialaisten 5-ottelun maastoratsastuksen harjoitusesteen sekä kylämäen eteläpäässä olevat keinumännyt. Lisäksi Lehtonen näytti kylämäen eteläpäässä sijainneen Tarkan talon paikan ja osoitti myös sen perustukset, joihin armeija oli rakentanut tuliasemat.

Inventoinnissa mäkialuetta ja sen itäpuolisia peltoalueita kierreltiin melko paljon. Peltoalueilla ei havaittu mitään muinaisjäännöksiin viittavaa. Kylämäellä havaittuja yksittäisiä rakenteita ei kuitenkaan kartoitettu kahta lukuunottamatta, sillä mäkialueella on niin paljon rakenteita, ettei niiden kartoittaminen ollut inventoinnissa mahdollista.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu aluemaisesti maastohavaintojen ja historiallisiin karttoihin merkityn asutuksen sijainnin perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on autioitunut keskiajalta peräisin oleva kylämäki, jolla on sijainnut Nummen eli Vähä-Luolaisten kylän keskusalue.

Alueella on varmasti osittain säilyneenä historiallisia ja jopa keskiajalta peräisin olevia varhaisimpia kerrostumia, sillä rakennuskanta alueella on harvaa ja kevytrakenteista. Ainoastaan Tarkan talon kohdalla lienee käynyt suurempi tuho kun sen paikalle on tehty bunkkerityyppisiä rakenteita. Sielläkin osa maaperästä vaikuttaa melko koskemattomalta.

Lisätietoja

Mäntylä, Eero 1976. Hattulan historia.
-Charta öfwer Lill Luolais Bys Bröst eller Hemägor uti Hattula Socken. Pehr Kiellman 1761-1762. Kansallisarkisto.
-Charata öfwer de Ägor som Lill-luolaisby frångått till Campementsplatsen.Pehr Kiellman 1788. Kansallisarkisto.
-Situationcharta öfwer traktern omkring Finska armeens läger ställe Lill luolais malm. O. Gripenberg 1802
-Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
-Venäläinen topografikartta Hämeenlinnan alueesta 1899. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
-Hämeenlinna. Yleisesikunnan topografikunta 1930. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
-Hyrvälä. Peruskartta 2132 06. 1946. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
-Parolannummen suunnistuskartta 1:15000. 1979. Hämeenlinna maakunta-arkisto.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 28.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Keskinertainen

Olotila: 2 Ei käytössä

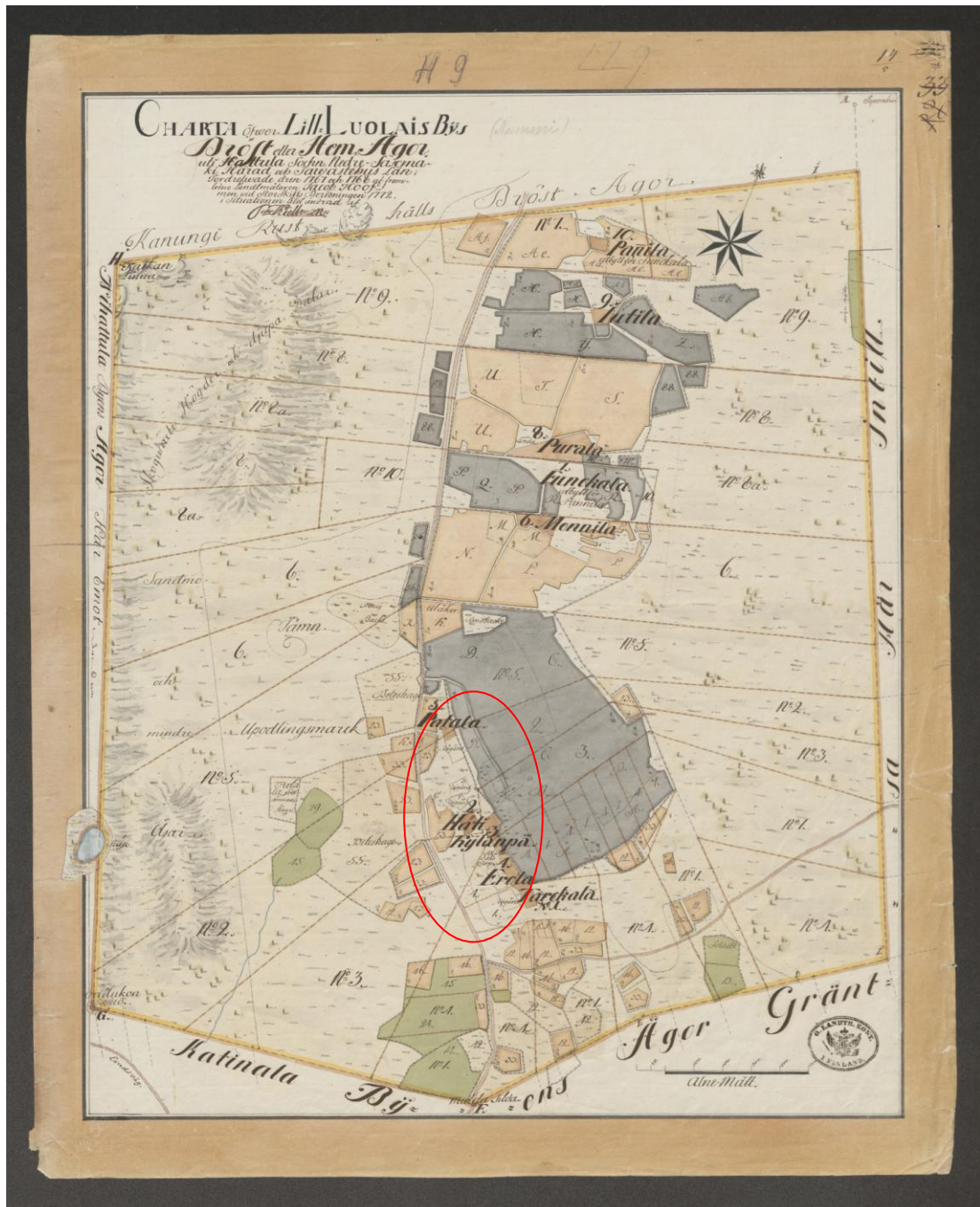
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

Kylämäellä sijaitseva tontti on ympyröity vuoden 1761-1762 karttaan punaisella soikiolla.

Kuva: Nummen kylämäki lännestä nähtynä. Jouni Taivainen

Kuva: Kylämäelle johtava tie mäen pohjoisosassa. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Kylämäellä kulkevaa kylätietä ja mäen pohjoisosaa. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Kylämäen tie häviää eteläosaan mentäessä. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

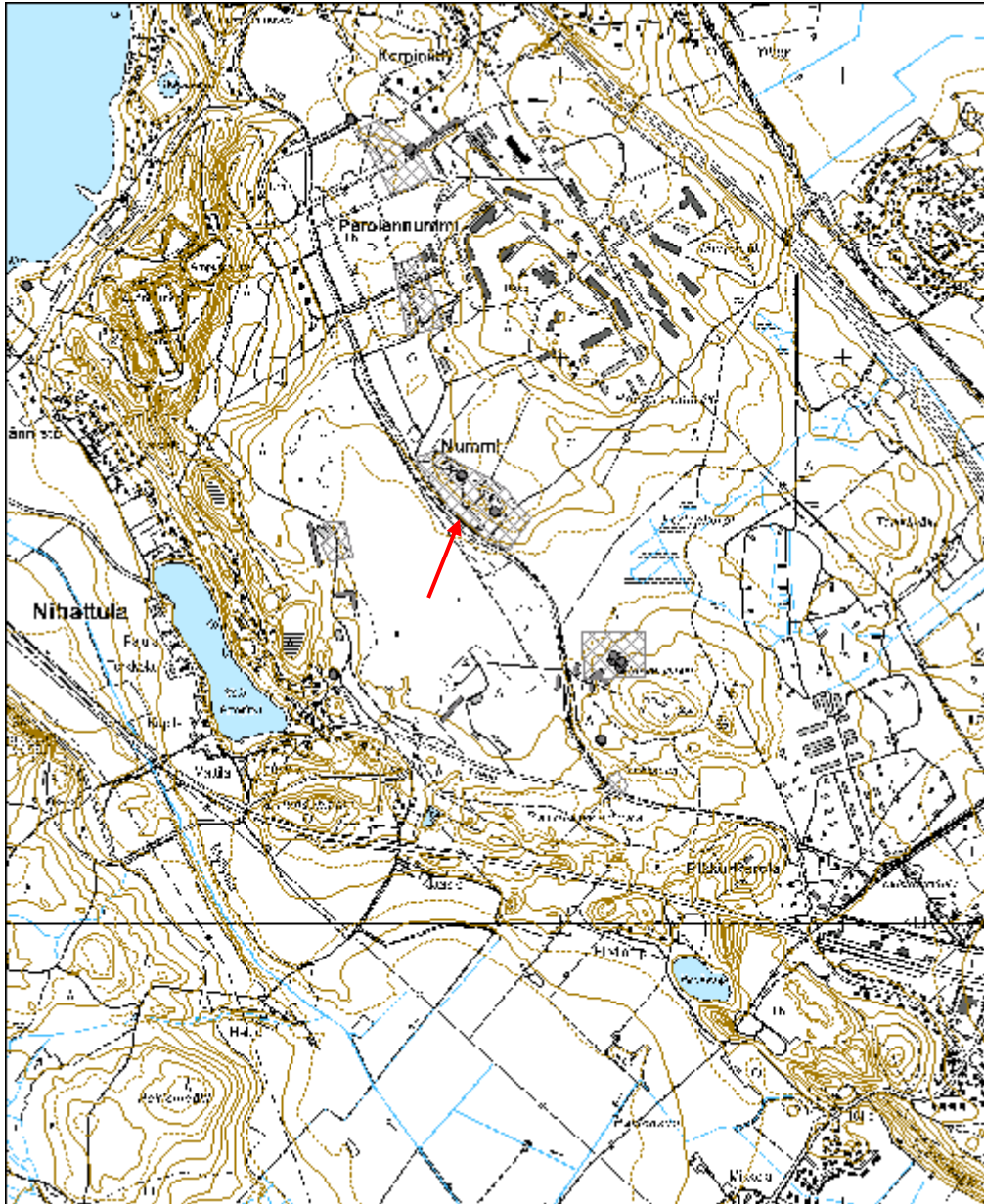
Kuva: Kylämäen keskivaiheilla länsirinteellä sijaitsevia rakennusten ja tulisijojen jäännöksiä 1900 –luvulta. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Kylämäen eteläpään puustoa, jonka kohdalla Tarkan talo on sijainnut. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771497, Y 3357686, Z 110	Mittakaava:	1:20000

Nummi historiallinen kylätontti 2MH-tunnus:
155233

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6772218, Y 3357489, Z 112	Löydöt:	

Taustatiedot

Nummen eli Vähä-Luolajan kylä mainitaan lähteissä ensikertaa vuonna 1329, ja 1539 siellä oli 12 taloa. Kylän taloista 9 oli 1600-luvun alussa autiona (veronmaksukyvyttömänä).

Vuoden 1761-1762 isojakoon liittyvän kartan (Pehr Kiellman) sekä vuoden 1788 kartan (Pehr Kiellman) mukaan kylän talot sijaitsivat neljässä eri paikassa. Suurin osa taloista sijaitsi samalla mäellä, jossa Nummen kylä nykyisinkin peruskartan mukaan sijaitsee. Kolme taloa sijaitsi varuskunnan nykyisen pääportin alueella, varsinaisesta kylämäestä noin 400 metriä pohjoiseen. Kolmas alue sijaitsi edellisistä noin 400-500 metriä pohjoiseen (kaksi taloa). Neljännellä alueella oli vain yksi talo erillään muista sijaiten kylämäestä noin 400-500 metriä länteen. Talon nimestä ei löydy mainintaa, mutta vuoden 1761-62 kartasta katsottuna se on sijainnut Patala -nimisen talon mailla. Patala puolestaan oli varsinaisen kylämäen pohjoisin talo.

Vuoden 1761-62 kartan mukaan paikalla ovat sijainneet etelästä pohjoiseen lueteltuna seuraavat kolme taloa Monnila, Funckala ja Purala. Funckalan tilalle on vuoden 1768 kartan mukaan tullut Punala (joissain kartoissa esiintyy nimellä Panila ja Pannila), Funckala on ainakin suunniteltu siirtää Punalan vanhalle paikalle, kuten karttatekstissä 1761-1762 todetaan, mutta vuoden 1768 karttaan Funckalaa ei enää ole ollenkaan merkitty mihinkään, joten se lienee hävinnyt. Hattulan Historia -kirjan tietojen mukaan Funckala on yhdistetty Kanunkiin, mikä selittäisi sen häviämisen kartalta. 1800-luvun jälkipuoliskolla alue siirtyi armeijan käyttöön ja sillä oli majoitusalue (venäläiset kartat vuosilta 1875 ja 1899).

Alue tarkastettiin inventoinnissa 1.10.2012.

Ympäristön kuvaus

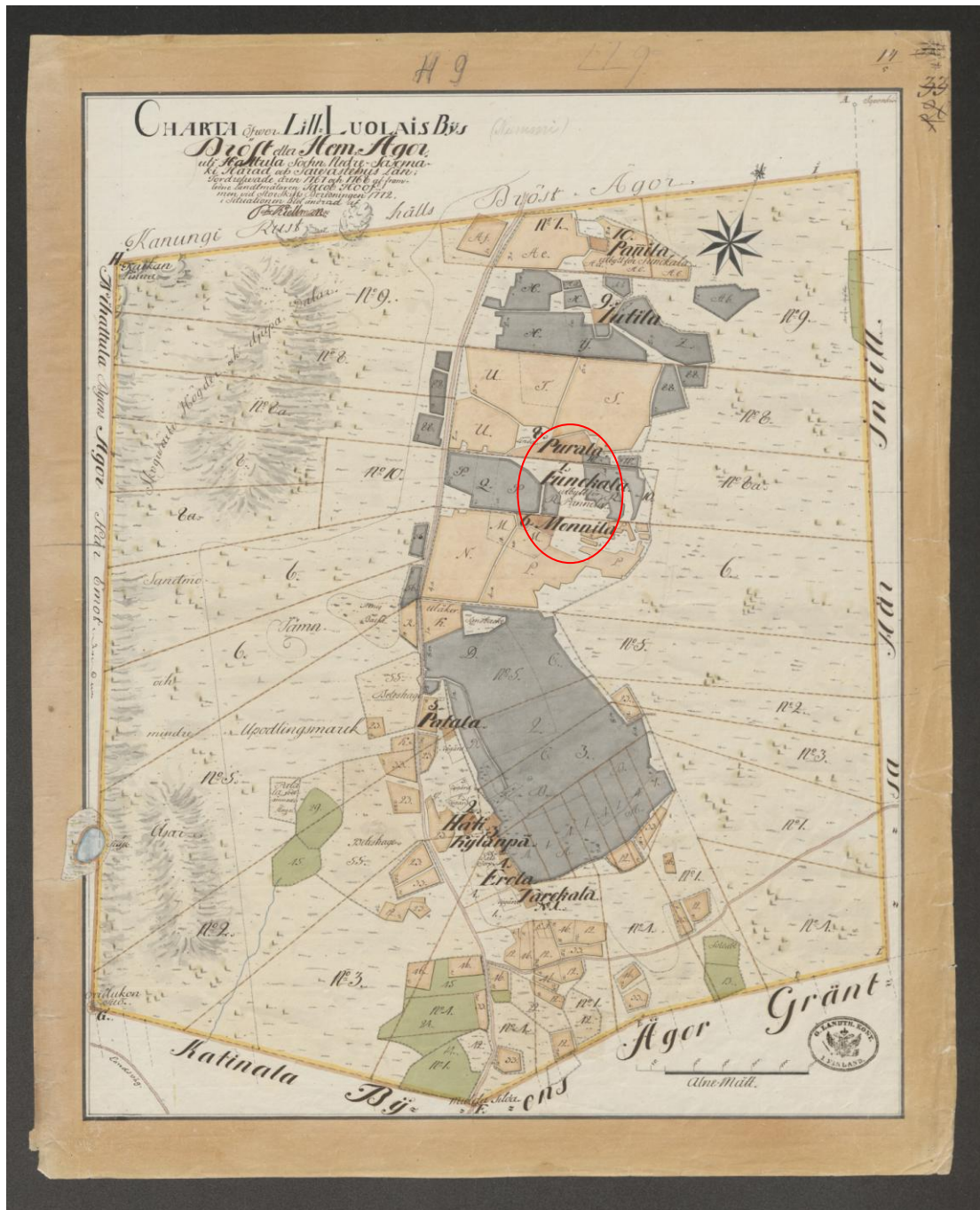
Alue on nykyään Panssariprikaatin pääportin tienoilla. Varsinaisen kylätontin alueella on tasattua parkkipaikkaa, asfaltoitua tiestöä ja pääporttiin liittyviä rakenteita ja rakennuksia. Osittain alue on nurmikenttänä.

<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteessa ei ole nähtävissä mitään muinaisjäännökseen viittavaa maanpäällistä merkkiä Aluetta ei koekuopitettu.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde on rajattu 1761-1762 kartan perusteella nykyiselle kartta-aineistolle.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on Nummen, entisen Vähä-Luolalan kylän toinen tonttialue, joka on sijainnut varsinaisesta kylämäestä pohjoiseen. On mahdollista, että alueella on säilynyt vanhoja , mahdollisesti jopa keskiaikaisia kylätonttiin liittyviä rakenteita nykyisillä nurmialueilla, mutta tuskin rakennetuilla alueilla.
<i>Lisätietoja</i>
Mäntylä, Eero 1976. Hattulan historia. -Charta öfwer Lill Luolais Bys Bröst eller Hemägor uti Hattula Socken. Pehr Kiellman 1761-1762. Kansallisarkisto. -Charata öfwer de Ägor som Lill-luolaisby frångått till Campementsplatsen.Pehr Kiellman 1788. Kansallisarkisto. -Situationcharta öfwer trakteren omkring Finska armeens läger ställe Lill luolais malm. O. Gripenberg 1802 -Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto. -Venäläinen topografikartta Hämeenlinnan alueesta 1899. Hämeenlinnan maakunta-arkisto -Hämeenlinna. Yleisesikunnan topografikunta 1930. Hämeenlinnan maakunta-arkisto -Hyrvälä. Peruskartta 2132 06. 1946. Hämeenlinnan maakunta-arkisto. -Parolannummen suunnistuskartta 1:15000. 1979. Hämeenlinna maakunta-arkisto.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012 Tarkastuspvm: 1.10.2012   Tarkastaja: J. Taivainen Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

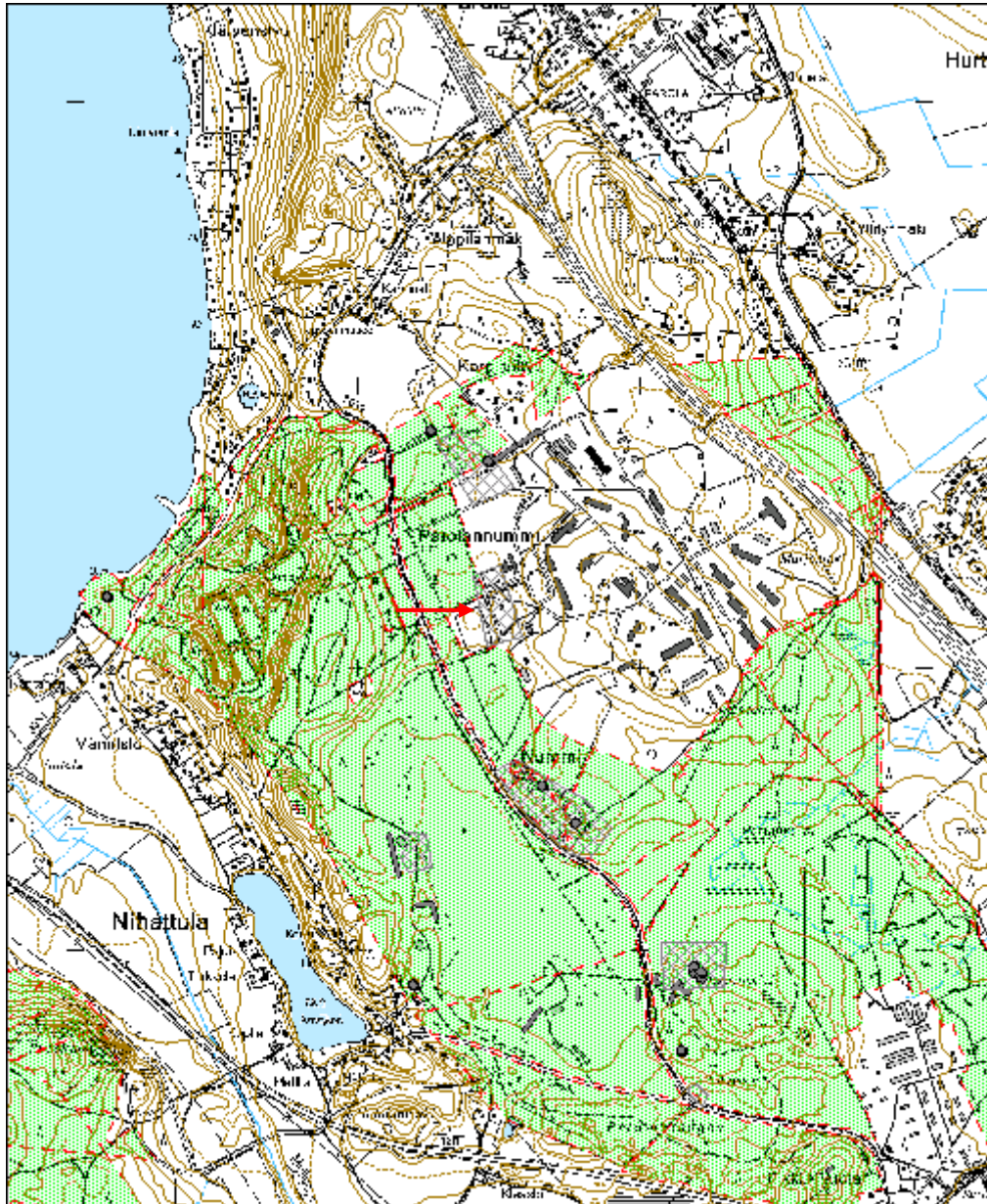
Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 3 Huono
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Olotila: 2 Ei käytössä
Selitys:	Kohteen suojele: 9 Muu suojeluarvo
	Selitys:

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Puralan, Funckilan ja Monnilan tontti on ympyröity vuoden 1761-1762 karttaan punaisella soikiolla.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772218, Y 3357489, Z 112	Mittakaava:	1:20000

Nummi historiallinen kylätontti 3MH-tunnus:
155740

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk<1:20000
Koordinaatit:	X 6772706, Y 3357409, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Nummen eli Vähä-Luolajan kylä mainitaan lähteissä ensikertaa vuonna 1329, ja 1539 siellä oli 12 taloa. Kylän taloista 9 oli 1600-luvun alussa autiona (veronmaksukyvyttömänä).

Vuoden 1761-1762 isojakoon liittyvän kartan (Pehr Kiellman) sekä vuoden 1788 kartan (Pehr Kiellman) mukaan kylän talot sijaitsivat neljässä eri paikassa. Suurin osa taloista sijaitsi samalla mäellä, jossa Nummen kylä nykyisinkin peruskartan mukaan sijaitsee. Kolme taloa sijaitsi varuskunnan nykyisen pääportin alueella, varsinaisesta kylämäestä noin 400 metriä pohjoiseen. Kolmas alue sijaitsi edellisistä noin 400-500 metriä pohjoiseen (kaksi taloa). Neljännellä alueella oli vain yksi talo oli erillään muista sijaiten kylämäestä noin 400-500 metriä länteen. Talon nimestä ei löydy mainintaa, mutta vuoden 1761-62 kartasta katsottuna se on sijainnut Patala -nimisen talon mailla. Patala puolestaan oli varsinaisen kylämäen pohjoisin talo.

Vuoden 1761-62 kartan mukaan paikalla on ollut kaksi taloa. Eteläisempi nimeltään Jutila ja pohjoisempi nimeltään Punala. Karttamerkin mukaan Punala on ollut tarkoitus muuttaa Nummen kylän etelämpänä sijainneelle tonttialueelle Funckalan tilalle, mikä vuoden 1788 kartan mukaan on toteutunutkin (Funckalan tilalle on vuoden 1788 kartan mukaan tullut Punala (joissain kartoissa esiintyy nimellä Panila ja Pannila). Funckala on puolestaan ainakin suunniteltu siirtää Punalan vanhalle paikalle, kuten karttatekstissä 1761-1762 todetaan, mutta vuoden 1768 karttaan Funckalaa ei enää ole ollenkaan merkitty mihinkään, joten se lienee hävinnyt. Hattulan Historia -kirjan tietojen mukaan Funckala on yhdistetty Kanunkiin, mikä selittäisi sen häviämisen kartalta.

1800- luvun jälkipuoliskolla alue siirtyi armeijan käyttöön ja sillä oli majoitusalue (venäläiset kartat vuosilta 1875 ja 1899).

Inventoinnissa aluetta tutkittiin kahtena päivänä kahtena päivänä (28.5. ja 1.10.2012).

Ympäristön kuvaus

Alue viettää loivasti länteen-lounaaseen. Pohjoisosa on havupuuvaltaista metsää, keskiosa vanhaa heinittynyttä peltoaluetta ja pensaikkoa. Eteläisin osa, karttaan merkityn tien eteläpuolella, on tasaista aluetta ja kasvaa koivuvaltaista lehtimetsää.

Kohteen kuvaus

Kohteessa havaittiin kolme lähekkäistä rakennuksen perustusta, jotka sijaitsevat rajatun alueen itäreunassa. Perustus nro 1 on itäisin. Se on matala ja muodoltaan suorakulmainen, lounais-koillissuuntainen ja tehty lohkotuista- ja luonnonkivistä. Perustuksesta erottuu maan päälle yksi kivikerros. Pohjoisseinälinja ei erotu maan päälle ollenkaan. Perustuksen koko on 5 x 6 metriä ja korkeus noin 15 senttiä. Sen päällä kasvaa vaahteroita ja koivuja. Maakairanäytteessä oli tiilenmuruja.

Perustus nro 2 sijaitsee edellisestä 4,5 metriä lounaaseen ja on rakenteeltaan kuten perustus nro 1. Perustuksen mitat ovat 6 x 10 metriä ja sen sisällä on mahdollinen kivinen tulisijan jäännös. Perustuksen sisällä havaittiin tiilenpaloja, sekä pari ruostunutta saranan tai salparaudan kappaletta. Perustuksen päällä kasvaa kookkaita haapoja, joista yhteen tehtiin ikäkairaus. Se ei osunut ytimeen, mutta haavan ikä on kuitenkin yli 50 vuotta.

Perustus nro 3 sijaitsee edellisestä noin viisi metriä lounaaseen, jossa on erittäin tiheän ja laajan angervopensaikon alla harvakivisen rakennuksen, aitan tms. perustus. Sen mitat jäivät tarkastamatta kasvillisuuden läpitunkemattomuuden vuoksi. Rakenteen päällä ja sen lounaispuolella oli laaja ja tiheä angervopensaikko, jonka alla saattaa olla nyt havaitsematta jääneitä rakenteita.

Alueen pohjois- ja eteläosissa ei havaittu näkyviä rakenteita.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu inventointihavaintojen ja vuoden 1761-62 karttaan merkityn asutuksen perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on Nummen, entisen Vähä-Luolalan kylän kolmas ja pohjoisin tonttialue, joka on sijainnut varsinaisesta kylämäestä pohjoiseen. On mahdollista, että alueella on säilynyt vanhoja, mahdollisesti jopa keskiaikaisia kylätonttiin liittyviä rakenteita, sillä alue on säilynyt voimakkaan rakentamisen ulkopuolella.

Inventoinnissa havaitut perustukset eivät liene kivijalasta päätellen 1700-1800 -lukua vanhempia. Kaksi isompaa perustusta lienevät asuinrakennusten jäännöksiä ja samanaikaisia keskenään. Kyseessä saattavat olla Nummen kylän Jutilan taloon liittyvät jäännökset. Vuoden 1762 kartan mukaan ko. paikkeilla on sijainnut Jutilan talo ja sen mainitaan olleen paikallaan vielä 1900 -luvun alussa venäläisen sotaväen aikana (Tuomenvirta 1988, s. 191-192).

Havaittu kolmas perustus on erityyppinen ja vaikuttaa ladon, aitan tms. kylmän rakennuksen harvalta kiviperustukselta, mutta sen havainnointi jäi puutteelliseksi tiheän kasvillisuuden takia.

Inventoinnissa saatujen tietojen perusteella vaikuttaa vahvasti siltä, että havaitut

rakenteet liittyvät Jutilan tilaan. Tila on kuulunut Nummen kylään, joka mainitaan jo keskiaikaisissa lähteissä (Mäntylä 1976, 344-347). Tästä pohjoisempana sijainnut Punalan tila on muuttanut paikalta jo 1700 -luvulla ja sen arvioidulla sijaintipaikalla kasvaa nykyisin metsää. Alue sijaitsee pellon reunassa. Ko. alueella ei havaittu näkyviä rakenteita, mutta maanalaisia rakenteita alueella sen sijaan on suurella todennäköisyydellä säilynyt ja osa niistä saattaa olla keskiajalta peräisin.

Lisätietoja

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katala - Vähä-Luolainen. Mäntylä Eero, 1976. Hattulan historia. Hämeenlinna.
 Charta öfwer Lill Luolais Bys Bröst eller Hemägor uti Hattula Socken. Pehr Kiellman 1761-1762. Kansallisarkisto.
 -Charata öfwer de Ägor som Lill-luolaisby frångått till Campementsplatsen. Pehr Kiellman 1788. Kansallisarkisto.
 -Situationcharta öfwer traktern omkring Finska armeens läger ställe Lill luolais malm. O. Gripenberg 1802
 -Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
 -Venäläinen topografikartta Hämeenlinnan alueesta 1899. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
 -Hämeenlinna. Yleisesikunnan topografikunta 1930. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
 -Hyrvälä. Peruskartta 2132 06. 1946. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
 -Parolannummen suunnistuskartta 1:15000. 1979. Hämeenlinna maakunta-arkisto.

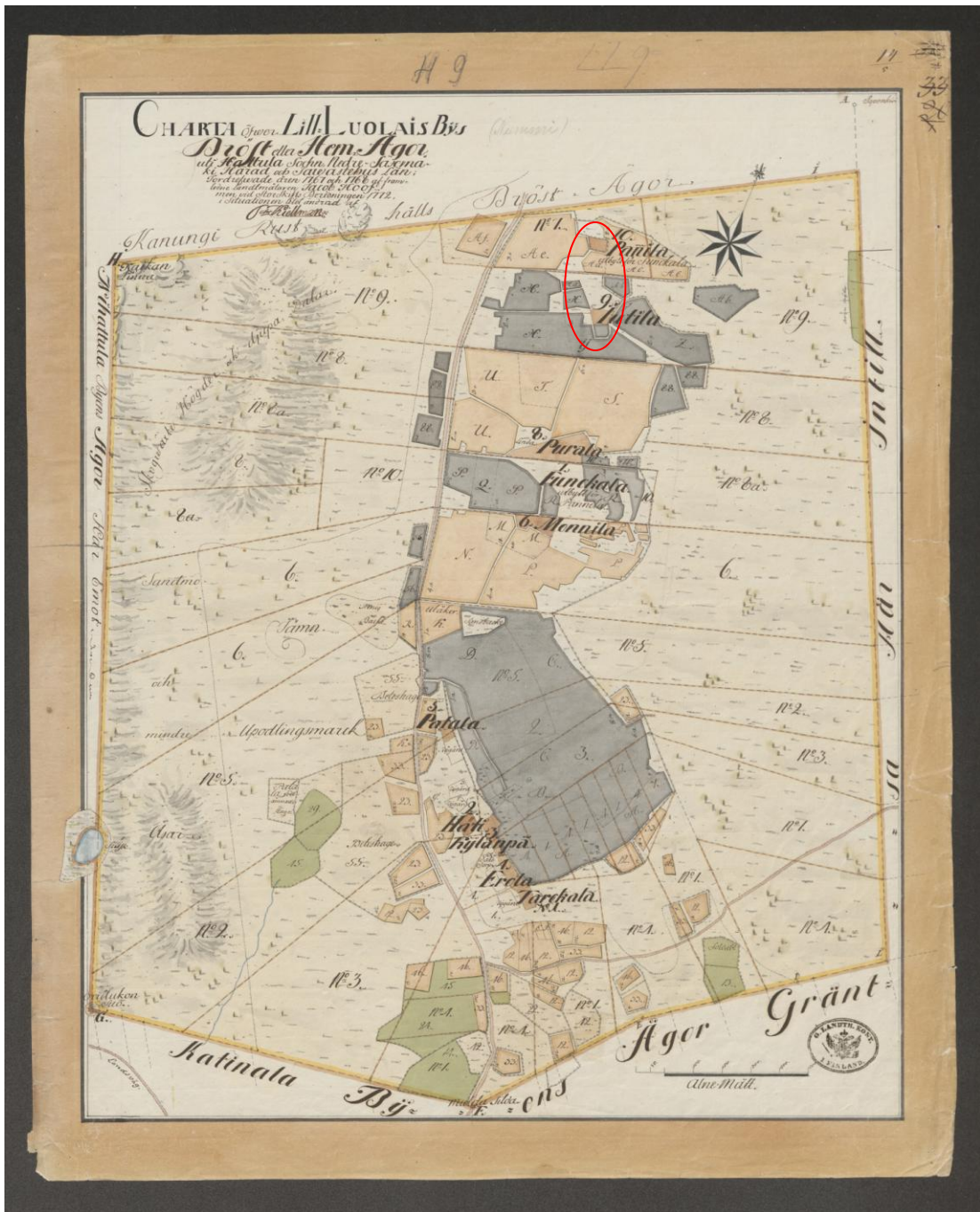
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
 Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
 Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty

Selitys:	

Jutilan ja Punalan tontti on ympyröity vuoden 1761-1762 karttaan punaisella soikiolla.

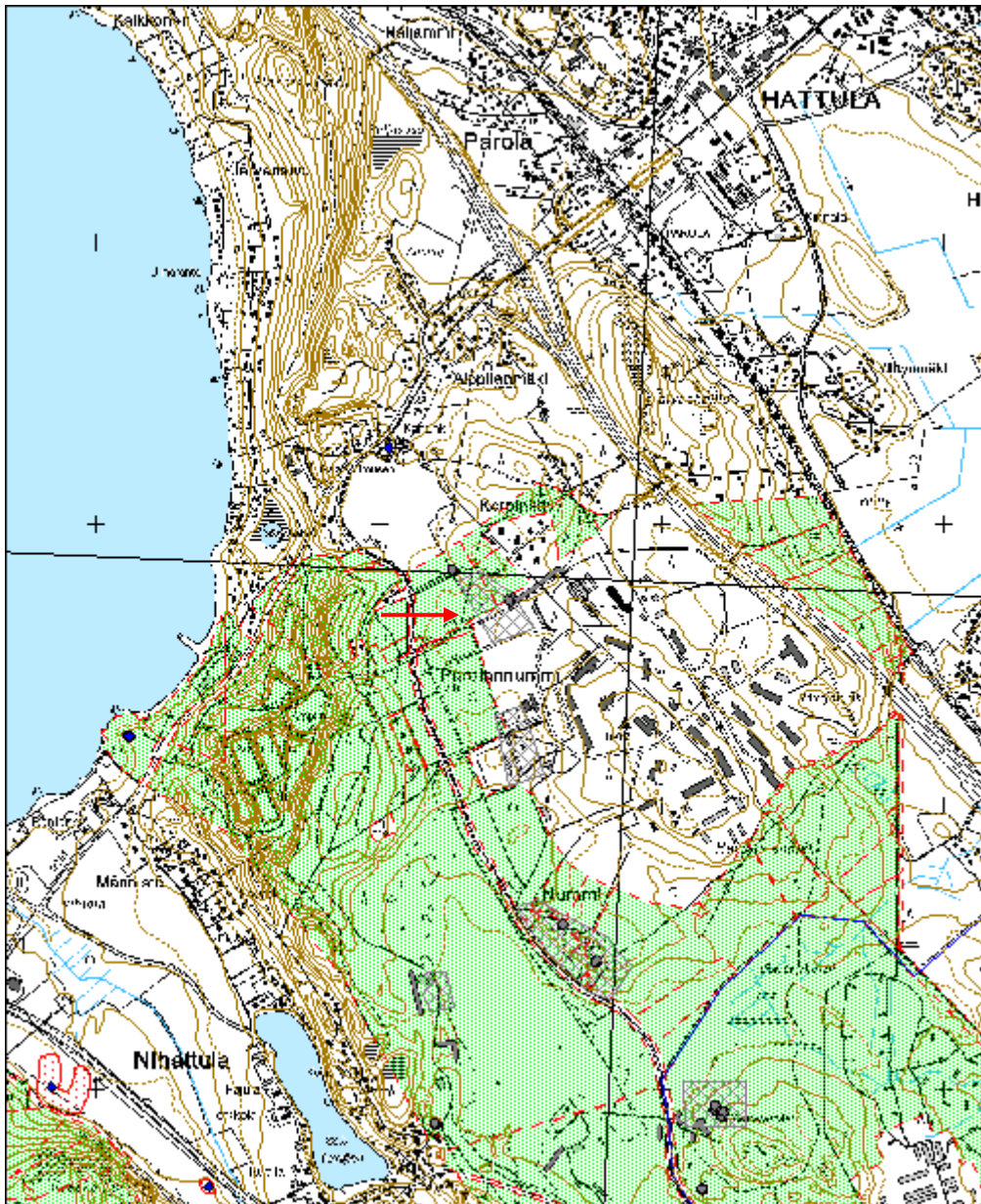

Kuva: Perustus nro 1 kiveystä. Jouni Taivainen.

Kuva: Jutilan ja Punalan tonttien sijainti Parolantieltä nähtynä. Likimainen alue merkitty punaisella soikiolla. Lännestä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772706, Y 3357409, Z 115	Mittakaava:	1:20000

Nummi historiallinen kylätontti 4MH-tunnus:
155328

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6771348, Y 3357202, Z 102	Löydöt:	

Taustatiedot

Nummen eli Vähä-Luolajan kylä mainitaan lähteissä ensikertaa vuonna 1329, ja 1539 siellä oli 12 taloa. Kylän taloista 9 oli 1600-luvun alussa autiona (veronmaksukyvyttömänä).

Vuoden 1761-1762 isojakoon liittyvän kartan (Pehr Kiellman) sekä vuoden 1788 kartan (Pehr Kiellman) mukaan kylän talot sijaitsivat neljässä eri paikassa. Suurin osa taloista sijaitsi samalla mäellä, jossa Nummen kylä nykyisinkin peruskartan mukaan sijaitsee. Kolme taloa sijaitsi varuskunnan nykyisen pääportin alueella, varsinaisesta kylämäestä noin 400 metriä pohjoiseen. Kolmas alue sijaitsi edellisistä noin 400-500 metriä pohjoiseen (kaksi taloa). Neljännellä alueella oli vain yksi talo oli erillään muista sijaiten kylämäestä noin 400-500 metriä länteen. Talon nimestä ei löydy mainintaa, mutta vuoden 1761-62 kartasta katsottuna se on sijainnut Patala -nimisen talon mailla. Patala puolestaan oli varsinaisen kylämäen pohjoisin talo. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 28.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Alue on armeijan harjoituskäytössä ja on voimakkaasti kulunutta. Puustona on harvahkoa vanhaa mäntymetsää.

Kohteen kuvaus

Kartta-analyysin perusteella talo on sijainnut suunnilleen samalla paikalla, jossa nykyisin sijaitsee ns. lentokonehalli. Alueella on eri aikaisia armeijan tekemiä harjoituskaivantoja, panssariuria ja teitä eikä mitään merkkejä alueella kartan mukaan sijainneesta talosta ole havaittavissa.

Kohteen rajaus

Kohteen likimäinen sijainti on merkitty karttaan kartta-analyysin perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on vanha talonpaikka, joka on peräisin vähintään 1700 -luvulta. Nykyisellään alueella tuskin on säilynyt minkäänlaisia kohteeseen liittyviä jäännöksiä, vaan se on tyystin hävinnyt.

Lisätietoja

Mäntylä, Eero 1976. Hattulan historia.
-Charta öfwer Lill Luolais Bys Bröst eller Hemägor uti Hattula Socken. Pehr Kiellman 1761-1762. Kansallisarkisto.
-Charata öfwer de Ägor som Lill-luolaisby frångått till Campementsplatsen.Pehr Kiellman 1788. Kansallisarkisto.
-Situationcharta öfwer traktern omkring Finska armeens läger ställe Lill luolais malm. O. Gripenberg 1802
-Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
-Venäläinen topografikartta Hämeenlinnan alueesta 1899. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
-Hämeenlinna. Yleisesikunnan topografikunta 1930. Hämeenlinnan maakunta-arkisto
-Hyrvälä. Peruskartta 2132 06. 1946. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.
-Parolannummen suunnistuskartta 1:15000. 1979. Hämeenlinna maakunta-arkisto.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi:
2012
Tarkastuspvm: 28.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 3 Huono

Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus: 4 Esitys mj-luokka III

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771348, Y 3357202, Z 102	Mittakaava:	1:20000

Kamaramäki 4 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154533

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770850, Y 3357986, Z 102	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 26.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Parolan Leijonalle menevän tienristeyksen lounaispuolella, noin 10 metriä tiestä. Alueella kulkee runsaasti panssari- ja panssariurien kulkureittejä, ns. panssariuria. Puustona on vanhoja noin satavuotiaita mäntyjä sekä nuorempaa puustoa kuten kuusia ja lehtipuita. Maaperä on hietaa.

Kohteen kuvaus

Itse valli ja sen edustalla tien puolella (itäpuolella) sijaitseva kaivanto ovat säilyneet hyvin. Rakenteen muoto on hieman kaareutuva. tien puolella vallin edustalla on noin 1,5 metriä syvä vallihauta eli kaivanto, jonka leveys yläpäästä on noin 3 metriä ja alaosasta noin metrin. Valli puolestaan nousee kaivannon pohjalta noin kolme metriä ja maan tasalta noin 1,5 metriä. Vallin leveys on alaosastaan noin 5-6 metriä ja yläosastaan tasaisen vallin leveys on noin kolme metriä.. Vallin sisällä (länsipuolella) on joitain kaivantoja, jotka ovat osittain tuhoutuneet. Vallin länsipuolelta noin viiden metrin etäisyydeltä menee panssariura. Vallin päällä kasvaa useita arviolta 100 - vuotiaita mäntyjä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on tuliaseman jäännös, jolla on ikää yli sata vuotta. Se kuuluu Parolannummen sotilasleirin ruotsalais- tai venäläisaikakaudelle. Ko. tuliasema suuntautuu vanhalle ns. Toijalan tielle, joka oli kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoiseen.

Kohde liittyy toiminnallisesti lähellä sijaitseviin tuliasemiin (Kamaramäki 1-3)

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Keskinertainen

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

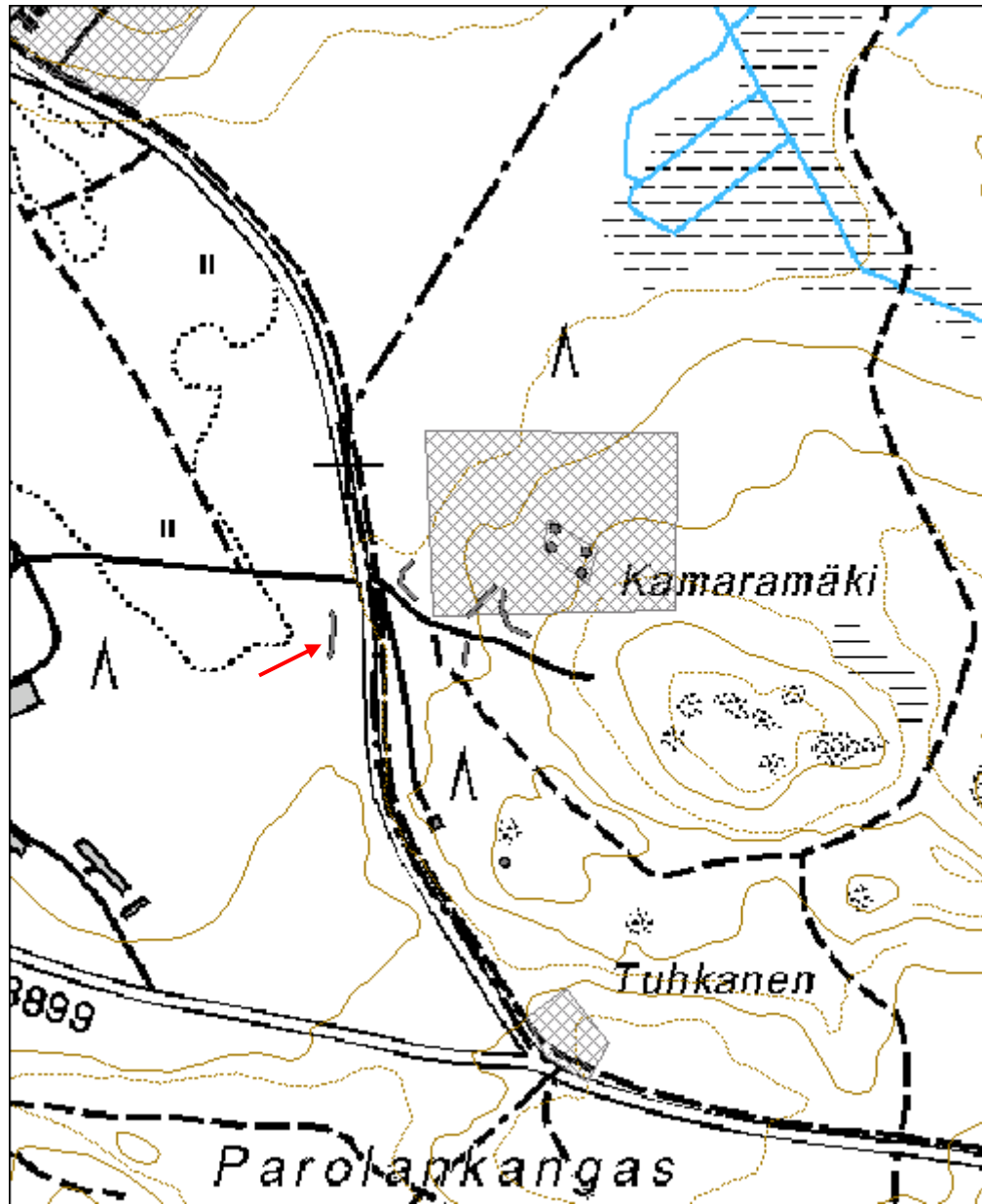
Selitys:

Selitys:

Kuva: Tuliaseman eteläosan kaareutuvaa vallia vasemmalla ja sen edustalla olevaa vallihautaa oikealla. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770850, Y 3357986, Z 102	Mittakaava:	1:5000

Parolannummi 3 kaivantoMH-tunnus:
154814

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772758, Y 3357519, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde paikannettiin inventoinnissa 28.5.2012. Kohde on mainittu Hämeenlinnan varuskunnan historiassa (Korkama, Raudasmaa 1988, s. 238) jossa sen kerrotaan sijaitsevan ns. Ykköskylän lähellä. Kirjassa olevan tiedon mukaan kyseessä olisi venäläisaikaisen majoitusrakenteen jäännös. Kaivannon päällä olisi ollut telttarakennelma ja sen alla olisi asuttu. Toisen lähteen mukaan (Tuomenvirta 1985, s. 192) kyseessä olisi venäläisaikaisen vallihaudan jäännös, joka olisi tehty leirin suojaksi. Lisäksi mainitaan, että vallihaudan rintamalinja on Kanunkiin päin, kuten ko. rakenteen suhteen todellisuudessa onkin. Kohde näkyy hyvin myös inventoinnissa käytetyssä laserkeilausaineistosta muokatussa vinovalovarjokuvassa.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee lehtipuuvaltaisessa sekametsässä aivan varuskunta-alueen ympärysaidan vieressä, sen ulkopuolella. Maasto on aika tasaista, maaperä on hietaa ja melko vähäkivistä.

Kohteen pohjoispuolella sijaitsee ns. Ykköskylä.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on pitkä ja suora, lounais-koillisuuntainen, yläosastaan noin neljä metriä leveä ja alaosastaan noin 1,4 metriä leveä loivareunainen kaivanto. Kaivannon leveys on sen molemmiin puolin sijaitsevien vallien kanssa noin 10 metriä ja syvyys vallien päältä kaivannon pohjalle noin 2,3 metriä. Kaivannon pituus on noin sata metriä. Kohde on alun perin liittynyt kohteeseen Parolannummi 4 kaivanto, jonka myöhempi tie on katkaissut. Alun perin koko rakenteen pituus on siis ollut noin 185 metriä (Parolannummi 4 kaivanto, pituus on 85 metriä).

Kaivanto valleineen sijaitsee varuskunnan aidasta noin viisi metriä luoteeseen ja sen pohjoispää n. 5 m tiestä luoteeseen. Kaivannossa ei ole havaittavissa erityisiä rakenteita, mutta sen pohjalla on joitakin isohkoja kiviä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu kaivannon ja siihen liittyvien vallien näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä on Parolannummen venäläisaikaisen leirin suojaksi rakennettu vallihauta tai mahdollisesti venäläisen sotaväen leiriasumuksen jäännös. Nämä kaksi vaihtoehtoa rakenteen suhteen on perimätiedoissa kirjallisuuden kautta esitetty. Todennäköinen tulkinta on kuitenkin ensin mainittu, sillä vastaavia rakenteita havaittiin leirialueella useita ja ne kaikki näyttävät olevan funktioltaan juuri leirialueen suojaksi rakennettuja valleja (Tuomenvirta 1988, s. 181 - 194)

Lisätietoja

Korkama, Raudasmaa 1988, s. 238. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historiaa. Joensuu 1988.

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katala - Vähä-Luolainen.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 28.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

**Ympäristön
suojaus:**

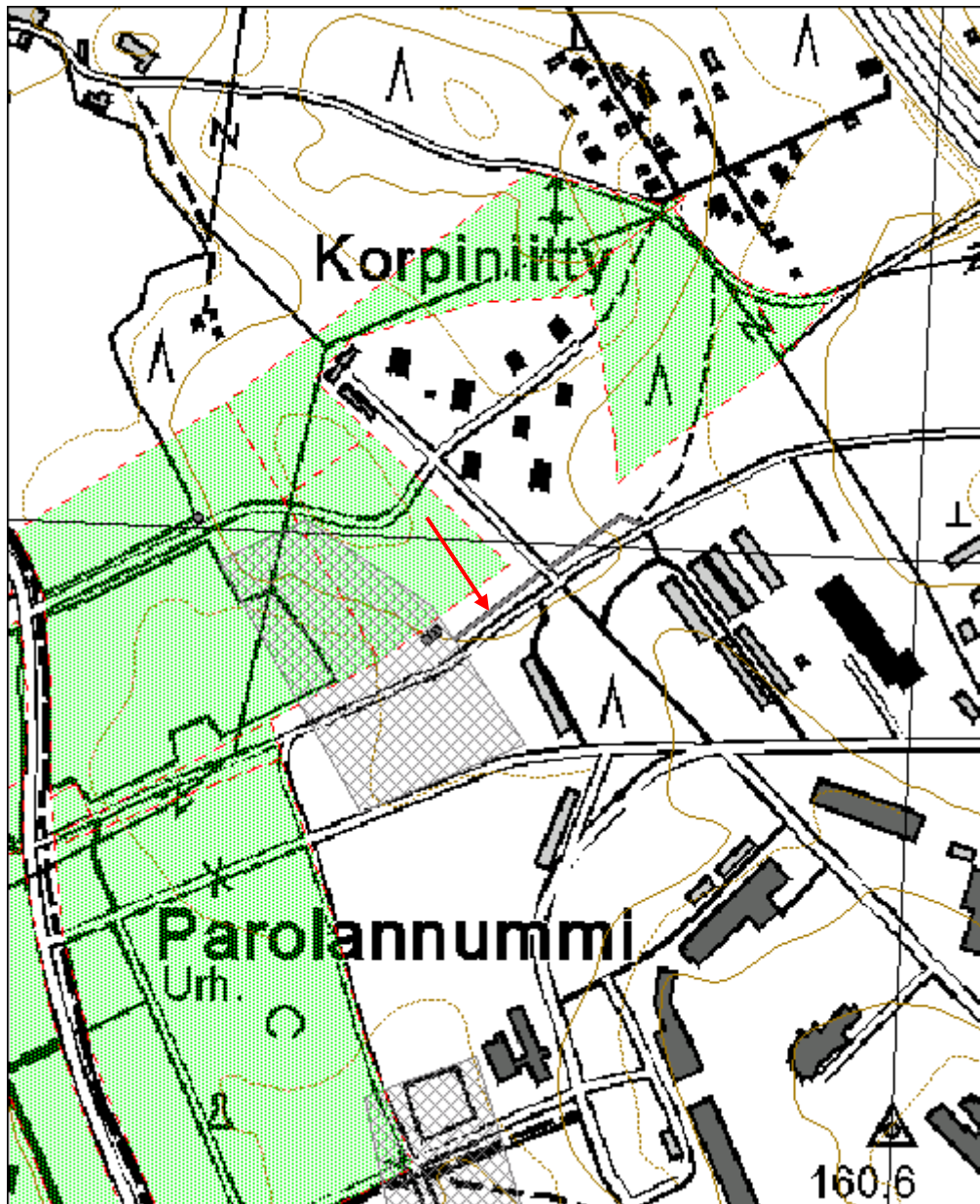
0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Eero Kakkuri kaivannon pohjalla. Lounaasta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772758, Y 3357519, Z 115	Mittakaava:	1:5000

Parolannummi 4 kaivantoMH-tunnus:
154821

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772838, Y 3357628, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde paikannettiin inventoinnissa 28.5.2012. Kohde on mainittu Hämeenlinnan varuskunnan historiassa (Korkama, Raudasmaa 1988, s.238) jossa sen kerrotaan sijaitsevan ns. Ykköskylän lähellä. Kirjassa olevan tiedon mukaan kyseessä olisi venäläisaikaisen majoitusrakenteen jäännös. Kaivannon päällä olisi ollut telttarakennelma ja sen alla olisi asuttu. Toisen lähteen mukaan (Tuomenvirta 1985, s. 192) kyseessä olisi venäläisaikaisen vallihaudan jäännös, joka olisi tehty leirin suojaksi. Lisäksi mainitaan, että vallihaudan rintamalinja on Kanunkiin päin, kuten ko. rakenteen suhteen todellisuudessa onkin. Kohde näkyy hyvin myös inventoinnissa käytetyssä laserkeilausaineistosta muokatussa vinovalovarjokuvassa.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee lehtipuuvaltaisessa sekametsässä aivan varuskunta-alueen ympärysaidan vieressä, sen ulkopuolella. Maasto on aika tasaista, maaperä on hietaa ja melko vähäkivistä.

Kohteen pohjoispuolella sijaitsee ns. Ykköskylä.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on pitkä ja suora, lounais-koillisuuntainen, yläosastaan noin neljä metriä leveä ja alaosastaan noin 1,4 metriä leveä loivareunainen kaivanto, joka tekee lähes 90 asteisen mutkan koillispäässään ja loppuu varuskunta-alueen aitaan. Kaivanto on mahdollisesti jatkunut sille puolelle, mutta myöhempi rakentaminen on peittänyt sen.

Kaivannon leveys on sen molemmin puolin sijaitsevien vallien kanssa noin 10 metriä ja syvyys vallien päältä kaivannon pohjalle noin 2,3 metriä. Kaivannon pituus on noin 85 metriä. Kohde on alunperin liittynyt kohteeseen Parolannummi 3 kaivanto, jonka myöhempi tie on katkaissut. Alunperin koko rakenteen pituus on siis ollut noin 185 metriä (Parolannummi 3 kaivanto, pituus on 100 metriä).

Kaivanto valleineen sijaitsee varuskunnan aidasta noin viisi - kymmenen metriä luoteeseen ja koillispäässään se yhtyy varuskunta-alueen aitaan. Kaivannossa ei ole havaittavissa erityisiä rakenteita, mutta sen pohjalla on joitakin isohkoja kiviä. Ikäkairaus pohjalla kasvavasta kuusesta kertoi sen iäksi noin 70 vuotta.

<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu kaivannon ja siihen liittyvien vallien näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on Parolannummen venäläisaikaisen leirin suojaksi rakennettu vallihauta tai mahdollisesti venäläisen sotaväen leiriasumuksen jäännös. Nämä kaksi vaihtoehtoa rakenteen suhteen on perimätiedoissa kirjallisuuden kautta esitetty. Todennäköinen tulkinta on kuitenkin ensinmainittu, sillä vastaavia rakenteita havaittiin leirialueella useita ja ne kaikki näyttävät olevan funktioltaan juuri leirialueen suojaksi rakennettuja valleja (Tuomenvirta 1988, s. 181-194)
<i>Lisätietoja</i>
Korkama, Raudasmaa 1988, s. 238. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historiaa. Joensuu 1988. Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katinala - Vähä-Luolainen.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012 Tarkastuspvm: 28.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

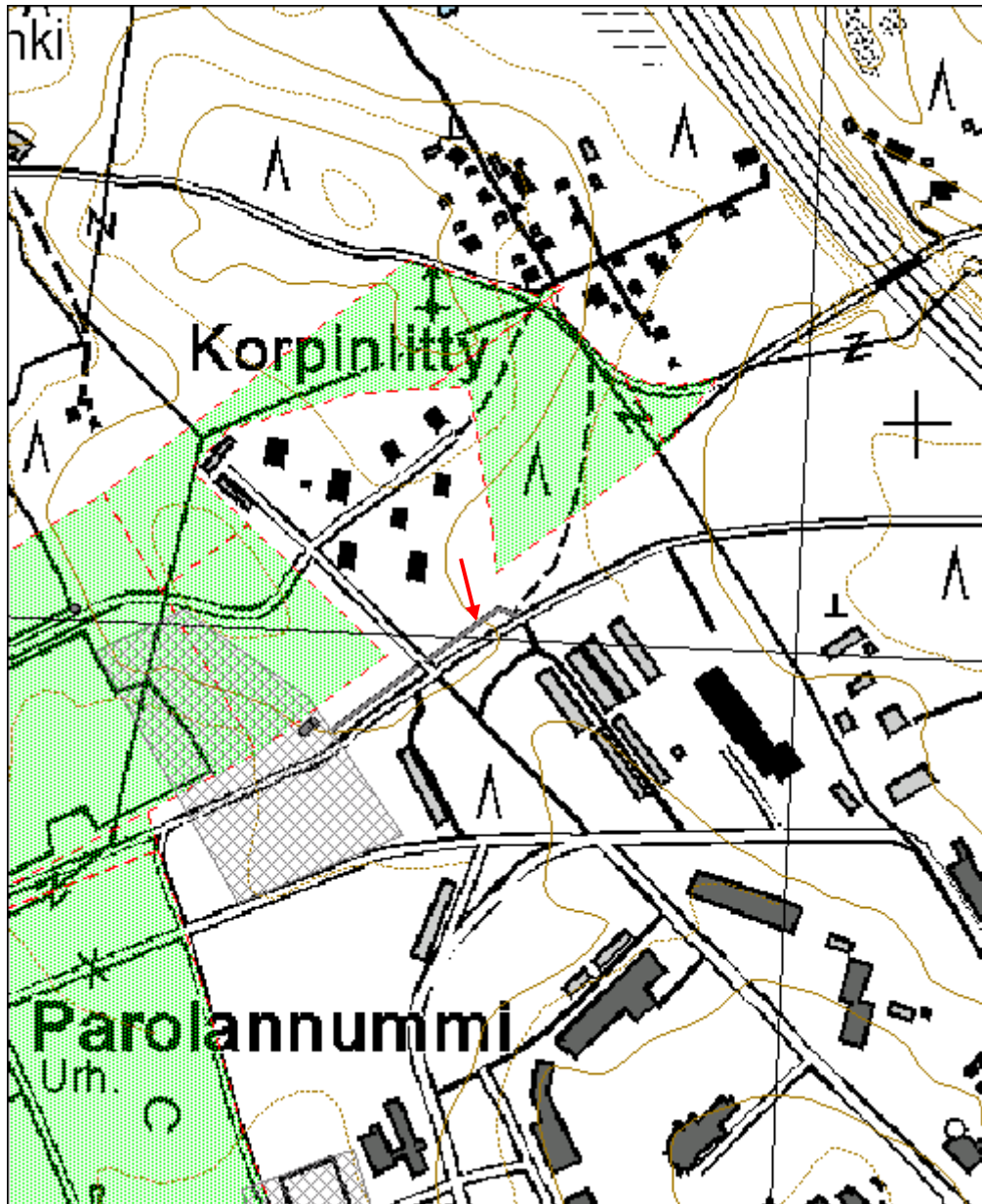
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Eero Kakkuri kairaa ikänäytettä kaivannon pohjalla kasvavasta kuusesta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772838, Y 3357628, Z 115	Mittakaava:	1:5000

Luolajan leiripaikka kuppikivi	MH-tunnus: 147934

Kohdetyyppi:	7 Kulttipaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7113 Rautakausi	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772250, Y 3356112, Z 86	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde on muinaisjäännösrekisterissä nro 1000016582 ja ennestään tunnettu. Kohde tarkastettiin inventoinnissa kuppikiven osalta. Paikalla olleisiin kiviröykkiöihin ei kiinnitetty huomiota.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Paikka on vanhaa peltoa (peltona jo 1700 luvun lopun isojakokartassa) ja kasvaa nykyään lehtipuuta, esim. leppää. Alue on melko tasainen, mutta Lehijärveen päin on jyrkkä törmä alaspäin.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Muinaisjäännösryhmä, johon kuuluu kuppikivi ja neljä viljelyröykkiötä, sijaitsee Lehijärven kaakkoisrannalla, Hattulantien ja rannan välissä olevalla muinaisella niemellä. Paikka on lehtomaista tiheäkasvuista vanhaa, tasaiseksi raivattua peltoa, jonka maaperä on hienoa hiesua. Paikalla on joitakin isoja maakiviä, muutoin alue on varsin kivetöntä, sillä maakiviä pienemmät kivet on kasattu maakivien nojalle, päälle tai kokonaisuksi röykkiöiksi.
Muinaisjäännösrekisterin tietojen ja kenttähavaintojen mukaan tarkastettu kuppikivi on kolmiomainen (n. 1,3 x 1 x 0,85 m). Kiven ainoa, mutta varsin selkeä ja syvä (n. 7-8 x 7-8 cm) kuppi sijaitsee kiven kapeimmassa kärjessä. Kuppikiven varaan on kasattu muinaiselta pellolta muutama kivi. Muinaisjäännösrekisterin mukaan alueella on myös kolme röykkiötä, mutta niitä ei inventoinnissa tarkastettu. Alueella ei havaittu mitään muuta uutta muinaisjäännökseen viittaavaa.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu muinaisjäännösrekisterin rajauksen mukaisesti. Piste on kuppikiven kohdalla.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on todennäköisesti rautakautinen kuppikivi.
<i>Lisätietoja</i>

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 25.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

2 Esitys mj-luokka I

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 1 Muinaisjäännösrekisteri I**Selitys:****Selitys:**

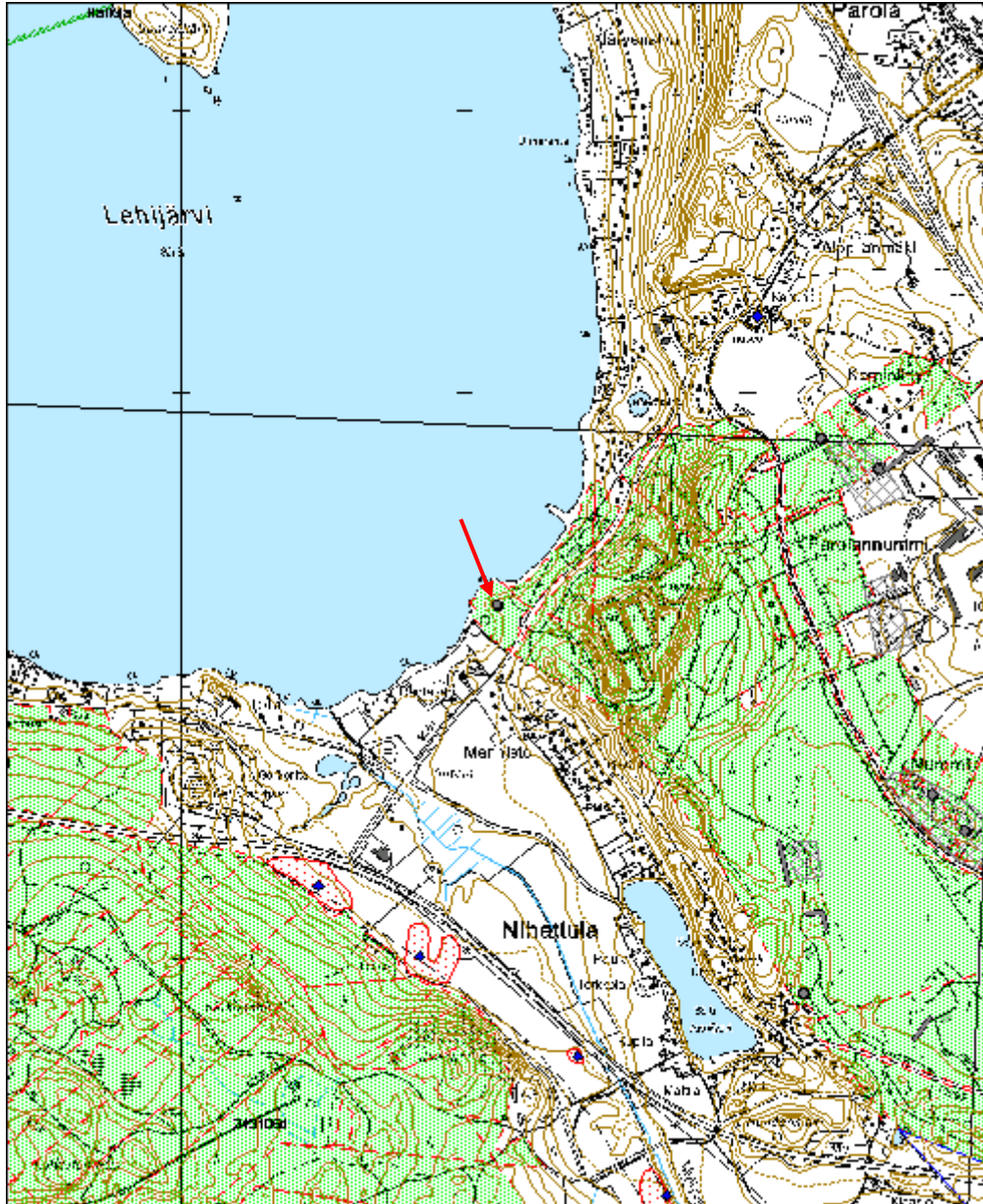
Kuva: Eero Kakkuri kumartuneena tutkimaan kuppikiven kuppia. Pohjoisesta.
Jouni Taivainen.

Kuva: Kuppikiven kuppi puhelimen oikealla puolella. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	7 Kulttipaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772250, Y 3356112, Z 86	Mittakaava:	1:20000

Nummi 3 kaivanto	MH-tunnus: 154924

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771341, Y 3357123, Z 102	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 1.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Alue on armeijan harjoitusalueita. Puustona on vanhoja yli satavuotiaita mäntyjä, nuorempia kuusia ja lehtipuita. Maasto on melko kulunutta (panssariuria ja eri aikaisia kaivantoja). Maaperä on hietaa.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on suora 150 metriä pitkä kaakko-luode suuntainen kaivanto, jonka syvyys on noin 2,5 metriä. leveys pohjalla vaihtelee pääasiassa 2-3 metrin välillä ja yläosastaan kaivannon leveys on noin 8 metriä. Kaivannon molemmin puolin on vallit ja niiden päällä kasvaa arviolta noin satavuotiaita mäntyjä sekä muuta puustoa. Kaivannon kaakkoispäässä on ajettu panssarivaunulla muutaman kymmenen metrin matkalla.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu kaivannon näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Krimin sodan jälkeen v. 1857 Parolannummella alkoivat venäjän armeijan vakituiset kesäleirit. Tietojen mukaan tälle alueella (leirikentän Nihattulan puoleiselle sivustalle) oli majoitettu tykistöä ja ratsuväkeä joiden telttarivistöjä oli suojattu vallihaudalla. (Tuomenvirta 1988, s. 184-194).

Kyseessä on todennäköisesti telttarivistön suojaksi tehty vallihauta, joka ajoittuu Parolannummen leirialueen venäläisaikaiseen toimintaa 1800 -luvulle.

Lisätietoja

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katala - Vähä-Luolainen.

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 2 Keskinertainen**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 3 Esitys mj-luokka II**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Kaivannon kaakkoispää, jossa on ajettu panssarivaunulla. Luoteesta.

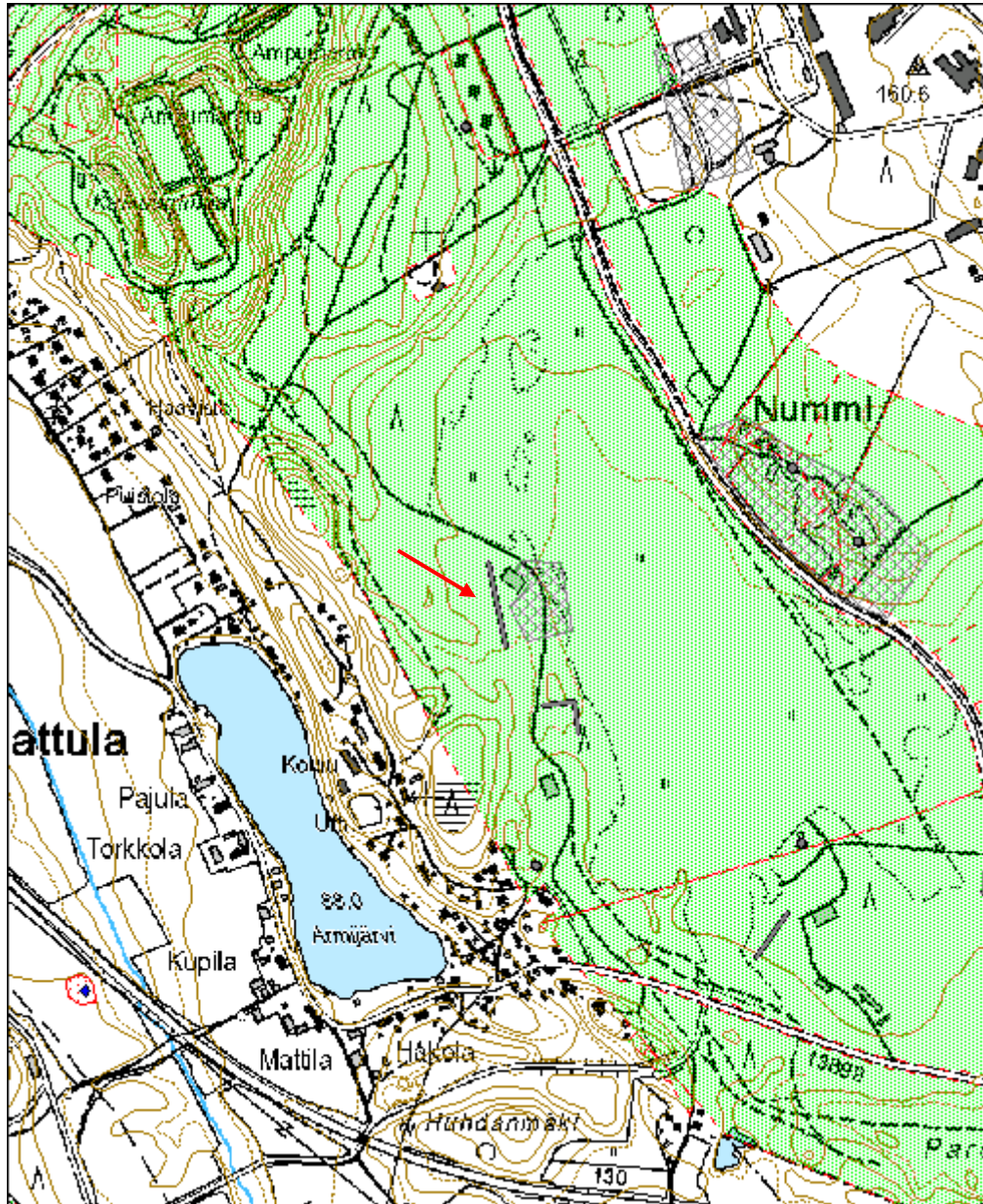
Kuva: Näkymä kaivannon luoteispäästä kaakkoon. Jouni Taivainen.

Kuva: Kaivannon luoteispäässä Eero Kakkuri. Kuvattu kaivannon pohjalta. Kaakosta.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771341, Y 3357123, Z 102	Mittakaava:	1:10000

Nummi 4 kaivanto	MH-tunnus: 154959

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771169, Y 3357260, Z 102	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löydettiin inventoinnissa 1.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Alue on armeijan harjoitusalueita. Puustona on vanhoja yli satavuotiaita mäntyjä, nuorempia kuusia ja lehtipuita. Maasto on melko kulunutta (panssariuria ja eri aikaisia kaivantoja). Maaperä on hietaa.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on iso L - muotoinen kaivanto valleinen, jonka sivujen (pohjois- ja itäsivut) pituudet ovat noin 50 metriä. Kaivannon syvyys vallien päältä pohjalle vaihtelee 1,5-2,5 metrin välillä. Kaivannon leveys on pohjalla 2- 4 metriä ja ylhäältä noin 4-8 metriä. Itäsivustan kaivannossa kulkee panssariura. Rakenteen päällä kasvaa isoja mäntyjä, joista yhdestä otettiin ikäkairaus. Männyn ikä on sen perusteella 80 vuotta.

Kohteen dokumentointia häiritsi käynnissä oleva sotaharjoitus, rakenteen eteläosaa ei päästy dokumentoimaan, sillä siinä oli panssarivaunuja ja sotaväkeä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu jäännöksen näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Vuoden 1875 venäläisessä kartassa ko. kohdalla näkyy neliskanttinen rakennelma, jonka lounais-etelä -sivulla on suuaukko. Vaikuttaa siltä, että kyseessä ovat tuon rakennelman jäännökset. Kyseessä lienee myöhemmässä maan käytössä puolittain tuhoutuneen tuliaseman jäännökset (Alueen laserkeilausaineistosta tehdyssä vinovalovarjokuvassa erottuvat heikosti myös rakennelman tuhoutuneet osat eli länsi- ja eteläsivustat).

Lisätietoja

Charta Goroda Tavastica 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.10.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Eero Kakkuri kaivannon pohjoissivustalla. Oikealla valli. Taustalla Parolanummen harjoituskenttä. Länestä. Jouni Taivainen.

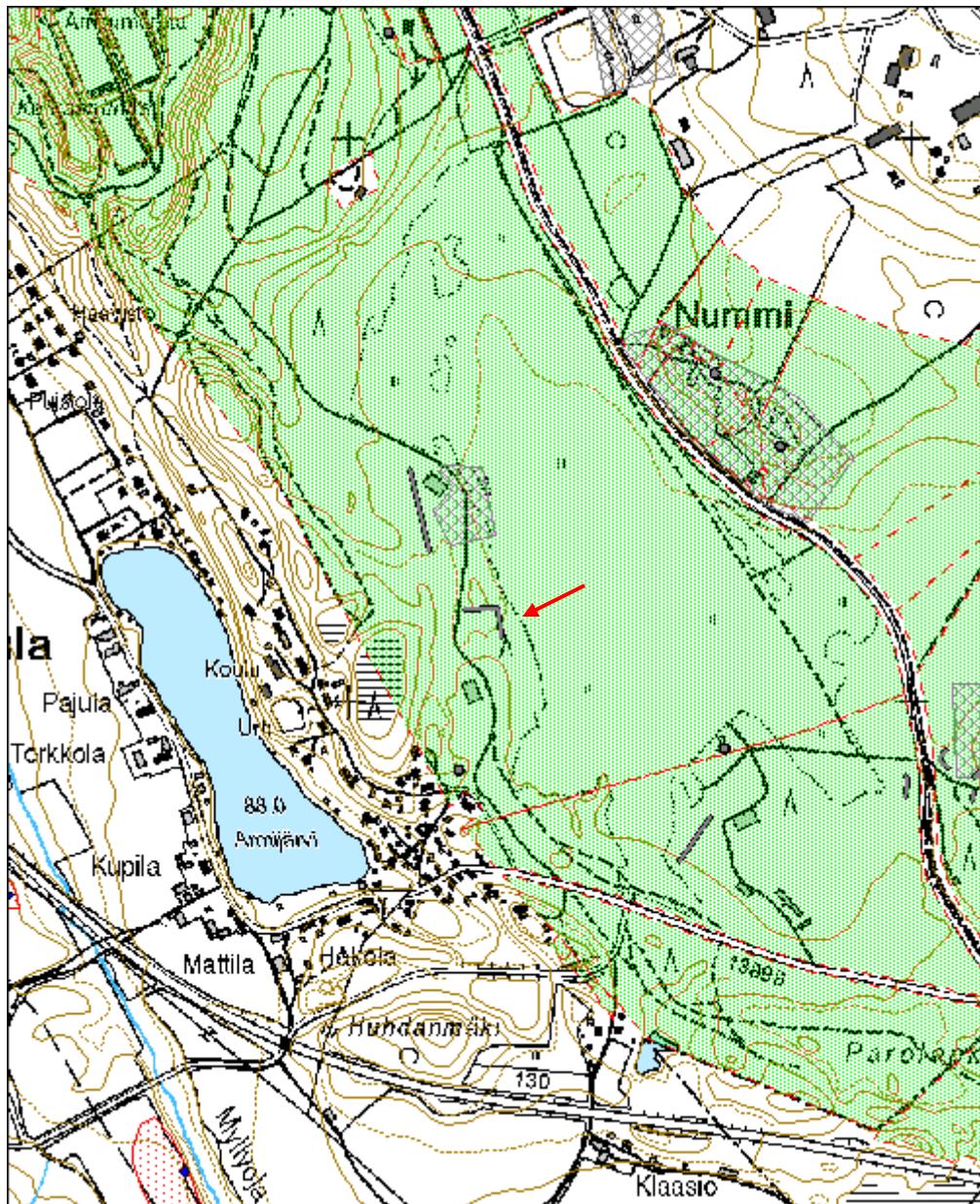
Kuva: Eero Kakkuri ottaa kairaamalla ikänäytettä kaivannon pohjoissivustan vallissa kasvavasta männystä. Jouni Taivainen.

Kuva: Eero Kakkuri kävelee kaivannon itäpuolista osaa, jossa on ajettu panssari-vaunuilla. Oikealla kohoaa L-muotoisen vallin itäisivusta. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771169, Y 3357260, Z 102	Mittakaava:	1:10000

Parolankangas 1 kaivanto	MH-tunnus: 154547

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770757, Y 3357610, Z 100	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 4.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on Parolan Leijonan lounaispuolinen vanhoja mäntyjä kasvava tasainen hietamaakangas.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on suora, noin 100 metriä pitkä kaivanto, jonka seinämät ovat jyrkähköt ja syvyys noin kaksi metriä. Kaivannon leveys on pohjalla noin metrin ja yläosassa noin viisi metriä. Kaivannosta nostetut maat ovat valleina kaivannon molemmin puolin. Kaivannon päällä kasvaa vanhoja, arviolta vähintään satavuotiaita, mäntyjä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu kaivannon näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Krimin sodan jälkeen v. 1857 Parolannummella alkoivat venäjän armeijan vakituiset kesäleirit. Tietojen mukaan juuri tällä alueella, eli leirikentän eteläpäässä, oli kolmas suurempi majoitusalue, jonka telttarivistö oli suojattu vallihaudalla Tuhkasiin päin. Tuomenvirta 1988, s. 184-185).
Inventoinnissa dokumentoidun kaivannon sijainti, ikä ja rintamasuunta sopivat hyvin em. kuvaukseen ja vaikuttaa siten siltä, että kyseessä on mainittu leirilinnostusvalli.
<i>Lisätietoja</i>
Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katalina - Vähä-Luolainen.

<i>Tarkastukset</i>		
Tila: 3 Toteutettu	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi:
2012		
Tarkastuspvm: 4.10.2012	Tarkastaja: J. Taivainen	

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

**Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

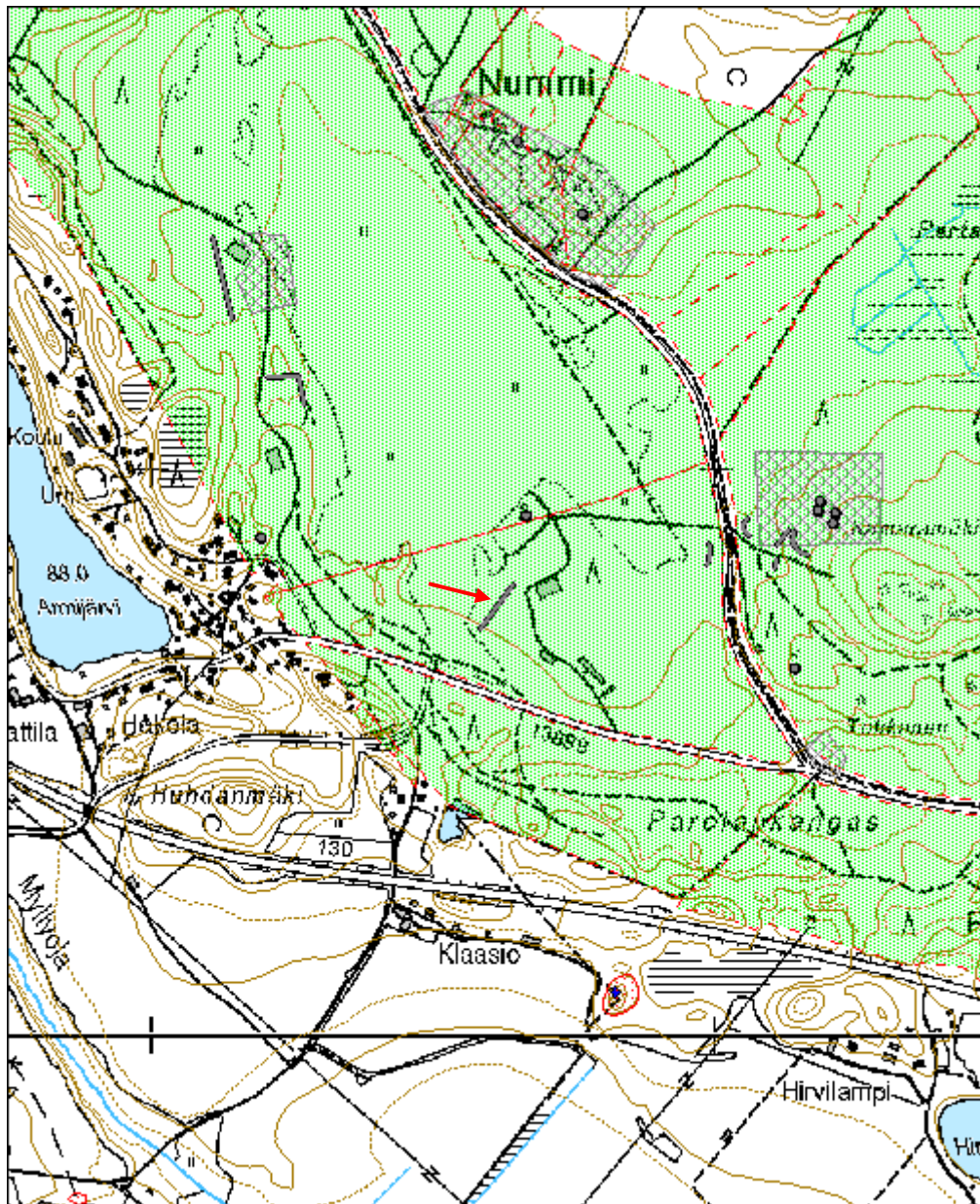
Selitys:

Kuva: Kaivantoa valleineen. Lounaasta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770757, Y 3357610, Z 100	Mittakaava:	1:10000

Sepänaho 1 nauriskuoppaMH-tunnus:
148495

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mittakaava $\geq 1:100$
Koordinaatit:	X 6771478, Y 3353589, Z 127	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Kumpareen etelärinne, valtuustona kuusi. Aluskasvillisuutena mustikka, oravanmarja, sinivuokko, mansikka ja käenkaali.

Kohteen kuvaus

Kohteeseen kuuluu kolme kumpareen rinteessä sijaitsevaa rinnakkaista kuoppaa, jotka sijaitsevat noin kahden metrin välein. Läntisin on leveydeltään 1,5 ja pituudeltaan neljä sekä syvyydeltään 0,4 metriä. Profiililtaan kuoppa on loivareunainen ja sammaloitunut. Kairaus paljasti sammalen alta likamaata noin 30 sentin syvyyteen.

Keskimmäisen kuopan leveys on 1,9, pituus 3,8 ja syvyys 0,5 metriä. Kuoppa on profiililtaan loivareunainen ja sammaloitunut. Kuopasta ei saatu kunnan kairausnäytettä, sillä maaperä oli löysää ja kaira upposi maahan kokonaan.

Itäisin kuoppa on leveydeltään kaksi, pituudeltaan 3,8 ja syvyydeltään 0,5 metriä. Profiililtaan kuoppa on loivareunainen ja sammaloitunut. Kuopan reunassa on vanha tervaskanto sekä kuusi, josta otettiin ikäkairaus, mikä paljasti kuusen noin 70 vuoden ikäiseksi.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti kuoppien näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Nauris tms. varastokuoppia. Ikä lienee yli sata vuotta ikäkairatusta kuusesta, vanhasta tervaskannosta ja kuoppien pyörityneistä profiileista päätellen.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 23.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 3 Esitys mj-luokka II**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojaus:**

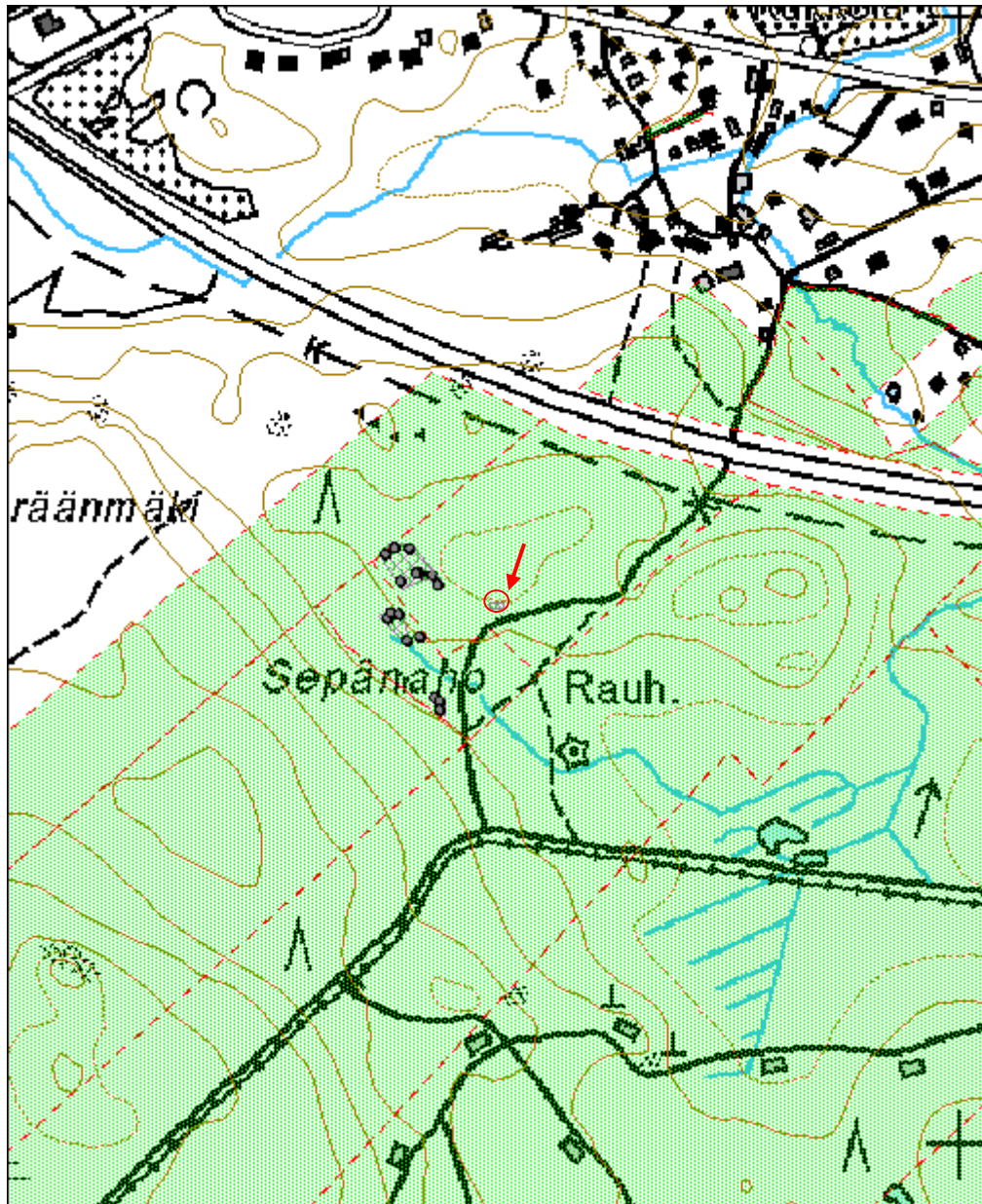
0 Ei määritelty

Selitys:

Itäisin kuoppa kuvan keskellä. Kaakosta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771478, Y 3353589, Z 127	Mittakaava:	1:5000

Sepänaho 2 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148548

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	7		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771513, Y 3353515, Z 125	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Loiva luoteeseen viettävä painanne kahden matalan harjanteen välissä. Kuusivaltainen metsä, seassa koivua, aluskasvillisuutena käenkaali, mustikka, taikinanmarja ja sudenmarja.

Kohteen kuvaus

Kohteeseen kuuluu seitsemän sammaloitunutta kivistä rökkiötä. Rökkiöt ovat halkaisijaltaan 1-3 metriä ja korkeudeltaan 0,3-0,5 metriä. Ne on kasattu maakivien päälle ja ympärille. Rökkiön nro 1 päällä kasvavaan kuuseen tehtiin ikäkairaus, joka paljasti sen 70 vuoden ikäiseksi. Lisäksi alueella oli edellisen puusukupolven lahoja isoja kantoja, joten alueella ei ole kaskettu ainakaan kahden viimeisimmän puusukupolven aikana.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen rökkiöiden levinnän mukaan.

Tulkinta

Kaskiröykkiöitä, ikä yli sata vuotta puuston iän ja alla olevien vanhojen kantojen perusteella.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 23.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

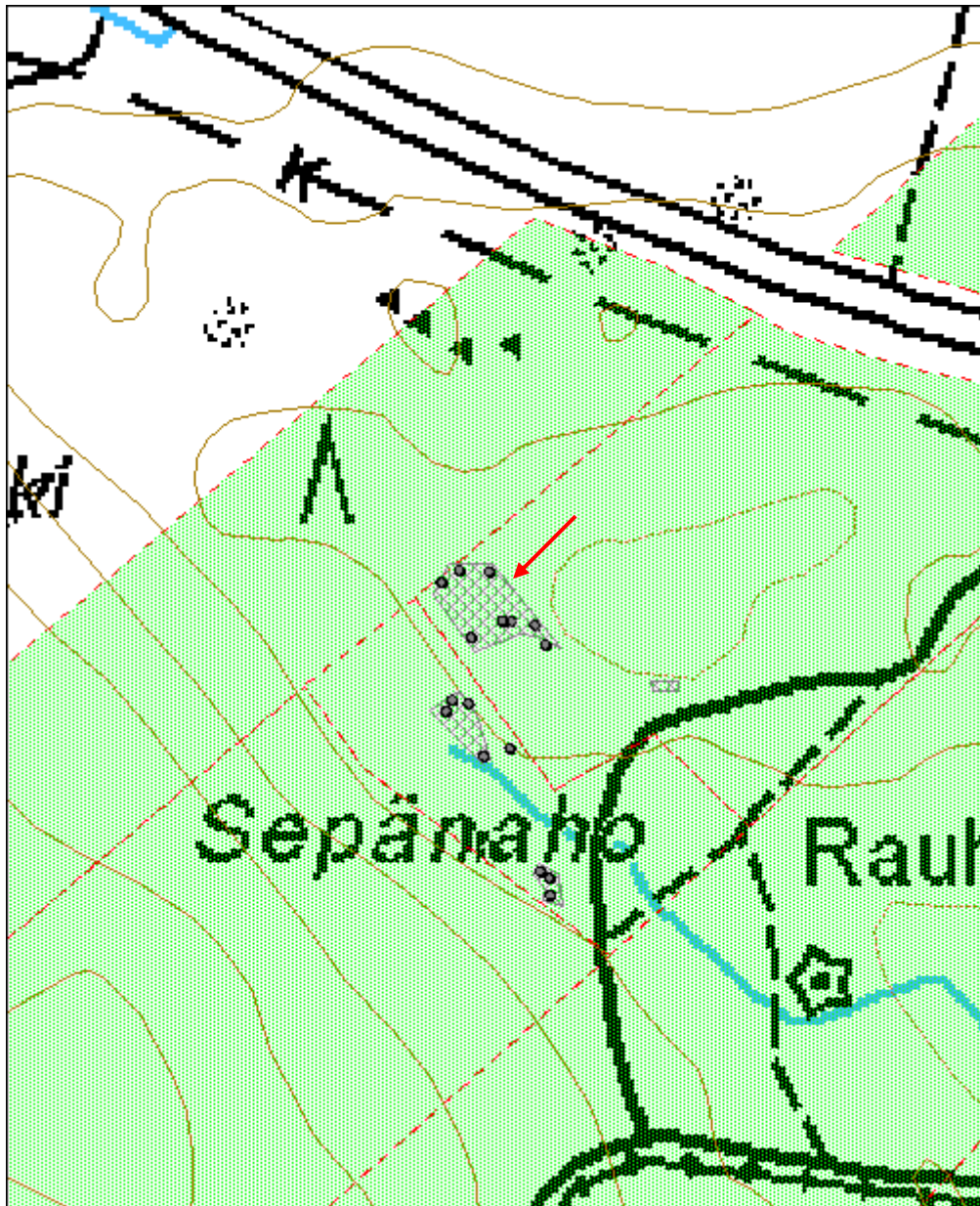
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Röykkiö nro 1 kuusen vasemmalla puolella. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771513, Y 3353515, Z 125	Mittakaava:	1:2500

Sepänaho 3 nauriskuoppaMH-tunnus:
148576

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771496, Y 3353537, Z 125	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Loiva luoteeseen viettävä painanne kahden matalan harjanteen välissä. Kuusivaltainen metsä, seassa koivua, aluskasvillisuutena käenkaali, mustikka, taikinanmarja ja sudenmarja.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on lounais-koillissuuntainen, loivareunainen ja sammaloitunut kuoppa, jonka leveys on 1,5, pituus viisi ja syvyys 0,3 metriä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti kuopan rajojen mukaan.

Tulkinta

Nauriskuoppa, ikä lienee yli sata vuotta.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 23.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen	9 Muu suojeluarvo

Selitys:	suojelu: Selitys:

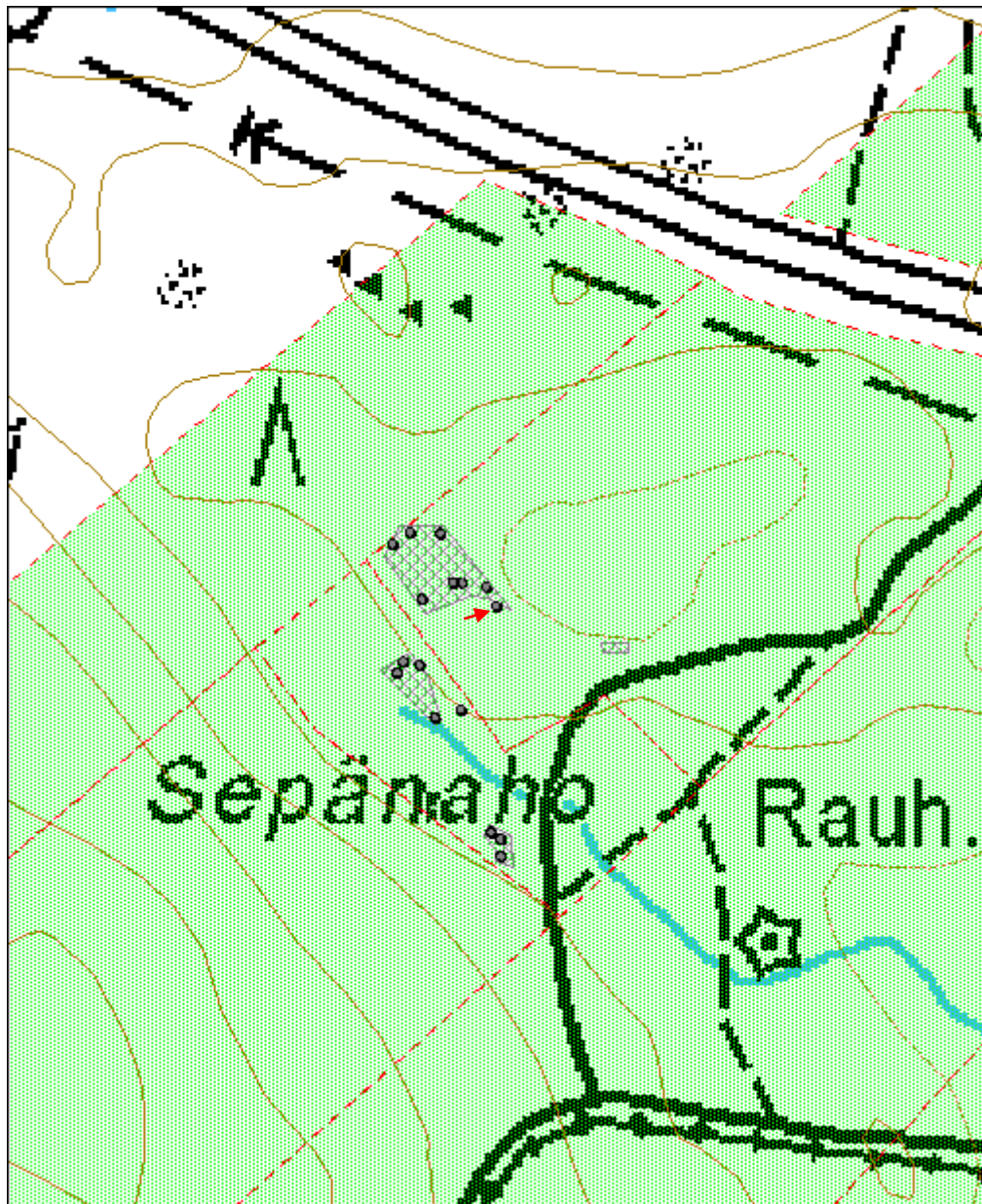
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Eero Kakkuri kairaa maanäytettä nauriskuopan pohjalta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771496, Y 3353537, Z 125	Mittakaava:	1:2500

Sepänaho 6 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148644

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6771391, Y 3353537, Z 124	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Vanhan peltoalueen reunassa, metsän puolella. Loiva itä-koillisrinne, kuusimetsä.

Kohteen kuvaus

Kohteeseen kuuluu kolme sammaloitunutta kivistä rökkiötä, joiden halkaisija on suunnilleen 1.5-2 metrin ja korkeus 0,3-0,5 metrin välillä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen rökkiöiden levinnän mukaan.

Tulkinta

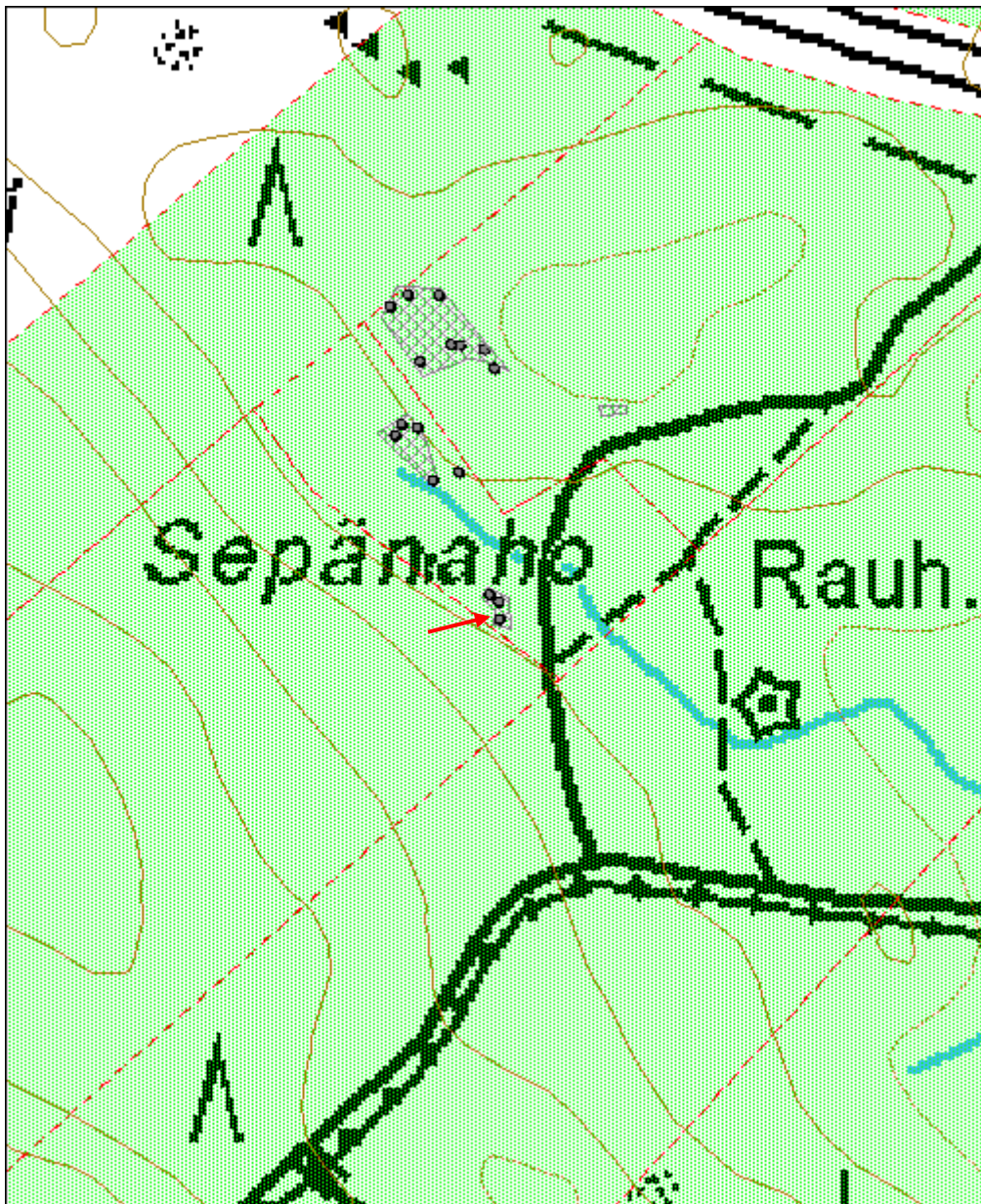
Kaskirökkiöitä, ikä lienee yli sata vuotta.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 23.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771391, Y 3353537, Z 124	Mittakaava:	1:2500

Karhunlähteenkangas 1 nauriskuoppaMH-tunnus:
147793

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6769666, Y 3353827, Z 130	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 24.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivassa etelärinteessä tieleikkauksen päällä. Puustona mänty, koivu ja kuusi, aluskasvillisuuteena mustikka, puolukka, valkovuokko, oravanmarja, kielo, käenkaali, kevätpiippo ja seinäsammal. Alueella on myös armeijan kaivantoja.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kolme melko lähekkäin sijaitsevaa kuoppaa.

Kuoppa 1 on kuopista eteläisin ja sijaitsee tieleikkauksesta noin neljä metriä pohjoiseen. Kuoppa on etelä-pohjoissuuntainen, leveys 2,2, pituus neljä ja syvyys 0,7 metriä. Kuopan reunat ovat loivat ja sammaloituneet. Kuopan reunassa kasvaa kuusi.. loivat sammaloituneet reunat, reunassa kasvaa kuusi.

Kuoppa 2 on kuopista pohjoisin. Se on lounais-koillissuuntainen, leveydeltään kaksi, pituudeltaan viisi ja syvyydeltään 0,6 metriä. Kuoppa on loivareunainen ja sen reunassa on vanhoja kantoja.

Kuoppa 3 on kuopista keskimmäisin. Se on lounais-koillissuuntainen, leveydeltään 1,5, pituudeltaan neljä ja syvyydeltään 0,4 metriä. Kuoppa on loivareunainen.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti kuoppien näkyvien rajojen ja levinnän mukaan. Varsinaiset kohteet ovat näkyvät kuopat, joita on kolme kappaletta.

Tulkinta

Nauriskuoppia, ikä yli 100 vuotta. Ajoitus perustuu arvioituun vähimmäisikään mm. puuston ja vanhojen kantojen sekä kuoppien maatumisen muodon perusteella.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 24.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 0 Ei määritelty**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

Selitys:

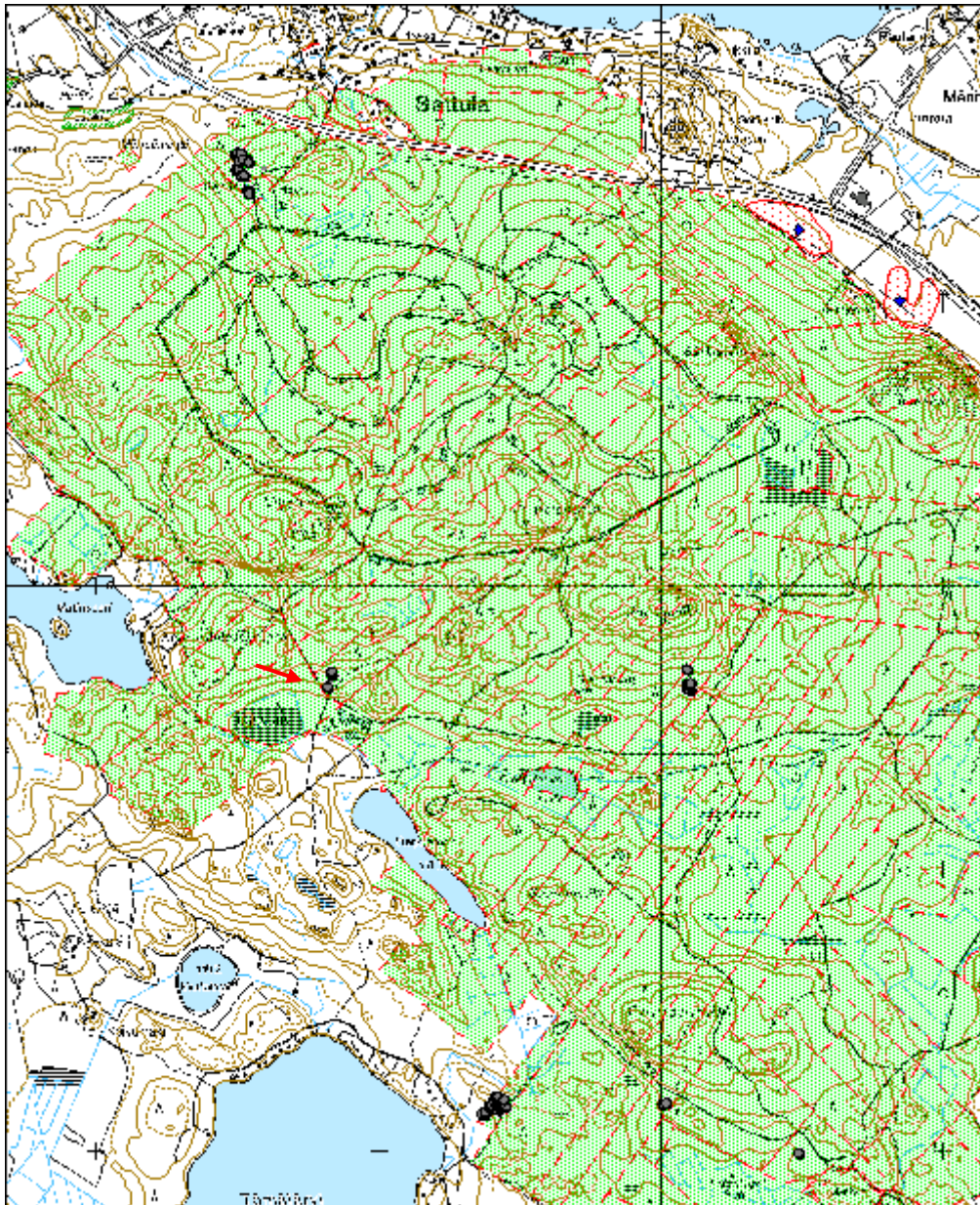
Kuva: Nauriskuoppa nro 1, taustalla tie. Koillisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Nauriskuoppa nro 2:n takana Eero Kakkuri. Lounaasta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6769666, Y 3353827, Z 130	Mittakaava:	1:20000

Ruttanmäki 1 nauriskuoppa	MH-tunnus: 148472

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	2		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6769703, Y 3355088, Z 140	Löydöt:	

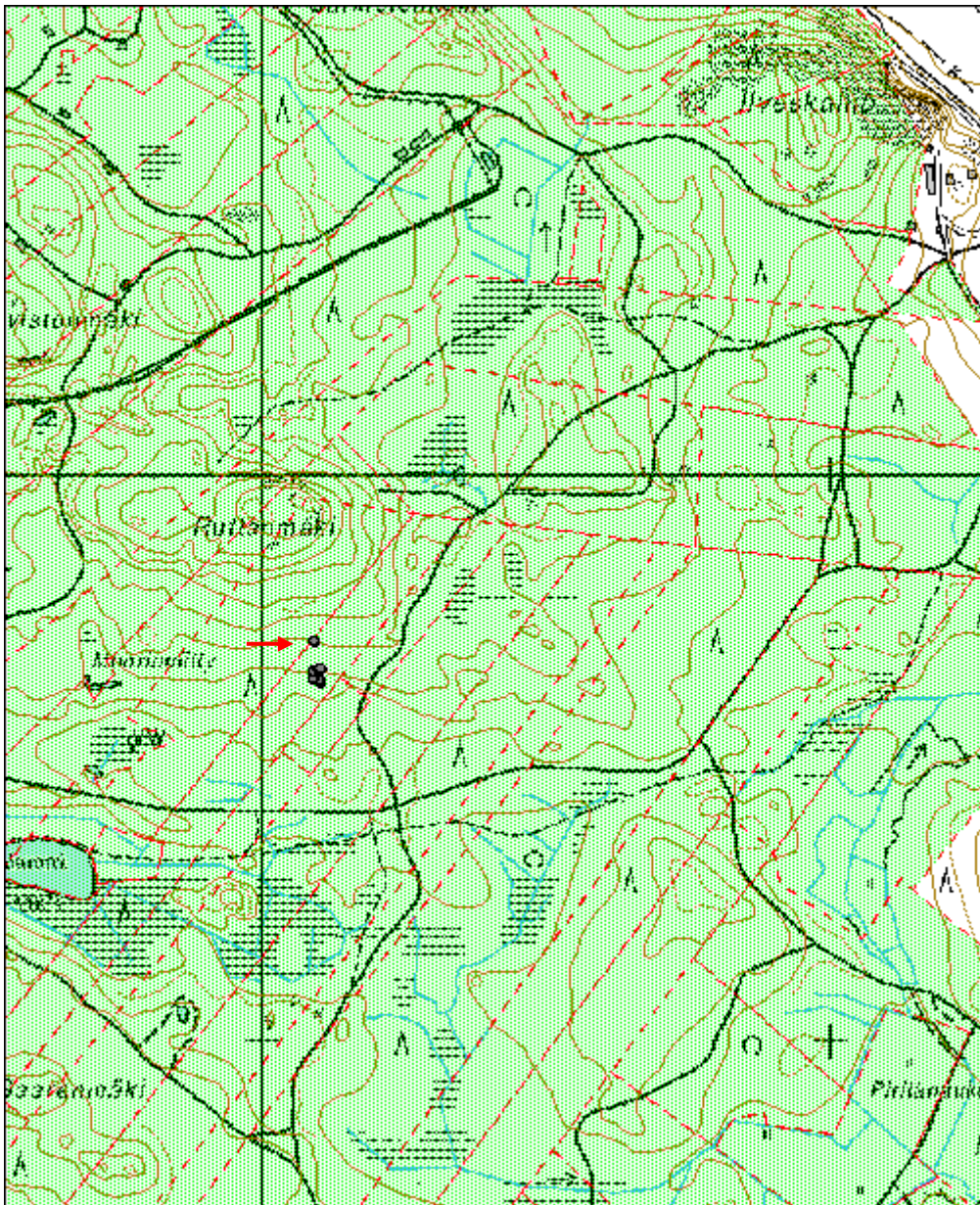
<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 21.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Loivahko etelärinne, mänty ja kuusimetsän rajalla. Aluskasvillisuutena mustikka, mansikka ja käenkaali.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteessa on kaksi rinnakkaista rinteeseen suuntaista loivapiirteistä ja sammaloitunutta kuoppaa. Molempien kuoppien koko on 1,8 x 4,2 metriä ja syvyys noin 0,7 metriä. Kuoppien välissä on noin kaksi metriä. Kuoppien päältä kaadettu hiljattain puut ja ne sijaitsevat harvennusalueen reunassa. Kairauksessa kuopista ei löytynyt hiilikerrosta.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti kuoppien näkyvien rajojen mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Nauriskuoppia, ikä lienee yli 100 vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 21.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6769703, Y 3355088, Z 140	Mittakaava:	1:10000

Ruttanmäki 2 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148476

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	6		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6769643, Y 3355093, Z 135	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 21.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Edellisenä talvena harvennettu kuusikko, seassa koivua. Loiva etelärinne. Aluskasvillisuutena mustikka ja käenkaali.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kuusi sammaloitunutta maakivien päälle kasattua pienehköä röykkiötä. Röykkiöiden halkaisija vaihtelee noin metrin - kahden metrin ja korkeus noin 30-60 sentin välillä. Maaperä on melko kivinen, mutta vaikuttaa rehevältä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen röykkiöiden levinnän mukaan.

Tulkinta

Kaskiröykkiöitä, ikä todennäköisesti yli sata vuotta

Lisätietoja***Tarkastukset***

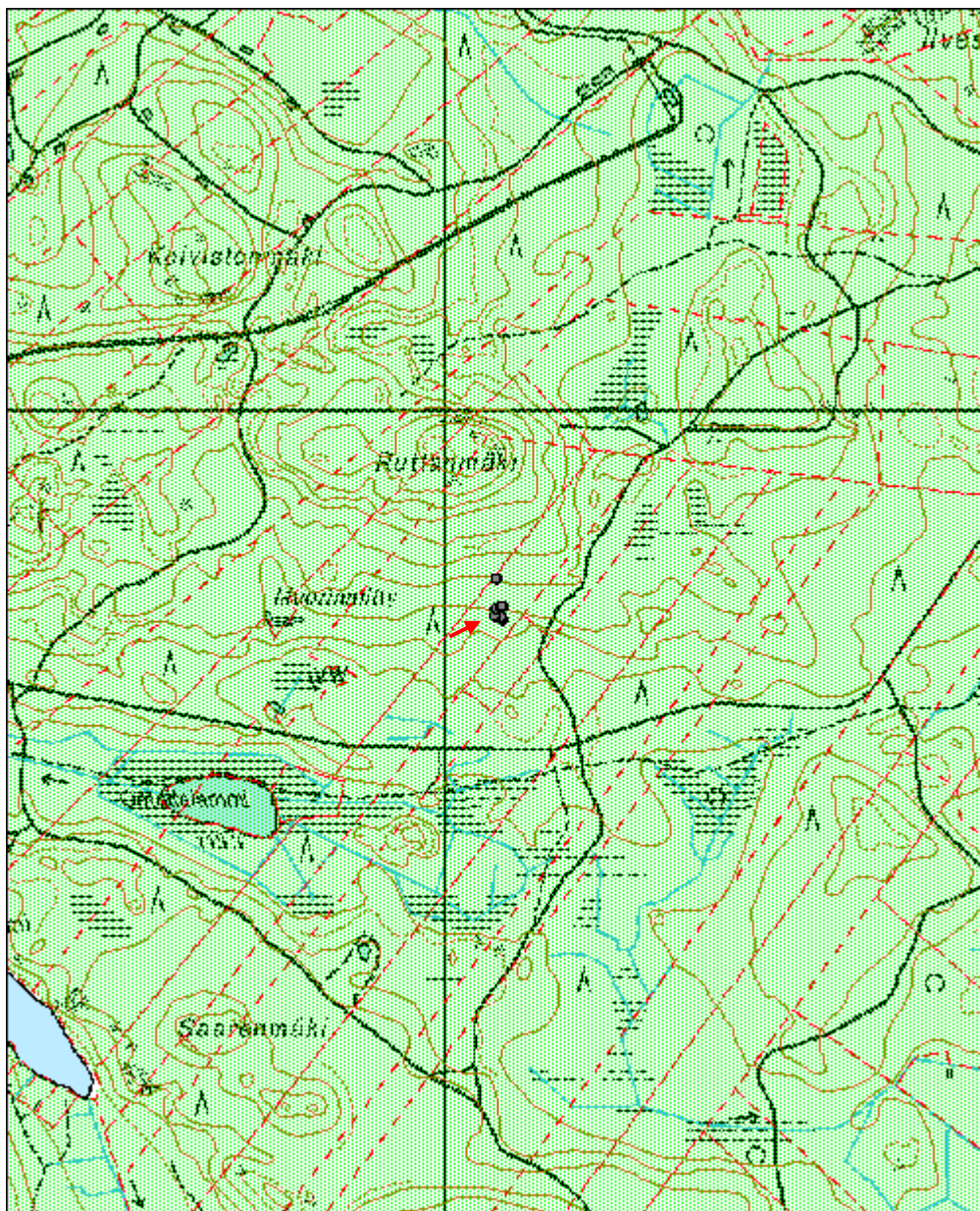
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 21.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6769643, Y 3355093, Z 135	Mittakaava:	1:10000

Lautakorpi 2 kaskiröykkiöMH-tunnus:
147873

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	22		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk>=1:10000
Koordinaatit:	X 6768163, Y 3354404, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Alue sijaitsee loivassa lounaisrinteessä ja harjanteella. Puustona on noin. 80 -vuotias kuusikko (lustokairanäytteen mukaan), jossa on paljon mukurakuusia. Kuusikon alla on lahoja edellisen puusukupolven kantoja. Aluskasvillisuutena käenkaali, valkovuokko, kuusama, sudenmarja, sinivuokko, taikinanmarja, imikkä ja kielo.

Kohteen kuvaus

Alueelta kartoitettiin 20 röykkiötä, mutta alue jatkuu länteen yksityismaan puolelle. Röykkiöiden koko vaihtelee halkaisijaltaan noin 1-3 metrin ja korkeudeltaan noin 0,3-0,6 metrin välillä. Röykkiöt ovat sammalen peittämiä ja osa niistä on isojen kuusten alla. Röykkiöt ovat pääosin muodoltaan pyöreitä, mutta joukossa on myös muutama suorakulmainen röykkiö.

Kohteen rajaus

Kohde rajattiin Metsähallituksen maan osalta näkyvien röykkiöiden mukaan aluemaisesti.

Tulkinta

Kaskiröykkiöalue, jonka ikä päällä kasvavan puuston ja vanhojen lahokantojen perusteella on yli 100 vuotta.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 23.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 3 Esitys mj-luokka II**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Valtionmaan ja yksityismaan rajalla sijaitseva röykkiö. Lounaasta. Jouni Taivainen

Kuva: Alueen koillisosassa sijaitseva alueen isoin röykkiö. Etelästä. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6768163, Y 3354404, Z 115	Mittakaava:	1:5000

Pohjanmäki 1 nauriskuoppa	MH-tunnus: 148397

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	2		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6768167, Y 3355008, Z 125	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 22.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kuusivaltainen loiva länsirinne, aluskasvillisuutena mustikka, valkovuokko, sinivuokko, oravanmarja, puolukka, käenkaali, seinäsammal, kerrossammal, metsäimarre, taikinanmarja, metsäliekosammal ja kevätlinnunherne.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on kaksi pitkänomaista loivareunaista sammaloitunutta kuoppaa. Kuoppa nro yksi on kaakko-luode suuntainen, leveydeltään 1,6 pituudeltaan 4,3 ja syvyydeltään noin puoli metriä. Kuoppa nro 2 sijaitsee edellisestä noin kahdeksan metriä itään ja on etelä-pohjoissuuntainen. Kuopan leveys on 1,4, pituus 3,6 ja syvyys noin puoli metriä. Se on pienien kuusien alla.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu aluemaisesti kuoppien näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienevät varastokuopan, mahd. nauris- tai perunakuoppien jäännökset. Iältään ne lienevät yli sata vuotta vanhoja.
<i>Lisätietoja</i>

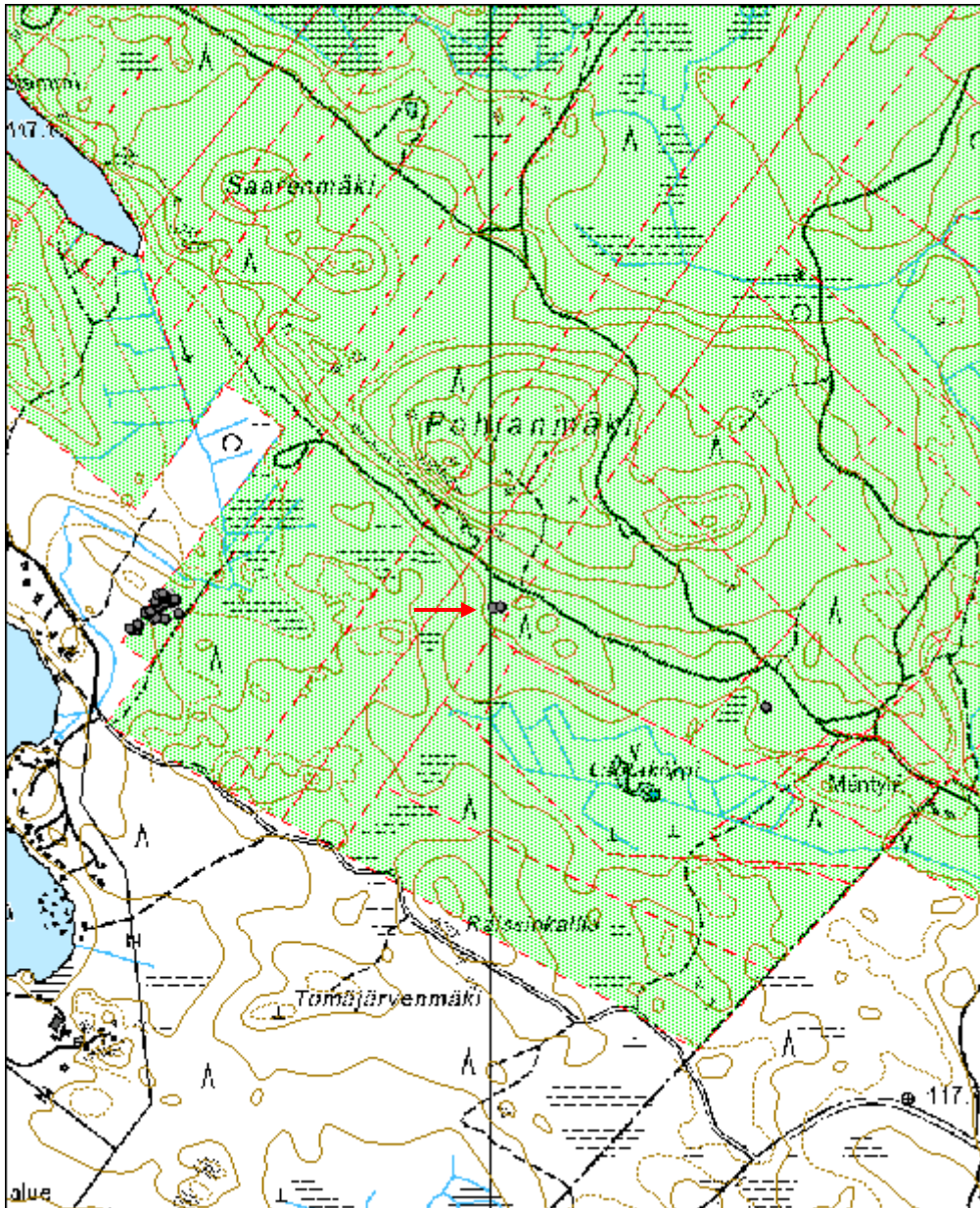
<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 22.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			

Kuva: Kuoppa nro 1. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6768167, Y 3355008, Z 125	Mittakaava:	1:10000

Lautakorpi 1 nauriskuoppaMH-tunnus:
147870

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6767992, Y 3355482, Z 120	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 22.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivassa lounaisrinteessä, kuusivaltaisessa metsässä, jossa kasvaa myös haapaa ja koivua. Aluskasvillisuutena valkovuokko, sinivuokko, käenkaali, imikkä, metsäimarre ja kerrossammal.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on selkeästi erottuva lounais-koillinen suuntainen loivareunainen sammaloitunut kuoppa. Kuopan leveys on kaksi, pituus 4,5 ja syvyys 0,5 metriä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti.

Tulkinta

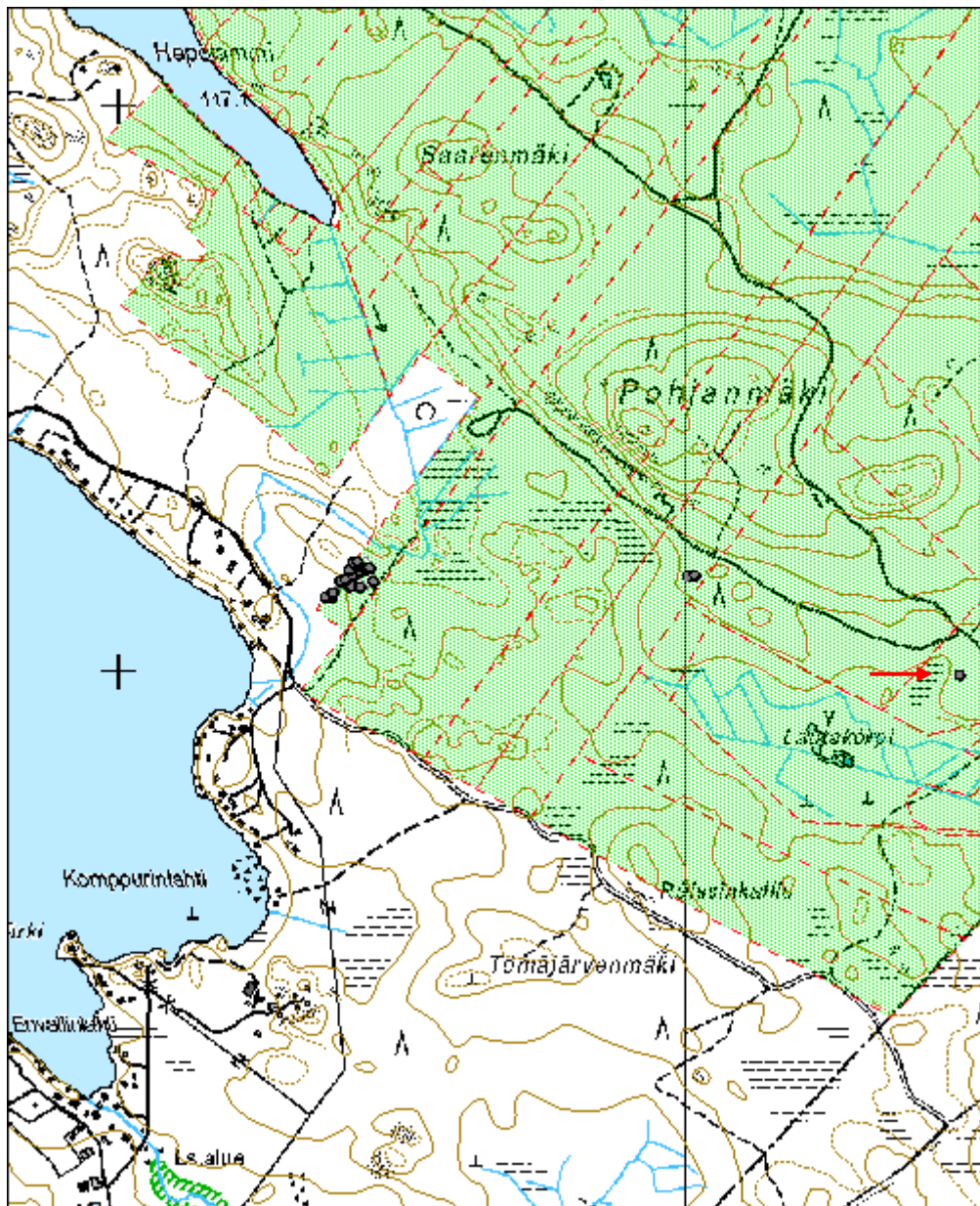
Nauriskuoppa, ikä luultavasti yli 100 vuotta.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	8 Luonnonmuistomerkki
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6767992, Y 3355482, Z 120	Mittakaava:	1:10000

Nummi 1 Helsingin olympialaisten harjoitusesteMH-tunnus:
148441

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771582, Y 3357647, Z 112	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteesta saatiin tieto Parolassa nykyisin asuvalta Heikki Lehtoselta, joka tavattiin inventointityön aikana Nummen kylämäellä. Heikki Lehtonen on syntynyt kylästä ja asunut siellä niin pitkään, kunnes se pakkolunastettiin armeijalle ja kylä tyhjäntyi asukkaista.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on vanha keskiajalta polveutuva kylämäki, jossa nykyään on jäljellä muutamia tyhjillään olevia purettavaksi aiottuja taloja sekä runsaasti erilaisia rakennusten perustuksia.

Kohteen kuvaus

Kylän entinen asukas, Heikki Lehtonen, esitteli vanhan nurmsettuneen kyläraitin lounaisreunassa olevan kivistä ja maasta ladotun säännöllisen muotoisen ja heinittyneen rakennelman, jonka leveys on noin metrin, pituus kolme ja korkeus noin 0,7 metriä. Hän kertoi, että kylän vanhojen asukkaiden mukaan kyseessä oli Helsingin olympialaisiin liittyvä rakennelma. Tarkemmin sanottuna nykyaikaisen viisiottelun maastoratsastuksen harjoituseste. Hänen mukaansa kylän vanhat olivat hänen poikana ollessaan kertoneet, että olympialaisten aikaan ja sitä ennenkin varuskunta-alueella oli ollut majoittuneena kisoihin osallistujia jotka olivat Ahvenistolle mennessään ratsastaneet kylän läpi ja molempiin suuntiin mennessään olivat hypänneet rakennetun esteen yli.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvän rakenteen mukaan.

Tulkinta

Tarinan mukaan kyseessä on Helsingin olympialaisten nykyaikaisen viisiottelun maastoratsastuksen harjoituseste.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

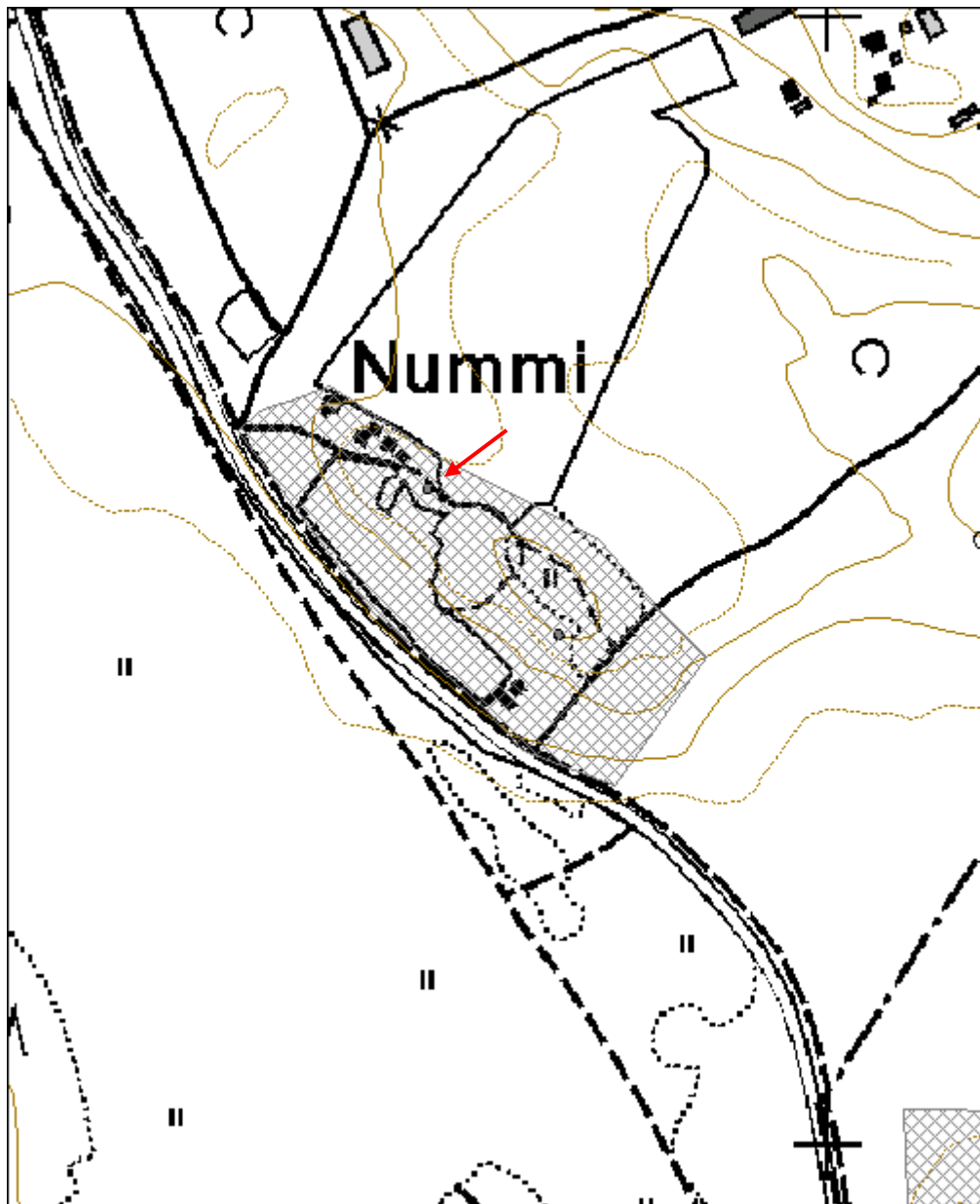
Tarkastuspvm: 25.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 8 Muu suojeluarvo**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Heikki Lehtonen nojaa heinän peittämään Helsingin olympialaisten nykyaikaisen viisiottelun maastoratsastuksen harjoitusesteeseen. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771582, Y 3357647, Z 112	Mittakaava:	1:5000

Nummi 2 keinumännyt	MH-tunnus: 148449

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771453, Y 3357763, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteesta saatiin tieto Parolassa nykyisin asuvalta Heikki Lehtoselta, joka tavattiin inventointityön aikana Nummen kylämäellä. Heikki Lehtonen on syntynyt kylästä ja asunut siellä niin pitkään, kunnes se pakkolunastettiin armeijalle ja kylä tyhjäntyi asukkaista.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on vanha keskiajalta polveutuva kylämäki, jossa nykyään on jäljellä muutamia tyhjillään olevia purettavaksi aiottuja taloja sekä runsaasti erilaisia rakennusten perustuksia.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kaksi vanhaa vierekkäin kasvaa paksuoksaista mäntyä, jotka sijaitsevat vanhan kylämäen kaakkoispään tuntumassa. Mäntyjä kutsutaan Heikki Lehtosen mukaan keinumänniksi ja niissä ollut kylän keinut, joissa lapset ovat keinuneet. Yhdessä paksussa oksassa näkyy vielä köyden tekemä ura.

Kohteen rajaus

Kohde käsittää kaksi vanhaa vierekkäistä mäntyä.

Tulkinta

Kyseessä on tarinan mukaan vanhat keinumännyt.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 25.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

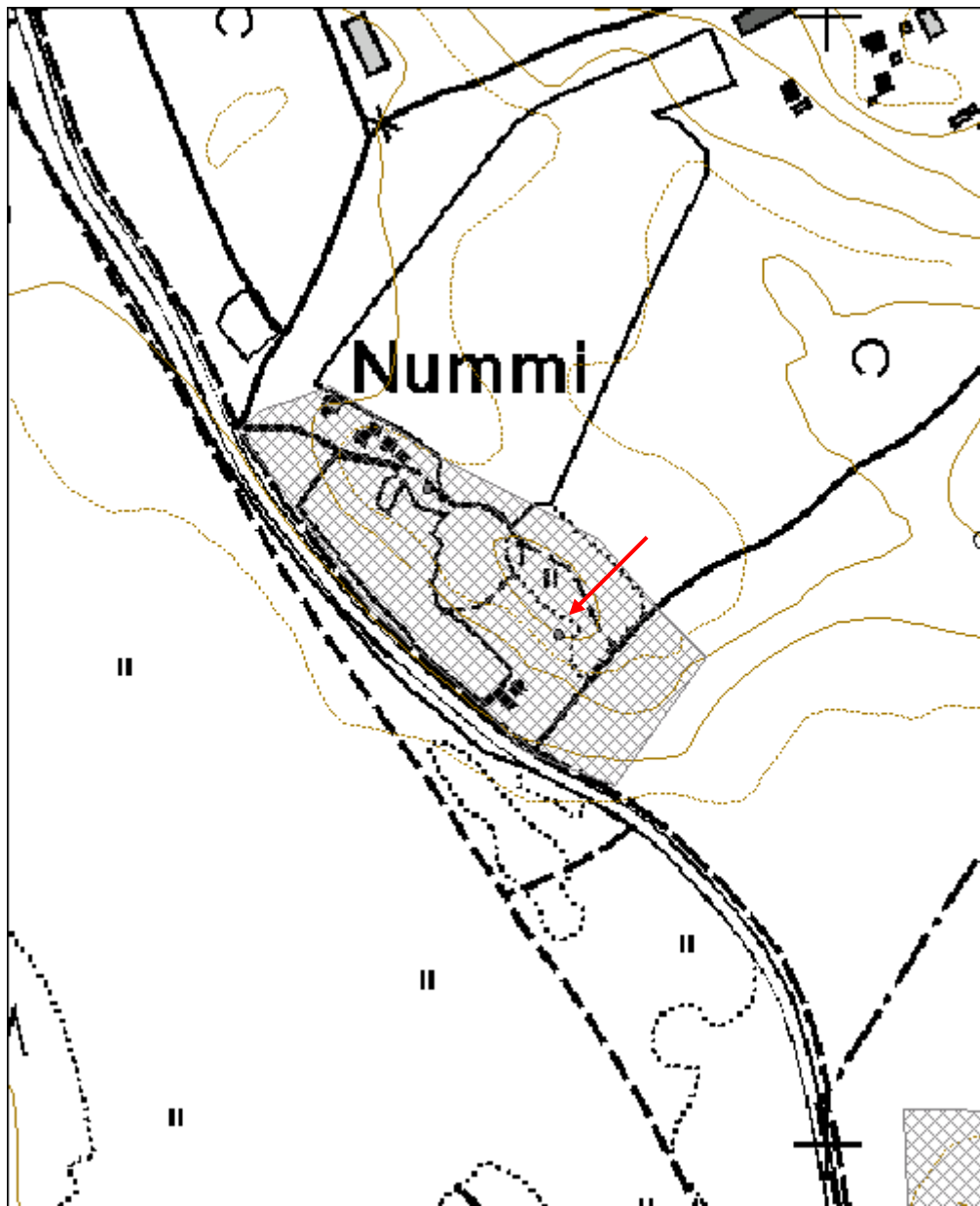

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Eero Kakkuri keinumäntyjen alla. Paksussa oksassa on köysien tekemä ura.
Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© <i>Metsähallitus</i> 2008 © <i>Maanmittauslaitos</i> 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771453, Y 3357763, Z 115	Mittakaava:	1:5000

Parolan Leijona muistomerkki	MH-tunnus: 156868

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:	1868	Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6770918, Y 3357663, Z 100	Löydöt:	

Taustatiedot

Parolan Leijona on pystytetty muistoksi Keisari Aleksanteri II käynnistä Parolannummella vuonna 1863. Suomen upseerit pystyttivät Parolan kentälle leijona-patsaan. Patsas pystytettiin vuonna 1868. Saman vierailun yhteydessä Johan Wilhelm Snellman esitti keisarille kielimanifestin, jonka perusteella suomen kieli oli otettava Suomen viralliseksi kieleksi ruotsin ohella.

Ympäristön kuvaus

Parolan Leijona sijaitsee armeijan avoimen harjoittelukentän eteläreunassa vallien ympäröimänä. Alue on tasaista hietamaata. Muistomerkille johtaa tie idästä Parolantieltä. Ko. tie on huonokuntoinen ja sen yli kulkee useita panssarivaunujen kulkureittejä.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kivijalustalla seisova seosmetallista valettu leijonapatsas, jonka korkeus on arviolta noin 2,5 metriä. Muistomerkki on hyvässä kunnossa, sillä se on konservoitu hiljattain. Myös muistomerkkin vallein rajattu ympäristö on hyvin hoidettu ja kaunis.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu vallien ympäröimänä alueena. Kohde on merkitty pistemäisesti Parolan Leijona -muistomerkkin kohdalle.

Tulkinta

Vuonna 1868 pystytetty muistomerkki.

Lisätietoja

Korkama, Roudasmaa 1988, s. 242-243. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historia. Joensuu.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi:

2012

Tarkastuspvm: 28.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Olotila: 1 Käytössä

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

**Ympäristön
suojaus:**

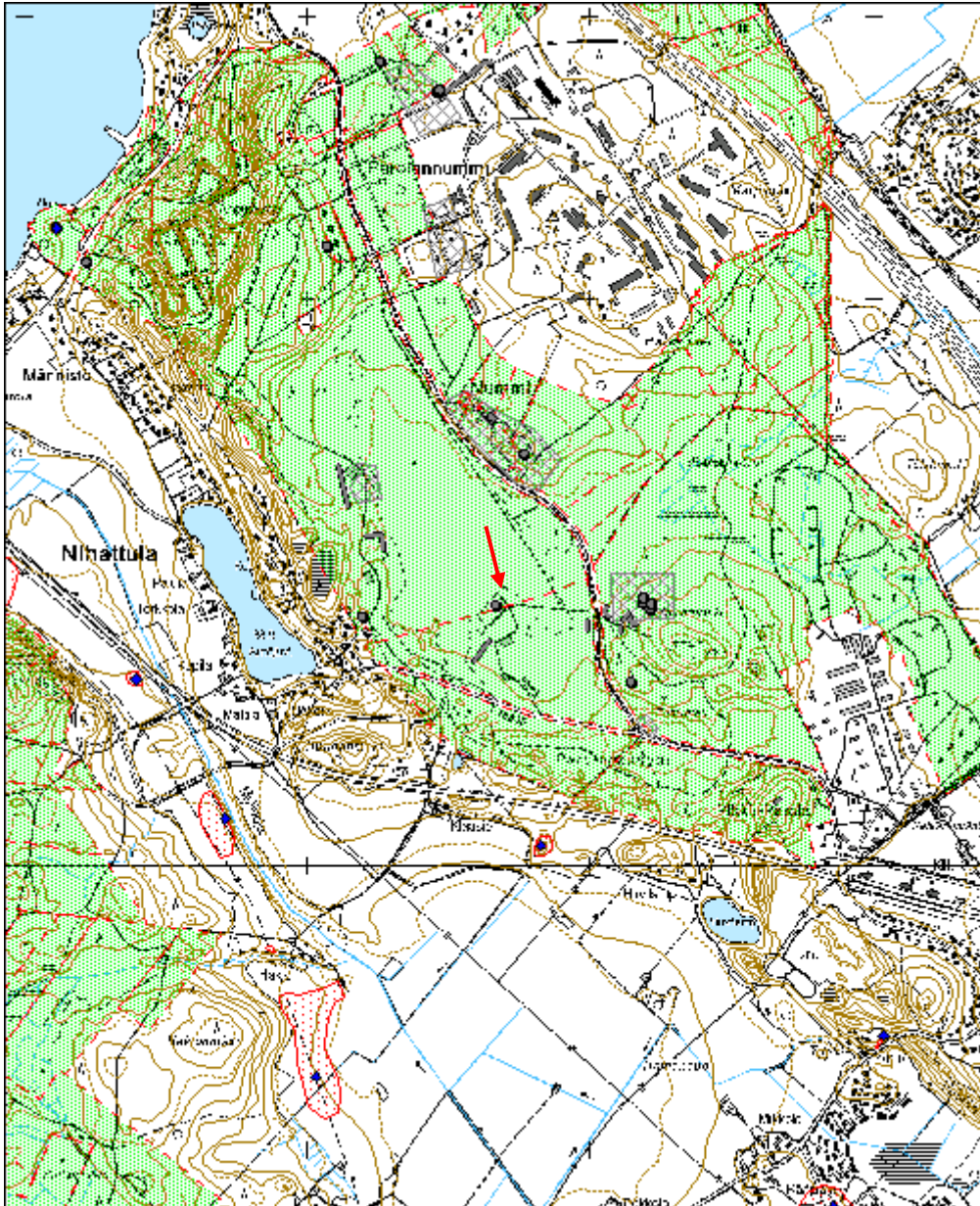
0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Parolan Leijona. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770918, Y 3357663, Z 100	Mittakaava:	1:20000

Kaikaanlinna muistokivi	MH-tunnus: 155032

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772128, Y 3356219, Z 90	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde on tunnettu muistomerkki Lehijärven rantatien varressa. Se on pystytetty Mikael Soinisen ja Hannes Gebhardtin lausumien osuustoiminnan syntysanojen muistoksi (Mäntylä 1976, s. 651)
Kohde tarkastettiin inventoinnissa 28.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on loiva länsirinne Lehijärven rantatien reunassa. Muistokiven ympäristö on hoidettua nurmikkoa.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on kivipaasi, johon on kaiverrettu osuustoimintaliikkeen syntyyn liittyvä tarina Hannes Gerbhartin ja Mikael Soinisen tapaamisesta.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti.
<i>Tulkinta</i>
Muistokivi.
<i>Lisätietoja</i>
Mäntylä Eero, 1976. Hattulan historia, s. 651.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 28.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä

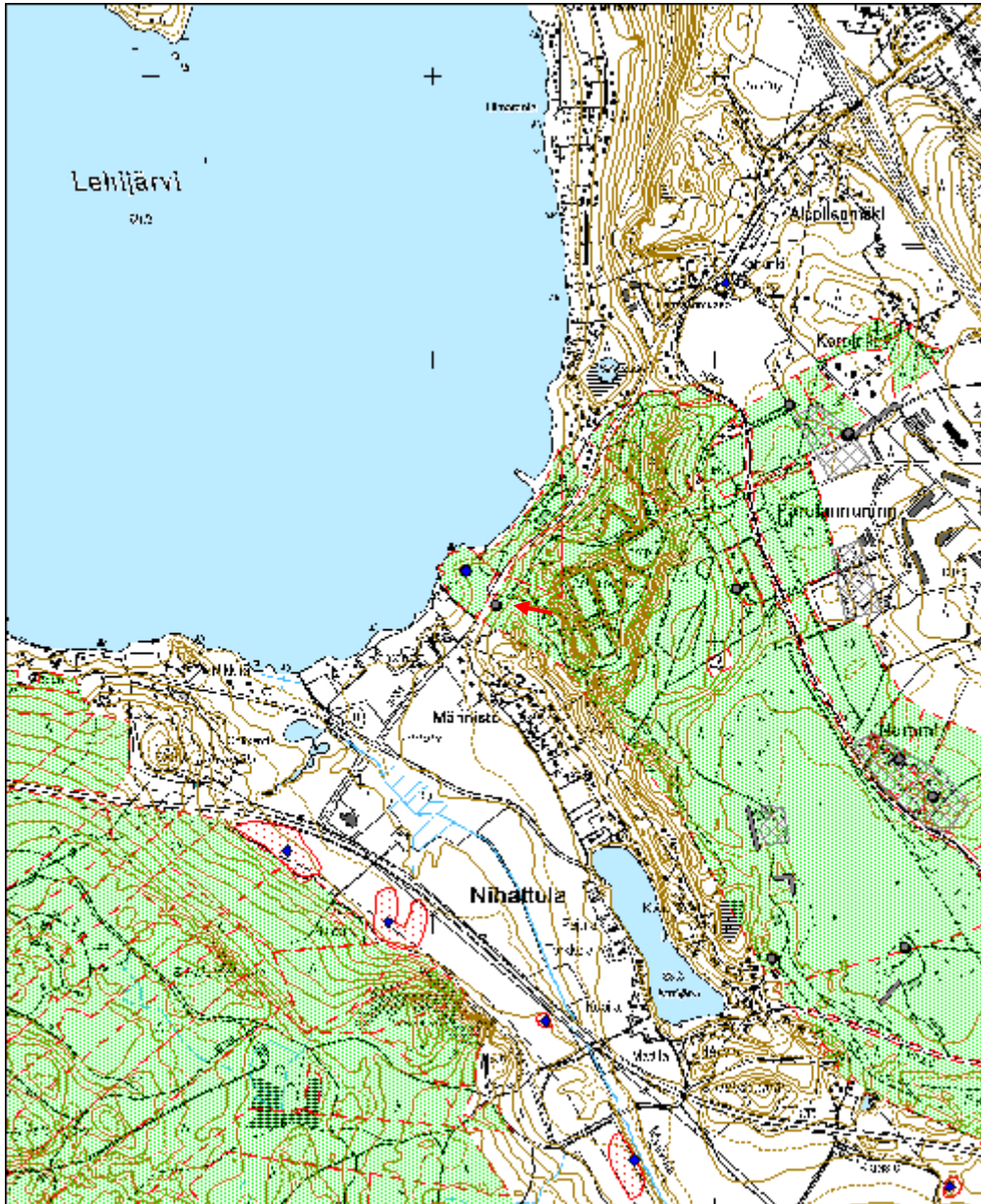

Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	1 Käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	Selitys:	
Selitys:			

Kuva: Osuustoimintaliikkeen syntysanojen muistokivi Lehijärven rantatien tuntumassa. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772128, Y 3356219, Z 90	Mittakaava:	1:20000

Parolannummi 5 leirialttari	MH-tunnus: 155029

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:	1930	Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772186, Y 3357069, Z 120	Löydöt:	

Taustatiedot

Suunnittelija Markku Paloposki kertoi kohteesta. Lisäksi se on mainittu mm. Hämeenlinnan varuskunnan historiassa sekä Hattulan Joulu 2012 -lehdessä. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 3.10.2012.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on loiva itärinne vastapäätä varuskunnan pääporttia. Alueella kasvaa harvaa mäntymetsää sekä lehtipuita. Alueella on vielä hiljan ollut kolme rinnakkaista kerrostaloa, jotka aikanaan rakennettiin varuskunnan kantahenkilökunnalle. Aluetta on nimetty kolmoskyläksi (asuntoalue nro 3). Nykyisin kerrostalot on purettu.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on luonnonkivistä muurattu alttari, jonka rintamasuunta on itään. Perimätiedon mukaan paikalla on pidetty sotilaille Parolannummen ensimmäinen suomenkielinen jumalanpalvelus 1630 -luvulla. Tapahtuman 300 -vuotismuistoksi tehtiin paikalle sillä nykyisin sijaitseva kivinen alttari 1930 -luvulla. Se kunnostettiin vuonna 2010 (Sillanmäki 2012, s.36).

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti.

Tulkinta

Muistomerkki.

Lisätietoja

Korkama, Raudasmaa 1988, s. 238. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historiaa. Joensuu 1988.
Sillanmäki Jouni, 2012. Hakkapeliittojen, karoliinien ja kustaviaanien Parolannummi (ss. 35-37). Hattulan Joulu 2012.

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 3.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

8 Muu suojeluarvo

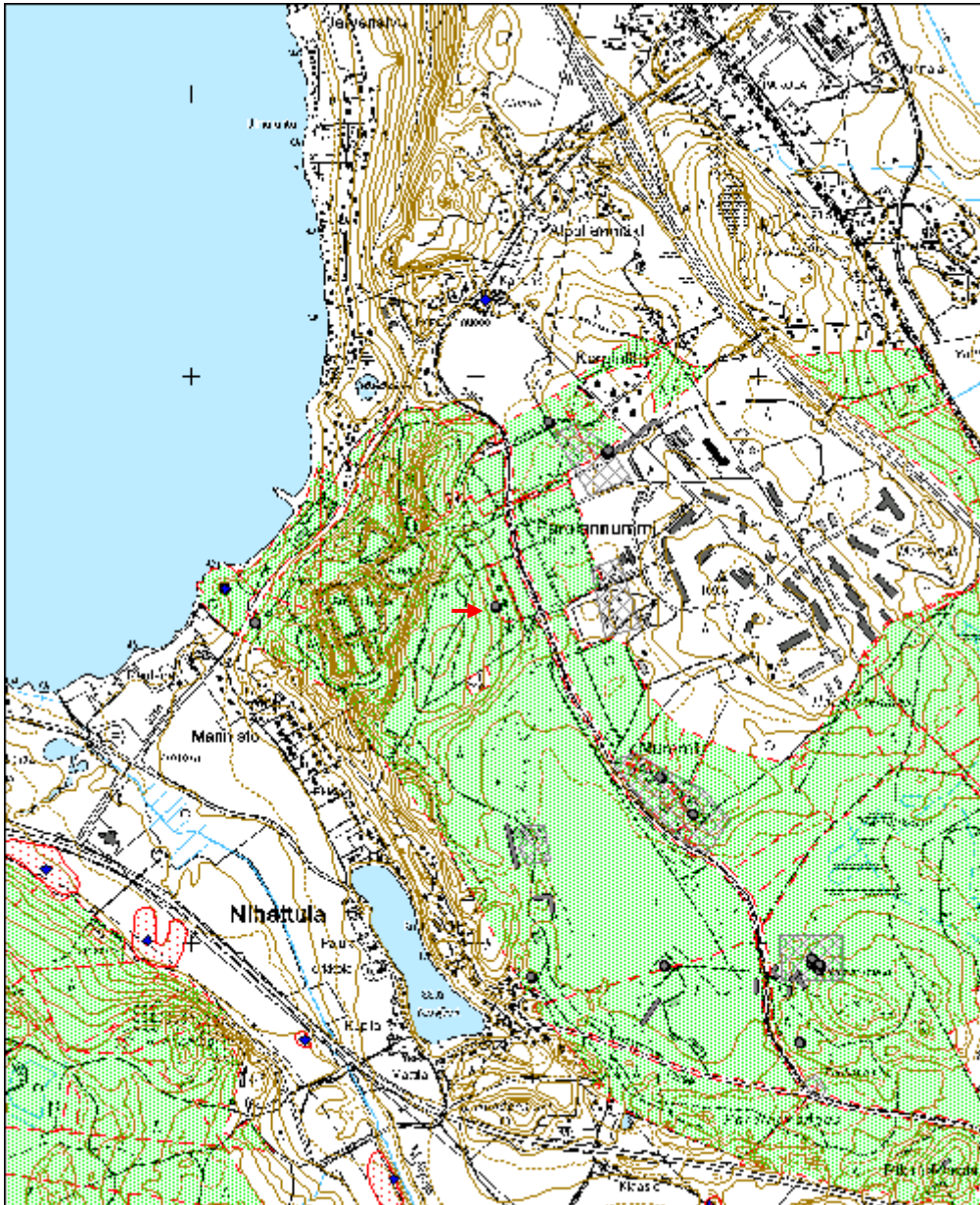
Olotila: 1 Käytössä**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojaus:**

0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Leirialttari. Lännestä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772186, Y 3357069, Z 120	Mittakaava:	1:20000

Parolannummi 2 kivijalkaMH-tunnus:
148457

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6772837, Y 3357255, Z 114	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 28.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Loiva lounaisrinne metsän puolella, pellon reunassa. Kuusivaltainen metsä.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kiviperustus, joka näkyy pellonreunassa, noin viisi metriä tiestä pohjoiseen. Kiviperustus on suorakulmainen ja matala, osittain pusikossa ja puiden alla. Kaakko-luodesuuntaisen perustuksen koko 7,5 x 16 metriä. Ylärinteen puolella on näkyvissä vain yksi peruskivi, mutta päätyseinät erottuvat kivirivinä, mistä on pääteltävissä myös ylärinteen puoleisen seinän sijaintilinja. Tulisijaa ei ole havaittavissa. Rakenteen sisällä kasvavasta männystä otettiin ikäkairaus, jonka mukaan mänty on noin 40 vuoden ikäinen.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti kiviperustuksen näkyvien linjojen mukaan.

Tulkinta

Kyseessä lienee ladon tms. kylmän varistorakennuksen perustus.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 28.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:**Kunto:** 1 Hyvä

Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

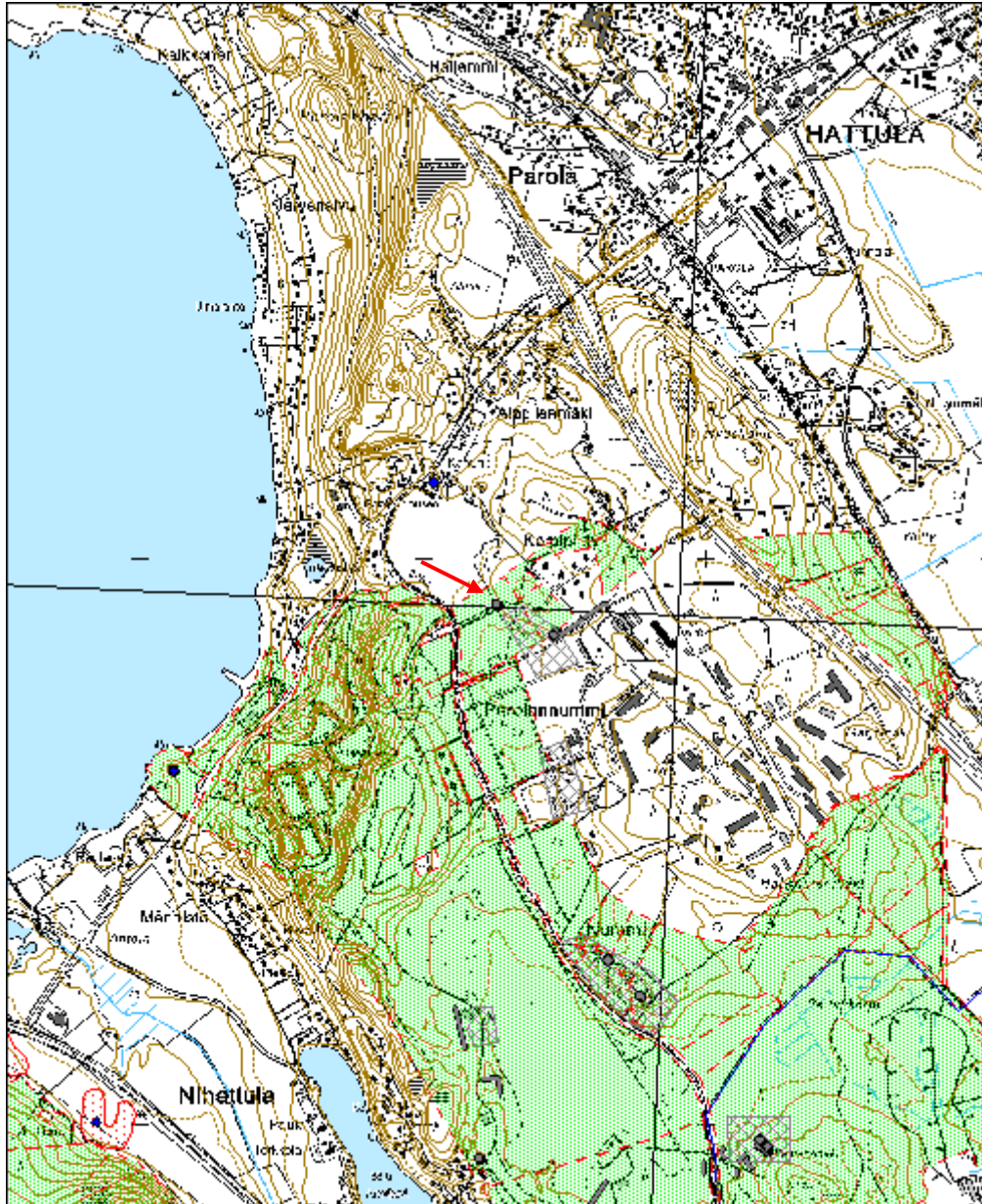
Kuva: Perustus pellon reunassa metsän puolella. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Perustuksen länsiosaa pellon reunassa. Kaakosta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6772837, Y 3357255, Z 114	Mittakaava:	1:20000

Nihattula 1 keinumänty	MH-tunnus: 155035

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	2		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770879, Y 3357193, Z 102	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Keinumännyt on mainittu Lauri Tuomenvirran kyläkuvauskirjassa (s. 198). Sen mukaan kahden ison männyn välissä on 1800 -luvulla ollut venäläisten sotilaiden käytössä ollut keinu. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 1.10.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on vanhoja mäntyjä kasvava loiva eteläinen harjuriinne.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Paikalla on useita vanhoja kilpikaarnaisia mäntyjä. Niiden ikä on arviolta yli sata vuotta ja ne ovat niin paksuja, ettei niiden ikää liene helppo kairaamallaan selvittää. Kahden vierekkäisen männyn kyljissä on koloukset ja rakenteita, joiden välissä mainittu keinu on ollut. Männyt ja maisema vastaavat ulkonäöltään Tuomenvirran kirjassa sivulla 198 olevaa kuvaa.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti kahden männyn väliin.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on vanha venäläisten sotilaiden keinupaikka 1800 -luvulta.
<i>Lisätietoja</i>
Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katinala - Vähä-Luolainen.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.10.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 2 Keskinertainen

Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

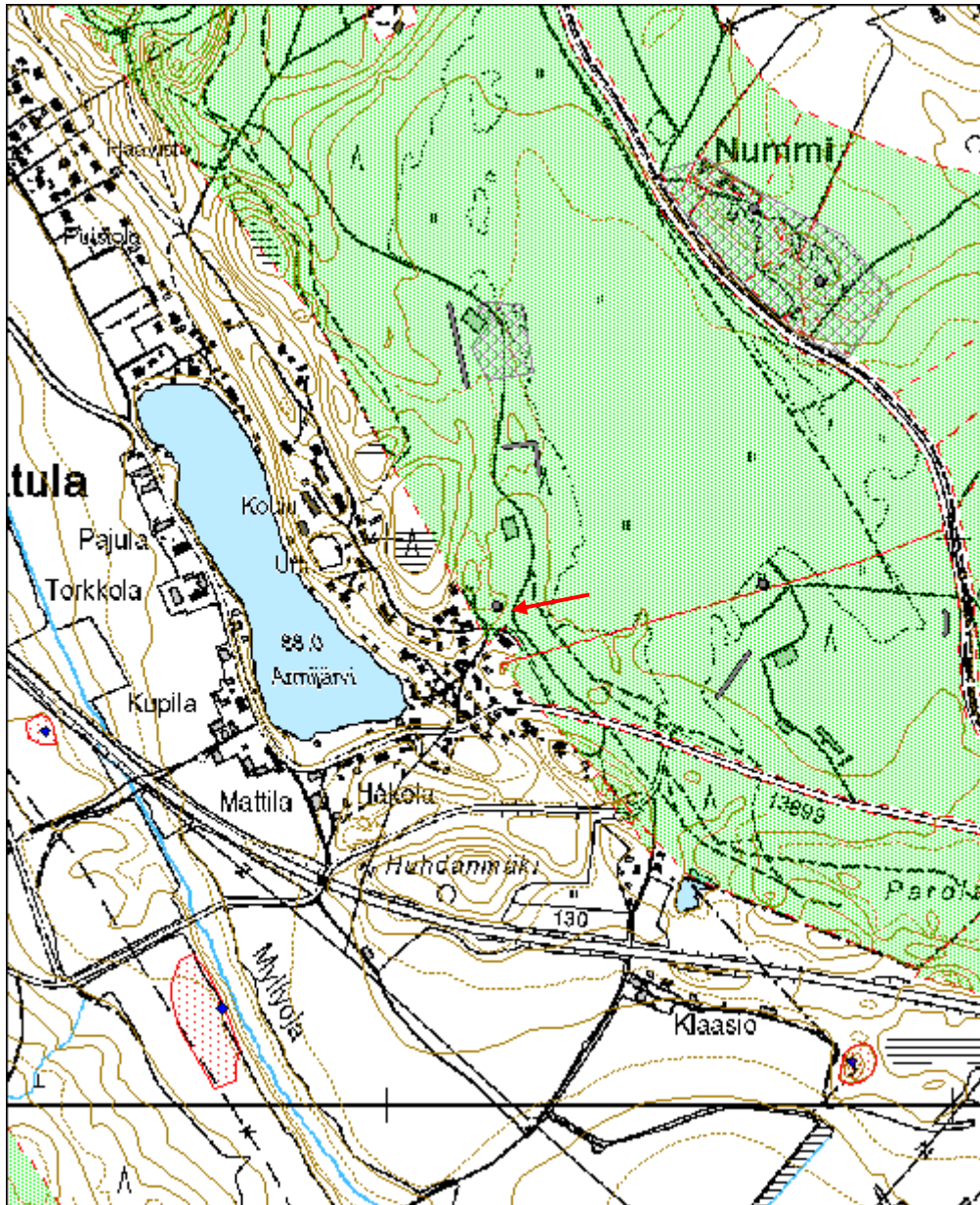
Kuva: Keinumännyt kuvan vasemmassa reunassa, kaksi rinnakkaista vanhaa mäntyä. Vasemman puoleisen männyn kolousta osoittaa punainen nuoli. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

Kuva: Idänpuoleisen keinumännyn rungossa oleva rakenne noin 2,5 metrin korkeudessa. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770879, Y 3357193, Z 102	Mittakaava:	1:10000

Sepänaho 4 kellarikuoppaMH-tunnus:
148583

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771451, Y 3353521, Z 125	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Vielä 1950 -luvun peruskartassa on Sepänaholla ollut pelto, jonka koillisreunassa kohde sijaitsee. Nykyisin vanha peltoalue erottuu edelleen selvästi ja on niittynä/kesantona. Alueella on peuranammuntapaikka.

Kohteen kuvaus

Kohde sijaitsee metsän puolella, kuusimetsässä rinteiden koillistörmässä. Kyseessä on loivareunainen kuoppa, jonka mitat ovat neljä x neljä metriä ja syvyys metrin. Kuopan pojalla on romua. Kuopan reunassa kasvavaan koivuun tehtiin ikäkairaus, minkä mukaan puun ikä on 50 vuotta.

Kohteen rajausta

Kohde rajautuu pistemäisesti kuopan rajojen mukaan.

Tulkinta

Kellarikuopan jäännös, iältään alle sata vuotta. Liittyy Sepänaholla olleeseen peltoon.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 23.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto:	1 Hyvä

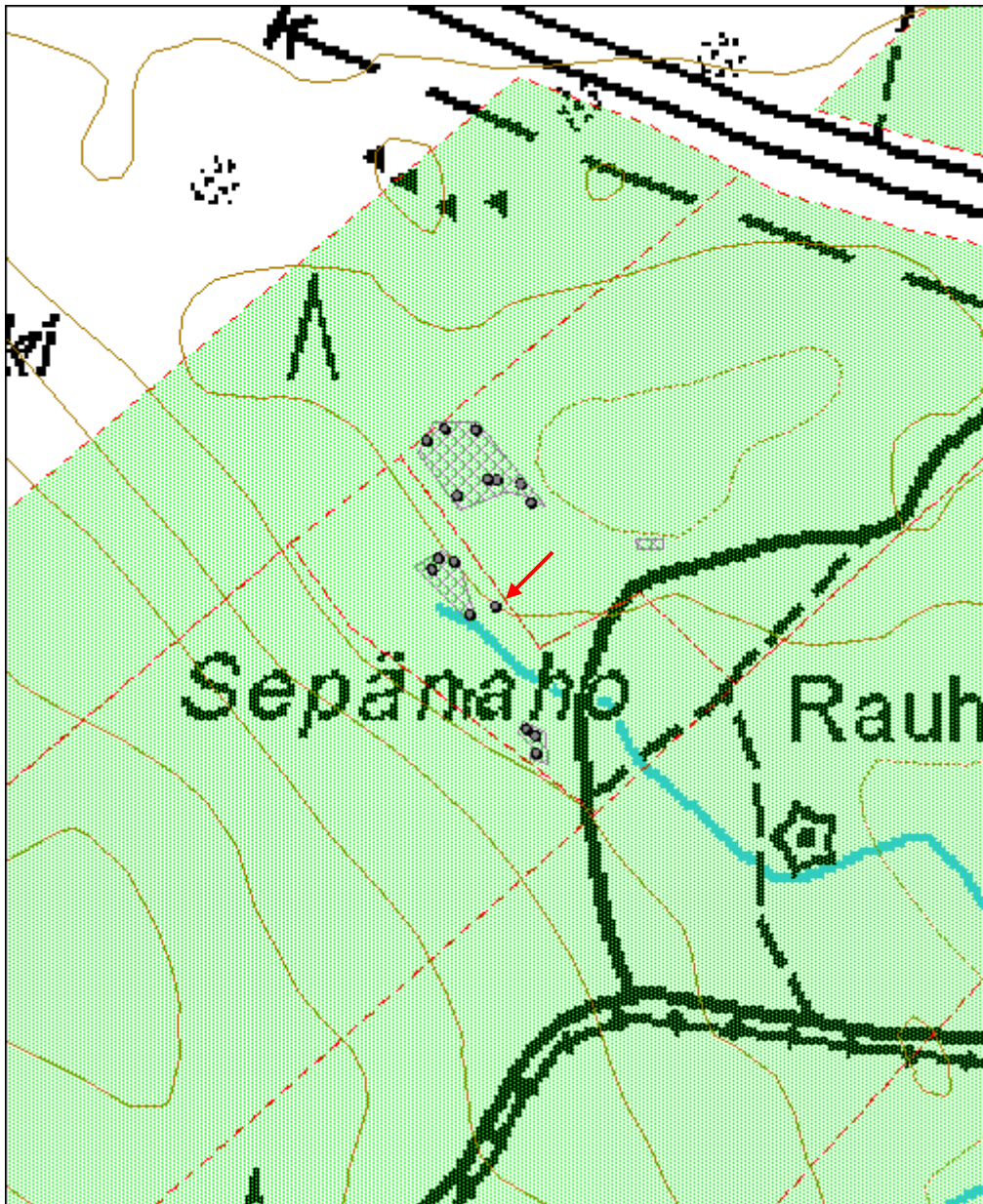
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			

Kuva: Eero Kakkuri kairaa kellarikuopan reunassa kasvavasta koivusta ikänäytettä. Kuoppa koivujen välissä. Taustalla näkyy niittynä oleva pelto. Idästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771451, Y 3353521, Z 125	Mittakaava:	1:2500

Sepänaho 5 viljelyröykkiö	MH-tunnus: 148589

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	82 Hattula
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6771460, Y 3353498, Z 123	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 23.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on vanha peltoalue, joka ainakin vielä 1950 -luvun peruskartassa on ollut peltoa. Nykyisin alue on niittynä/kesantona ja sillä on peuranammuntapaikka.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteeseen kuuluu neljä kivistä ladottua viljelyröykkiötä. Niiden halkaisija vaihtelee 1,5-2,5 metrin ja korkeus puolen metrin molemmin puolin. Röykkiöt on kasattu maakiven päälle ja ympärille.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu havaittujen viljelyröykkiöiden levinnän mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Vanha peltoalue, jolla on raivauksesta syntyneitä viljelyröykkiöitä. Ikä alle sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 23.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
	Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

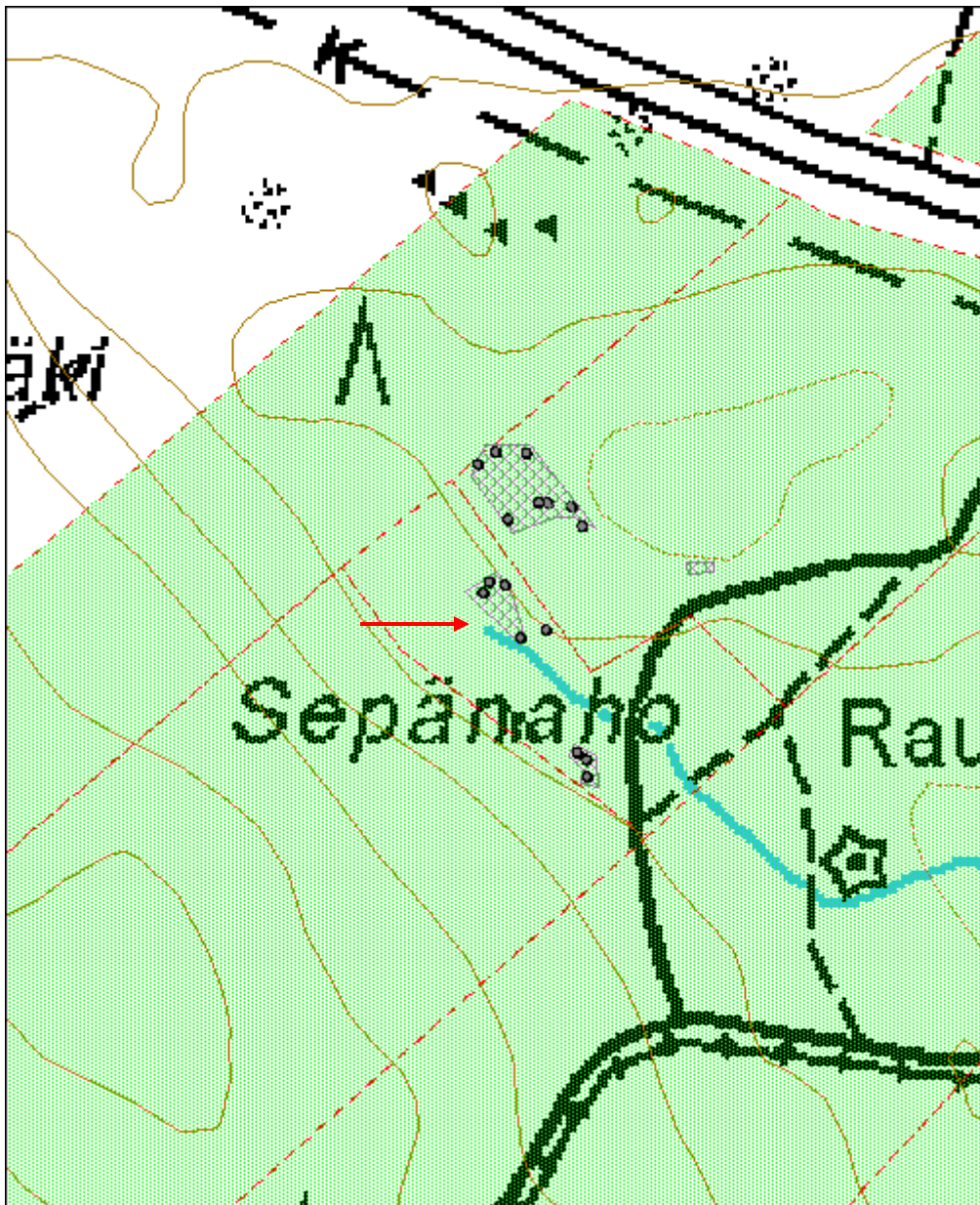
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Röykkiö nro 1 vanhan pellon reunassa, vieressä nuolukivi. Koillisesta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771460, Y 3353498, Z 123	Mittakaava:	1:2500

Sopenkivi rajakivi	MH-tunnus: 148671

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	9 Muu tuottamistapa
Koordinaatit:	X 6773991, Y 3373669, Z 110	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin ja tarkastettiin inventoinnissa 29.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee mäen lakialueella kuusimetsässä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on noin kolme metriä korkea kantikas maakivi, jonka pohjoissivuun on uurrettu noin puolitoista senttiä syvä ristikuvio (kuvion koko noin 15 x 25 senttiä). Kiven länsisivustan vasemmassa reunassa on n. 1,5 metrin korkeudella kysymysmerkin muotoinen uurros (pituus 40 senttiä), lisäksi kysymysmerkin kaaren vasemmalla puolella on uurrettu piste, jonka halkaisija on noin kaksi senttiä. Uurrosten syvyys on 1-1,5 senttiä. Kolmas mahdollinen merkki on pitkä vaakaviiva länsisivustalla, mutta se saattaa olla ainakin osittain luontainen.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu aluemaisesti muinaisjäännösrekisterin rajauksen mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on keskiajalta polveutuva rajakivi
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 29.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais-	109010063	Kunto:	0 Ei määritelty

rekisterinro:		Olotila:	1 Käytössä
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	1 Muinaisjäännösrekisteri I
Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			

Kuva: Eero Kakkuri Sopenvahan päällä. Ristikuvio Kakkurin alla. Pohjoisesta.
Jouni Taivainen.

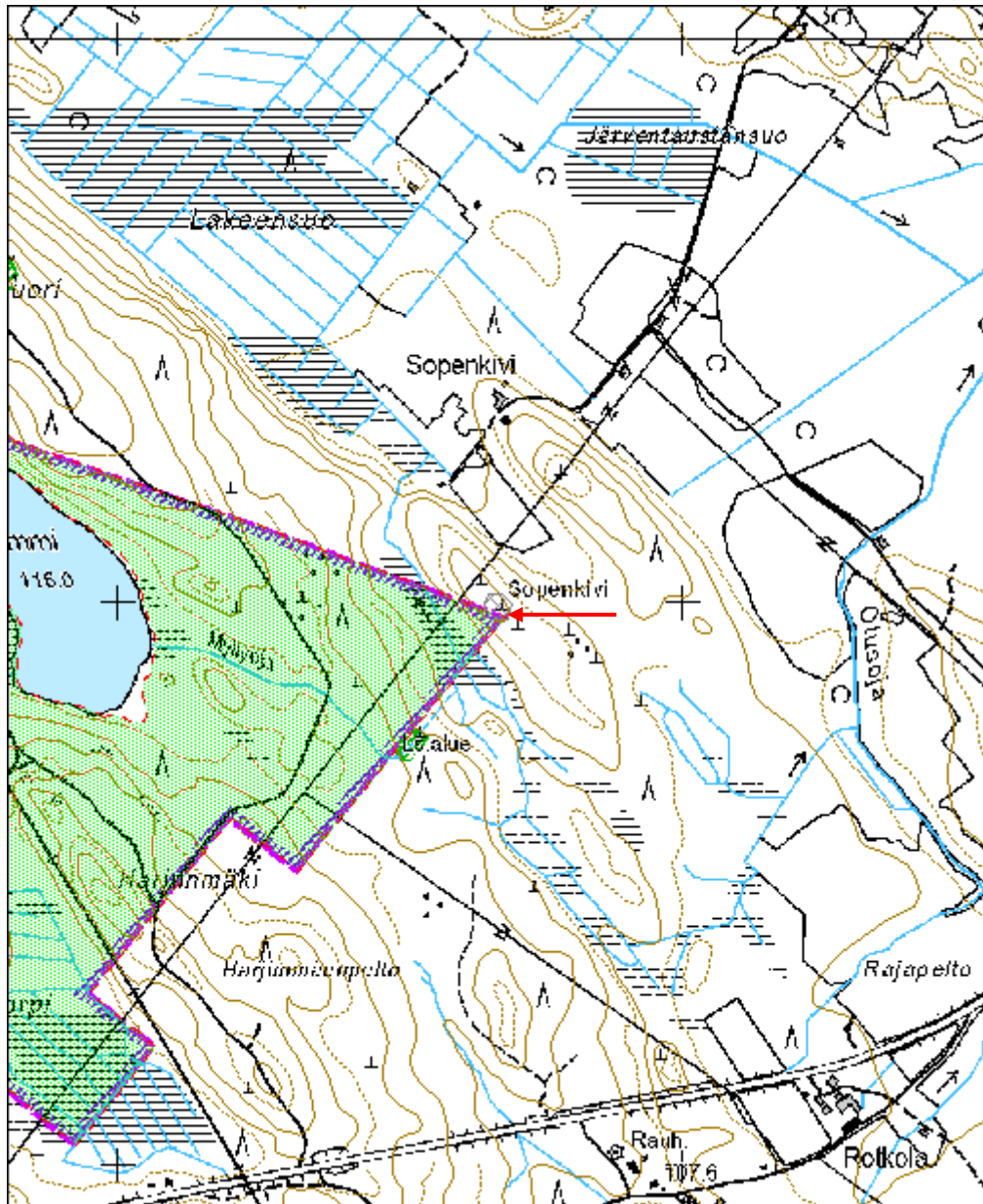
Kuva: Sopenvähan pohjoissivustan yläosassa sijaitseva risti -kaiverrus. Jouni Taivainen

Kuva: Sopenvähan eteläisivustassa sijaitseva kysymysmerkin muotoinen kaiverrus. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6773991, Y 3373669, Z 110	Mittakaava:	1:10000

Kruununkivi rajakivi	MH-tunnus: 147803

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	9 Muu tuottamistapa
Koordinaatit:	X 6774777, Y 3371896	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Muinaisjäännösrekisteri. Kohde tarkastettiin 29.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee hakkuuaukean pohjoiskulmassa harjanteen laella aivan polun vieressä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on selkeästi erottuvat kivi, jota kutsutaan Kruununkiveksi. Kyseessä on noin kaksi metriä korkea toppamainen maakivi, jonka länsisivulla selkeä kruunukaiverrus. Kaiverruksen koko on 15 x 15 cm. Kiven päälle on lisäksi lyöty rautaputki. Kruununkivi on nykyään Hämeenlinnan Hätilän, Hattulan Luhtialan ja Hauhon Hahkialan kylien rajapaikka. Rajamerkinä sen juuret juontavat jo 1400-luvulle. Kivi on siirtolohkare ja siihen on hakattu kruununkuva ja rajasuunnat. Mjrekisterissä kohteella on myös toinen numero (Hauho kohdenro 83 01 0051). Hauhon entinen kunta kuuluu kuitenkin nykyään Hämeenlinnaan.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohteen ympärille on rajattu pieni suoja-alue.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on edelleen käytössä oleva rajamerkki, jonka juuret juontavat keskiajalle.
<i>Lisätietoja</i>
Mj-rekisteri.

Viranomaisrekisterinro:	109010062	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Olotila:	1 Käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	1 Muinaisjäännösrekisteri I
		Selitys:	

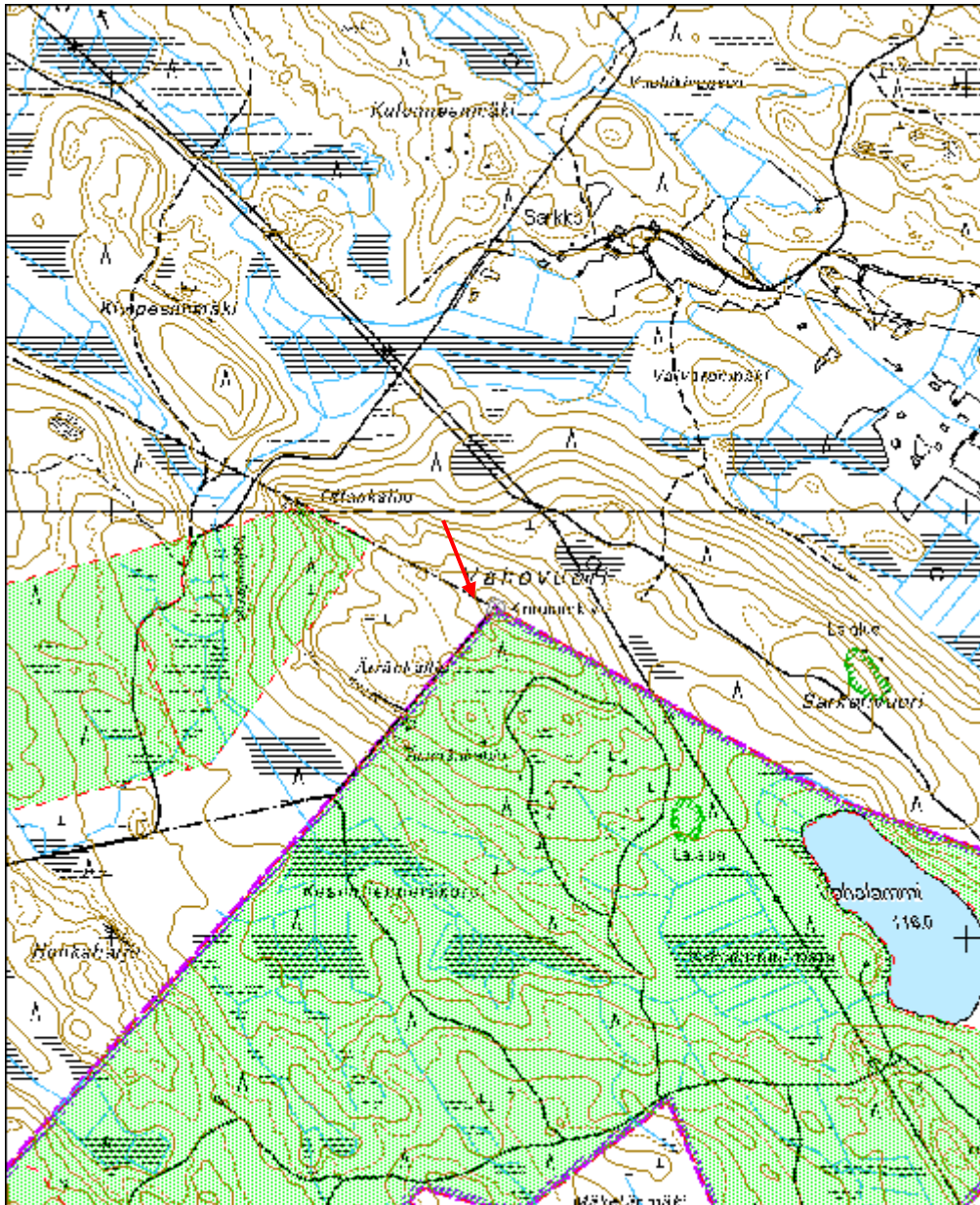
Kuva: Kruununkivi, nuoli osoittaa kaiverrusta. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Kiven länsikyljen kruunukaiverrus. Länestä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6774777, Y 3371896	Mittakaava:	1:13212

Vuori kaskiröykkiö	MH-tunnus: 153248

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	9		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6771147, Y 3367320, Z 128	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on tunnettu muinaisjäänös, mjräkisterinumero 109010068. Muinaisjäänösrekisterissä on kohteesta seuraavat tiedot:

”Kohde sijaitsee Ruununmyllyltä Hätilän ampumaradalle johtavan tien itäpuolella noin 700 - 800 m Matkolampi -nimisen järven pohjoispuolella Hätilänvuoren lounaisrinteellä. Maasto on kivistä moreenia, paikoin sekametsää. Alueella on ainakin toistakymmentä kivilatomusta, jotka ovat pyöreitä tai soikeita erikokoisia huolellisesti koottuja kaskiraunioita. Joukossa on myös pitkänomaisia ladelmia, jotka saattavat olla kaskipeltoja ympäröineitä aitarakennelmia.”

Ympäristön kuvaus

Hätilänvuoren loiva lounaisrinne, uudistuskypsä kuusivaltainen metsä, jota vuoden 2011 Tapani-myrsky on hieman kaatanut. Aluskasvillisuutena on käenkaali ja mustikka.

Kohteen kuvaus

Muinaisjäänösrekisterin mukaan alueella on toistakymmentä kivilatomusta (ks. taustatiedot), mutta inventoinnissa löydettiin vain yhdeksän latomusta, joten osa saattoi jäädä havaitsematta, johtuen keskikesän tiheästä kasvillisuudesta ja kaatuneista puista. Alueen rajat tulivat kuitenkin selvästi esiin, eikä alue jatku niin pitkälle itään kuin muinaisjäänösrekisteriin oli merkitty. Maaperä muuttuu ko. suunnassa kolukkoiseksi ja kosteaksi eikä siellä ole ollut edellytyksiä kaskiviljelyyn.

Kohteen rajaus

Kohteen rajaus poikkeaa selvästi muinaisjäänösrekisterin rajauksesta. Syy tähän lienee se, että kohteen löytyessä ei vielä ollut gps-laitteita käytössä, joten aluerajaus on tuolloin jäänyt epävarmemmaksi.

Nyt kohde on rajattu gps-mittausten perusteella tehdyistä röykkiöhavainnoista ja on siten luotettava. Röykkiöt käytiin vielä merkkäämassa maastoon 15.11.2012 (Jouni Taivainen ja Markku Paloposki) sinisellä ja punaisella nauhalla, jotta rakenteet säilyvät suunnitteilla olevassa puunkorjuussa.

Tulkinta

Kyseessä on kaskiröykkiöalue, jonka ikä lienee yli sata vuotta päällä kasvavan puuston perusteella. Alueella ei ole näkyvissä peltoja eikä merkintöjä kaskista ainakaan vuoden 1916 kartassa (kartta Hätilän sotilasvirkatalon tiluksista, Hämeen maakunta-arkisto).

Lisätietoja

Tarkastukset

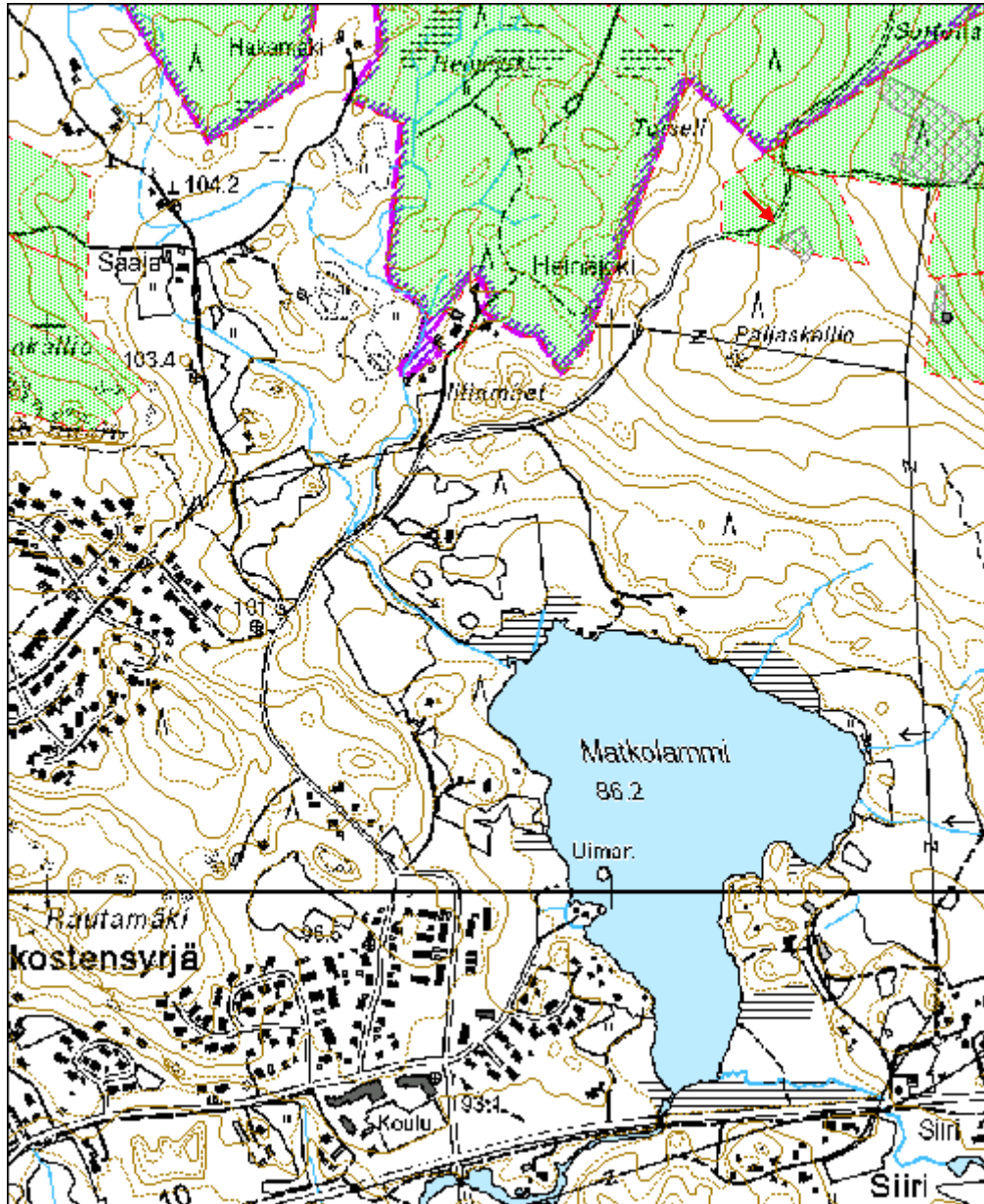
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 6.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:	109010068	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II
		Selitys:	

Kuva: Sammalen peittämä kaskiröykkiö kuvan keskellä Tapani-myrskyn kaatamalla alueella. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771147, Y 3367320, Z 128	Mittakaava:	1:10000

Vuori 2 kaskiröykkiöMH-tunnus:
153273

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	100		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6771347, Y 3367555, Z 140	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 6.10.2012.

Ympäristön kuvaus

Hättilänvuoren loiva länsirinne, uudistuskypsä kuusikko. Aluskasvustossa pähkinäpensaita, taikanamarja, sinivuokko, mansikka, käenkaali, mustikka, kerrossammal, lillukka, ylempänä mäessä myös imikkä. Nykyisen puuston alla on edellisen sukupolven isoja kantoja, jotka ovat osin tervaskantojakin, muutoin sammaloituneita ja lahoja. Yhdestä alueella kasvavasta kuusesta saatiin ikäkairauksella 80 vuoden ikä.

Kohteen kuvaus

Kohteen kartoitus aloitettiin alarinteestä noin 135 metrin korkeudelta, jossa havaittiin ensimmäiset sammaloituneet röykkiöt. Niistä vaatimattomimmat olivat maakiven päälle kasatuista muutamista kivistä muodostettuja, mutta jo hieman ylempänä, noin 140 metrin korkeudessa röykkiöt muuttuivat huomattavasti isommiksi halkaisijaltaan esim. 3-4 metrisiksi ja 0,5 -1 metrin korkuisiksi. Joukossa oli myös neliskanttisia röykkiöitä. Isoin röykkiö oli halkaisijaltaan noin kuusi metriä ja korkeudeltaan noin metrin. Alue laajeni kohti Hättilänvuoren lakea kuljettaessa ja osassa aluetta vaikutti siltä, että alueella on saattanut olla jopa pieniä peltotilkkuja. Esim. alueen koillisreunassa on kivistä kasattu aitamainen rakenne, joka rajoittaa röykkiöalueen ja röykkiöttömän metsäalueen sen koillispuolella. Kohteen yksittäisten röykkiöiden lukumäärä on arviolta noin sata, joten niitä ei kartoitettu yksittäin vaan pyrittiin etsimään alueen rajat, jotka inventoinnissa varsin luotettavasti kyettiin saamaan selviksi.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu havaittujen röykkiöiden levinnän mukaisesti aluemaisesti.

Tulkinta

Kyseessä lienevät Hättilänvuoren laella ja aivan ko. alueen itäreunassa sijainneen Vuoren torpan alueella sijainneet kaskiröykkiöt, joista osa saattaa olla myös peltoviljelyröykkiöitä.

Vuoden 1916 kartassa ei näy alueella peltoja eikä kaskea (kartta Hätilän sotilasvirkatalon tiluksista, Hämeen maakunta-arkisto), mutta ko. kartan mukaan alue kuuluu juuri Vuoren torpan piiriin, joka on rajattu punaisella värillä. Tämän alueen sisälle on merkitty ainoastaan rakennukset. Karttaan on merkitty mm. peltoja tämän alueen ulkopuolelle, mutta ei siis ko. alueelle. Myöskään vuoden 1960 peruskartassa ei ole röykkiöalueelle merkitty peltoja, lähistöllä on kuitenkin kaksi pientä peltoa.

Puuston ja sen alla olevan edellisen puusukupolven isojen lahojen kantojen sekä tervaskantojen perusteella alue on jäänyt kaskiviljelykäytöstä pois yli sata vuotta sitten.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 6.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuripeirntöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

Kuva: Eero Kakkurin vasemmalla puolella maakiven päällä vaatimaton kaskiröykkiö alueen luoteisosan alarinteellä. J. Taivainen

Kuva: Yksi alueen keskiosan isoista röykkiöistä, jotka saattavat olla pelto-
viljelyröykkiöitä. Jouni Taivainen.

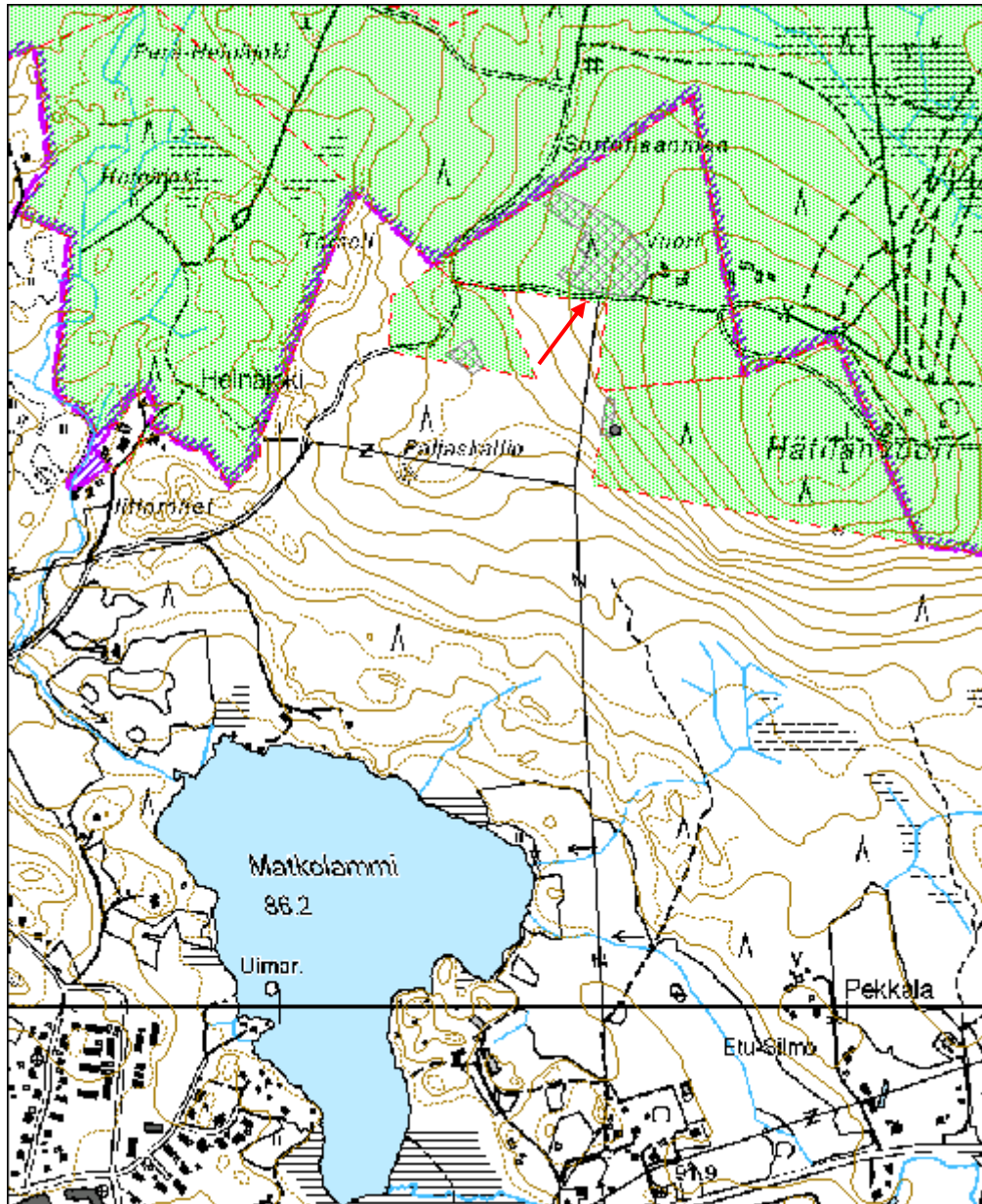

Kuva: Yksi alueen länsiosan röykkiöistä. J. Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771347, Y 3367555, Z 140	Mittakaava:	1:10000

Vuori 3 nauriskuoppa	MH-tunnus: 153291

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	5		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6771039, Y 3367574, Z 138	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 15.11.2012 suunnittelija Markku Paloposken näyttämänä.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee Hätilänvuoren länsi-lounaisrinteellä kuusivaltaisessa metsässä melko tasaisella terassilla.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteessa on viisi hautamaista painannetta, jotka erottuvat selvästi. Ne ovat leveydeltään noin metrin - puolitoista metriä, syvyydeltään noin puoli metriä ja pituudeltaan 3-4 metriä. Kuoppien profiili on loiva ja ne ovat sammaloituneita. Yksi kuopista sijaitsee alueen eteläpäässä, yksi keskiosassa aivan Metsähallituksen ja yksityismaan rajalla (rajalinjalla) ja kolme ryhmänä alueen pohjoispäässä muutaman metrin etäisyydellä toisistaan.
Kohteen länsipuolella alarinteessä yksityismaan puolella havaittiin kaskiröykkiöitä, mutta niitä ei tässä inventoinnissa dokumentoitu. Lisäksi yksi kaskiröykkiö sijaitsee ko. alueen itäpuolella Metsähallituksen mailla. Siitä muodostettiin oma kohteensa.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu aluemaisesti maastossa havaittujen kuoppien levinnän mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienevät nauriskuoppien jäännökset. Ikää lienee yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>		
Tila: 3 Toteutettu 2012	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 15.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

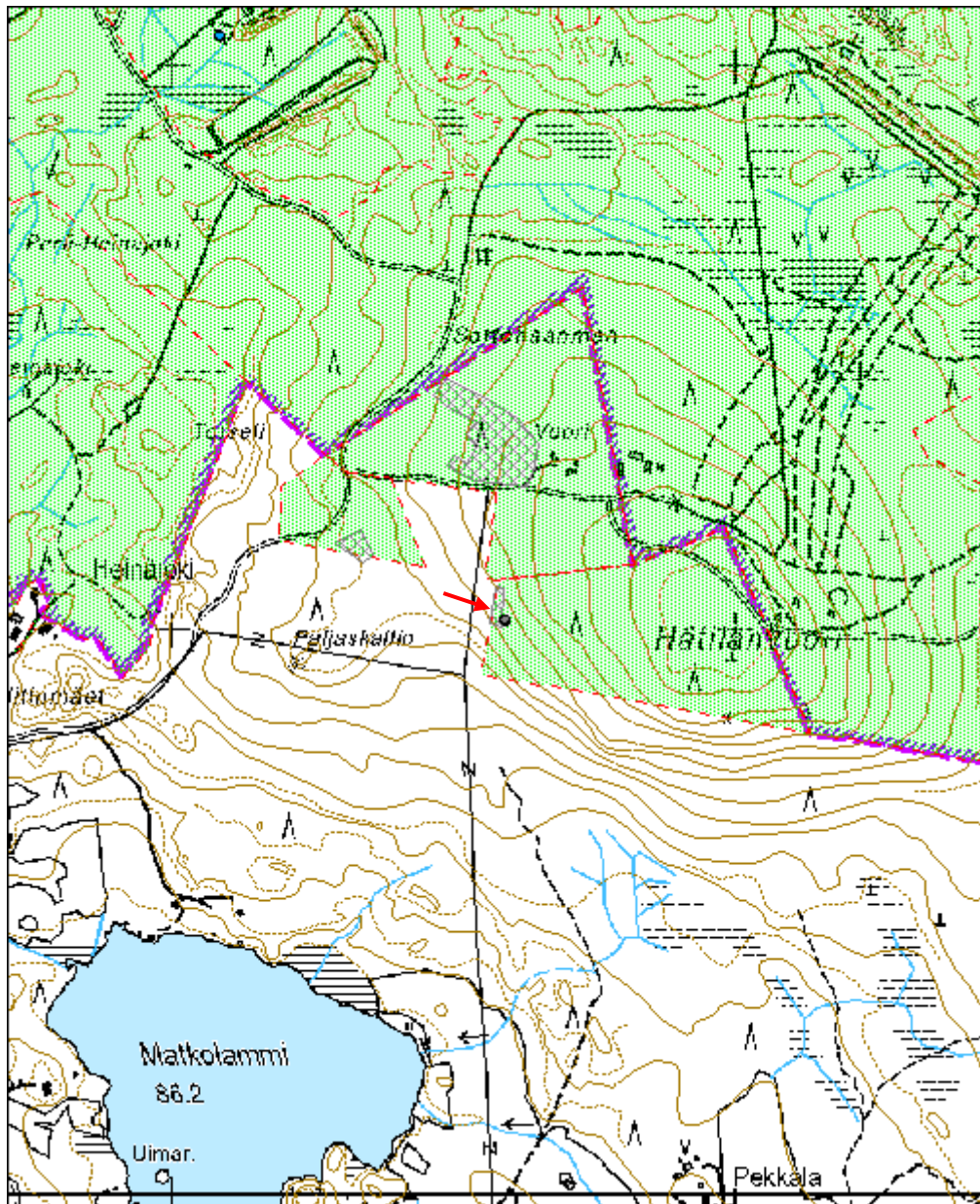
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Metsähallituksen ja yksityismaan rajalla sijaitseva läntisin nauriskuoppa.
Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771039, Y 3367574, Z 138	Mittakaava:	1:10000

Vuori 4 kaskiröykkiö	MH-tunnus: 153292

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6771016, Y 3367589, Z 138	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 15.11.2012 suunnittelija Markku Paloposken näyttämänä.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee Hätilänvuoren länsi-lounaisrinteellä kuusivaltaisessa metsässä melko tasaisella terassilla.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on sammaloitunut kivistö, jonka halkaisija on noin metrin ja korkeus noin 0,4 metriä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvien rakenteiden mukaan, mutta se kytkeytyy läheisesti länsipuolella olevaan viiden nauriskuopan ryhmään. Yksityismetsän puolella lännessä on lisää röykkiöitä, mutta niitä ei tässä inventoinnissa kartoitettu.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on kaskiröykkiö, jolla lienee ikää yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 15.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

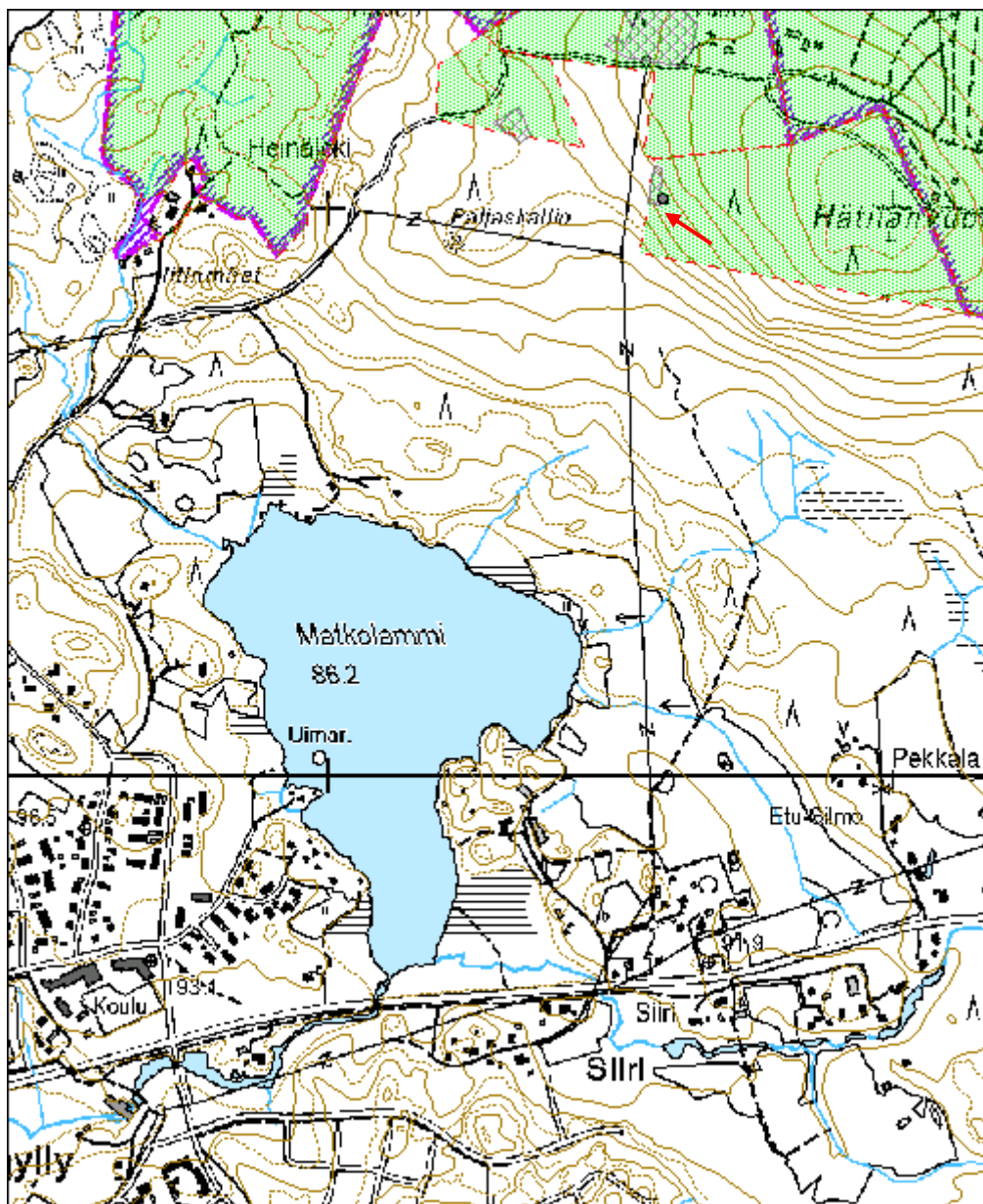
Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6771016, Y 3367589, Z 138	Mittakaava:	1:10000

Laarinaho 1 kaskiröykkiöMH-tunnus:
147809

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6774251, Y 3382419, Z 127	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 31.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hakkuuaukealla, sen länsireunan tuntumassa. Alueelta on kaadettu puut todennäköisesti edellisenä talvena. Puustona on ollut kuusi, aluskasvillisuutena valkokuokka, käenkaali, ahomansikka, vatukka metsäimarre, nuokkuhelmikkä, metsäkurjenpolvi, mustikka, puolukka ja sammal.

Kohteen kuvaus

Kohteeseen kuuluu kolme sammaloitunutta kiviröykkiötä.

Röykkiö nro 1 on hakkuuaukean rajan tuntumassa. Sen reunan päältä on ajettu metsäkoneella ja röykkiö on hieman litistynyt. Sammaloituneen röykkiön halkaisija on kaksi ja korkeus 0,6 metriä.

Röykkiö nro 2 sijaitsee noin kymmenen metriä edellisestä etelään. Sen halkaisija on 3,8 ja korkeus 0,8 metriä. Röykkiön päällä on kaadetun kuusen kanto, jossa on vuosirenkaita 60.

Röykkiö nro 3:n yli on myös ajettu metsäkoneella, ja se on litistynyt. Röykkiö sijaitsee hakkuuaukean rajan tuntumassa. Sen halkaisija on 2,5 ja korkeus 0,5 metriä.

Metsähallituksen mailla ei enempää röykkiöitä ole, mutta alue jatkuu länteen yksityismaan puolelle, jossa on nostettu kantoja, nostoalueella ei näy enää röykkiöitä, mutta sen ja MH:n alueen välisessä kapeassa metsäkaistaleessa on muutama röykkiö, joten yksityismaan puolella lienee tuhoutunut röykkiöitä kantojen noston yhteydessä.

Röykkiöiden joukossa on myös yksi kuopparakenne, joka sijaitsee röykkiön nro 2 eteläpuolella. Se on merkitty Reiskaan omana kohteenaan (Laarinaho 2, kuoppa).

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti röykkiöiden näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä on kaskiröykkiöalueen reuna, joka jatkuu yksityismetsän puolelle länteen. Yksityismetsän puolella röykkiöitä lienee tuhoutunut kannonnoston seurauksena. Paikannimi Laarinaho, viittaa myös kaskeamiseen. Kyseessä lienee yli sata vuotta sitten kaskeamiskäytöstä pois jäänyt kohde, sillä sen päällä on kasvanut vanha kuusimetsä.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Keskinertainen

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 2 Muinaisjäännösrekisteri II

Selitys:

Selitys:

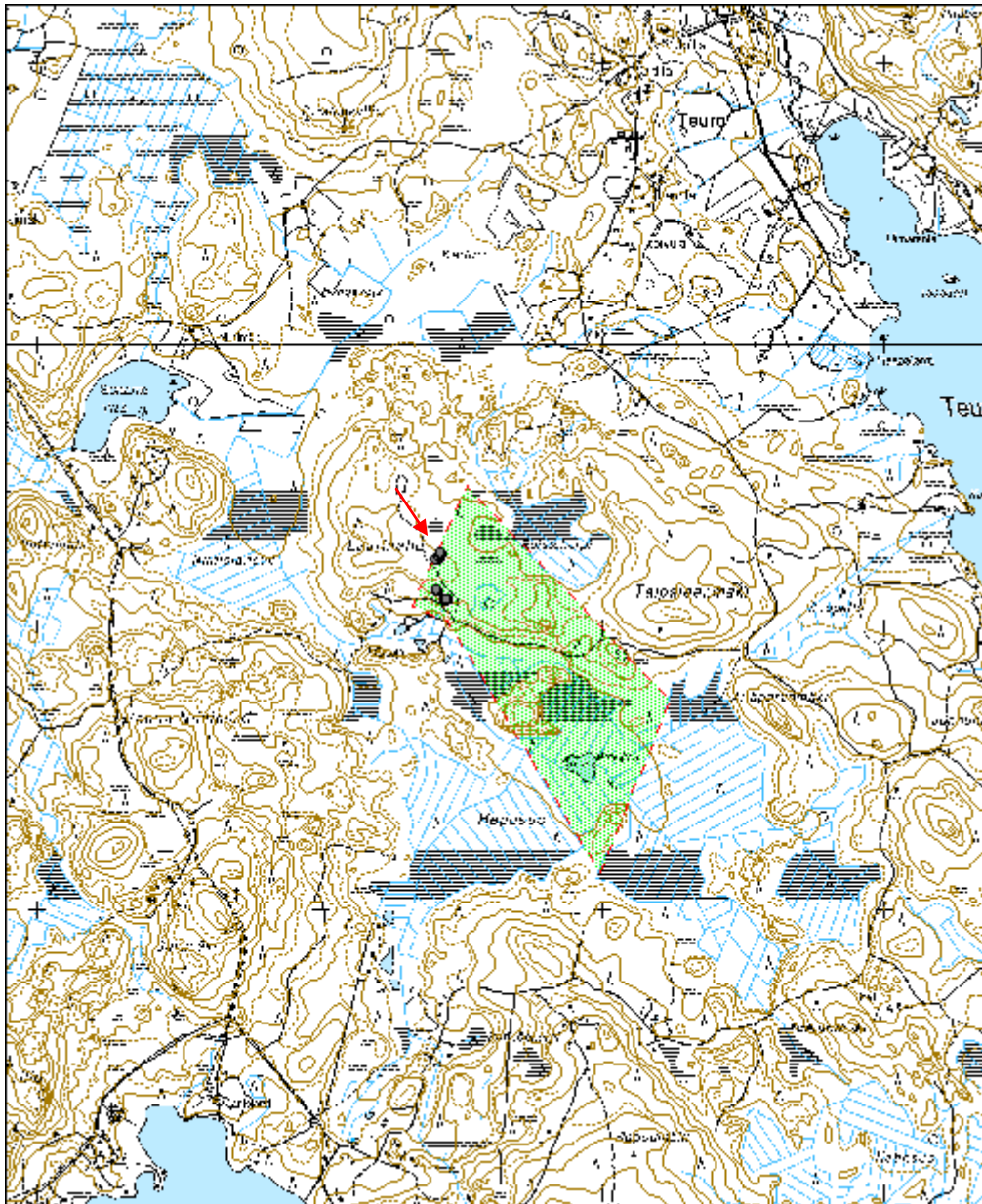
Kuva: Röykkiö nro 1. Taustalla Eero Kakkuri ja hakkualueen länsireuna. Jouni Taivainen.

Kuva: Metsäkoneen yliajaman röykkiö nro 3:n litistynyt muoto. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6774251, Y 3382419, Z 127	Mittakaava:	1:20000

Laarinaho 2 kuoppa	MH-tunnus: 147822

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6774249, Y 3382418, Z 127	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 31.5.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on Laarinaho nimisen mäen kaakkoisrinteellä sijaitseva tuore hakkuuaukea, jolta on kaadettu isoja kuusia edellistalvena.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohde sijaitsee kohteen Laarinaho 1 rökkiö nro 2:n eteläpuolella, rökkiössä lähes kiinni. Kyseessä on kuoppa, joka on muodoltaan soikea ja mitoiltaan 2,7 x 3,5 metriä sekä syvyydeltään 0,8 metriä. Kuoppaan tehtiin kairaus, joka paljasti ohuen hiilikerroksen noin 20 cm:n syvyydessä. Kuopan yli on ajettu metsäkoneella, mutta kuoppa ei ole vaurioitunut.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvien rajojen mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kuoppa liittyy alueen kaskihistoriaan ja saattaa olla esim. nauriiden varastokuoppa. Kuopalla lienee ikää yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspv: 31.5.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä

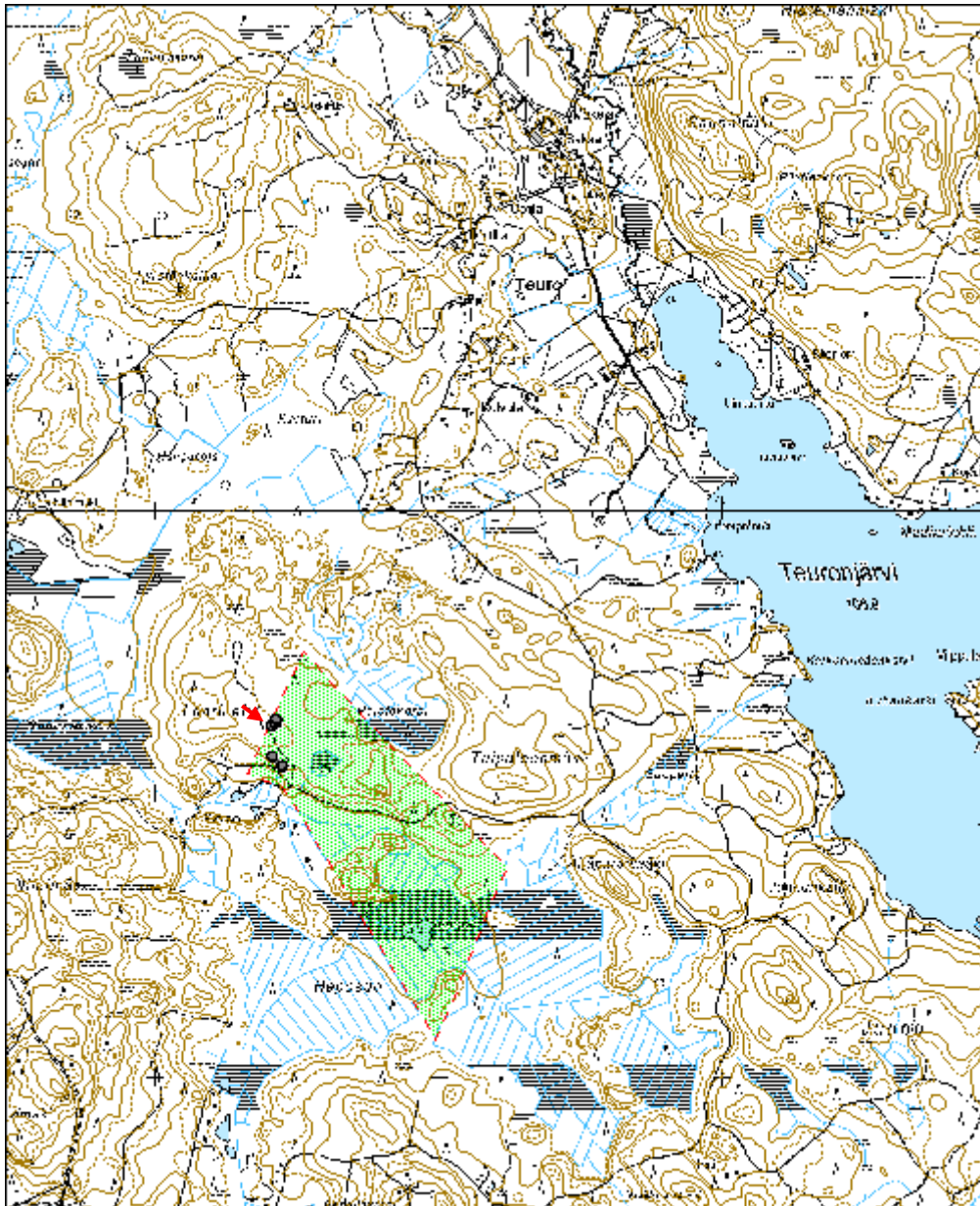
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeleuarvo
Selitys:		Selitys:	
Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty		
Selitys:			

Kuva: Eero Kakkuri ottaa maakairausnäytettä kuopan pohjalta. Vasemmalla puolella kohteen Laarinaho 1 röykkiö nro 2. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6774249, Y 3382418, Z 127	Mittakaava:	1:20000

Laarinaho 3 kaskiröykkiöMH-tunnus:
147847

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	3		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk $\geq$ 1:10000
Koordinaatit:	X 6774113, Y 3382425, Z 125	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 31.5.2012.

Ympäristön kuvaus

Hakkuuaukea, jolta on edellisenä talvena korjattu puut. Näkyvissä on isojen kuusien kantoja. Maasto viettää loivasti lounaaseen. Aluskasvillisuutena mustikka, puolukka, oravanmarja, valkovuokko, kerrossammal, lillukka. Maaperä lienee moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa havaittiin kolme vaatimatonta kivistä rökkiötä. Rökkiö nro 1 on pohjoisin. Se on heikosti erottuva ja muodoltaan suorakulmainen ja sammalen peittämä. Rökkiön sivujen mitat ovat 1,5 x 2 ja korkeus 0,4 metriä. Rökkiön yli on ajettu korjuukoneella ja se on hieman litistynyt. Rökkiön vierestä kaadetun kuusen kannossa on 70 vuosirengasta.

Rökkiö nro 2 on halkaisijaltaan metrin ja korkeudeltaan 0,3 metriä. Se on kasattu matalan maakiven päälle. Myös sen päältä on ajettu korjuukoneella ja se on litistynyt.

Rökkiö nro 3 on halkaisijaltaan noin kaksi ja korkeudeltaan noin 0,6 metriä. Rökkiö on sammaloitunut ja se on kasattu maakiven päälle.

Alueella ei havaittu muita rökkiöitä, mutta niitä saattaa olla hakkuutähdekasojen alla.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen kolmen rökkiön rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kaskirökkiöalue, iältään yli 100 vuotta.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 31.5.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Vaatimaton sammaloitunut röykkiö nro 3, joka muodostuu maakivistä ja sen päälle kasatuista muutamista kivistä Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6774113, Y 3382425, Z 125	Mittakaava:	1:20000

Lähteenmäki 1 nauriskuoppa	MH-tunnus: 147992

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6797291, Y 3378184, Z 102	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.6.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Loiva länsirinne, jossa pääpuustona uudistuskypsä kuusimetsä, alla on vanhoja isojakin lahonneita kantoja. Aluskasvillisuutena on mustikka, käenkaali, oravanmarja, taikinanmarja, sinivuokko, ahomansikka, kerrossammal ja seinäsammal.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on itä-länsisuuntainen loivareunainen sammaloitunut selkeästi erottuva kuoppa, jonka leveys on 1,6 , pituus 4,2 ja syvyys 0,6 metriä. Kuopan pohjalle tehdystä kairauksesta paljastui likamaata noin 40 cm syvyyteen asti. Kuopasta noin viisi metriä itään on täysin sammalen peittämä pieni maakiven päälle kasattu muutaman kiven röykkiö, jonka halkaisija on 1,5 ja korkeus 0,5 metriä. Kuopan vieressä kasvavaan kuuseen tehtiin ikäkairaus, joka paljasti sen iäksi 70 vuotta. Kuopan lähellä on muutamia epämääräisempiä pyöreähköjä kuoppia, mutta niissä ei havaittu kairatessa mitään muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaan (kuoppa ja röykkiö).
<i>Tulkinta</i>
Nauriskuoppa ja mahdollinen kaskiröykkiö, iältään yli 100 vuotta (ikäkairaus ja kuusikon alla olevat edellisen puusukupolven vanhat kannot).
<i>Lisätietoja</i>

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.6.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvas: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 3 Esitys mj-luokka II**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Nauriskuoppa kuvan keskellä. Mahdollinen kaskiröykkiö on kuopan yläpäässä vasemmalla puolella kasvavan kuusen juurella (nuoli). Jouni Taivainen.

Lähteenmäki 2 nauriskuoppa	MH-tunnus: 147993

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6797544, Y 3378281, Z 119	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.6.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Loiva etelärinne, kuusivaltainen metsä, seassa mäntyä ja koivua, aluskasvillisuutena on mustikka, sinivuokko, oravanmarja, käenkaali, vanamo, seinäsammal ja kerrossammal.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on selkeästi erottuva sammaloitunut ja loivaprofiilinen lounaiskoillissuuntainen kuoppa, jonka leveys on 1,7, pituus neljä ja syvyys 0,6 metriä. Kuoppa sijaitsee metsäteiden risteyksestä noin kymmenen metriä koilliseen. Kuoppaan tehtiin kairaus, mutta kivisen maan takia ei päästy pintaa syvemmälle. Sammalen alta paljastui likamaata ja hiiltä noin 10 cm:n vahvuudelta. Kuopan läheiseen mäntyyn tehty ikäkairaus paljasti puun iäksi 70 vuotta. Puuston alla olisi lisäksi isoja vanhoja lahoja kantoja siellä täällä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti kuopan näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Yli sata vuotta vanha nauriskuoppa.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.6.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

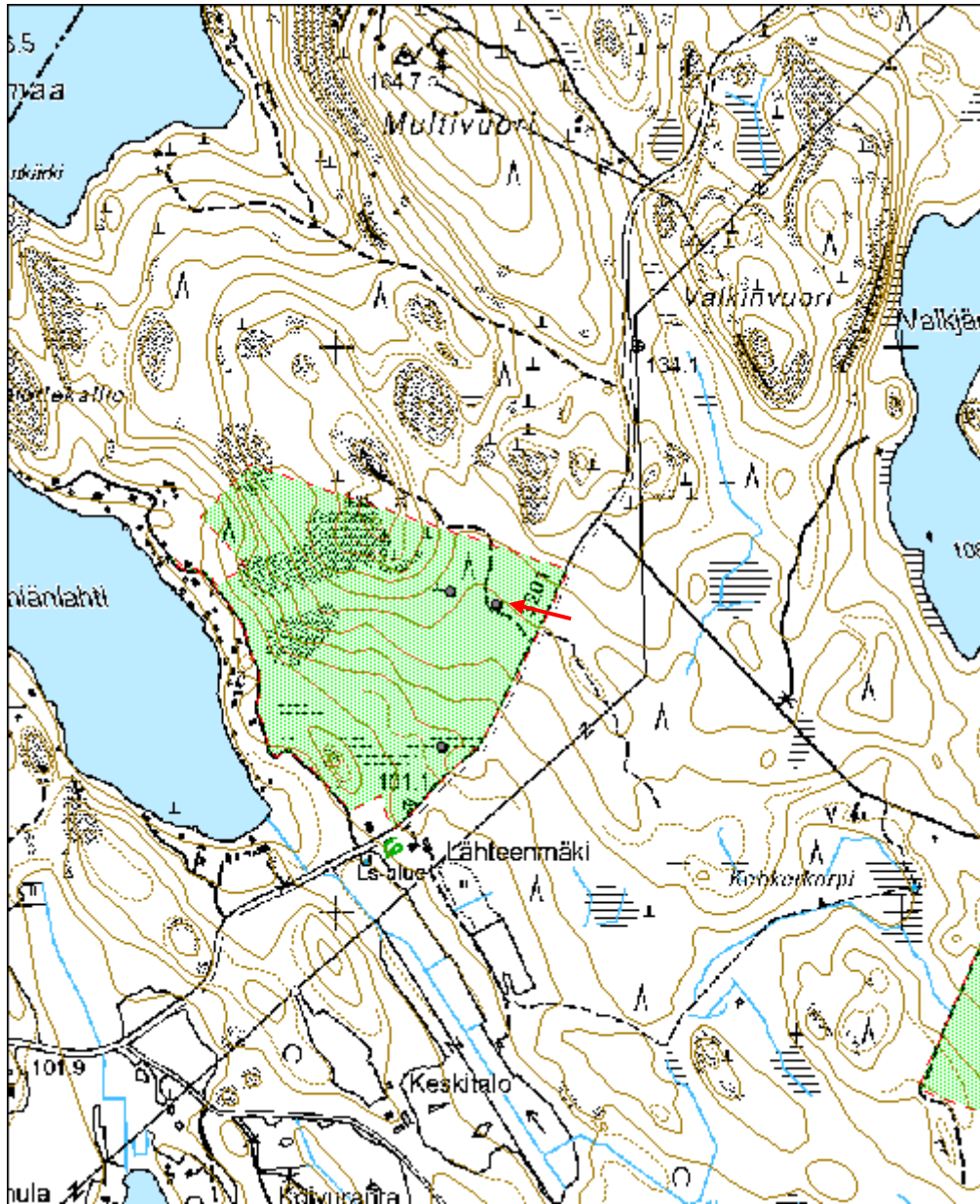
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Nauriskuoppa erottuu kuvan keskellä loivana painaamana. Taustalla metsätie. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6797544, Y 3378281, Z 119	Mittakaava:	1:10000

Häränsilmä 1 kuoppa	MH-tunnus: 147790

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6755795, Y 3347323, Z 125	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee etelärinteen tasaisella terassilla. Maaperä on hietaa. Puusto on uudistuskypsää kuusimetsää, aluskasvillisuutena sammal.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on muodoltaan maljamainen sammaloitunut kuoppa, jonka halkaisija on noin kolme metriä ja syvyys noin puoli metriä. Kuoppa erottuu selkeästi. Kuopan ympärillä on katkonaiset vallit. Kuopan pohjalla on sammalen alla noin sentin vahvuinen huuhtoutumiskerros, mutta hiiltä ei havaittu. Kohdetta ei kairattu.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvän kuopan rajojen mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on historiallisen ajan kohde, ihmisen kaivama kuoppa. Se saattaa olla esim. varastokuopan tai pyyntikuopan jäännös.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 2.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
	Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Maljamainen sammaloitunut kuoppa kuvan keskellä kuusien alla.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6755795, Y 3347323, Z 125	Mittakaava:	1:20000

Juotolanmäki 1 kaskiröykkiöMH-tunnus:
145638

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	13		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6754976, Y 3346665, Z 130	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivalla Kynäröinen -nimistä järveä kohti laskevalla länsiluoteisrinteellä. Valtapuustona on täysikasvuinen kuusimetsä. Aluskasvillisuutena mm. käenkaali. Maaperä on suhteellisen kivistä. Alueelle on kaavoitettu Laatumaan mökkitontteja sekä niihin liittyen tehty rakennustöitä. Alueelle tulee tie, joka ei vielä ole peruskartassa. Tie kulkee havaitun kaskiröykkiöalueen halki, joten sitä tehtäessä on saattanut tuhoutua röykkiöitä. Lisäksi tien rannanpuolelle on tehty jonkin verran maanrakennustöitä. Alueella näkyi myös kaapeleita, jotka odottanevat maahan kaivamista.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on inventointihavaintojen mukaan noin 70 metriä leveä ja 170 metriä pitkä kaskiröykkiöalue. Havaitut röykkiöt ovat melko vaatimattomia ja usein kasattu maakiven päälle kasaksi. Kohteessa kartoitettiin 13 röykkiötä. Tavoitteena oli löytää alueen rajat. Röykkiöt käytiin myöhemmin kesällä merkkäämassa, minkä jälkeen ne mitattiin tarkasti paikalleen.

Röykkiö 1, halkaisija noin 1,5 metriä, korkeus 0,3 metriä, sammaloitunut

Röykkiö 2, halkaisija metrin, korkeus 0,3 metirä, sammaloitunut

Röykkiö 3, halkaisija noin 1,5 metirä, korkeus 0,3 metriä, sammaloitunut

Röykkiö 4, halkaisija metrin, korkeus 0,3 metriä, sammaloitunut

Röykkiö 5, kasattu maakiven päälle, halkaisija 1,5 metriä, korkeus 0,4 metriä,sammaloitunut

Röykkiö 6, kasattu maakiven päälle muutamia kiviä, halkaisija 2,5 metriä, korkeus metrin,sammaloitunut

Röykkiö 7, kasattu maakiven päälle paljon kiviä, halkaisija 1 x 2,5 metriä, korkeus metrin,sammaloitunut

Röykkiö 8, halkaisija 1,5 metriä, korkeus 0,5 metriä,sammaloitunut

Röykkiö 9, kasattu maakiven päälle muutamia kiviä, halkaisija kaksi metriä, korkeus metrin,sammaloitunut

Röykkiö 10, kasattu maakiven päälle muutamia kiviä, halkaisija metrin, korkeus 0,7 metriä,sammaloitunut
Röykkiö 11, halkaisija kaksi metriä, korkeus 0,3 metriä,sammaloitunut
Röykkiö 12, (sijaitsee tien itäpuolella) maakivien väliin kasattu kiviä. Röykkiön leveys 1,5 metriä, korkeus metrin, pituus kuusi metriä,sammaloitunut
Röykkiö 13, halkaisija 1,2 metriä, korkeus metrin, sammaloitunut

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen röykkiöiden levinnän mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on kaskiröykkiöalue, iältään luultavasti yli 100 vuotta vanha.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi:
2012
Tarkastuspvm: 4.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

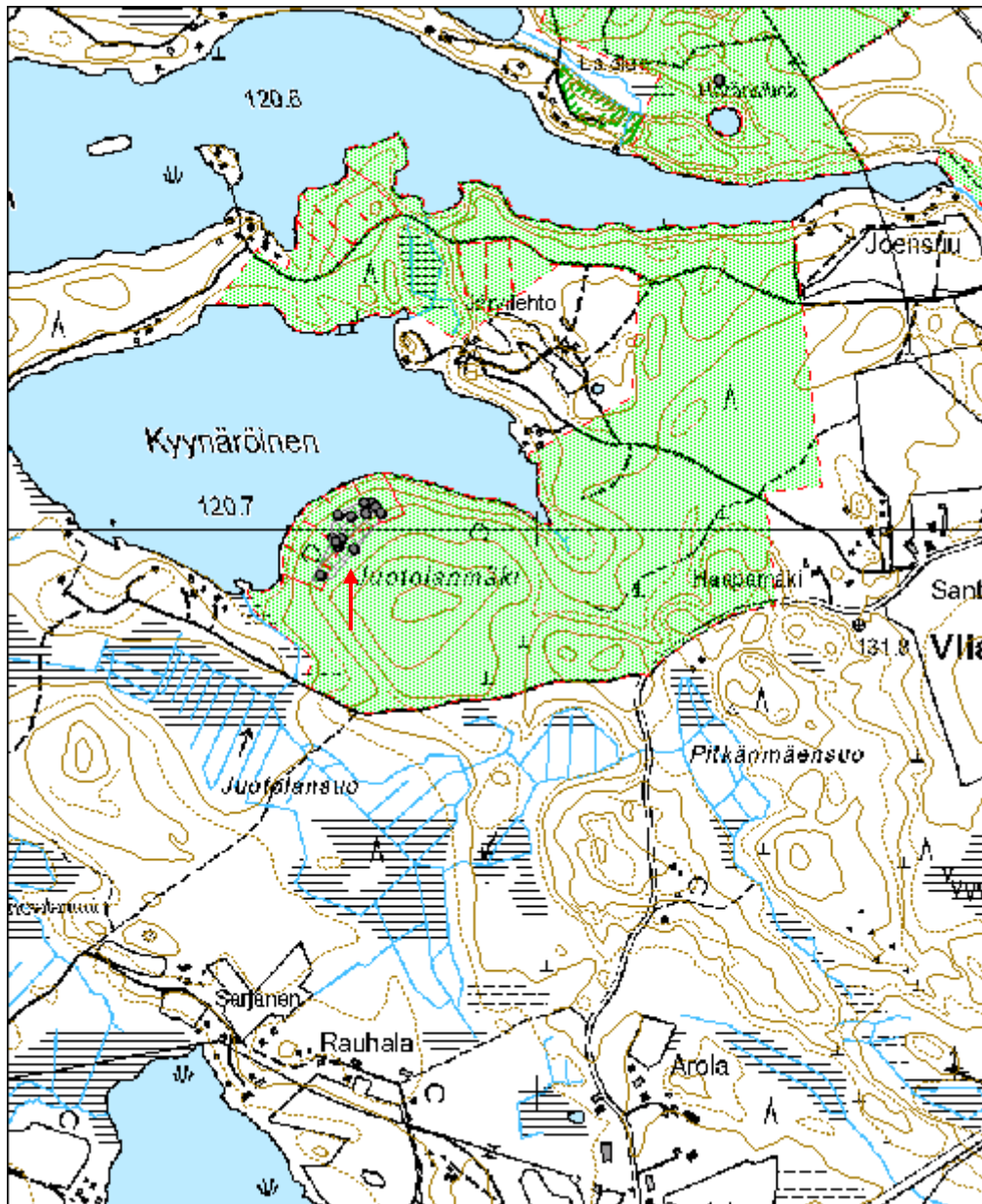
Selitys:

Kuva: Röykkiö alueen koillisosassa. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6754976, Y 3346665, Z 130	Mittakaava:	1:10000

Mäkelä 1 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148022

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	11		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6751380, Y 3342995, Z 153	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.

Ympäristön kuvaus

Loiva lounaisrinne, uudistuskypsä kuusimetsä. Aluskasvillisuutena käenkaali, mustikka, ja sudenmarja.

Kohteen kuvaus

Alueella on yksitoista sammaloitunutta kivistä kasattua kaskiröykkiötä, joiden halkaisija vaihtelee noin metrin - kolmen metrin välillä. Korkeus vaihtelee noin 30-70 sentin välillä. Poikkeuksena röykkiö nro 11, joka on aitamainen, metrin leveä, 70 senttiä korkea ja noin viisi metriä pitkä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen röykkiöiden mukaan.

Tulkinta

Vanha kaskialue, päällä kasvavasta puustosta päätellen iältään luultavasti yli sata vuotta.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 2.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

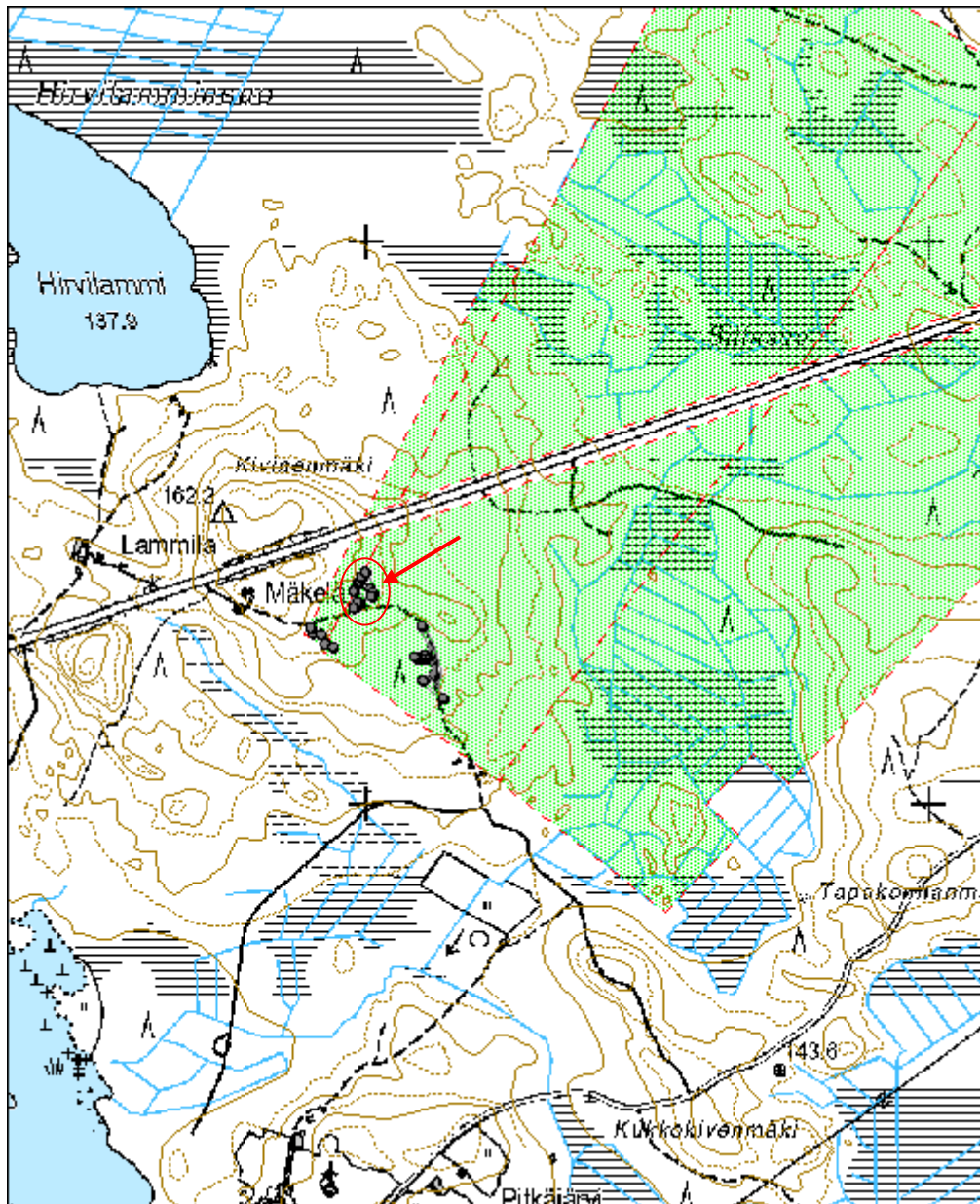

Kuva: Röykkiö nro 1 alueen itäreunan tuntumassa. Jouni Taivainen

Kuva: Aitamainen röykkiö. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6751380, Y 3342995, Z 153	Mittakaava:	1:10000

Mäkelä 2 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148292

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mk >=1:10000
Koordinaatit:	X 6751297, Y 3342921, Z 153	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.

Ympäristön kuvaus

Lehtipuuvaltainen loiva etelä-lounaisrinne. Aluskasvillisuus rehevää, heinää ja saniaisia. Alue rajoittuu pellon reunaan.

Kohteen kuvaus

Kohteessa havaittiin neljä röykkiötä, joista kaksi oli aitamaisia (röykkiöt 2 ja 4). Isompi (röykkiö nro 2) oli leveydeltään metrin, korkeudeltaan noin 0,6 metriä ja pituudeltaan noin kahdeksan metriä. Alueella saattaa olla muitakin röykkiöitä, jotka jäivät aluskasvillisuuden rehevyyden vuoksi havaitsematta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti näkyvien röykkiöiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä lienee yli sata vuotta vanha kaskiröykkiö alue.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 2.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
		Olotila:	2 Ei käytössä

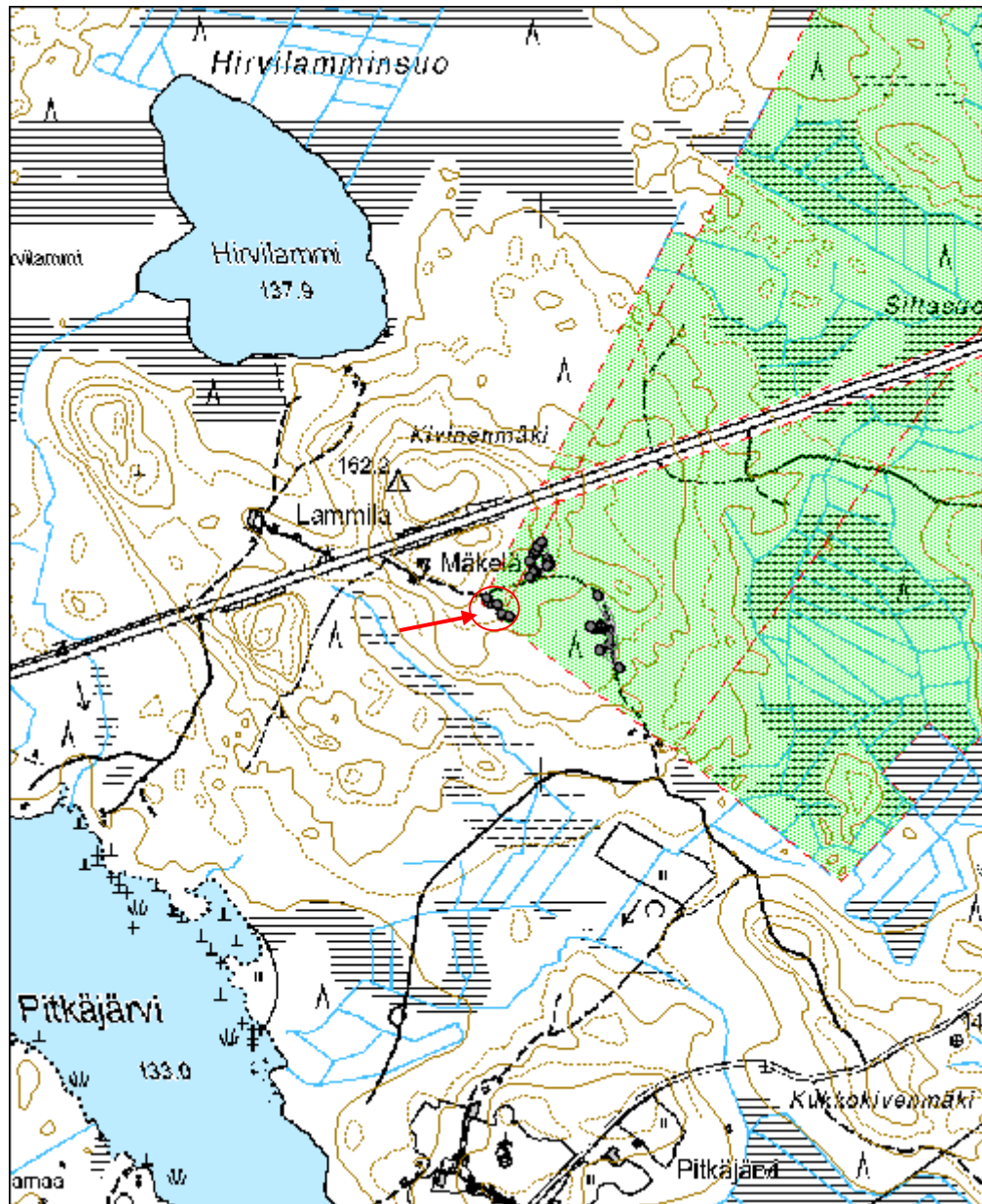
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Aitamainen röykkiö nro 2. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6751297, Y 3342921, Z 153	Mittakaava:	1:10000

Mäkelä 4 kaskiröykkiöMH-tunnus:
148315

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	14		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6751252, Y 3343111, Z 148	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.

Ympäristön kuvaus

Kuusivaltainen metsä, etelärinne. Aluskasvillisuutena mm. sammal, mustikka ja käenkaali.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kaksitoista kaskiröykkiötä ja kaksi aitamaista rakennelmaa (röykkiöt 2 ja 11), jotka sijaitsevat lähes kiinni tiessä. Röykkiö 2 on metrin leveä, noin puoli metriä korkea ja 12 metriä pitkä. Röykkiö 11 on kaksi metriä leveä, 0,4 metriä leveä ja yhdeksän metriä pitkä. Muut röykkiöt ovat pyöreähköjä, halkaisija vaihtelee metrin ja kolmen ja puolen metrin välillä, korkeus 0,4-0,8 metrin välillä. Röykkiöt ovat sammaloituneita, mutta erottuvat melko hyvin.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä lienee iältään yli 100 -vuotias kaskiröykkiöalue.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 2.7.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

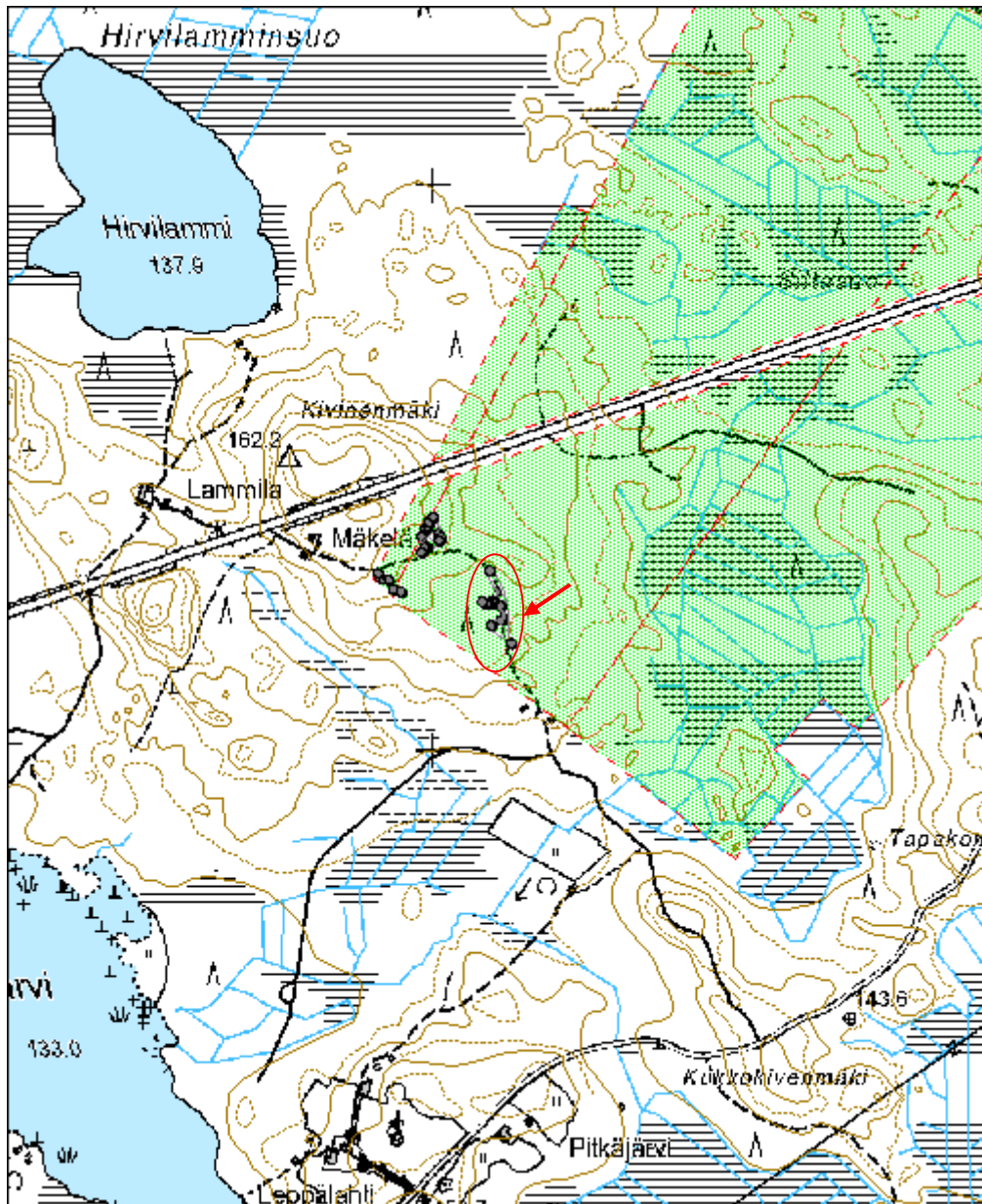
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Aitamainen röykkiö metsätien länsireunassa. Röykkiöalue jatkuu metsän puolella oikealle (länteen). Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6751252, Y 3343111, Z 148	Mittakaava:	1:10000

Pikku-Parola 1 tuliasema jäännösMH-tunnus:
154467

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770228, Y 3358659, Z 120	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa laserkeilausaineiston avulla ns. Ruutikellarinmäestä, jossa on Lauri Tuomenvirran Kyläkuvauksia Kirstula – Katalina - Vähä-luolainen - kirjassa s. 96 mainittu olleen venäläisen tykkipatterin, josta suoritettiin ammuntoja Lehijärvelle ja sen ylikin.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on korkean mäen lakialue. Mäkeä kutsutaan Ruutikellarinmäeksi, mutta paikannimi ei ole peruskartassa. Mäen rinteessä on ollut venäläisillä ruutivarasto, josta paikka on saanut nimensä. Mäen päällä kasvaa harvakseltaan vanhaa mäntyä, arviolta vähintään sata vuotta vanhoja sekä sen alla lehtipuustoa ja kuusia.

Kohteen kuvaus

Mäen päällä koillisen puolella rinteiden taitteessa on noin 30 metriä pitkä lounaiskoillinen suuntainen maavalli, jonka luoteispuolella alarinteessä on vallihauta. Vallihaudan leveys on noin 2,5 m ja syvyys alarinteiden puolelle noin metrin. Ylärinteeseen valli nousee haudan pohjalta noin kolme metriä. Vallin laki puolestaan on noin 3-4 metriä leveä ja muodoltaan hieman kupera. Vallin päällä kasvaa yksi iso mänty, arviolta vähintään noin 100 vuotta vanha sekä runsaasti nuorempia lehtipuita. Mäen laki sijaitsee vallin eteläpuolella, josta valli kohoaa noin metrin. Valliin on lakialueen puolelle kaivettu pieniä myöhäisempiä poteroita eli tuliasemia. Vallin rintamasuunta on luoteeseen, Lehijärven suuntaan, mutta mahdollistaa ampumisen myös vanhalle Toijalantielle, joka on ollut kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoisen suuntaan kohti pohjoista. Noin 10 metriä vallin eteläpuolelta menee mäen lakea pitkin metsittynyt tieura, joka on saattanut liittyä tykkien kuljettamiseen ko. asemaan.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu vallin näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on 1800 -luvun tuliasema/linnoituslaite, joka on perimätietojen mukaan liittynyt Parolannummen Venäjänvallan aikaiseen sotilasleiritoimintaan.

Lisätietoja

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2: Kirstula - Katinala - Vähä-Luolainen.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

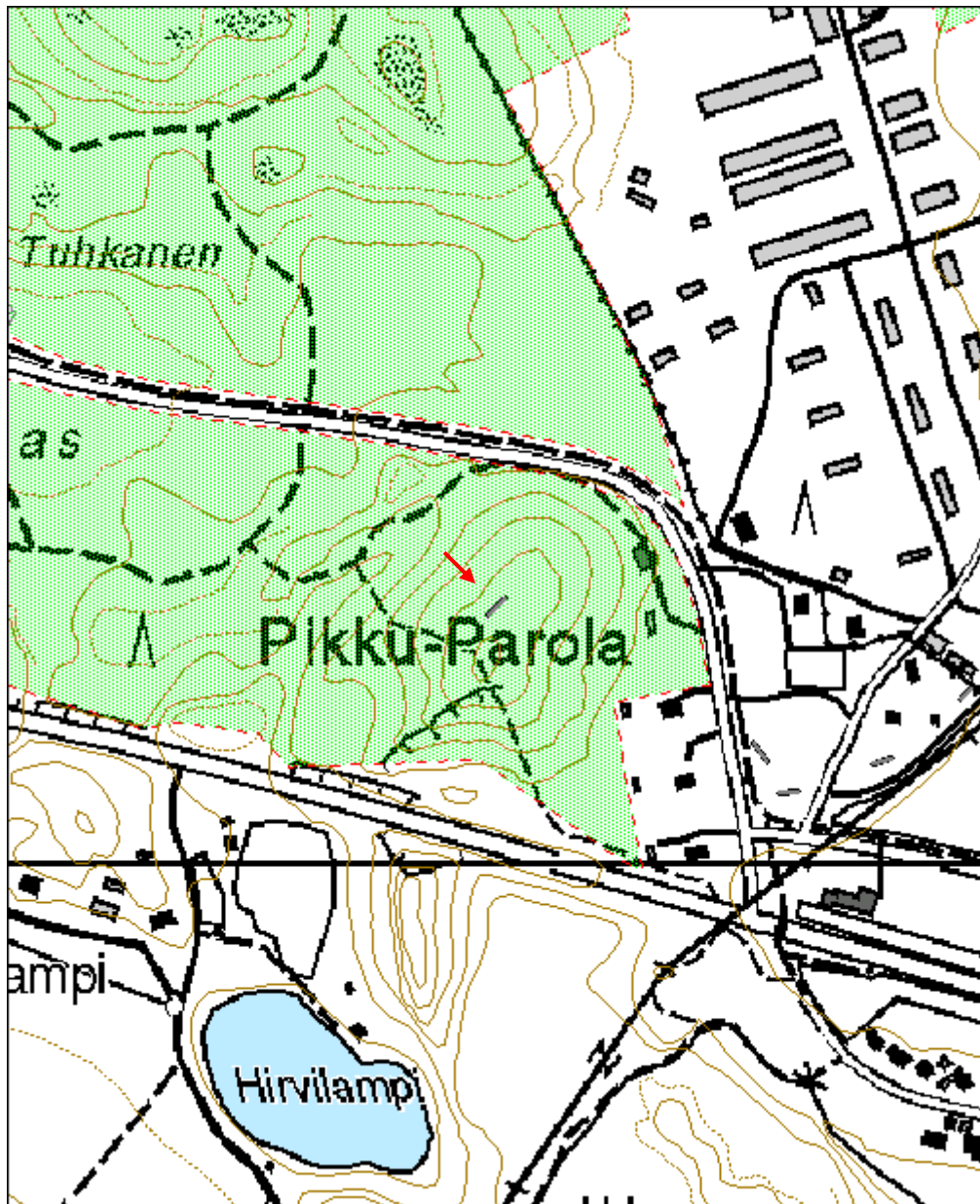
Selitys:

Selitys:

Kuva: Tykkiaseman valli luoteisrinteen puolelta nähtynä. Koillisesta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770228, Y 3358659, Z 120	Mittakaava:	1:5000

Pikku-Parola 2 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154489

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	996 Senaatti-kiinteistöt
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	996 Senaatti-kiinteistöt
Rakentamivuosi:		Kunta:	Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770099, Y 3358893, Z 100	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 26.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee vanhan Toijalantien varressa, joka johtaa Hämeenlinnan suunnasta Parolannummelle. Nykyisin tie on asfaltoitu ja sen vieressä menee pyörätie. Lähimaasto on tasaista hiekkakangasta, jolla kasvaa isoja mäntyjä, arviolta yli satavuotiaita. Lisäksi alueella kasvaa lehtipuita ja kuusta.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on pyörätieltä hyvin erottuva noin 20 metriä pitkä yhtenäinen maavalli, jonka metsän puolella (koillisessa) on kaivanto. Vallin korkeus kaivannon pohjalta on noin kaksi metriä ja tasamaan puolelta noin 1,3 metriä. Kaivannon leveys on noin kolme - neljä metriä. Vallin leveys on alhaalla noin neljä ja vallin päällä noin kaksi ja puoli metriä. Vallin päällä kasvaa arviolta yli satavuotiaita mäntyjä sekä muuta puustoa.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu vallin näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on yli sata vuotta vanha tuliaseman jäännös, joka liittyy Parolannummen ruotsalais- tai venäläisäikäiseen sotilasleiriin.

Lisätietoja

Erkki Korkama, Stig Roudasmaa 1988. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historia. Joensuu.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

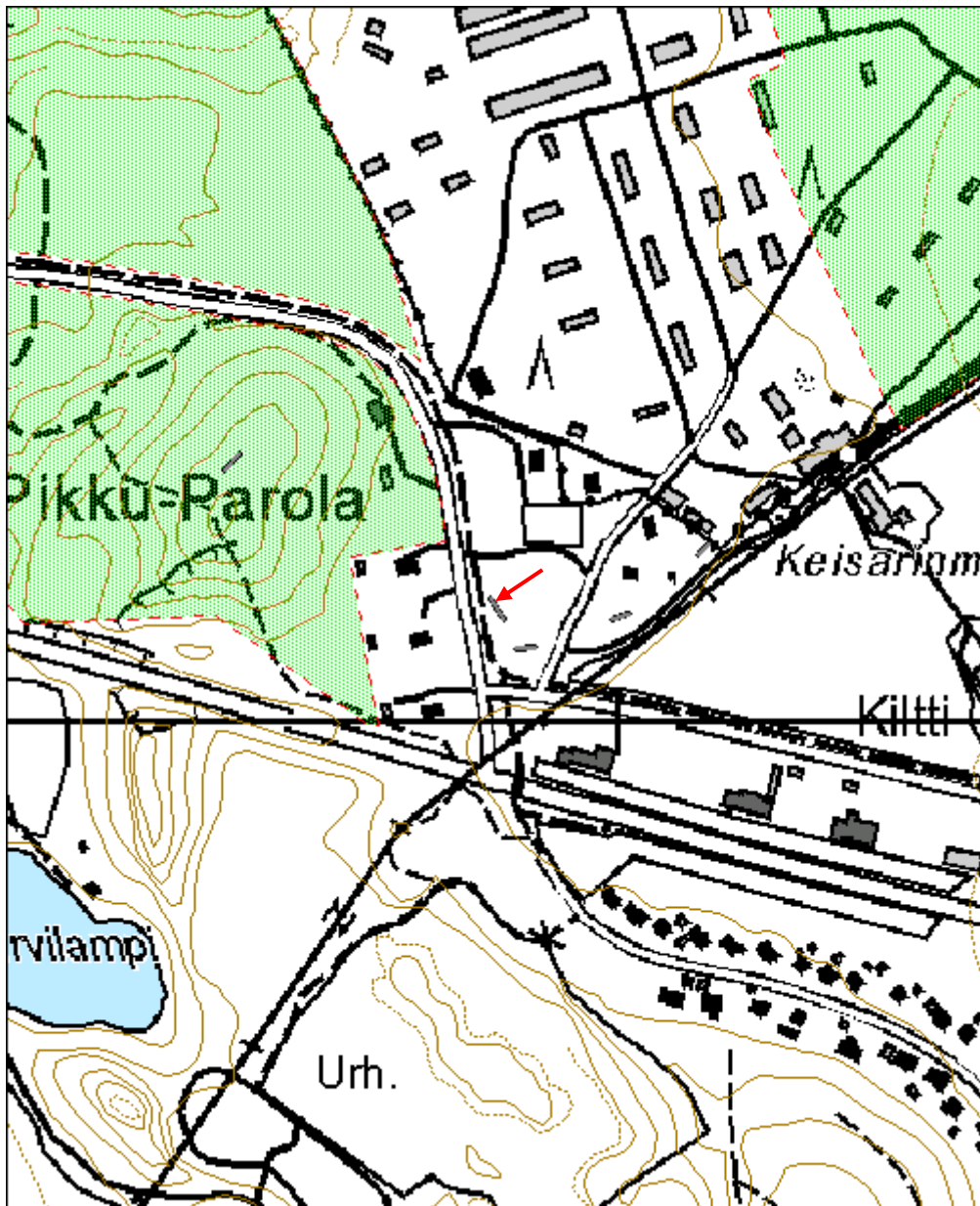
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Tuliaseman valli. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770099, Y 3358893, Z 100	Mittakaava:	1:5000

Pikku-Parola 3 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154490

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	996 Senaatti-kiinteistöt
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	996 Senaatti-kiinteistöt
Rakentamivuosi:		Kunta:	Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770064, Y 3358918, Z 100	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 26.10.2012 laserkeilausaineiston perusteella.

Ympäristön kuvaus

Lähiympäristössä on tasainen hiekkakangas, jolla kasvaa yli satavuotiaita mäntyjä sekä nuorempia kuusia ja lehtipuustoa.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kaksiosainen suora maavalli, jonka pituus on noin 20 ja leveys noin kolme metriä. Vallin molemmiin puoliin on pituussuuntaiset kaivannot. Vallin keskikohdalla on noin kolme metriä leveä aukko, jonka kohdalla myös pituussuuntainen kaivanto katkeaa, joten ko. paikassa on tasainen maasilta rakenteen läpi. Vallin päällä kasvaa vähintään 100 -vuotias mänty. Vallin ympäristössä on myös matalampia tuliasemakaivantoja ja valleja, mutta niiden ikää ei puuston perusteella voi arvioida ja ne saattavat olla eriaikaisia ko. vallirakenteen kanssa. Niitä ei inventoinnissa dokumentoitu sen tarkemmin.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu vallin näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä on yli sata vuotta vanha tuliaseman, mahd. tykkipatterin, jäännös, joka liittyy Parolannummen ruotsalais- tai venäläisäikäiseen sotilasleiriin.

Lisätietoja

Erkki Korkama, Stig Roudasmaa 1988. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historia. Joensuu.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

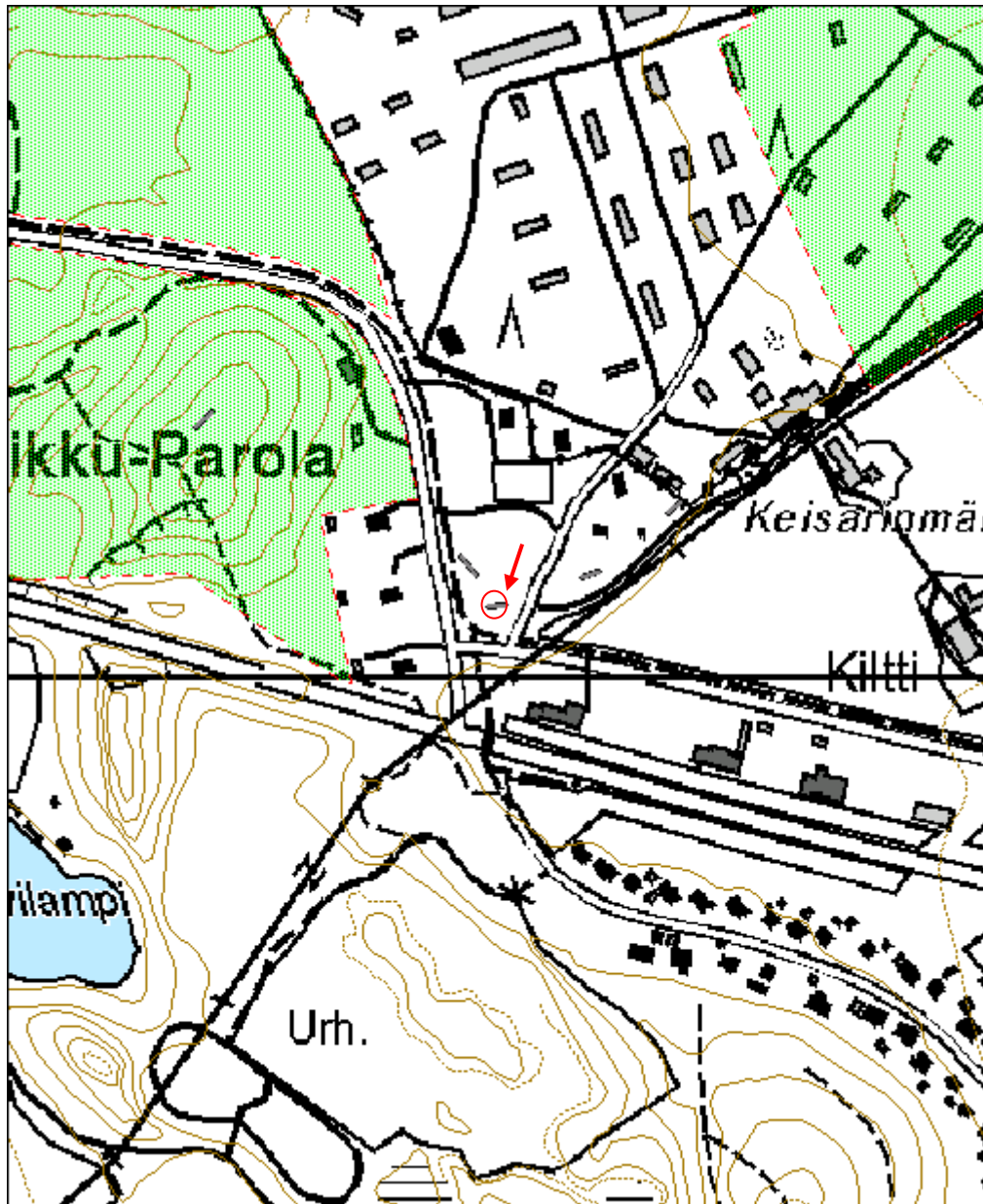
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeleuarvo
		Selitys:	

Kuva: Tuliaseman vallit. Taustalla tie. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770064, Y 3358918, Z 100	Mittakaava:	1:5000

Pikku-Parola 4 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154491

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	996 Senaatti-kiinteistöt
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	996 Senaatti-kiinteistöt
Rakentamisvuosi:		Kunta:	Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770093, Y 3359010, Z 100	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 26.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on tasainen mäntyhiekkakangas pellon reunan tuntumassa, noin 30 metriä etelään metsän puolella sijaitsevasta talosta. Puustona yli sata vuotiaita mäntyjä sekä vanhoja kuusia ja lehtipuita.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on noin kaksi metriä korkea ja viisi metriä leveä sekä 20 metriä pitkä suora ja kaksiosainen maavalli, jonka keskivaiheilla on noin kaksi metriä leveä aukko. Vallin pohjoispuolella on noin viisi metriä leveä matala kaivanto, josta maa valliin on ilmeisesti kasattu. Vallin päällä kasvaa arviolta yli satavuotias mänty.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu vallin näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on yli sata vuotta vanha tuliaseman, mahd. tykkipatterin, jäännös, joka liittyy Parolannummen ruotsalais- tai venäläisaikaiseen sotilasleiriin.
<i>Lisätietoja</i>
Erkki Korkama, Stig Roudasmaa 1988. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historia. Joensuu.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
	Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

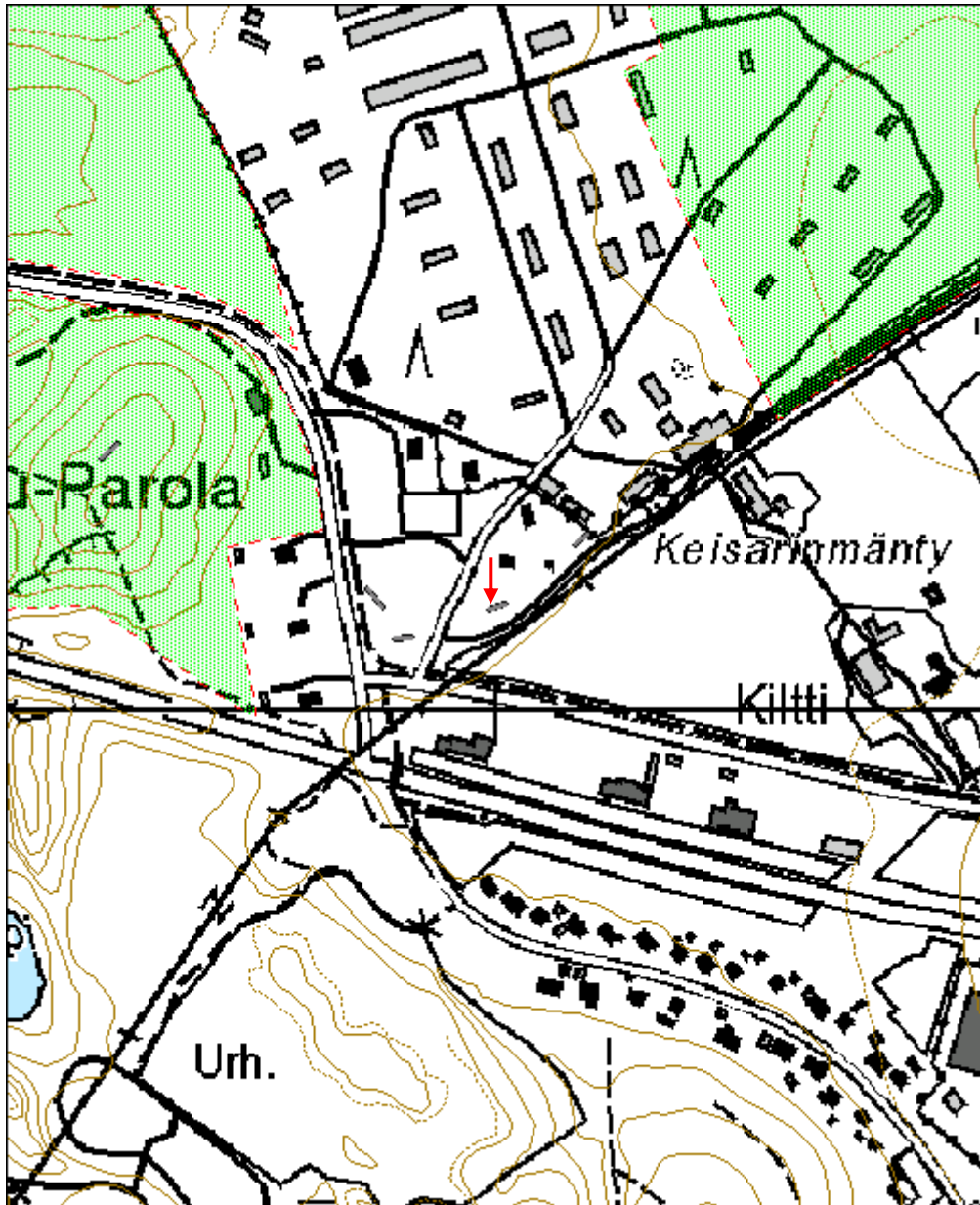
Selitys:

Selitys:

Kuva: Tuliaseman kaksi kumpua ja välissä sijaitseva aukko. Luoteesta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770093, Y 3359010, Z 100	Mittakaava:	1:5000

Pikku-Parola 5 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154492

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770151, Y 3359075, Z 100	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 26.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Alue on tasaista mäntyhiekkakangasta lähellä pellon reunaa ja varikkoalueen aidan vieressä. Mäntyjen lisäksi puustona on kuusia ja lehtipuita. Melko lähellä, muutaman kymmenen metrin päässä sijaitsee myös ns. Keisarinmänty, joka on rauhoitettu Suomen paksuimpana elävänä puuna. Siihen liittyy myös Suomen sodan aikaisia ja Venäjän Keisariin liittyviä tarinoita.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on osittain hävitetty suora maavalli, jonka korkeus on noin 1,5 metriä. Vallin leveys on alaosasta noin 4-5 metriä ja päältä noin 2,5 metriä. Pellon puolella vallin edessä on noin metrin syvä ja 3 metriä leveä kaivanto. Vallin pituus on enää noin 10 metriä. Se katkeaa aidan vieressä kulkevan polun kohdalla, jossa erottuu katkaistun vallin profiili. Valli lienee tasattu aidan toiselle puolelle tehtyjen rakennusten alta pois. Alun perin se lienee ollut noin 20 metriä pitkä kuten alueen muut säilyneet vastaavat vallit.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on yli sata vuotta vanha osittain tuhoutuneen tuliaseman jäännös, joka liittyy Parolannummen ruotsalais- tai venäläisaikaiseen sotilasleiriin.
<i>Lisätietoja</i>
Erkki Korkama, Stig Roudasmaa 1988. Tapparasta tankkeihin. Hämeenlinnan varuskunnan historia. Joensuu.

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 26.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

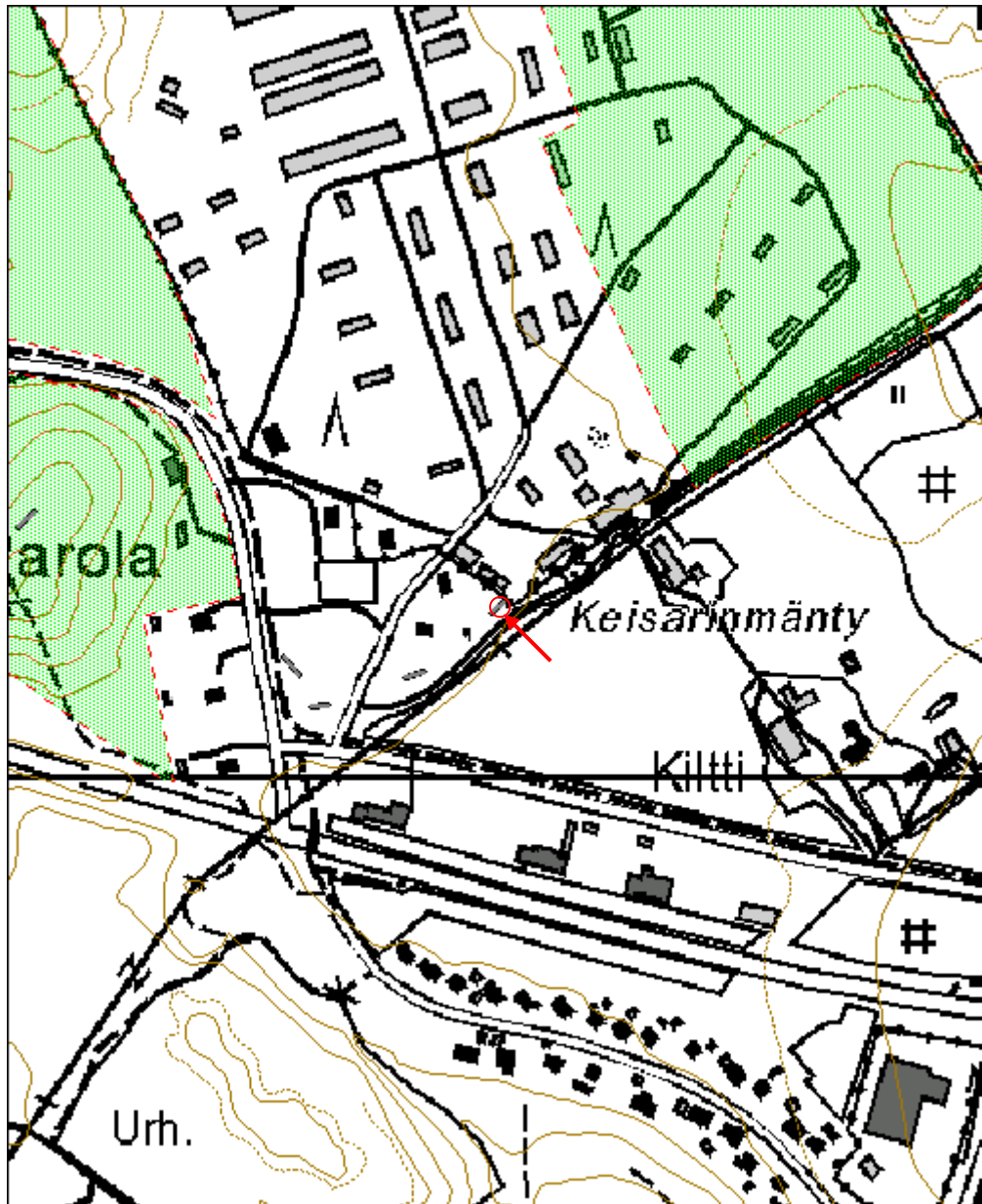
**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 2 Keskinertainen**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Tulaseman jäännöksen vallin leikkaus varikkoalueen aidanvieressä. Koillisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770151, Y 3359075, Z 100	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 1MH-tunnus:
154507

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770864, Y 3358139, Z 105	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 1.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivalla länsi-lounaisrinteellä, jossa kasvaa vanhoja arviolta sata vuotiaita mäntyjä sekä nuorempaa puustoa kuten kuusta ja lehtipuita.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on kaarevasti taittuva säännöllinen maapeitteinen vallirakenne, jonka pituus on noin 60 metriä. Vallin leveys on päältä noin 2-3 metriä ja alaosasta noin 7-8 metriä. Tasaisen vallin korkeus vaihtelee maanpinnasta noin 1-2 metrin välillä. Vallin ulkopuolella kulkee kaivanto, jonka leveys on noin kolme ja syvyys noin 1-1,5 metriä. Siinä kasvavaan mäntyyn tehtiin ikäkairaus, joka paljasti männyn iäksi yli sata vuotta. Vallin ulkopuolella kiertävä kaivanto muodostaa länteen päin suoran kaivannon (viety Reiskan Kamaramäki 1 tuliasemajäännös 2), jonka länsipuolella on valli tielle päin. siinä on joitakin ampumapaikkoja, jotka saattavat olla myöhemminkin tehtyjä. Lisäksi ko. kaivannon ja vallin pohjoispäässä on selkeästi myöhemmin kaivettua kapeampaa juoksuhaudaa, joka leikkaa tämän vanhemman kaivannon vallirakenteen ja yhtyy kaivantoon.

Varuskunnan komendantti, Jarkko Piekkari, näytti tuliasema jäännös 2:n puolivälistä paikan, josta löytyi ihmisen luita hieman toistakymmentä vuotta sitten. Tuolloin poliisi kävi paikalla dokumentoimassa löydön ja otti luut talteen. Inventoinnissa ei selvitelty luiden nykyistä sijaintia.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu tuliaseman jäännösten näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on tuliaseman jäännös, jolla on ikää yli sata vuotta. Ne kuuluvat Parolannummen sotilasleirin ruotsalais- tai venäläisaikakaudelle. Ko. tuliasemat suuntautuvat vanhalle ns. Toijalan tielle, joka oli kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoiseen.

Luulöytö liittyyne paikalla sijainneeseen venäläisaikaiseen hautausmaahan ja leirikirkkoon (Reiskan kohde Kamaramäki 5).

Kohde liittyyne toiminnallisesti lähellä sijaitseviin tuliasemiin (Kamaramäki 2-4)

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

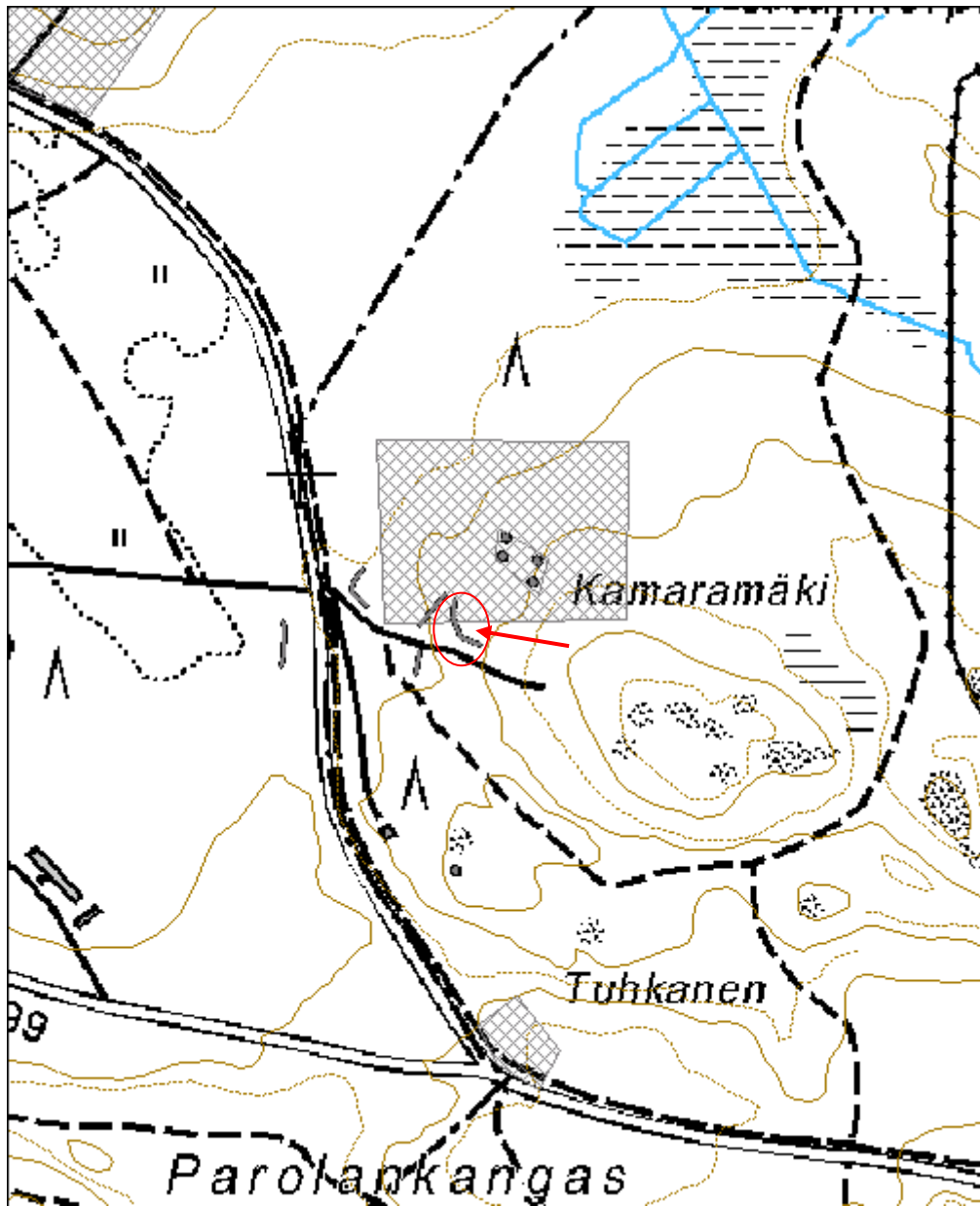
Selitys:

Selitys:

Kuva: Tuliaseman maavallin etelä- ja länsiosaa kuvattuna vallin päältä. Valli taittuu kuvan keskellä oikealle. Idästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770864, Y 3358139, Z 105	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 2MH-tunnus:
154530

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770880, Y 3358118, Z 105	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 1.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivalla länsi-lounaisrinteellä, jossa kasvaa vanhoja arviolta satavuotiaita mäntyjä sekä nuorempaa puustoa kuten kuusta ja lehtipuita.

Kohteen kuvaus

Kohde liittyy viereiseen Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 1:een. Kyseessä on mainitun tuliasemajäännöksen länsipuolella sijaitseva suora kaivanto, jonka länsipuolella on tien suuntaan valli. Kaivannon ja vallin pituus on noin 35-40 metriä, leveys noin 2-3 metriä. Sen profiili on loiventunut. Kaivannon syvyys vallin kanssa on noin 1,5 metriä. Vallissa on joitakin ampumapaikkoja, jotka saattavat olla myöhemminkin tehtyjä. Lisäksi ko. kaivannon ja vallin pohjoispäässä on selkeästi myöhemmin kaivettua kapeampaa juoksuhaudaa, joka leikkaa tämän vanhemman kaivannon vallirakenteen ja yhtyy kaivantoon.

Varuskunnan komendantti, Jarkko Piekkari, näytti tuliasema jäännös 2:n puolivälistä paikan, josta löytyi ihmisen luita hieman toistakymmentä vuotta sitten. Tuolloin poliisi kävi paikalla dokumentoimassa löydön ja otti luut talteen. Inventoinnissa ei selvitelty luiden nykyistä sijoituspaikkaa.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu rakenteen näkyvien rakenteiden mukaan ja liittyy välittömästi kohteeseen Kamaramäki 1 tuliasema jäännös 1:een.

Tulkinta

Kyseessä on tuliaseman jäännös, jolla on ikää yli sata vuotta. Se kuuluu Parolannummen sotilasleirin ruotsalais- tai venäläisaikakaudelle. Ko. tuliasemat suuntautuvat vanhalle ns. Toijalan tielle, joka oli kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoiseen. Luulöytö liittyy paikalla sijainneeseen venäläisaikaiseen hautausmaahan ja leirikirkkoon (Reiskan kohde Kamaramäki 5). Kohde liittyy toiminnallisesti lähellä sijaitseviin tuliasemiin (Kamaramäki 2-4)

Lisätietoja**Tarkastukset**Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

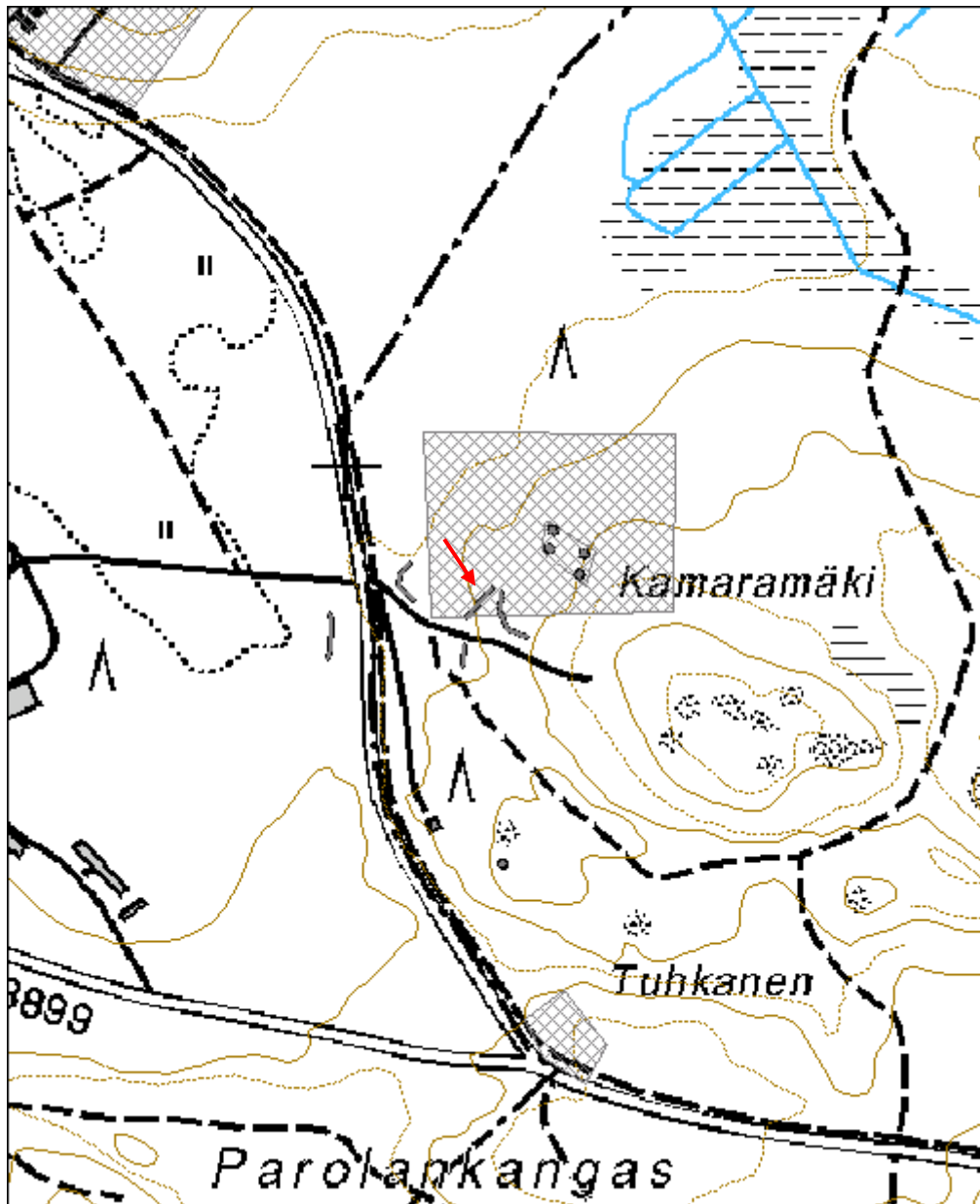
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770880, Y 3358118, Z 105	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 2 tuliasema jäännös	MH-tunnus: 154531

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770900, Y 3358047, Z 102	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee aivan Parolannummelle johtavan tien vieressä, sen itäpuolella suunnilleen vastapäätä Parolan Leijonalle menevää tietä. Maasto on tasaista hietta/hiekkakangasta, jolla kasvaa isoja arviolta noin satavuotiaita mäntyjä sekä nuorempaa puustoa (kuusia ja lehtipuita)
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on kaarevasti taittuva säännöllinen maapeitteinen vallirakenne, jonka pituus on noin 30 metriä. Vallin edustalla tien puolella on noin kaksi metriä syvä melko jyrkkäreunainen tasapohjainen kaivanto, jonka leveys on pohjalla noin kaksi metriä ja yläosassa noin seitsemän metriä. Kaivannon maat on kasattu em. valliksi sen itäpuolelle. Tämän vallin itäpuolelta (sisäpuolelta) on lisäksi kaivettu maata ko. valliin, jonka korkeus on sisäpuolelta noin kaksi metriä ja leveys päältä noin 1-1,5 metriä. Rakenteen itäpuolelta menee panssariura.
Vallirakenteen länsipuolisen kaivannon pohjalla kasvoi isoja mäntyjä, joista yhteen tehtiin ikäkairaus. Kairauksen mukaan männyllä on ikää 80 vuotta.
<i>Kohteen raja</i>
Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on tuliaseman jäännös, jolla lienee ikää yli sata vuotta. Se kuuluu Parolannummen sotilasleirin ruotsalais- tai venäläisaikakaudelle. Ko. tuliasema suuntautuu vanhalle ns. Toijalan tielle, joka oli kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoiseen.
Kohde liittyy toiminnallisesti lähellä sijaitseviin tuliasemiin (Kamaramäki 1-4)
<i>Lisätietoja</i>

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

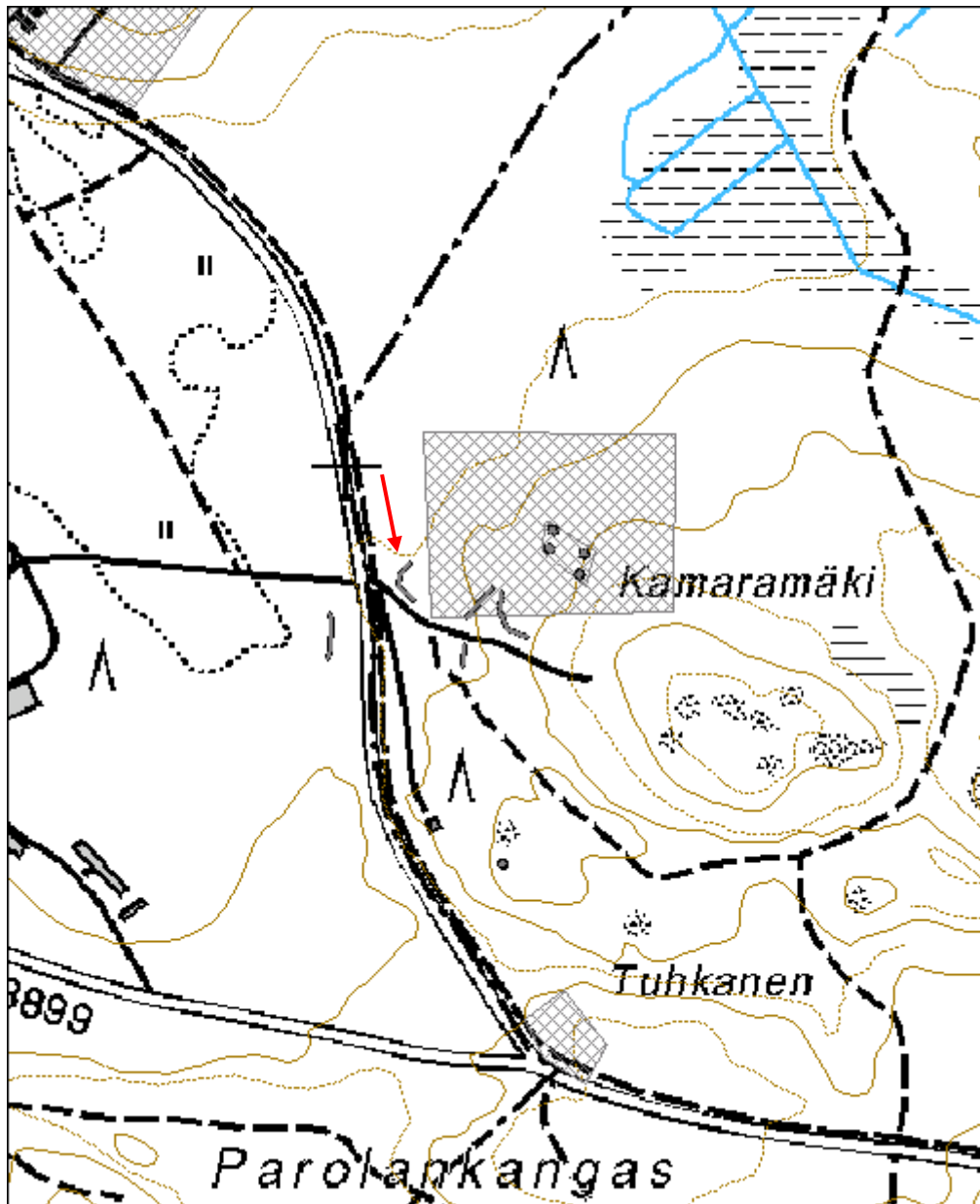
**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Eero Kakkuri kairaamassa ikänäyettä tuliaseaman vallihaudassa. Valli kohoa Kakkurin vasemmalla puolella. Luoteesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770900, Y 3358047, Z 102	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 3 tuliasema jäännösMH-tunnus:
154532

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770833, Y 3358104, Z 104	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 4.10.2012 laserkeilausaineiston avulla.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee melko tasaisella hietamaalla Kamaramäkeen johtavan tien eteläpuolella. Alueen puusto on vanhaa noin sata vuotiasta männikköä, alispuina kasvaa nuorempia kuusia ja lehtipuita.

Kohteen kuvaus

Kyseessä on suora pohjois-etelä suuntainen kaivanto, jonka edustalla on maavalli länteen päin. Maatuneen ja sammaloituneen kaivannon syvyys vallin kanssa on noin puolitoista metriä. Rakenteen pituus on noin 20 metriä. ja se loppuu pohjoispäässään tiehen.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaan.

Tulkinta

Kyseessä on tuliaseman jäännös, jolla on ikää yli sata vuotta. Se kuuluu Parolannummen sotilasleirin ruotsalais- tai venäläisaikakaudelle. Ko. tuliasema suuntautuu vanhalle ns. Toijalan tielle, joka oli kulkuväylä Hämeenlinnasta pohjoiseen. Kohde liittyy toiminnallisesti lähellä sijaitseviin tuliasemiin (Kamaramäki 1-4).

Lisätietoja***Tarkastukset***

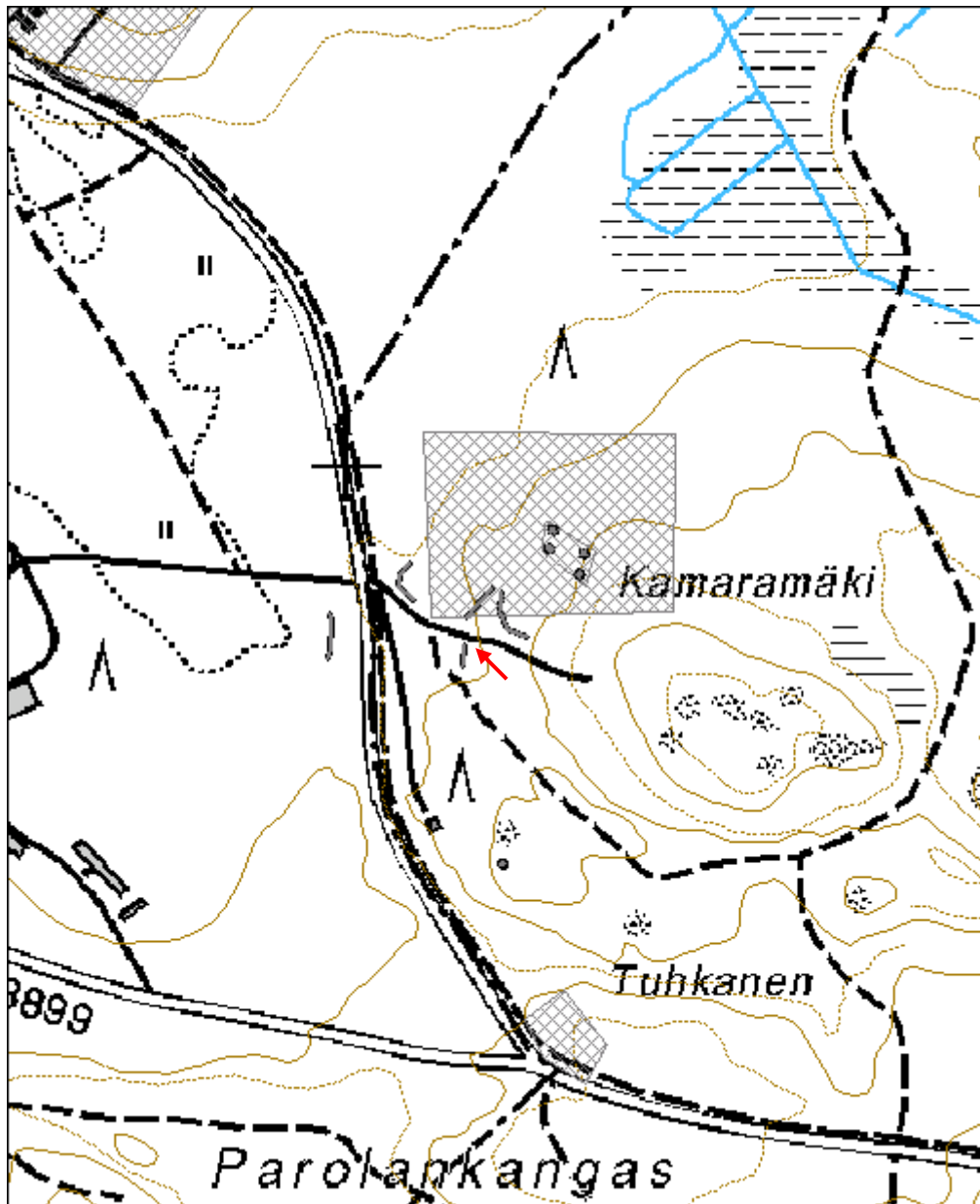
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Tuliaseman suora valli rajoittuu pohjoispäästään tiehen. Pohjoisesta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770833, Y 3358104, Z 104	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 5 viljelyröykkiö	MH-tunnus: 154534

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6770923, Y 3358197, Z 110	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 25.5.2012. Kohde kartoitettiin tarkemmin 4.10.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on Kamaramäen länteen laskeva loiva rinne, joka kasvaa vanhaa mäntymetsää, seassa kuusta ja lehtipuita. Mäntyjen ikä on arviolta yli sata vuotta. Maaperä on melko vähäkivistä hietaa tai hiekkaa. Mäen lakea kohti kivisyys kasvaa ja alarinteeseen vähenee.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteeseen kuuluu neljä melko vaikeasti havaittavaa pienehköä sammalen peittämää kiviröykkiötä, jotka ovat halkaisijaltaan noin 1,5 ja korkeudeltaan noin 0,3 metriä. Inventoinnissa röykkiöt merkattiin oranssilla nauhalla, jossa lukee "muinaisjäännös".
Alueella ei havaittu muita röykkiöitä, mutta niitä saattaa olla enemmänkin.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu aluemaisesti neljän röykkiön levinnän mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienevät vanhan, puustosta päätellen yli sata vuotta sitten pois käytöstä jääneen pienen pellon viljelyröykkiöt tai kaskeamiseen liittyvät röykkiöt.
<i>Lisätietoja</i>

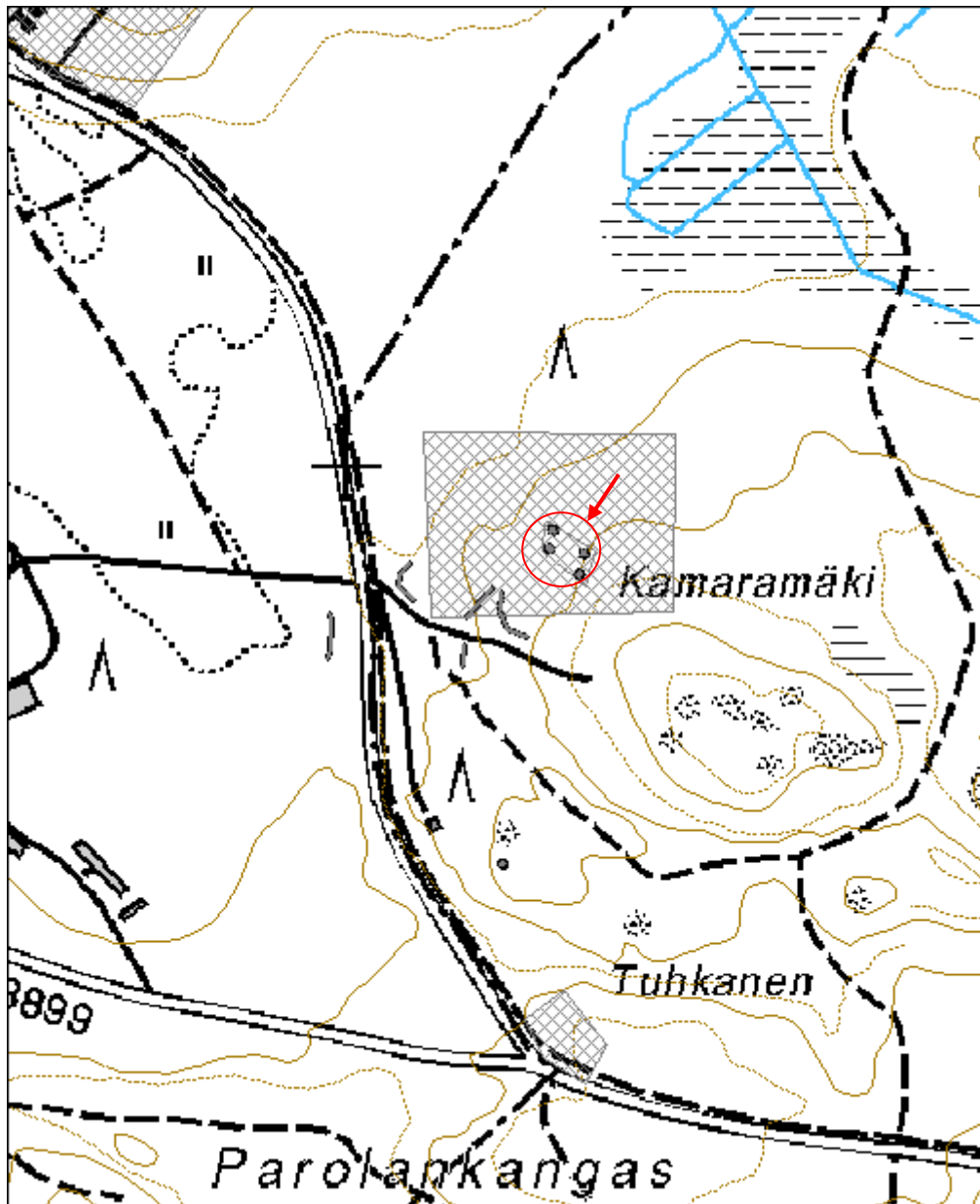
<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.10.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Vaatimattoman viljelyröykkiötä on paljastettu paksun sammalkerroksen alta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770923, Y 3358197, Z 110	Mittakaava:	1:5000

Kamaramäki 6 venäläinen sotilashautausmaaMH-tunnus:
154567

Kohdetyyppi:	3 Hautapaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6770949, Y 3358180, Z 105	Löydöt:	

Taustatiedot

Alueelta on vanhastaan tiedetty löytyneen luita sekä siellä sijainneen venäläisten leirikirkon ja hautausmaan (Tuomenvirta 1985, s. 182 ja ss. 193-194). Inventoinnin kenttätöissä kaksi henkilöä lisäksi kertoi alueelta löytyneen luita (Heikki Lehtonen ja Jarkko Piekkari). Em. on läheisen Nummen kylän entinen asukas ja jälkimmäinen Panssariprikaatin komendantti, joka näytti luiden löytöpaikan alueella. Aluetta tutkittiin ja kartoitettiin 25.5-26.10. välisenä aikana. Inventoinnin aikana löydettiin Kansallisarkistosta vuoden 1819 venäläinen kartta, johon on ko. alueelle merkitty kirkko ja hautausmaa. Nykymitoiltaan neliskanttisen hautausmaan koko on kartasta mitattuna noin 160 x 230 metriä ja sen keskelle on merkitty punainen neliö, joka merkinnee kirkkorakennusta.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on Kamaramäen loiva länsi-lounaisrinne, jolla kasvaa uudistuskypsää kuusikkoa ja sen seassa lehtipuita sekä vanhoja arviolta noin sata vuotiaita mäntyjä. Alueella on eriaikaisia sotilaiden tekemiä kaivantoja ja tuliasemia, joista osa on venäläis- tai ruotsalaisaikaisia (Kohde Kamaramäki 1 tuliasemat) ja osa nuorempia 1900 -luvun aikana tehtyjä. Lisäksi alueella on neljä viljelyröykkiötä (Kohde Kamaramäki 5).

Alueen maaperä on alarinteellä (esim. tuliasemien kohdalla) hietaa ja vaikuttaa melko kivettömältä, ylempänä rinteessä maaperä on kivisempää (esim. viljelyröykkiöiden kohdalla).

Kohteen kuvaus

4.10.2012 Panssariprikaatin komendantti Jarimo Piekkari näytti maastossa paikan, josta noin 10-12 vuotta sitten oli sotilaiden harjoittellessa löytynyt alaleuka ja käsivarren luu. Paikalle oli tuolloin kutsuttu poliisi, jotka olivat Piekkarin muistin mukaan ottaneet luut mukaansa. Luut olivat tulleet esiin kohteen Kamaramäki 1 tuliasema 2 -kaivannon keskivaiheilta, sen sisäreunasta aivan pinnasta kun varusmiehen kenkä oli hieman sorruttanut kaivannon reunaa. Tuliasemien alueella on sittemmin armeijan toimesta noudatettu kaivuukieltä.

Kohteen rajaus

Kohteen tarkka rajaaminen maastossa on mahdotonta ilman tarkempia tutkimuksia. Rajausta on tehty vuoden 1819 kartan mukaan ja se saattaa poiketa alueen todellisesta koosta. Luultavasti todellinen alue on nyt rajattua pienempi.

Tulkinta

Ko. alueella on vuoden 1819 venäläisen kartan mukaan ollut hautausmaa ja sen keskellä kirkkorakennus. Kamaramäessä tiedetään myös perimätiedon perusteella olleen leirikirkon ja venäläisten sotilaiden hautausmaan. Kirkko on 1800 -luvun lopulla tietojen mukaan varastettu ja poltettu Katinalan tiilenpolttouneissa (Tuomenvirta 1985). Myös alueelta tehdyt luulöydöt varmentavat kuvan siitä, että paikalla on tosiaan ollut venäläisten hautausmaa. Vuosien 1875 ja 1899 venäläisissä kartoissa ei alueella ole minkäänlaisia merkintöjä hautausmaasta tai muista rakenteista. Tuomenvirran tallentaman tiedon mukaan Kamaramäen alueelle olisi perimätiedon mukaan haudattu mahdollisesti jo aiemminkin, ehkä 1600 -luvulla. Tiedot vaikuttavat kuitenkin hämäriltä (Tuomenvirta 1985, s. 182).

Lisätietoja

Tuomenvirta, Lauri. 1988. Kyläkuvauksia 2 : Kirstula - Katinala - Vähä-Luolainen. Venäläinen kartta vuodelta 1819, Kansallisarkiston digiarkisto (Parola649)
Venäläinen kartta vuodelta 1875, Hämeenlinnan maakuntamuseon arkisto.
Venäläinen kartta vuodelta 1899.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 4.10.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Keskinertainen

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

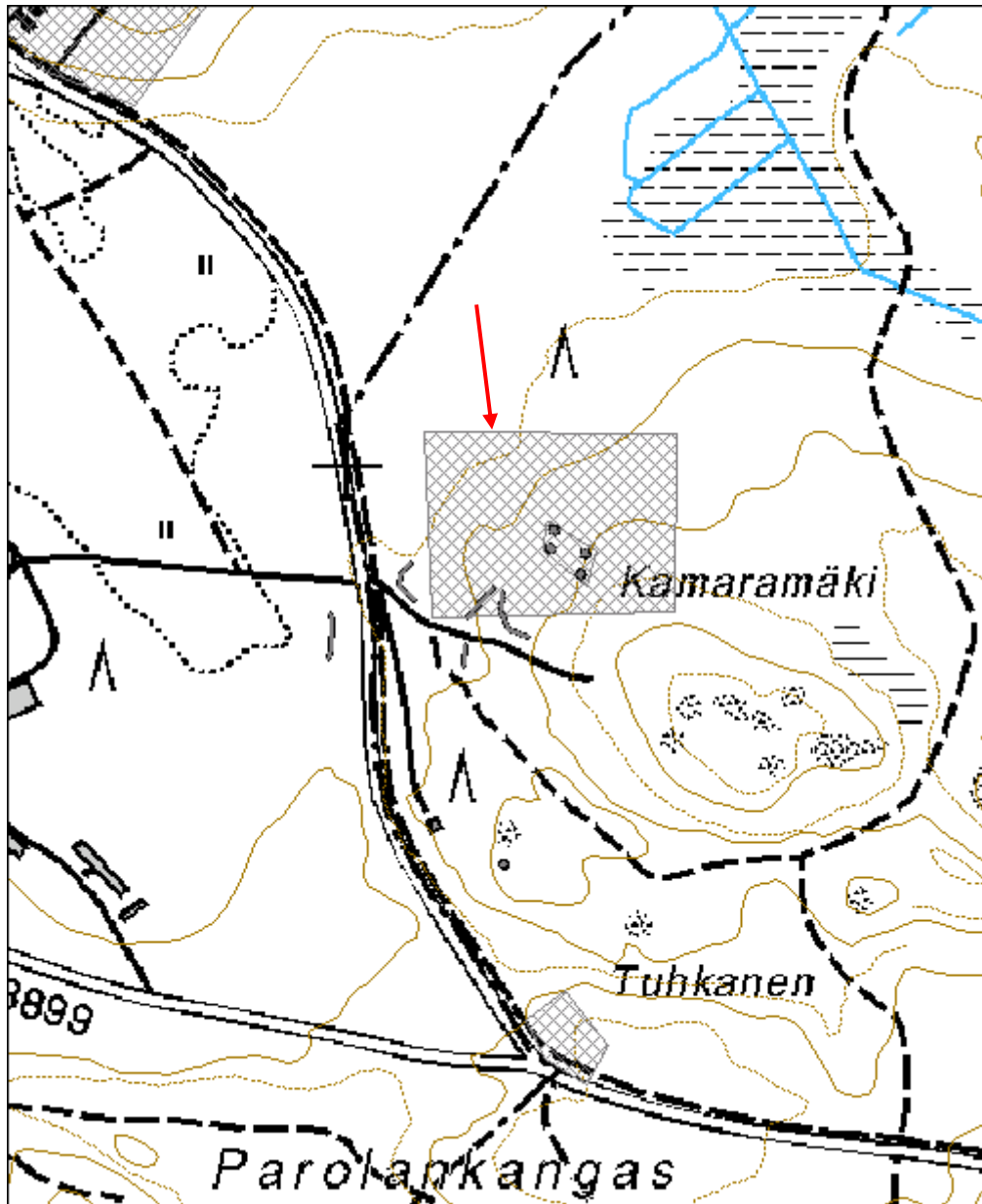
Selitys:

Kuva: Alueen keskiosassa kasvavaa uudistuskypsää kuusikkoa. Idästä. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	3 Hautapaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770949, Y 3358180, Z 105	Mittakaava:	1:5000

Hirvikumpu kämppä perustus	MH-tunnus: 153293

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	7 Digitointi, mk >=1:20000
Koordinaatit:	X 6773369, Y 3368587, Z 122	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Suunnittelija Markku Paloposki kertoi, että Hirvikummun läheisyydessä Hätilän alueella on pois siirretyn kämpän perustukset. Osoitetulla alueella on merkitty vuoden 1975 karttaan rakennus tekstillä "kämpä". Kohdetta ei käyty inventoinnissa tarkastamassa.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
<i>Kohteen kuvaus</i>
Markku Paloposken mukaan kämpästä on jäljellä tien vieressä kivinen perustus.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on vanha kämpän paikka, joka on merkitty vielä vuoden 1975 karttaan.
<i>Lisätietoja</i>
Puolustusvoimien kartta Hätilän harjoitusalueesta v. 1975 (Martti Taivaisen arkisto).

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 12.12.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	0 Ei määritelty
Arvotus:	1 Havainto	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6773369, Y 3368587, Z 122	Mittakaava:	1:20000

Lähteenmäki 3 nauriskuoppa	MH-tunnus: 147994

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6797567, Y 3378199, Z 120	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.6.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee loivassa etelä-länsirinteessä, jossa kuusivaltainen uudistuskypsä puusto. Aluskasvillisuutena on mustikka, oravanmarja, käenkaali, kerrossammal, seinäsammal ja vanamo.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on etelä-pohjoissuuntainen sammaloitunut jyrkkäreunainen kuoppa. Kuopan mitat ovat 1,6 x 2,8 metriä ja syvyys noin metrin. Kuopan pohjalla oli noin 5 cm likamaata, minkä alla oli vaalea hieta. Tästä on pääteltävissä, että kuoppa on nykyiselläänkin melko lähellä alkuperäisiä mittojaan eikä siten kovin vanha. Viereiseen kuuseen tehtiin ikäkairaus mikä paljasti puun iäksi 65 vuotta.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti.
<i>Tulkinta</i>
Ilmeisesti 1900 luvun alkupuolella tehty kuoppa, mahdollisesti nauris- tai perunakuoppa. Ikä lienee kuitenkin alle sata vuotta (kuopan profiilien vähäinen kuluneisuus).
<i>Lisätietoja</i>

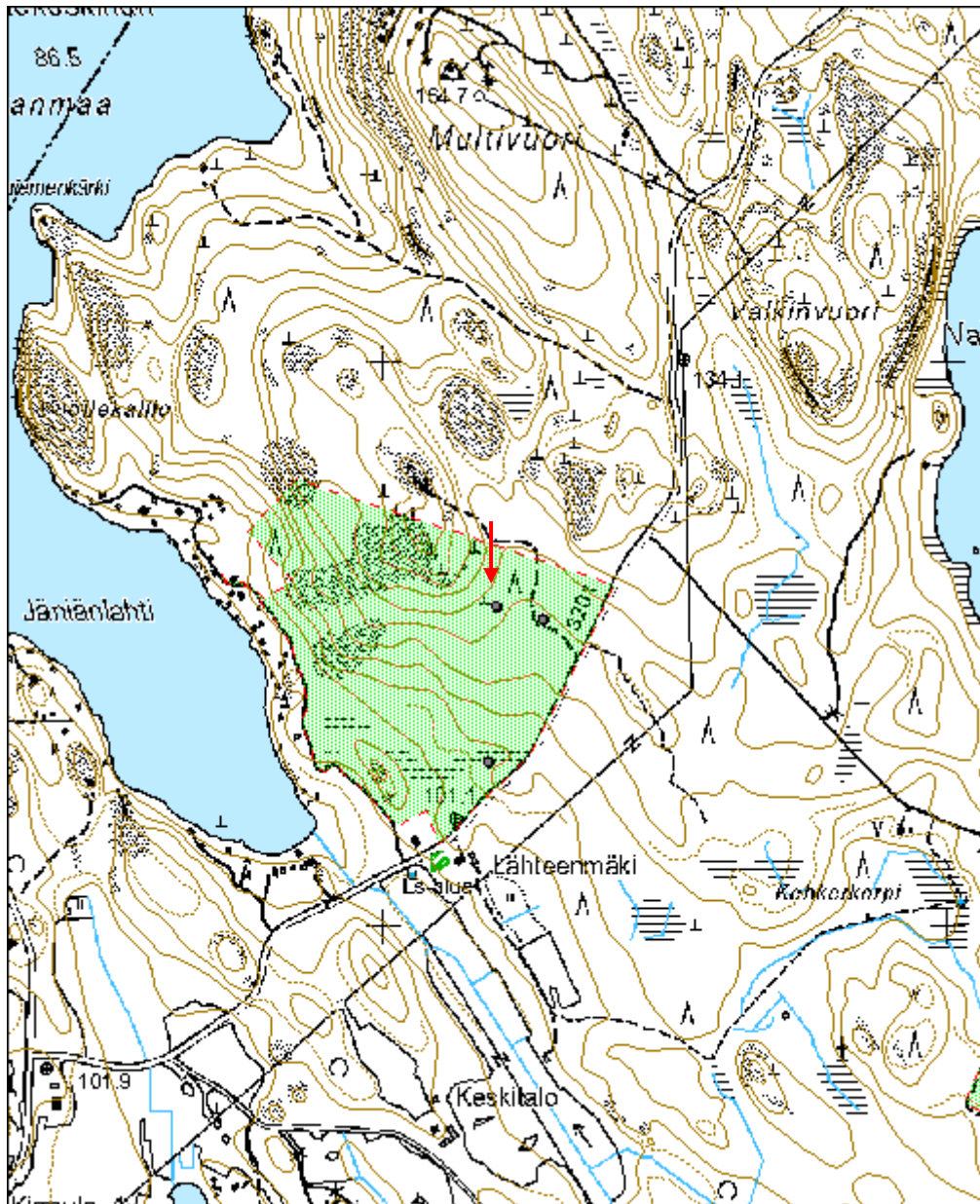
<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.6.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Kuoppa kuvan keskellä. Taustalla metsätie. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6797567, Y 3378199, Z 120	Mittakaava:	1:10000

Tuhkanen 1 krouvi paikka	MH-tunnus: 156447

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6770495, Y 3358195, Z 96	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Paikalle on vuoden 1785 kartassa merkitty krouvi (Charta öfwer Lill-Luolais och Parola till Konglige Majestät och kronan inköpta malmar. Pehr Kiellman 1785. Kansallisarkisto).
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Alue on Hämeenlinnasta Parolannummelle ja Nihattulaan menevien teiden risteyksessä sen itäpuolella. Maasto on hietaa ja armeijan harjoituskäytössä kovasti kulunutta mäntyvaltaista metsää sekä tiealuetta.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Paikalla on vuoden 1785 kartan mukaan ollut krouvi, joka on sijainnut aivan tien reunassa. Nykyisin tien risteysalue sijaitsee koko lailla samoin kuin vanhassa kartassakin, mutta tietä on levennetty ja se on asfaltoitu, risteysaluetta on ehkä hieman oiottu minkä lisäksi on rakennettu pyörätie tien itäpuolelle. Tien itäpuolinen alue on vahvasti panssarivaunujen ja sotilaiden maastoharjoitusten kuluttamaa eikä paikalla nykyään ole maan päälle näkyviä merkkejä krouvista.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde on rajattu aluemaisesti sille paikalle, jossa se vuoden 1785 kartan mukaan on sijainnut.
<i>Tulkinta</i>
Kohde on mitä todennäköisimmin hävinnyt kokonaan eikä minkäänlaista tarvetta suojeluun sen suhteen enää ole.
<i>Lisätietoja</i>
Charta öfwer Lill-Luolais och Parola till Konglige Majestät och kronan inköpta malmar. Pehr Kiellman 1785. Kansallisarkisto.

<i>Tarkastukset</i>		
Tila: 3 Toteutettu	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi:

2012

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 3 Huono

Arvotus: 99 Ei suojeluarvoa

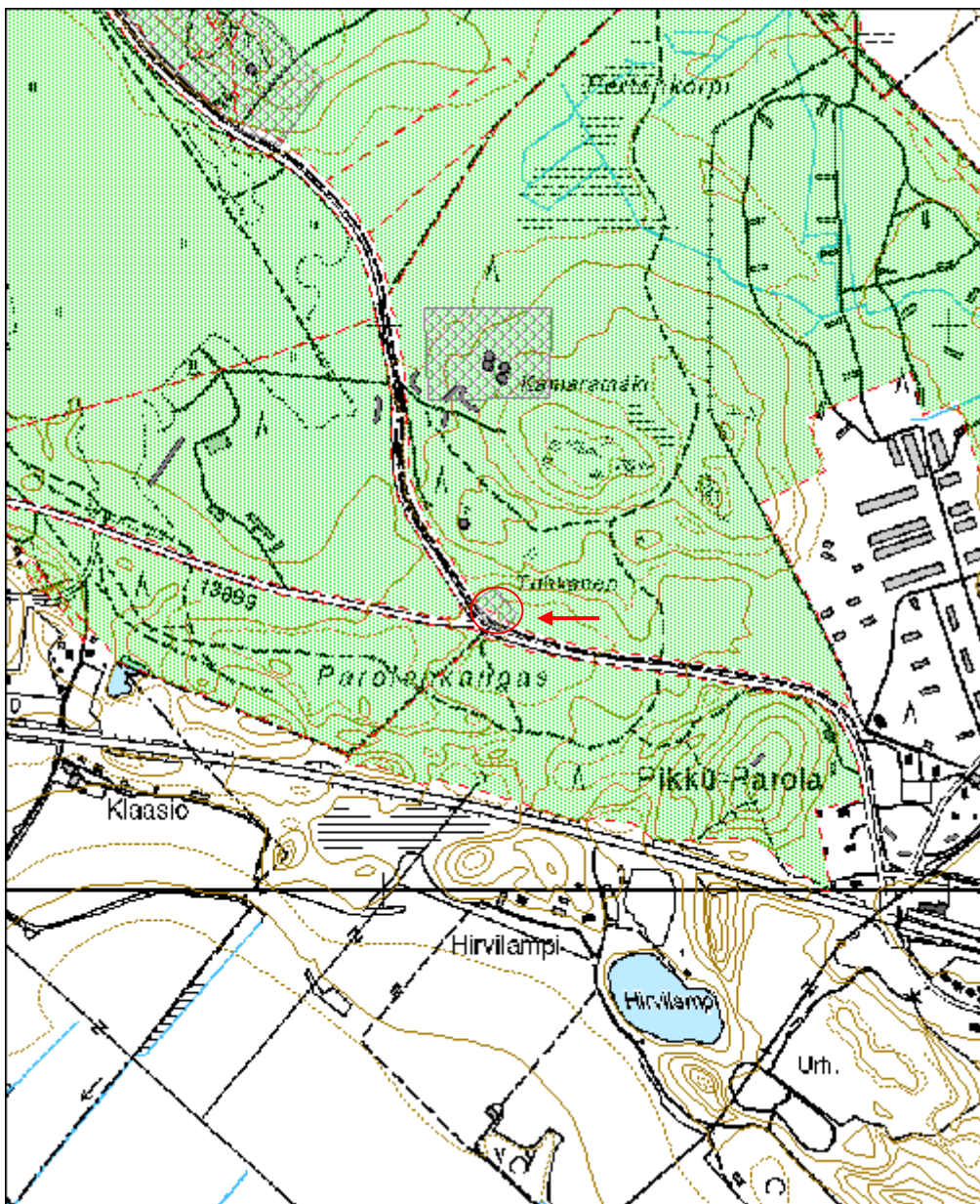
Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 99 Ei suojeluarvoa

Selitys:

Selitys:

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770495, Y 3358195, Z 96	Mittakaava:	1:10000

Tuhkanen 2 vartiopaikka	MH-tunnus: 156448

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6770648, Y 3358139, Z 110	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Tuhkasten mäkeen on merkitty vuoden 1875 venäläiseen karttaan vartiopaikka (Goroda Tavastica, 1875. Hämeenlinnan maakunta-arkisto).
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Alueella kasvaa vanhaa mäntymetsää, maasto on täysin kulunutta panssarivaunuilla ajamisen ja tuliasemien kaivamisen johdosta.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Paikalla on vuoden 1875 venäläisen kartan mukaan ollut vartiopaikka, joka on sijainnut mäen lakialueen tuntumassa. Ko. paikasta on nykyäänkin erittäin hyvät näkymät alempana sijaitsevaan tienristeykseen, josta kulkevat tiet Nihattulaan ja Parolannummelle eli varuskunta-alueen suuntaan. Paikalla lienee ollut jonkinlaisia kiinteitä vartiopaikkaan liittyviä rakenteita, mutta niitä ei nykyään enää ole havaittavissa. Sen sijaan mäen lakialue on laajalti kaivettu täyteen poteroita, minkä lisäksi mäen yli kulkee useita panssarivaunujen kulku-uria. Maaperä on täysin myllääntynyttä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde on rajattu pistemäisesti vuoden 1875 kartan mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Alueella on sijainnut venäläisaikainen vartiopaikka silloiseen Nummen leirialueeseen liittyen. Nykyisin vartiopaikasta ei ole jäljellä muuta kuin näkymät tielle.
<i>Lisätietoja</i>
Venäläinen kartta "Goroda Tavastica, 1875". Hämeenlinnan maakunta-arkisto.

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

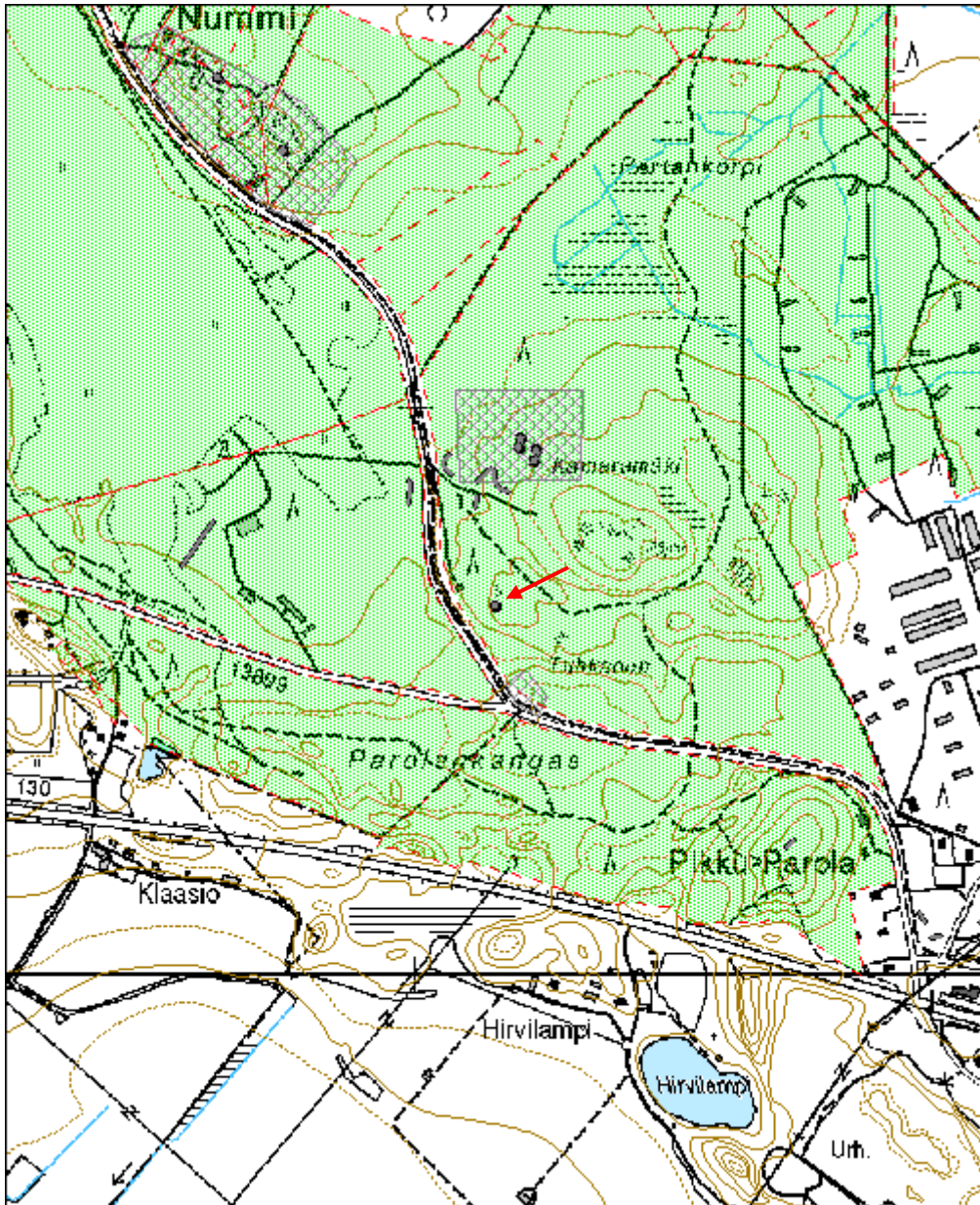
Kuvas: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 3 Huono**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 99 Ei suojeluarvoa**Kohteen
suojaus:** 99 Ei suojeluarvoa**Selitys:****Selitys:**

Kuva: Tuhkanen 2 vartiopaikka. Venäläisaikainen vartiopaikka on sijainnut kukkulan laella. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	5 Puolustusvarustukset	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6770648, Y 3358139, Z 110	Mittakaava:	1:10000

Mäkelä 3 kellarikuoppa	MH-tunnus: 148311

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	109 Hämeenlinna
Lukumäärä:	1		

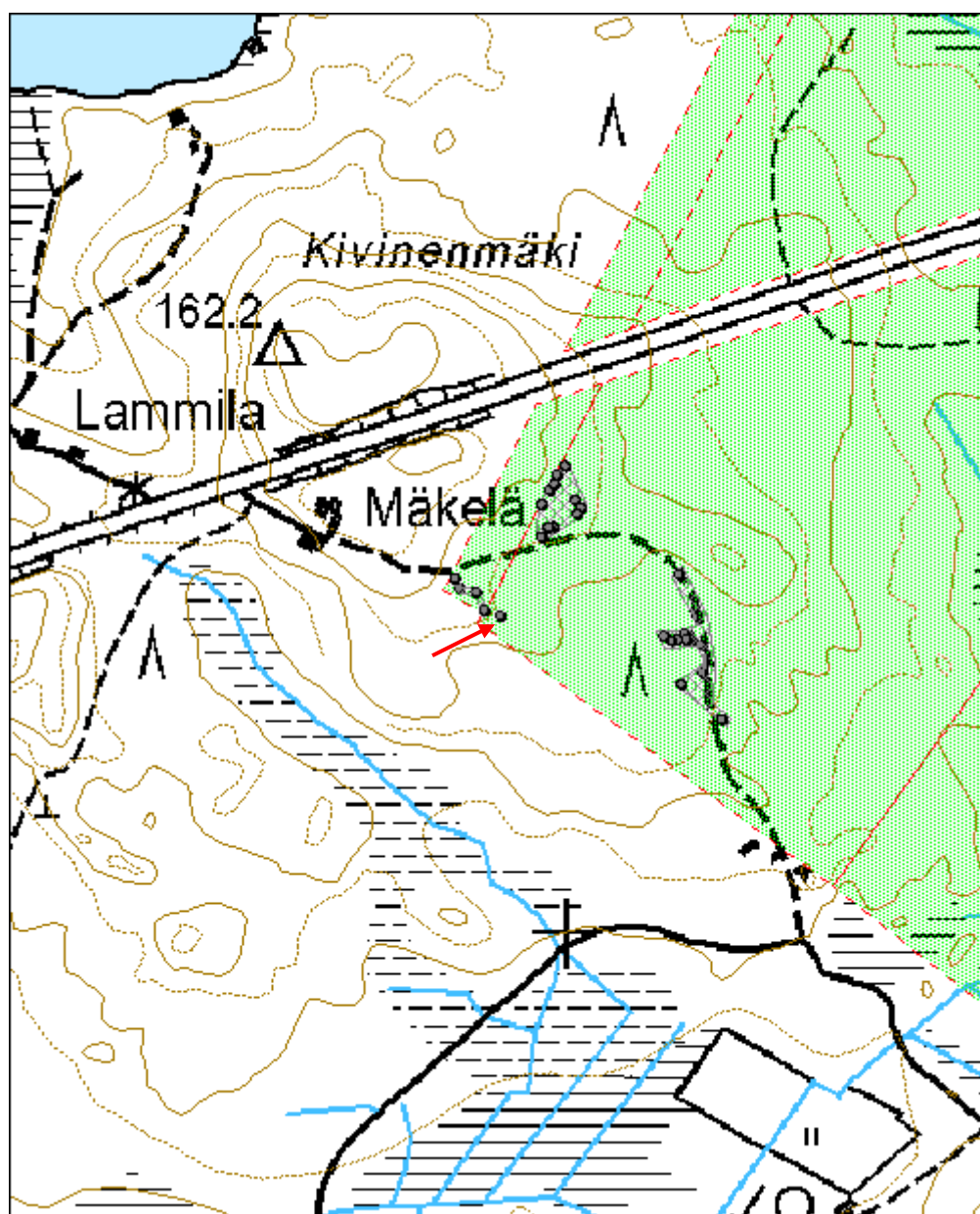
Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6751280, Y 3342941, Z 153	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 2.7.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on lehtipuuvaltainen alue lähellä pellon reunaa. Aluskasvillisuutena on mm. heinä ja sammal.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on loivareunainen, heinittynyt ja sammaloitunut neliskanttinen kuoppa, jonka mitat ovat 2,5 x 4 metriä ja syvyys noin metrin. Kuopan pohjalla on mm. peltiromua.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti kuopan rajojen mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienee kellarikuoppa 1900 -luvulta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 2.7.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventoiti

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6751280, Y 3342941, Z 153	Mittakaava:	1:5000

43228 Likolammi hiilimiilu ja miilumaja jäännösMH-tunnus:
153295

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	2		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6725171, Y 3358850, Z 135	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi SutiGis:n tietojen perusteella ja tarkastettiin inventoinnissa 18.9.2012. Kohde oli mainittu SutiGis:ssä tervahautana, mutta on siis hiilimiilu, minkä lisäksi paikalta löydettiin myös todennäköiseen miilumajaan kuuluneet rakenteet, joita ei SutiGis:n tiedoissa mainittu.

Ympäristön kuvaus

Hieman kumpuileva hiekkakangas, jolla kasvaa noin 15 metriä korkea mäntyä, aluskasvillisuutena mm. puolukka, sammal, mustikka ja heinät.

Kohteen kuvaus

Kohde sijaitsee noin metrin rajasta pohjoiseen ja erottuu hyvin rajalla kulkevalta polulta. Kyseessä on pyöreä ja matala kumpu, jonka halkaisija on noin 11 metriä, korkeus noin puoli metriä. Kumpua ympäröi katkonainen oja, joka on noin metrin leveä ja 0,6 metriä syvä. Noin viisi metriä miilusta luoteeseen on kaakko-luode suuntainen sammalen peittämä kivinen uunirakenne pienten kuusien ja mäntyjen alla. Uunia ympäröi U-muotoinen maavalli, jonka korkeus noin puoli metriä. Rakenne aukeaa miilun päin, kuten uunin aukkokin. Maavallin ulkosyrjällä on neljä kuoppaa, jotka ovat noin metrin pitkiä, 0,6 metriä leveitä ja 0,5 metriä syviä. Kuopat ovat sammaloituneita ja profiililtaan loiventuneita. cm leveitä ja 0,5 syviä. sammaloituneita ja loiventuneita. Maavallirakenteet ulkomitat ovat noin 3 x 4 m.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu hiilimiilun ja siihen kytkeytyvän uunirakenteen näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä on hiilimiilun jäännös sekä siihen liittyvän mahdollisen miilumajan jäännös (maavalli + uunirakenne). Kohteen tarkkaa ikää on vaikea arvioida, mutta iältään se lienee yli sata vuotta.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 18.9.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:** 3 Esitys mj-luokka II**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:**

Hiilimiilun kumpare ja sitä ympäröivä ojanne polulta katsottuna. Etelästä.
Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6725171, Y 3358850, Z 135	Mittakaava:	1:20000

Isonkivennummi 2 hiilimiilu jäännösMH-tunnus:
153335

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719915, Y 3359132, Z 128	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 1.11.2012, havaittiin auton ikkunasta metsätieltä käsin.

Ympäristön kuvaus

Melko tasainen moreeni/hiekkakangas. Puustona mänty, varttunutta kasvatusmetsää. Aluskasvillisuutena mm. puolukka ja sammal.

Kohteen kuvaus

Noin kymmenen metriä tiestä pohjoiseen sijaitsee mäntyjen ja puolukanvarpujen peittämä, mutta selkeästi erottuva tasalakinen kumpare, joka on ojan ympäröimä. Kumpareen halkaisija on noin kymmenen metriä ja korkeus noin metrin. Kumpareessa on heti sammalen alla vahva hiilikerros. Päällä kasvavan puuston lisäksi kumpareen päällä on edellisen puusukupolven isoja sammaloituneita kantoja. Kohteen lähiympäristössä ei havaittu muita rakenteita.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä on yli sata vuotta vanhan hiilimiilun jäännös.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

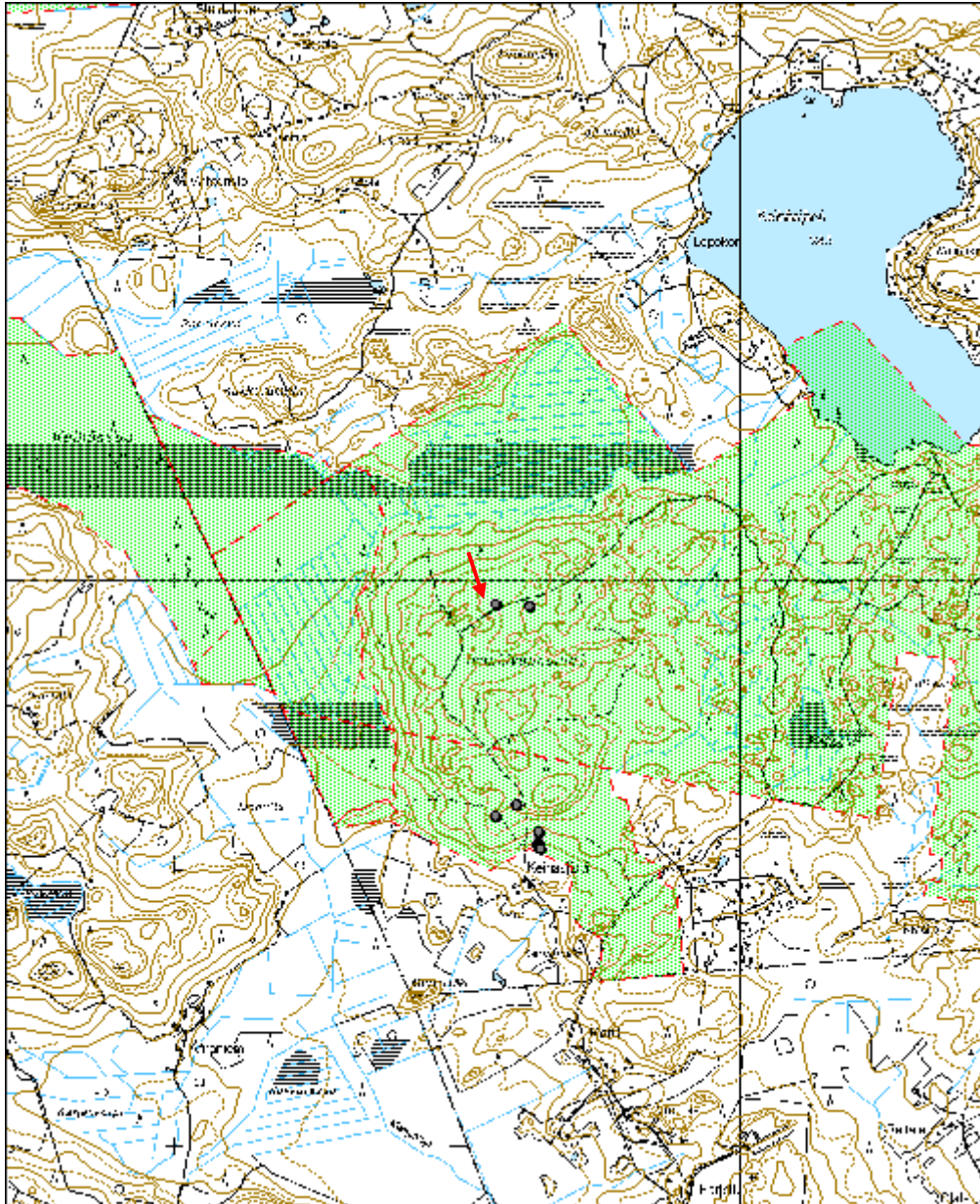
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			

Kuva: Miilikumpu ja sitä ympäröivä ojanne kuvan keskellä. Kuvattu metsätieltä. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719915, Y 3359132, Z 128	Mittakaava:	1:20000

Isonkivennummi 1 hiilimiilu ja miilumaja jäännös	MH-tunnus: 153319

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	2		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719908, Y 3359252, Z 125	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde oli merkitty SutiGis:n luontotauluun ja tarkastettiin inventoinnissa 18.9.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee mäntyvaltaisessa kasvatusmetsässä moreenikankaalla pienen suon reunassa, noin 30 metriä metsäautotiestä etelään. Aluskasvillisuutena on mm. puolukka, mustikka, heinät ja sammal.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kohteeseen sisältyy kaksi lähekkäistä rakennetta, joista isompi on ojanteen ympäröimä kumpare, halkaisijaltaan noin 14 ja korkeudeltaan noin 0,8 metriä. Kumpareessa on sammalen alla vahva hiilimaannos. Kumpareen päällä kasvaa kymmenkunta noin 15 metriä korkeaa mäntyä. Noin viisi metriä kumpareesta länsilounaaseen sijaitsee kivinen tulisija, jota ympäröi U-muotoinen maavalli, jonka ulkomitat ovat 4 x 5 metriä ja korkeus noin 0,5 metriä. Vallin suuaukko aukeaa miilua kohti. Rakennetta on äskettäin kaiveltu (ihminen tai eläin) ja nokisia palaneita kiviä on noussut aivan maan pintaan.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu mainittujen näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on hiilimiilun jäännös ja siihen liittyvän mahdollisen miilumajan jäännös. Kohteella lienee ikää yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 18.9.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

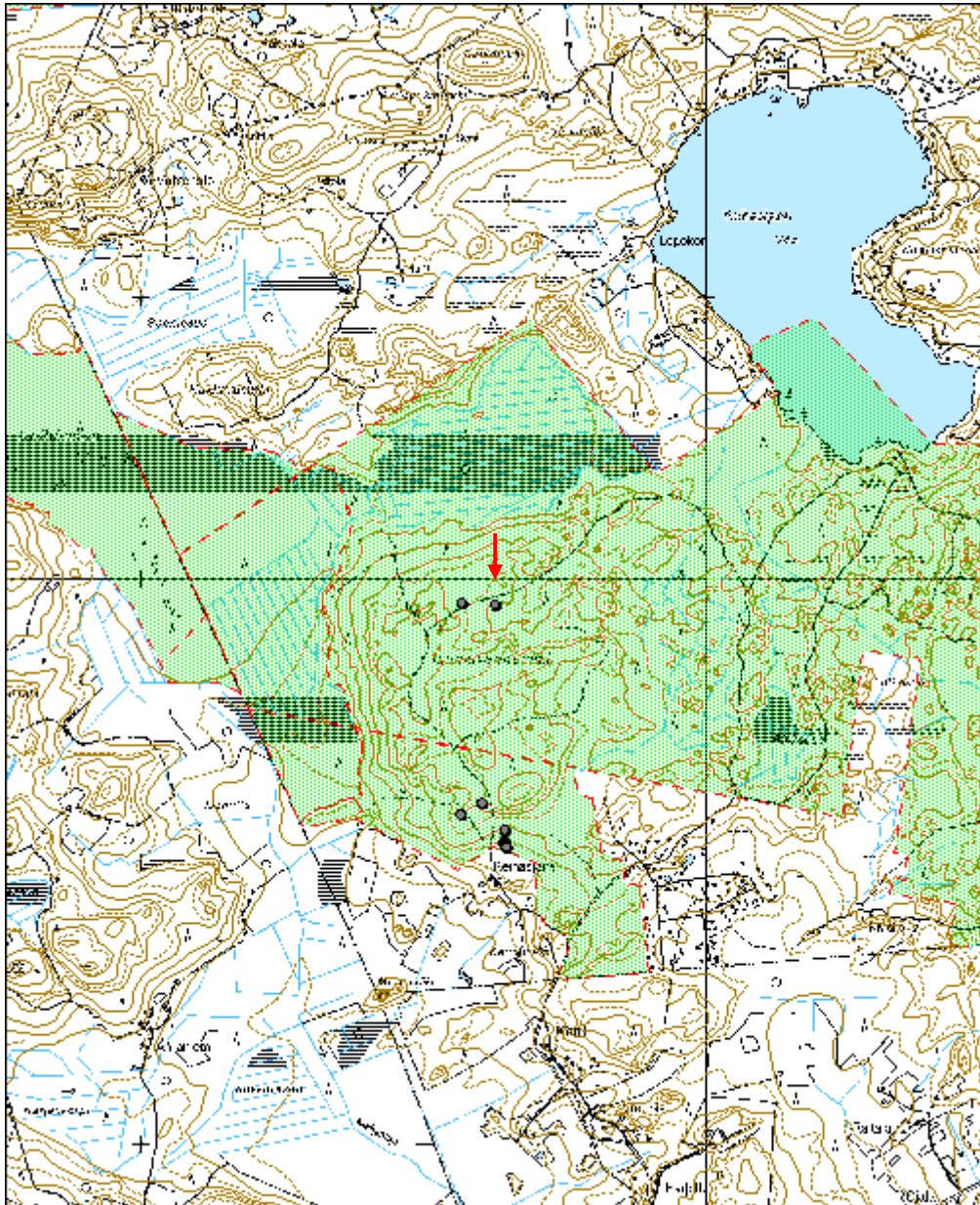
Kuva: Miilukumpu ja sitä ympäröivä ojanne kuvan keskellä. Taustalla metsätie. Etelästä. Jouni Taivainen

Kuva: U-muotoisen miilumajan ja tulisijan jäännös miilukummun vieressä.
Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719908, Y 3359252, Z 125	Mittakaava:	1:20000

Keihäsjärvi 2 röykkiö	MH-tunnus: 153313

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719207, Y 3359205, Z 130	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.11.2012
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee loivalla lounaisrinteellä. Puusto on uudistuskypsää kuusimetsää, aluskasvillisuus melko vähäistä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on yksittäinen sammaloitunut kiviröykkiö, joka on muodoltaan soikeahko. Röykkiön ulkomitat ovat 1,5 x 2 metriä, korkeus noin 0,3 metriä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Röykkiö vaikuttaa raivausröykkiöltä ja vaikka se onkin yksittäinen, niin todennäköisesti kyseessä on kaskiröykkiö. Puustosta päätellen röykkiö lienee yli sata vuotta vanha, mikäli se liittyy kaskeamiseen.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.11.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
	Olotila: 2 Ei käytössä

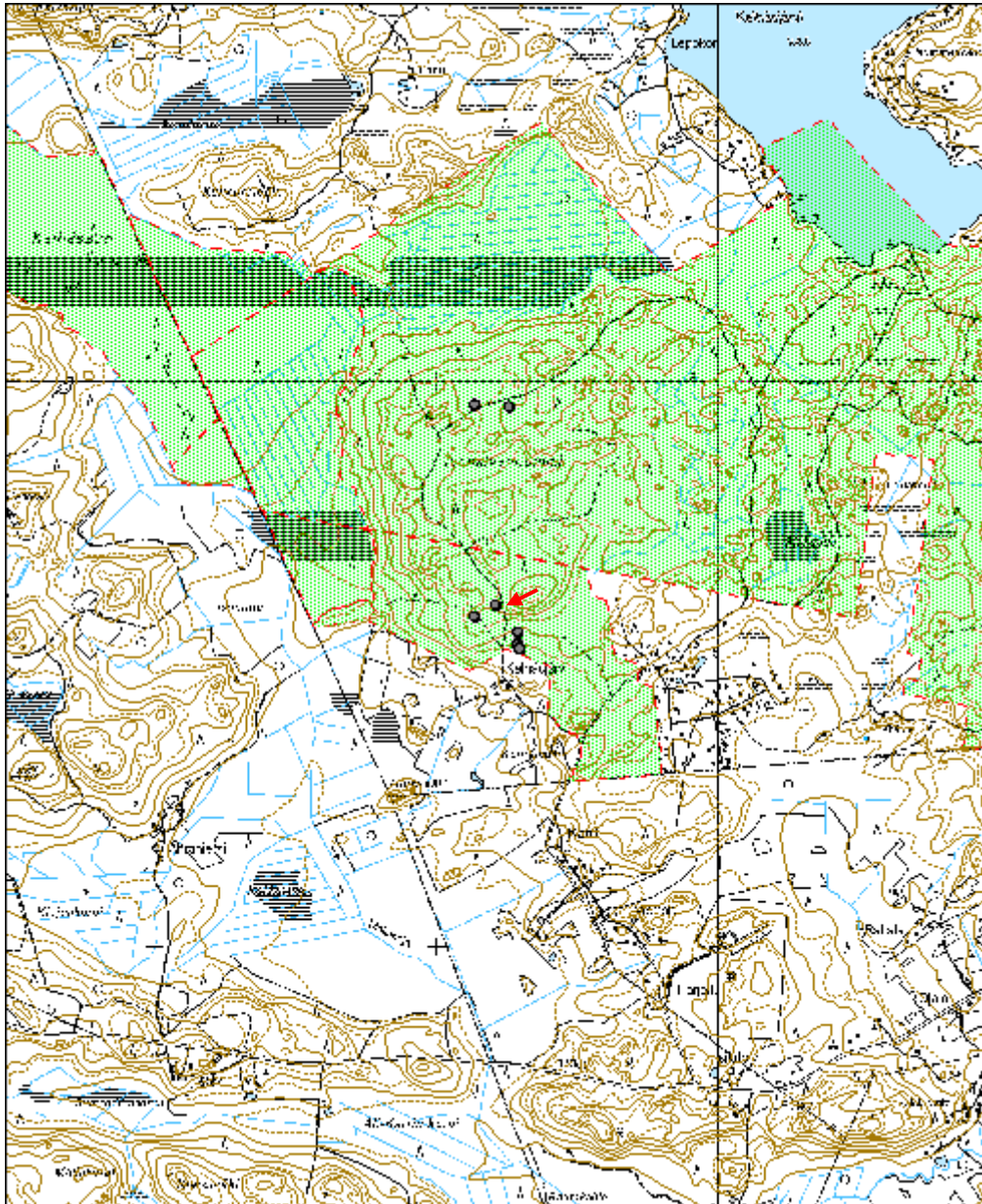
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Sammaloitunut kiviroykkiö kuvan keskellä. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719207, Y 3359205, Z 130	Mittakaava:	1:20000

Keihäsjärvi 3 kaskiröykkiöMH-tunnus:
153316

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	5		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6719078, Y 3359284, Z 122	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty SutiGis:iin ja se on tarkastettu Museoviraston toimesta aiemmin, jolloin myös röykkiöt oli merkattu maastoon. Kohde ei kuitenkaan ole muinaisjäännösrekisterissä. Kohde tarkastettiin 1.11.2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivassa etelärinteessä vanhassa uudistuskypsässä kuusikossa. Röykkiöalue rajoittuu etelässä sijaitsevan Keihäsjärven tilan maihin, mutta ei näytä jatkuvan sen puolelle.

Kohteen kuvaus

Kohteessa havaittiin viisi selkeästi erottuvaa sammaloitunutta kivistä röykkiötä. Röykkiöistä neljä sijaitsee melko lähellä toisiaan rajatun alueen eteläpäässä. Röykkiöiden mitat ovat seuraavat: R1, leveys vaihtelee metrin - puolentoista välillä, pituus on neljä metriä ja korkeus noin 0,3 metriä. R2 on leveydeltään metrin ja pituudeltaan kaksi metriä, korkeudeltaan 0,4 metriä. R3 on halkaisijaltaan kaksi ja korkeudeltaan 0,5 metriä. Sen reunassa kasvaa iso kuusi. R4 on muodoltaan neliskanttinen, kooltaan 2 x 2 metriä ja korkeudeltaan 0,5 metriä. Viides röykkiö on aivan alueen pohjoisrajalla ja muodoltaan pyöreä. Sen halkaisija on oin kaksi ja korkeus noin 0,5 metriä.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu aluemaisesti maastossa havaittujen röykkiöiden levinnän mukaan.

Tulkinta

Kyseessä lienee kaskiröykkiöalue, joka puuston iän perusteella on vähintään 100 vuotta vanha.

Lisätietoja

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 1.11.2012 Tarkastaja: J.Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 1 Hyvä**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

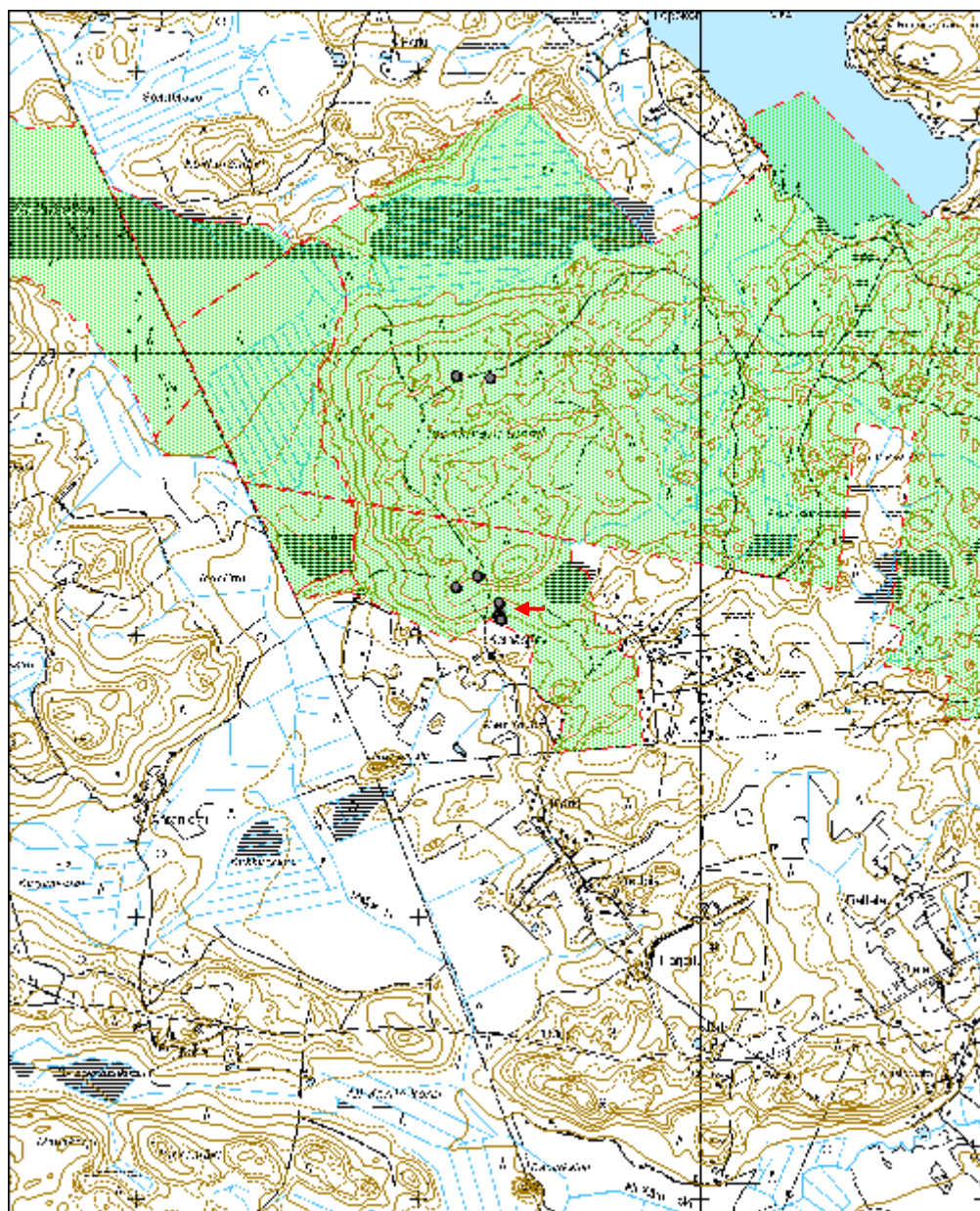
Olotila: 2 Ei käytössä**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Eteläisin röykkiö ja sen päällä kasvava kuusi. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719078, Y 3359284, Z 122	Mittakaava:	1:20000

Keihäsjärvi 1 tervahauta	MH-tunnus: 153302

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719167, Y 3359131, Z 130	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi suunnittelija Markku Paloposken neuvomasta paikasta ja tarkastettiin inventoinnissa 1.11.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee lounais-koillisuuntaisen harjanteen eteläreunassa loivassa etelärinteessä. Puusto on kuusitaimikkoa, aluskasvillisuutena runsaasti heinää.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on harjanteen kylkeen rakennetun tervahaudan jäännös. Haudan halkaisija on noin 10 metriä, vallien korkeus noin 1,5 metriä. Hauta aukeaa alarinteeseen, jossa on iso laskuaukko kaakon suuntaan. Vallin sisäreunassa on arviolta 60-80 -vuotiaan kuusen laho kanto.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu pistemäisesti näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on tervahaudan jäännös, kohteella lienee ikää yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.11.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
	Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Selitys:		Selitys:	

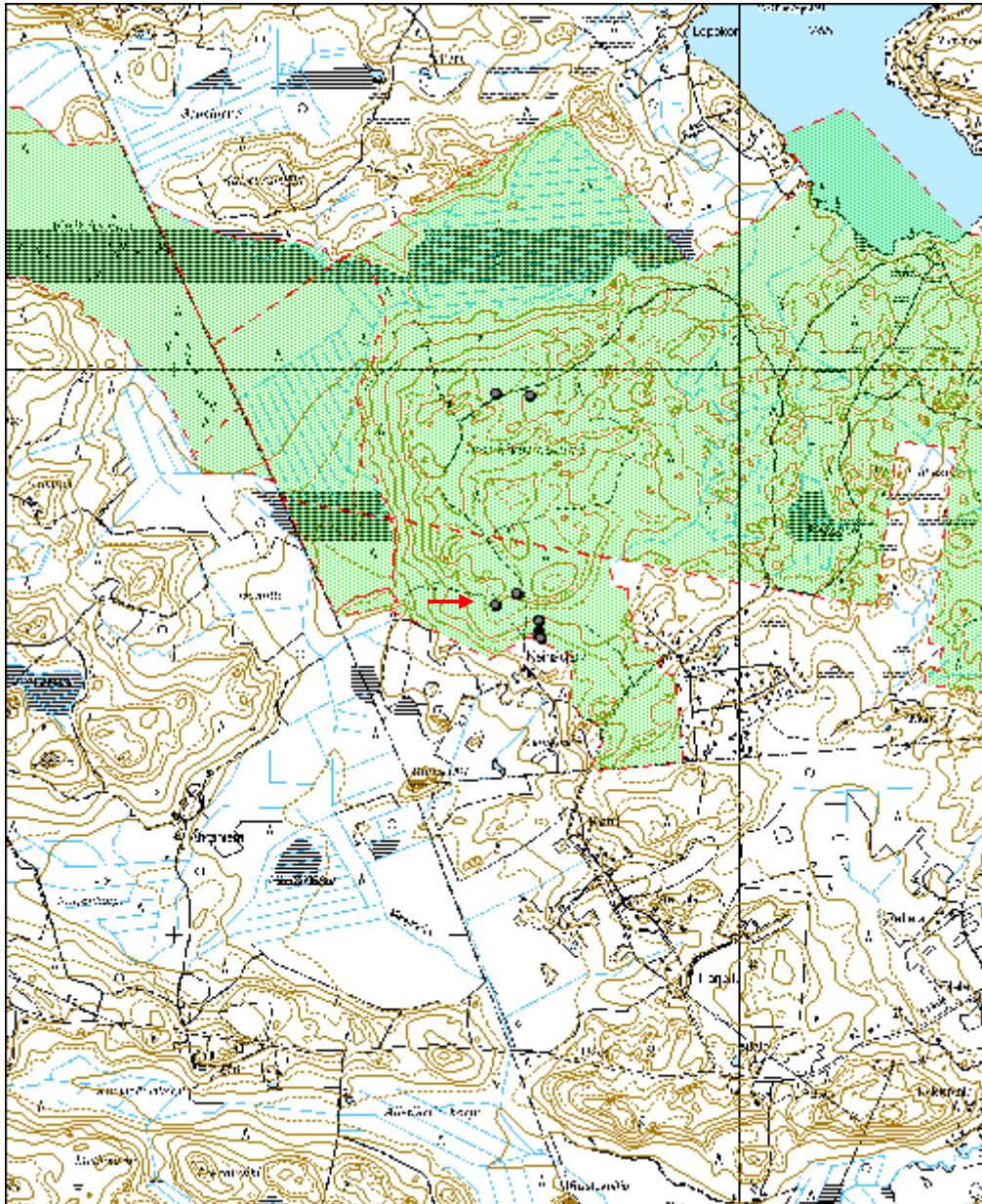
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Heinän peittämä tervahaudan kumpare kuusitaimikossa. Kaakosta.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719167, Y 3359131, Z 130	Mittakaava:	1:20000

Paskalampi 2 tervahauta	MH-tunnus: 153376

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719818, Y 3361633, Z 147	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 1.11.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kumpuileva moreeniharjanne, mäntykasvatusmetsä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on etelä-pohjoissuuntainen kaksiosainen kuoppa loivassa rinteessä. Kuopan leveys on noin 1,5 metriä ja pituus noin 4 metriä sekä syvyys noin 0,5 m. Kuoppa on profiililtaan loivapiirteinen ja sammaloitunut. Maakannas jakaa kuopan kahtia pituussuunnan puolivälin tienoilta. Kuopan alaosan molemmilla sivuilla on isot sammaleiset kivet. Kuopan molemmissa päissä kasvaa isot kuuset.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu kuopan näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on ns. rännitervahaudan jäännös, jossa tervaa on valmistettu kuopan ylemmässä osassa ja laskettu se maakannaksen läpi alempaan kuoppaan, jossa on ollut keruuastia. Kuopan ikä lienee yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>		
Tila: 3 Toteutettu 2012	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi:
Tarkastuspvm: 1.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen		
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012		

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Tervahauta sijaitsee kuusten juurella. Etelästä. Jouni Taivainen.

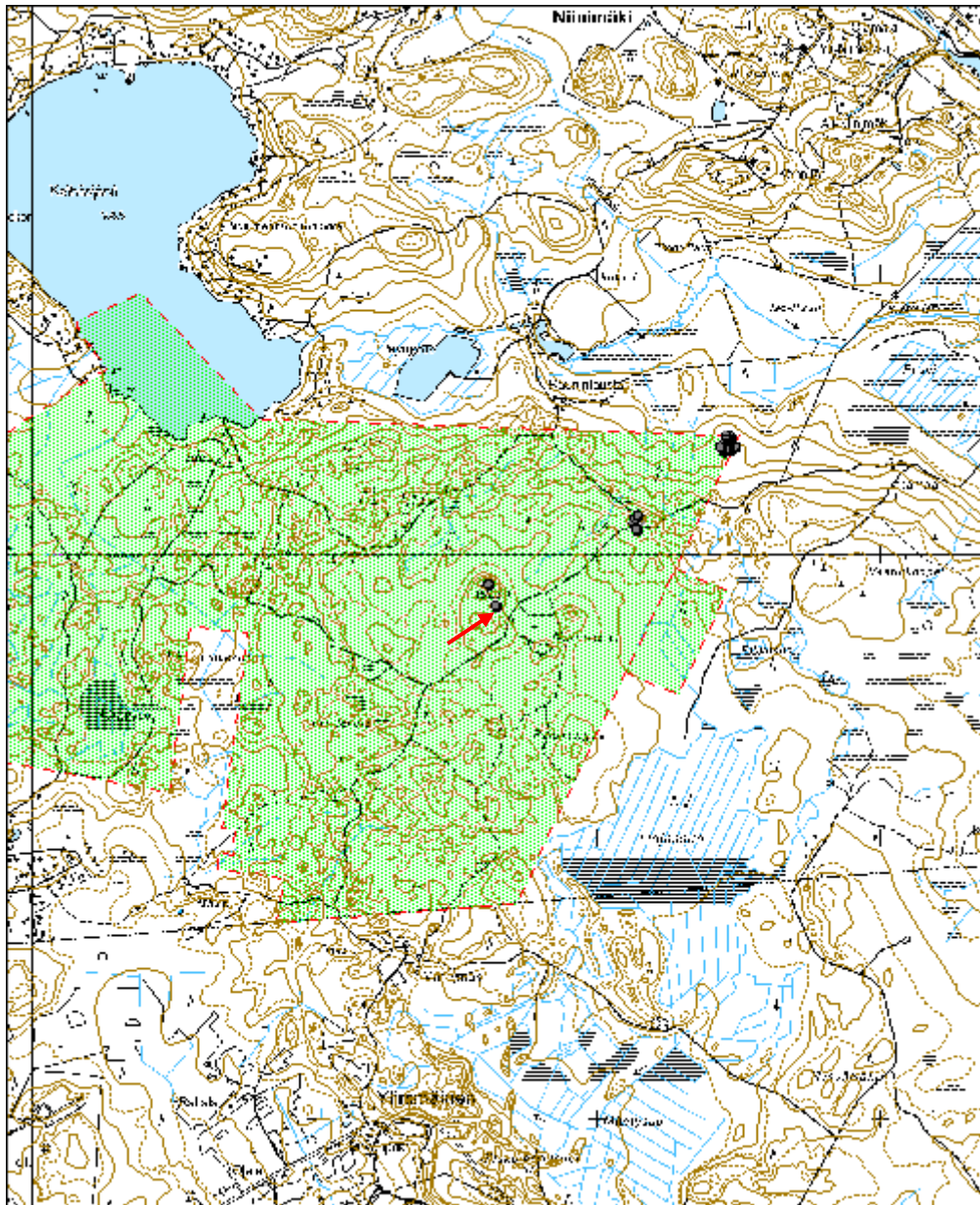

Kuva: Tervahaudan alaosan kuoppa kuusen vasemmalla puolella. Etelästä.
Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719818, Y 3361633, Z 147	Mittakaava:	1:20000

Raunintausta kaskiröykkiöMH-tunnus:
153350

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	16		

Koordinaatti- selitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6720396, Y 3362453, Z 115	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi suunnittelumetsuri Janne Eerolan neuvomana ja tarkastettiin inventoinnissa 1.11.2012.

Ympäristön kuvaus

koivua kasvava heinäinen ja kivikkoinen luoteisrinne, joka muuttuu luoteeseen alarinteeseen mentäessä vähempi kiviseksi, multavammaksi ja tasaisemmaksi. Alueen sisällä on koivujen lisäksi vanhoja mäntysiemenpuita, arvioitu ikä noin 80 vuotta.

Kohteen kuvaus

Kohteeseen kuuluu 15 kivirakennetta ja yksi kellarikuoppa.

R1 halkaisija 1,5 metriä, korkeus 0,5 metriä. Maakiven päälle kasattu muutamia kiviä.

R2, L-muotoinen maakivien ja niiden väliin kasattu röykkiö, sakaroiden pituus 1,5-2 metriä, leveys metrin, korkeus 0,6 metriä. Sijaitsee kuusipusikossa, noin kaksi metriä alarinteeseen R1:stä.

R3, rinteen suuntainen aitamainen röykkiö, pituus noin 5 metriä, leveys metrin, korkeus puoli metriä.

R4, soikea maakiven ympärille ja päälle kasattu röykkiö, mitoiltaan 2,5 x 3,5 metriä, korkeus metrin.

R5, soikea maakiven ympärille ja päälle kasattu röykkiö, mitoiltaan 2 x 2,5 metriä, korkeus 0,7 metriä.

R6, pyöreähkö pieni röykkiö, halkaisija metrin, korkeus 0,4 metriä.

R7, pyöreähkö pieni röykkiö, halkaisija 1,5 metriä, korkeus 0,4 metriä.

R8, soikea röykkiö, mitat 1,5 x 2 metriä, korkeus 0,5 metriä.

R9, soikea röykkiö, mitat 1,5 x 2 metriä, korkeus 0,5 metriä.

Kellarikuoppa sijaitsee R):n vieressä. Kyseessä on pitkulainen rinteen suuntainen kuoppa, jonka reunoilla on vallit. Rakenteen ulkomitat ovat noin 3 x 3 metriä. Kuopan syvyys on noin 1,2 metriä.

R10, noin 1,2 metriä korkean maakiven päälle on kasattu muutamia kiviä

R11, maakiven päälle kasattu täysin sammalen peittämä soikea röykkiö, jonka mitat

1,5 x 2 metriä, korkeus 0,5metriä.
 R12, maakiven päällä muutamia sammaloituneita kiviä.
 R13, maakiven päällä kiviä, Röykkiön halkaisija noin kolme metriä, korkeus 1,3 metriä.
 R14, kiviaita, jonka pituus noin 18 metriä, leveys noin metrin, korkeus 0,5-0,8 metriä.
 R 15, neliskanttinen röykkiö, mitoiltaan 2 x 4 metriä, korkeudeltaan 0,8 metriä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti havaittujen rakenteiden levinnän mukaisesti.

Tulkinta

Kyseessä lienee kaskiröykkiöalue, joka on puustosta päätellen jäänyt käytöstä yli sata vuotta sitten.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
 Tarkastuspvm: 1.11.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
 Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty
Selitys:	

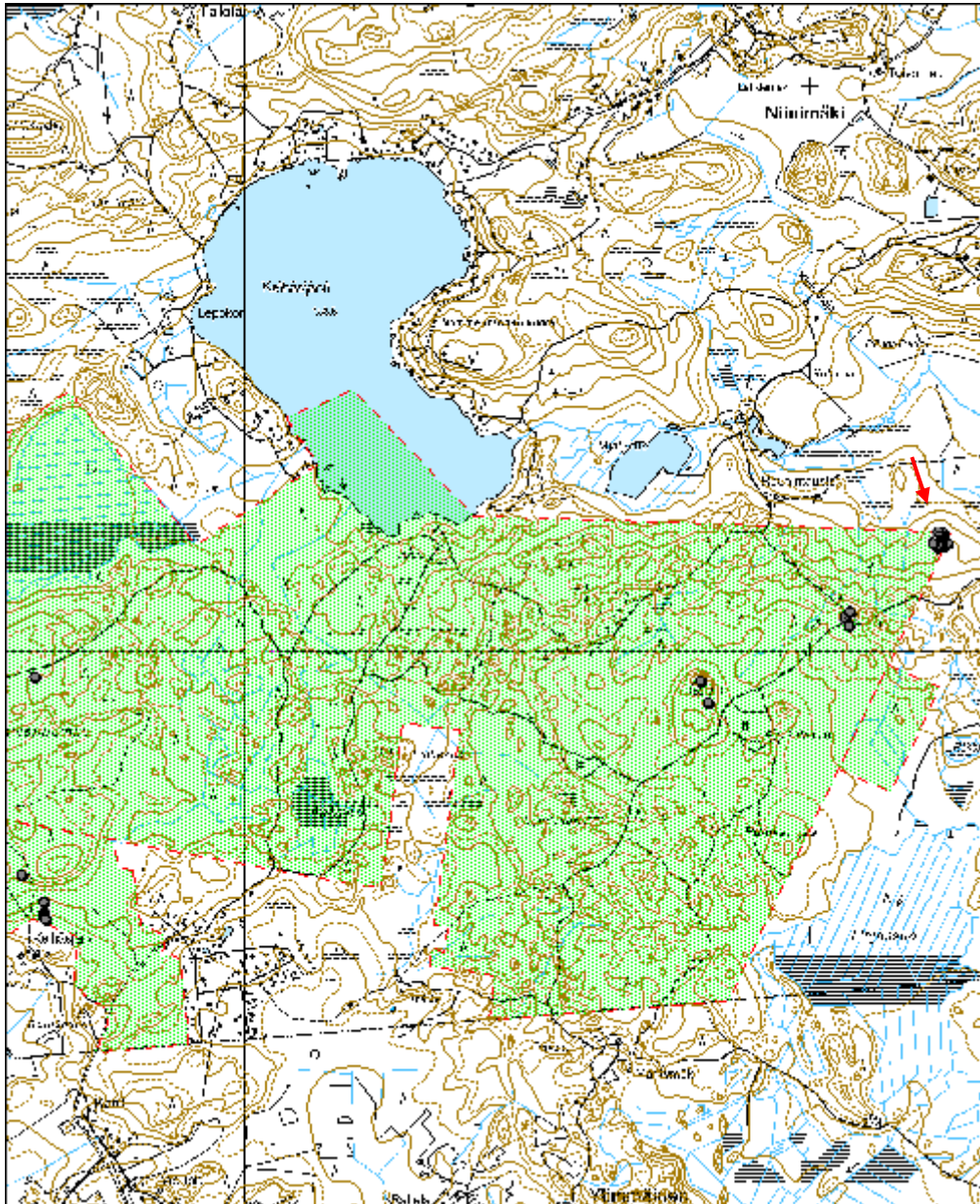
Kuva: Maakiven päälle kasattu kiviröykkiö alueen eteläosassa. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kuva: Alueen pohjoisreunassa sijaitseva kiviaita. Itäkoillisesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6720396, Y 3362453, Z 115	Mittakaava:	1:20000

Mäkelä metsänvartijatorppa jäännösMH-tunnus:
153339

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6720113, Y 3362126, Z 135	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty vuoden 1914 metsätaloukartaan ja löytyi sen perusteella inventoinnissa 1.11.2012.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on metsäteiden risteysalue. Maaperä on varsin kivistä ja kumpareista. Kohteen itäpuolella on suomaista kosteaa aluetta, jossa virtaa oja. Alueen puusto on vaihtelevan kokoista sekametsää ja taimikkoa.

Kohteen kuvaus

Kohteessa havaittiin neljä erillistä rakennetta.

Ilmeinen päarakennuksen jäännös sijaitsee risteysalueen länsipuolisella kumpareella vanhan ison puuston alla. Se sijaitsee noin viisi metriä tiestä länteen. Kyseessä on kiviperustus, joka on tehty lohkoituista ja luonnonkivistä ja on sammalen sekä ison puuston peittämä. Perustuksen sisällä kasvaa arviolta 80 vuotiaita mäntyjä. Perustuksen koko on noin 6 x 18 metriä, sen leveys vaihtelee 0,5-1 metrin välillä, korkeus on noin puoli metriä. Perustuksen sisäosa on kumpuileva ja vaikuttaa siltä, että sen molemmissa päissä on tulisijan jäännökset, jotka erottuvat korkeahkoina kumpareina, joissa on sammalen alla tiilimurskaa.

Päarakennuksen perustuksesta lounaaseen sijaitsee kumpareen eteläreunassa tien vieressä lyhyt kiviainan pätkä, jonka pituus on noin kuusi metriä, leveys noin 0,6 ja korkeus noin 0,4 metriä.

Tien toisella puolella etelässä on ison luonnonkivistä tehdyn kiukaan jäännös toisen kumpareen laella. Se erottuu tielle selvästi. Jäännös on noin 10 metriä tiestä kuusten alla. Sammalen peittämän neliskanttisen kiukaanjäännöksen mitat ovat noin 2,5 x 2,5 metriä ja korkeus noin 1,3 metriä. Kyseessä lienee saunan tai riihen kiukaan jäännös.

Päarakennuksen koillispuolella, tien toisella puolella on hieman hajanainen kiviperustus. Se on rakenteeltaan osin tiivis kivistä kylmämuurattu, osin harvaan asetelluista kivistä tehty ja osin sortunut. Perustuksen koko on noin 5 x 7 metriä.

Perustuksen kaakkoisnurkka erottuu selkeimmin. Perustus sijaitsee noin seitsemän metriä tiestä koilliseen kivisessä ja heinäisessä rinteessä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu aluemaisesti näkyvien rakenteiden mukaan. Rajatulla alueella saattaa olla muitakin rakenteita, jotka jäivät inventoinnissa havaitsematta, sillä alue on melko heinäistä ja paikoin ryteikköistä.

Tulkinta

Kyseessä on alle sata vuotta sitten autioituneen Mäkelän metsänvartijatorpan pihapiiri ja siihen liittyvät rakenteet.

Lisätietoja

10 -osainen kartta Lopen hoitoalueesta, Nummelan, Kiljanvaaran ja Keihäsjärven kruununpuistot Nurmijärven ja Lopen pitäjissä, VII ja VIII vartiopiiri, täydennetty metsänhoidon tarkastuksessa vuonna 1914, Karl Moring. Kansallisarkisto, Metsähallituksen kokoelmat.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

Kuva: Metsänvartijan torpan päärakennuksen kivijalka sijaitsee tien reunassa näkyvässä metsikössä. Etelästä. Jouni Taivainen

Kuva: Metsänvartijatorpan päärakennuksen eteläkulman peruskiveystä. Kaakosta. Jouni Taivainen.

Päärakennuksen koillispuolella, tien koillispuolella, sijaitseva hajanainen kiviperustus. Etelästä. Jouni Taivainen.

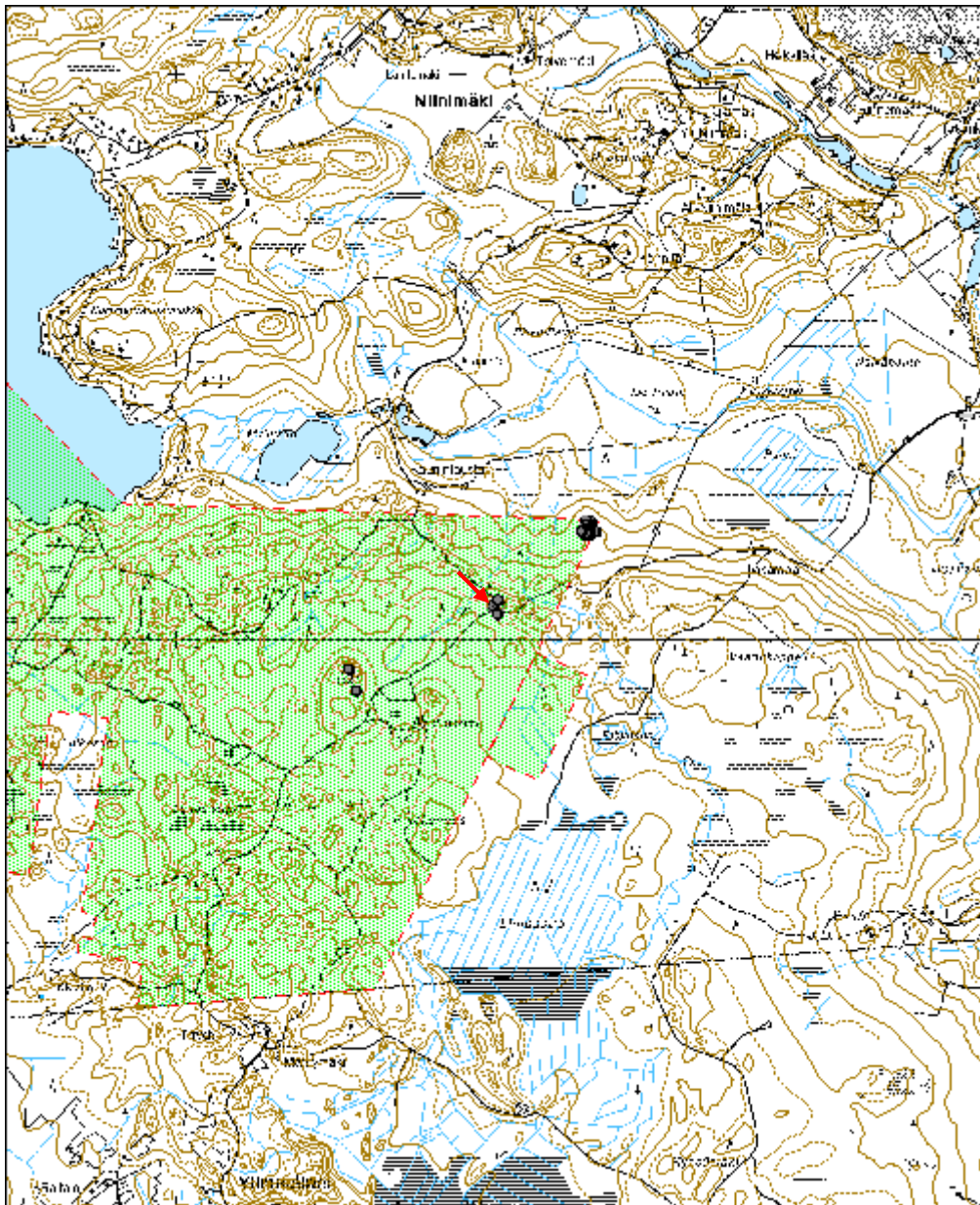
Kuva: Torpan päärakennuksen eteläpuolella, tien eteläpuolella, sijaitsevalla kumpareella on kivinen tulisijan jäännös. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Lähikuva kumpareella sijaitsevasta kivisestä tulisijan jäännöksestä. Pohjoisesta.
Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6720113, Y 3362126, Z 135	Mittakaava:	1:20000

Paskalampi 1 kolmiomittaustorni jäännösMH-tunnus:
153375

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	433 Loppi
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6719893, Y 3361607, Z 152	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty peruskarttaan ja tarkastettiin inventoinnissa 1.11.2012.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on Keihäsjärven alueen korkein kohta, mäen laki. Alueella kasvaa mäntyä ja kuusta.

Kohteen kuvaus

Paikalla erottuu kaatuneen kolmiomittaustornin lahonneita jätteitä ja metalliosia.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pistemäisesti.

Tulkinta

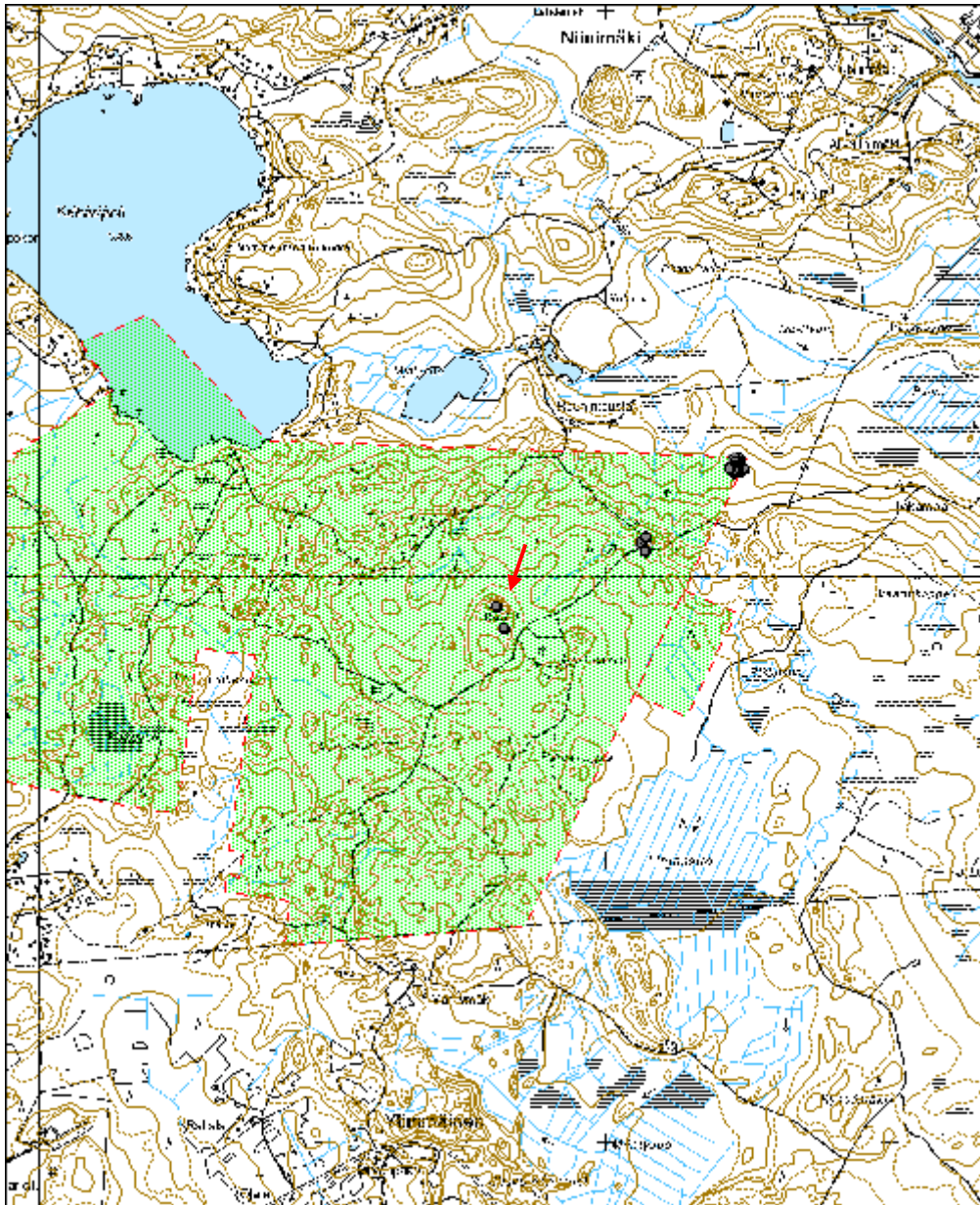
Kyseessä on vanhan kolmiomittaustornin jäännökset.

Lisätietoja***Tarkastukset***

Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 1.11.2012   Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	99 Ei suojeluarvoa	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	99 Ei suojeluarvoa
		Selitys:	

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		
Selitys:			
Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6719893, Y 3361607, Z 152	Mittakaava:	1:20000

Päivärinte hautaröykkiö	MH-tunnus: 155772

Kohdetyyppi:	3 Hautapaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7112 Pronssikausi	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	12		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	9 Muu tuottamistapa
Koordinaatit:	X 6676963, Y 3247254, Z 15	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin nimellä Päivärinte hautaröykkiöt. Mjrekno 1000014662. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kyseessä on kallion lakialue, jolla kasvaa harvakseltaan mäntyjä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Muinaisjäännösrekisterin mukaan "alueella on kaksitoista röykkiötä. Ne sijaitsevat Skinnarvikin sotilasalueella, päätieltä noin kilometrin länteen, mäkialueen länsirinteellä olevalla kallioterassilla. Röykkiöt ovat noin 60x50 m laajalla alueella. Paikalla on kolme näyttävää isoa röykkiötä sekä useampia matalia kivilatomuksia. Yksi latomuksista muistuttaa laivalatomusta".
Inventoinnissa 31.10.2012 kohde tarkastettiin ja se näytti hyväkuntoiselta. Röykkiötä havaittiin kuitenkin vain seitsemän kappaletta, vaikka niitä muinaisjäännösrekisterin mukaan on alueella 12. Havaittujen seitsemän röykkiön lisäksi alueella on myös hajanaisia kivikoita, jotka on saatettu tulkita röykkiöiksi aiemmin ja jotka saattavat olla joskus muinoin hajotettujen röykkiöiden pohjia.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu aluemaisesti muinaisjäännösrekisterissä esitetyn rajauksen mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Pronssikautisia hautaröykkiötä.
<i>Lisätietoja</i>

TarkastuksetTila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

1000014662

Kunto: 1 Hyvä**Olotila:** 2 Ei käytössä**Arvotus:**

2 Esitys mj-luokka I

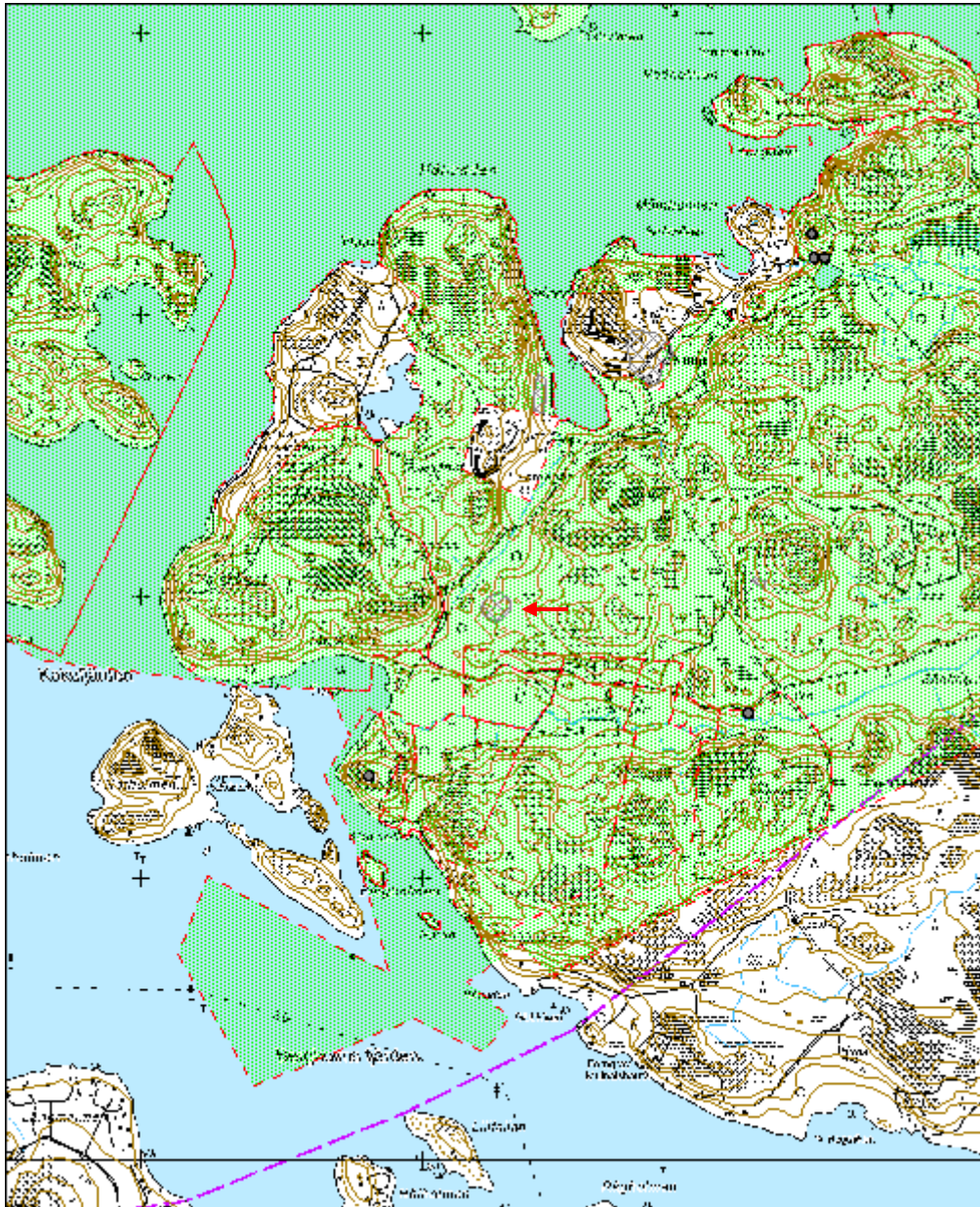
**Kohteen
suojelu:** 1 Muinaisjäännösrekisteri I**Selitys:****Selitys:****Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

Selitys:

Kuva: Yksi alueen isoimmista röykkiöistä. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	3 Hautapaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6676963, Y 3247254, Z 15	Mittakaava:	1:20000

Skinnarvik historiallinen kylätonttiMH-tunnus:
155756

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	996 Senaatti-kiinteistöt
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6677843, Y 3247798, Z 10	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde löytyi inventoinnissa 31.10.2012. Skinnarvikissa on ollut yksi talo keskiajalla, joka mainitaan nimellä Sinnaruick 1540 ja Skynnarwik 1550 (Suistoranta ja Asplund 1999, s. 34). Skinnarvikin vanhimmassa kartassa vuodelta 1699 asutus on sijainnut 1990 -luvulla poltetun kartanon kohdalla. Oppaana toimi Susanna Kunnari.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on ympäristöstään voimakkaasti kohoavan mäen eteläosa, joka on suureksi osaksi puistomaisena nurmialueena puineen ja pensaineen. Alueen eteläreunassa on vanha hyväkuntoinen kivinavetta. Yläosastaan mäki muuttuu kallioksi. Mäen etelä-, itä ja länsipuolella on nurmialuetta, joka on vanhaa peltoa.

Kivinavetta on nykyisin puolustusvoimien käytössä.

Kohteen kuvaus

1990 -luvulla poltetun Skinnarvikin kartanon paikalla on metallinen muistolaatta, jossa on kartanon kuva ja teksti "Skinnarvikin kartano 1878-1994". Muistomerkki sijaitsee muinaisjäännösalueen keskellä olevassa kalliopaljastumassa, jossa on vielä jäljellä pieniä tiilestä muurattuja pätkiä, jotka ovat kuuluneet viimeisimpään kartanorakennukseen. Nurmialueen pohjoispuolella, kallion päällä, on selkeästi erottuva toisen rakennuksen kiviperustus, jonka korkeus alarinteen puolella on noin 1-1,5 metriä ja muuten kooltaan 8 x 10 m. Se on kylmämuurattu lohkotuista ja luonnonkivistä. Perustuksen sisällä on kaksi tulisijan jäännöstä, jotka sijaitsevat melko keskellä perustusta. Perustus näkyy edelleen peruskartassa rakennuksena.

Mäkialueella saattaa olla muitakin rakennuksen jäännöksiä, mutta niitä ei inventoinnissa kartoitettu sen tarkemmin. Säilynyttä vanhaa rakennuskantaa edustaa alueen eteläreunassa sijaitseva kivinavetta.

Kohteen rajaus

Kohde on rajautuu inventoinnissa tehtyjen maastohavaintojen, topografian ja vuoden 1699 kartan perusteella. Kohde sijoittuu pääosin Senaatti-kiinteistöjen maalle, mutta on kaakoisosastaan myös metsätalouden hallinnoimalla maalla.

Tulkinta

Kyseessä on keskiaikaisen Skinnarvikin kylän tonttialue, joka on nykyisin autio. Varsinainen tonttialue on säästynyt voimakkaalta rakentamiselta ja todennäköisesti alueella on maanalaisia säilyneitä kerrostumia, joista vanhimmat voivat olla jopa keskiaikaisia.

Lisätietoja

Suistoranta Kari ja Asplun Henrik 1997. Kemiön suurpitäjän historia I. Skinnarvik. Tiluskartta selityksineen. Johan Wettervik 1699.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:

Kunto: 2 Keskinertainen

Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

Selitys:

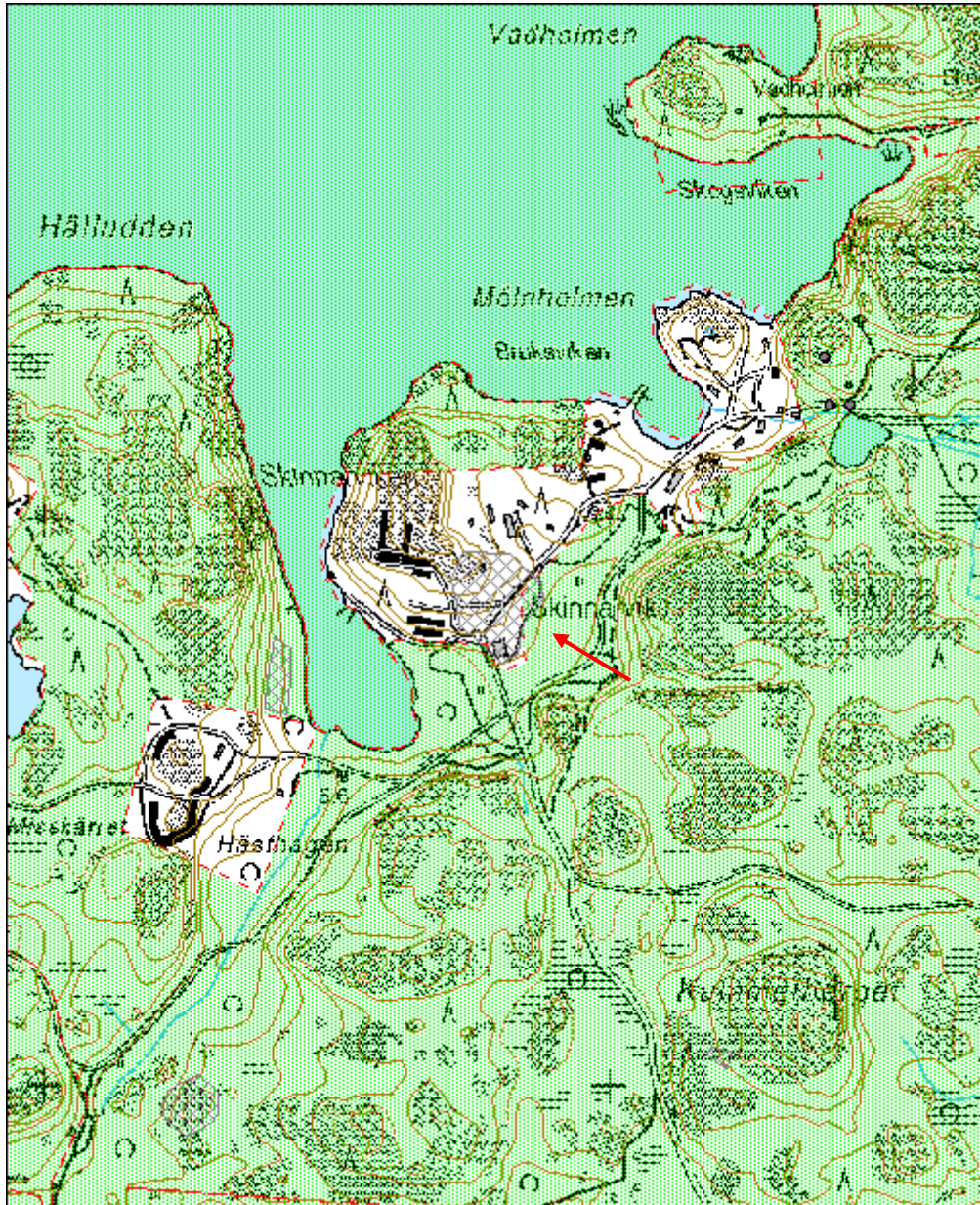
Kuva: Kylätontti on sijainnut kuvan keskellä näkyvän mäen eteläosassa. Kartano on sijainnut Suomen lipun kohdalla. Etualalla vanhoista rakennuksista säilynyt kivenavetta. Etelästä. Jouni Taivainen

Kuva: Ote Skinnarvikin tiluskartasta vuodelta 1699. Asutus sijaitsee samalla paikalla kuin viimeisin 1990- luvulla poltettu kartanorakennus.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677843, Y 3247798, Z 10	Mittakaava:	1:10000

29852 Råudden kivikautinen asuinpaikkaMH-tunnus:
154347

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	620 Etelä-Suomen luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6677616, Y 3250419, Z 35	Löydöt:	38015

Taustatiedot

Kohde on tunnettu muinaisjäännöskohde, mj-rekisterissä nro 1000014670. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012. Kohde sijaitsee osittain luontopalvelujen, osittain metsätalouden maalla. Oppaana toimi Susanna Kunnari.

Muinaisjäännösrekisterissä kohteesta on mainittu seuraavaa: Asuinpaikka sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueella Lemnästräsket -järven etelärannalla, kallioiden metsäharjanteen länsireunalla Joulupukintien itäpuolella ja Råuddenintien molemmin puolin. Löytöalue on kalliokukkulan juurella hiekkarinteellä. Löydöt ovat tie- ja ojaleikkauksista. Löydöt ovat mm. hiotun kiviesineen kappale, saviastian paloja, kvartsiesineitä ja -iskoksia (KM 38015). Järven puoleisella rinteellä, todennäköisellä asuinpaikka-alueella on kaksi syväkköä kuoppaa rinnakkain. Pohjoisin on halkaisijaltaan seitsemän metriä. Toinen on pitkulainen, kaksiosainen ja 11 metriä pitkä.

Ympäristön kuvaus

Alueella kasvaa havuvaltaista metsää, maaperä ojaleikkauksissa on hiekkaa ja melko kivetöntä. Hiekka-alueiden yläpuolelle kohoavat kalliopaljastumat.

Kohteen kuvaus

Ks. Taustatiedot.

Tarkastuksessa havaittiin ojaleikkauksissa kvartsi-iskoksia, mutta niitä ei otettu talteen vaan ne jätettiin paikoilleen. Aivan alueen luoteispäässä havaittiin lisäksi metsämaastossa kvartsi-iskos kaatuneen puun juurakossa sekä luoteispäähän tehdyn tien hiekkapaljastumassa useita iskoksia.

Taustatiedoissa mainittujen kahden syväkkön kuopan lisäksi ko. alueella on muitakin kuoppia lähekkäin toisiaan ja lähellä edellä mainittuja. Ne vaikuttavat resenteiltä, joskin sammaloituneilta hiekanottomontuilta, mutta ilman tarkempia tutkimuksia niistä ei voi varmuudella sanoa, kuuluvatko ne kivikautisen asuinpaikkakerrostuman aikaan.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu muinaisjäännösrekisterin rajauksen mukaan. Maastohavainnot tukevat rajausta.

Tulkinta

Kivikautinen asuinpaikka.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

2012

Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

**Viranomais-
rekisterinro:**

1000014670

Kunto: 2 Keskinertainen

Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojelu:** 2 Muinaisjäännösrekisteri II

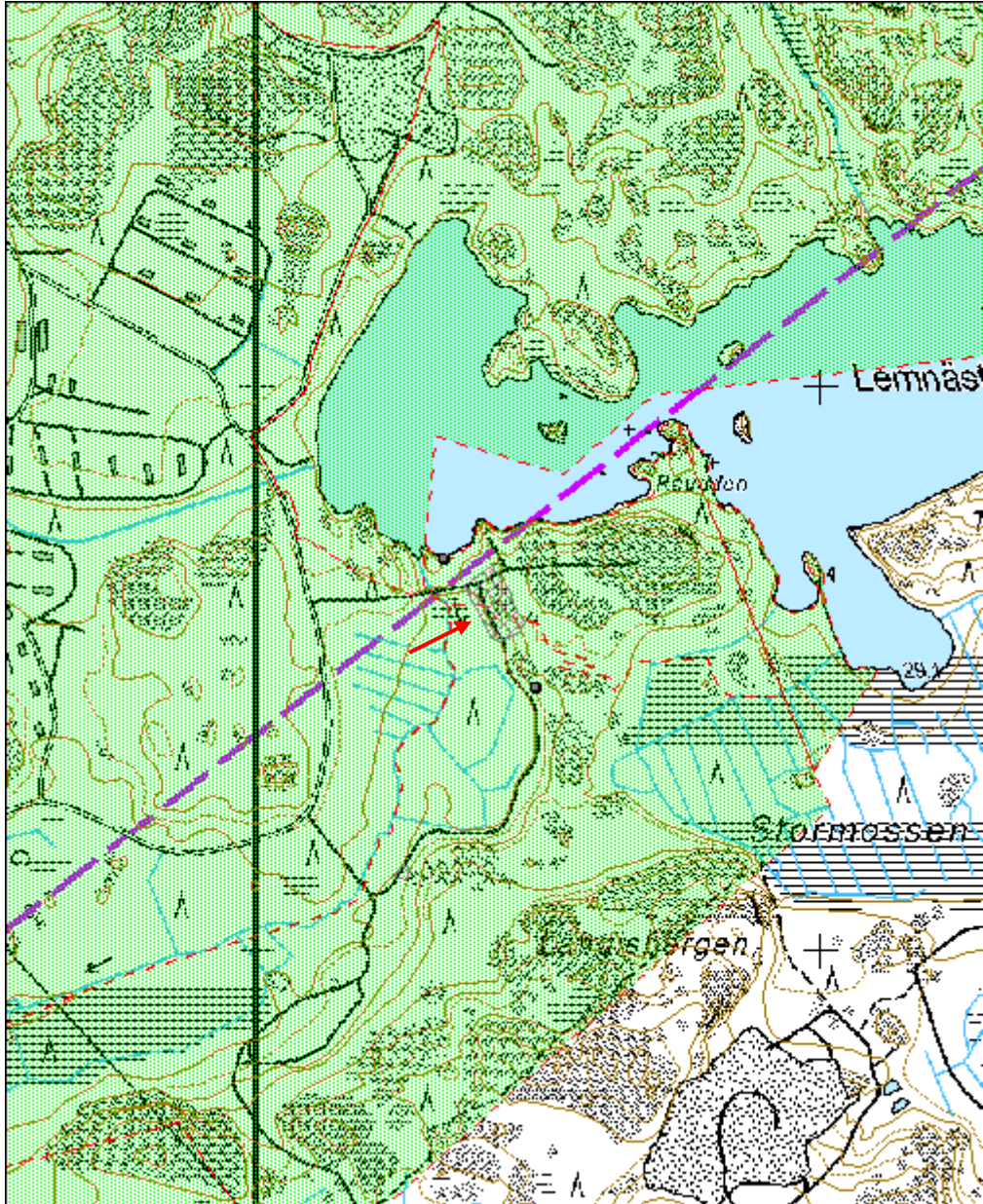
Selitys:

Selitys:

Kuva: Asuinpaikka sijaitsee molemmin puolin tietä. Ojaleikkauksissa näkyy Kvartsi-iskoksia. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677616, Y 3250419, Z 35	Mittakaava:	1:10000

Räudden 4 miilumaja jäännös	MH-tunnus: 156239

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6677469, Y 3250491, Z 33	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 13.11.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee loivassa länsirinteessä noin viisi metriä tienreunasta. Puustona on mäntyä ja kuusta.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on ojien ympäröimä vallimainen rakenne, joka on muodoltaan U ja avautuu etelään. Kooltaan vallirakenne on noin 3 x 3 metriä ja korkeudeltaan noin puoli metriä. Rakenteen pohjoispäässä on ryssänuunia muistuttava kiviliesi. Rakenne ja ojat ovat sammalen peitossa, lisäksi se päällä kasvaa mäntyjä ja kuusia. Kohteesta noin viisi metriä etelään sijaitsee kohde Räudden 3, hiilimiilu.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienee yli sata vuotta vanhan miilumajan jäännös, joka liittyy kohteeseen Räudden 3.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspv: 13.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä

Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Selitys:

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

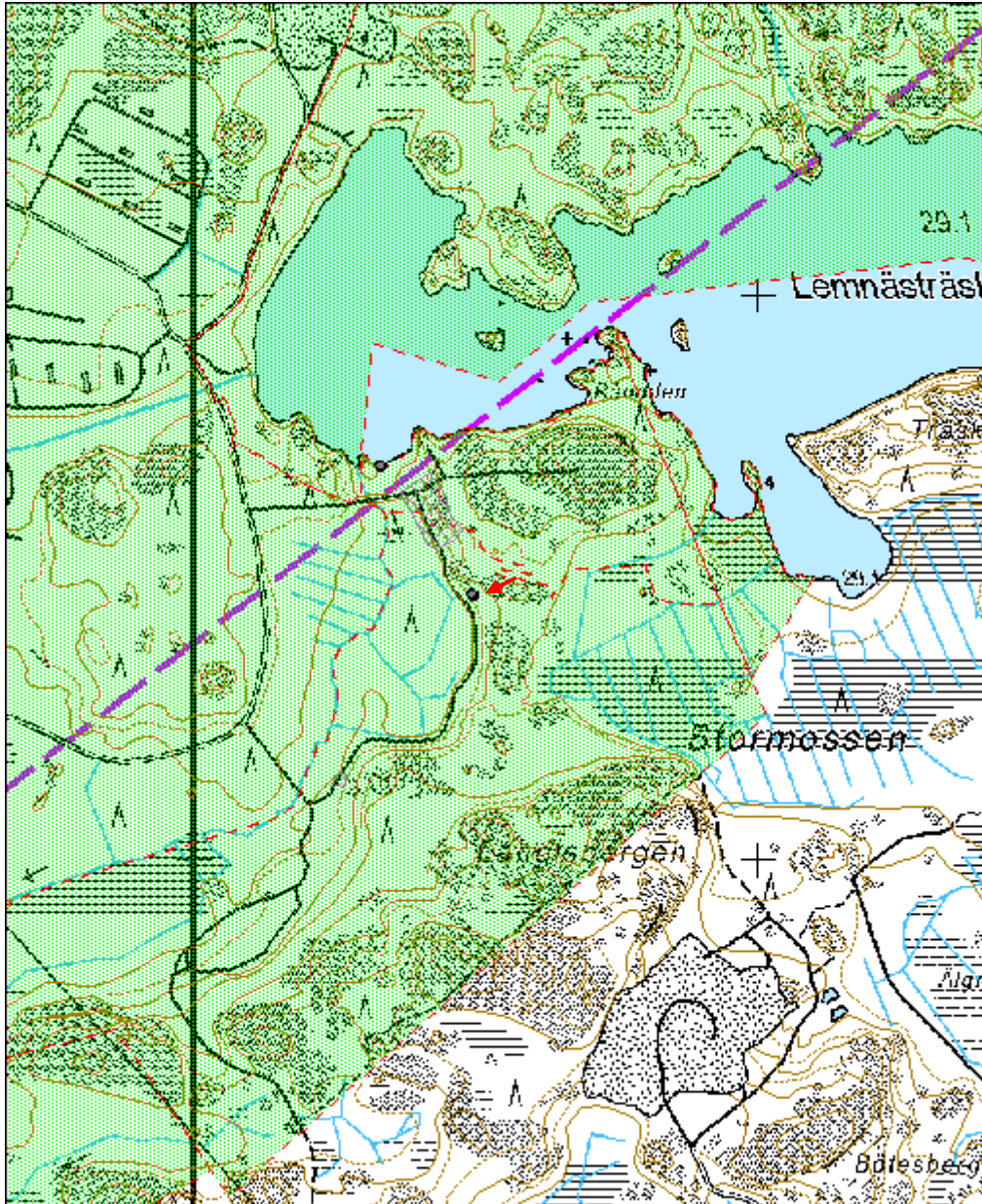
Miilumajan jäännös valleineen ja kivisine tulisijan jäännöksineen. Matala ojanne erottuu rakenteen ympärillä. Koillisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Miilumajan jäännös etualalla, taustalla hiilimiilun jäännös (Råudden 3). Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	2 Asuinpaikat?	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677469, Y 3250491, Z 33	Mittakaava:	1:10000

Råudden 3 hiilimiilu	MH-tunnus: 156238

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6677467, Y 3250493, Z 33	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 13.11.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee aivan tien reunassa, loivassa länsirinteessä. Puustona mäntyä ja kuusta.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on tasalakinen kumpare, jonka korkeus on noin puoli metriä ja halkaksija noin 11 metriä. Kumpareta ympäröi matala maatonut ojanne. Kumpareen päällä kasvaa kuusia, joista yhteen tehtiin ikäkairaus. Puu on iältään noin 70 vuotta. Kumpareen tienpuoleinen reuna on osittain rikkoutunut tieleikkauksessa ja siinä näkyy vahva nokimaakerros. Kohteesta noin viisi metriä pohjoiseen sijaitsee Råudden 4 miilumaja jäännös.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on hiilimiilun jäännös, jonka ikä lienee yli sata vuotta.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>		
Tila: 3 Toteutettu 2012	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi:
Tarkastuspvm: 13.11.2012 Tarkastaja: J. Taivainen		
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012		

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeuarvo
		Selitys:	

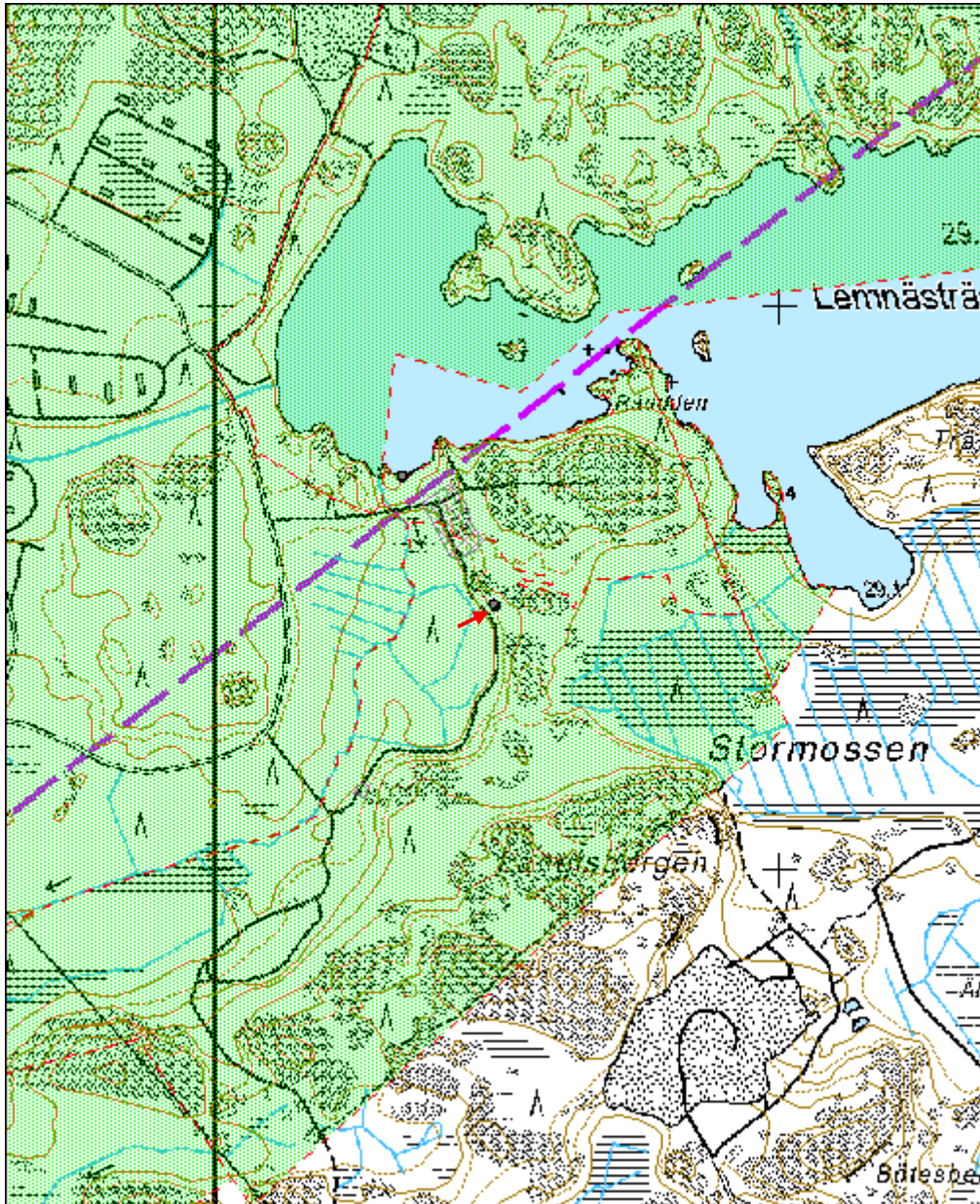
Kuva: Miilun tienpuoleinen reuna on osittain tuhoutunut ojaleikkauksessa. Eero Kakkuri miilun ääressä. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kuva: Etualalla miilumajan jäännös (Råudden 4) taustalla Eero Kakkuri ottaa Ikäkairausnäytettä miilukummun päällä kasvavasta männystä. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677467, Y 3250493, Z 33	Mittakaava:	1:10000

Räudden 2 kivikautinen asuinpaikkaMH-tunnus:
154350

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6677140, Y 3250256, Z 31	Löydöt:	38858

Taustatiedot

Kohde on tunnettu kivikautinen asuinpaikka, muinaisjäännösrekisterin nro 1000019363 ja se tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.

Muinaisjäännösrekisterissä kohteesta mainitaan seuraavasti:

Asuinpaikka sijaitsee havupuuta kasvavalla metsäalueella ja sen ylitse kulkee Joulupukintie. Maanpinta asuinpaikan kohdalla on melko tasaista. Paikalta on löytynyt kivikautisia asuinpaikkalöytöjä (mm. saviastian paloja, kvartsi-iskoksia, KM 38858:1-3) tien ojaleikkauksista molemmin puolin. Maaperä paikalla on melko karkeaa hiekkaa. Selvästi asumisen likaamia maakerroksia ei vuoden 2011 inventoinnissa havaittu.

Ympäristön kuvaus

Ks. Taustatiedot.

Kohteen kuvaus

Inventoinnissa 31.10.2012 havaittiin tien kaakonpuoleisessa leikkauksessa kvartsi-iskoksia, kivilaji-iskos sekä kaksi palanutta kiveä, mutta ne jätettiin paikalleen koskemattomina. Kaakkoispuolella tie rajautuu ojaleikkauksen jälkeen kallioksi, mutta luoteispuolella on tasaista kuusimetsää, jossa ei kuitenkaan havaittu mitään maanpinnalle näkyviä rakenteita. Sijaintikorkeutensa ja tieleikkauksesta aiemmassa inventoinnissa tehtyjen löytöjen perusteella asuinpaikka-alue todennäköisesti jatkuu kuitenkin tähän suuntaan ja löytöjä/rakenteita saattaa maan alla olla. Ks. myös taustatiedot.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu aluemaisesti tien pituussuunnassa tehtyjen löytöhavaintojen perusteella sekä metsän puolelle topografian perusteella. Kaakkoispuolelle aluetta rajaa kallio ja luoteessa laskeva maaperä.

Tulkinta

Kivikautinen pienialainen asuinpaikka.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomaisrekisterinro:	1000019363	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II
		Selitys:	

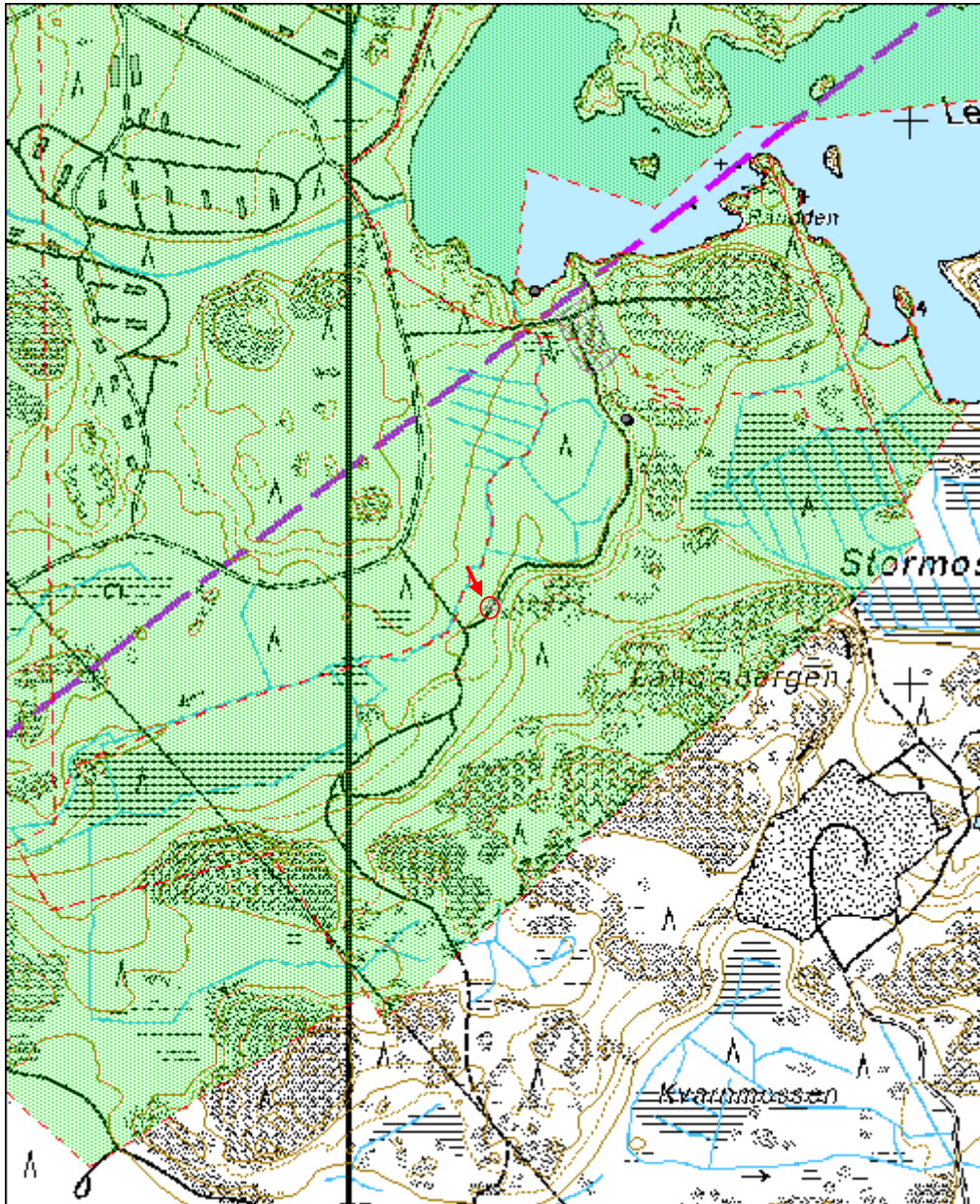
Ympäristön suojele:	0 Ei määritelty

Selitys:	

Kuva: Asuinpaikka kuvan keskellä. Kvartsi-iskokset, kivilaji-iskos ja palaneet kivet ovat vasemman puoleisessa ojaleikkauksessa. Aiemmin löytöjä on tullut myös oikean puoleisesta tieleikkauksesta, joten asuinpaikka saattaa jatkua oikealla metsän puolelle. Koillisesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677140, Y 3250256, Z 31	Mittakaava:	1:10000

Skinnarvik pelto jäännös	MH-tunnus: 155767

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6677723, Y 3247411, Z 7	Löydöt:	

Taustatiedot

Skinnarvikin tiluskarttaan vuodelta 1699 on merkitty kyseiselle alueelle pelto. Alue käytiin tarkastamassa inventoinnissa 31.10.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.

Ympäristön kuvaus

Kyseessä on pääasiassa vanhaa kuusimetsää kasvava rinne, joka viettää itään kohti Skinnarvikeniä.

Kohteen kuvaus

Inventoinnissa havaittiin, että vanha vuoden 1699 karttaan merkitty peltoalue erottuu maastossa tasaisena kohti rantaa viettävänä alueena. Rannan puolella pellon reuna erottuu hyvin jyrkkänä reunaterassinä. Ylärinteen puolella kulkee matala niskaojan jäännös. Varsinaisella peltoalueella ei havaittu raivausröykkiöitä.

Kohteen rajaus

Kohde rajattiin maastohavaintojen ja vuoden 1699 kartan perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on Skinnarvikin vanhimmassa kartassa näkyvä erillinen peltoalue, joka peräisin ainakin 1600 -luvulta. Myöhemmin alue on jäänyt pois viljelyksestä, ilmeisesti joskus 1900 -luvun alkupuoliskolla.

Lisätietoja

Skinnarvik. Tiluskartta selityksineen. Johan Wettervik 1699.

Tarkastukset

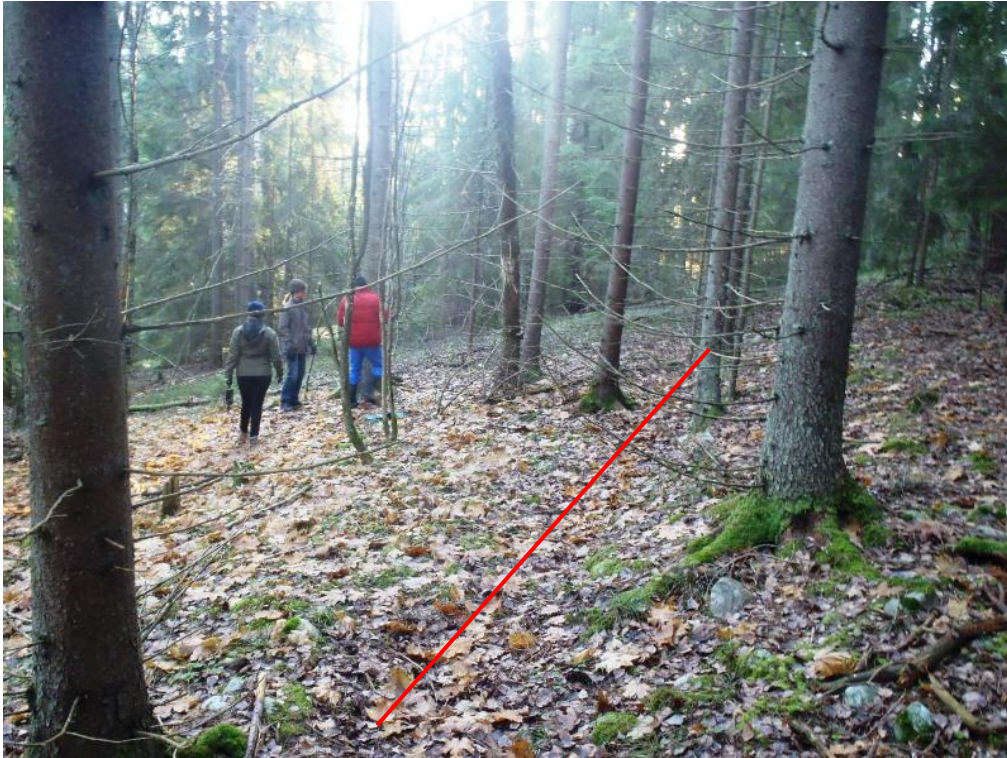
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012

Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Vanhan peltoalueen länsiosassa ylärinteessä erottuu heikosti niskaojan jäännös. Peltoalue on sijainnut sen vasemmalla puolella, eli meren puolella. Pohjoisesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Peltoalueen erottaa meren rannasta jyrkkä terassimuodostuma. Oikealla peltoalue, vasemmalla meri. Pohjoisesta. Jouni Taivainen

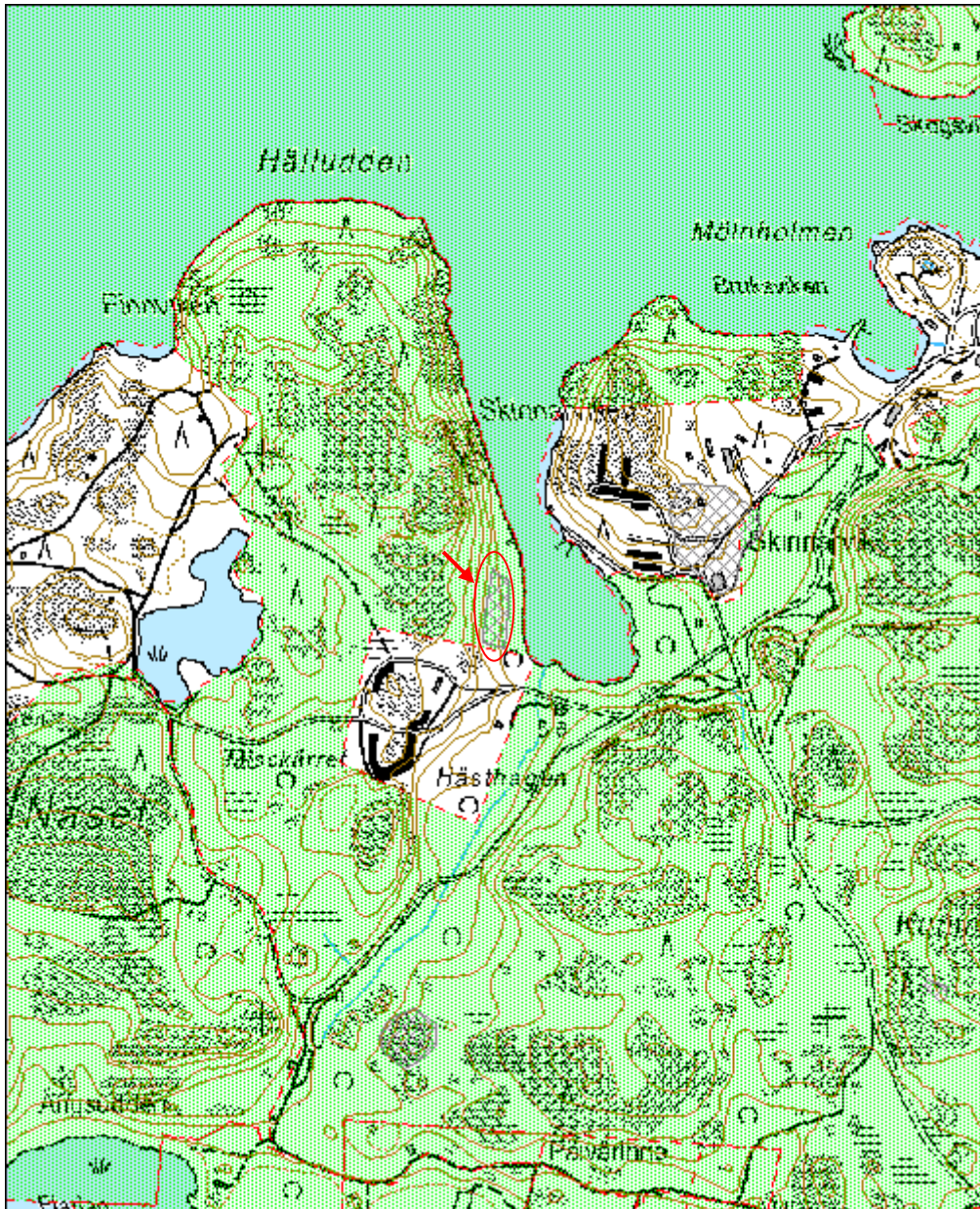

Vanha peltoalue näkyy vuoden 1699 kartassa Skinnarvikin lahden rannassa.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677723, Y 3247411, Z 7	Mittakaava:	1:10000

Kummelberget kuoppa	MH-tunnus: 156218

Kohdetyyppi:	10 Valmistuspaikat/työpaikat?	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	4		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	8 Digitointi, mk <1:20000
Koordinaatit:	X 6677047, Y 3248192, Z 40	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin mahdollisena muinaisjäännöskohteena. Mjreknro 1000015328. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Skinnarvikin päätien itäpuolella olevan Kummelberget -nimisen kalliokukkulun lounaisrinteellä, noin 110 m koilliseen tien reunassa olevasta varastorakennuksesta mäntyä kasvavassa kalliomaastossa.

Kohteen kuvaus

Rekisteritietojen mukaan: "Rinteen puolivälissä on kallioon louhittu nurmettunut kuoppa ja sen pohjois-luoteispuolella on toinen pienempi kuoppa. Ensin mainitun kuopan lounaispuolella on mahdollisen asumuksen pohja. Paikalla on merkkejä kvartsin louhinnasta.

Inventoinnissa löydettiin mainittujen kahden kuopan lisäksi yksi uusi kuoppa. Mainittua mahdollista asumuksen pohjaa ei havaittu. Löydetty uusi kuoppa sijaitsee isoimmasta kuopasta noin 25-30 metriä luoteeseen.

Kuoppien mitat ovat:

Iso kuoppa, muodoltaan soikea, halkaisija 4 x 6 metriä, syvyys 1,5 metriä. Kuopan pohjalla oli inventointihetkellä vettä. Kuoppaa reunustaa osittain louhoksesta syntynyt valli.

Pieni kuoppa, edellisestä noin 20 metriä pohjoiseen, neliskanttinen, kooltaan 1 x 2 metriä, vettä täynnä.

Pieni kuoppa, isosta kuopasta noin 25-30 metriä luoteeseen, neliskanttinen, mitoiltaan 1,5 x 2,5 metriä, syvyydeltään 0,5 metriä.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu aluemaisesti havaittujen kuoppien mukaan.

Tulkinta

Paikka voi liittyä 1800-luvun lasitehtaan aikakauteen, mutta voi olla vanhempaakin perua. Alueella on kivikautisia asuinpaikkoja."

Kyseessä lienevät pienet louhoskuopat. Niiden ajoitus jää avoimeksi.

Lisätietoja

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu
2012

Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus

Tarkastusvuosi:

Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen

Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 1 Hyvä

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Selitys:

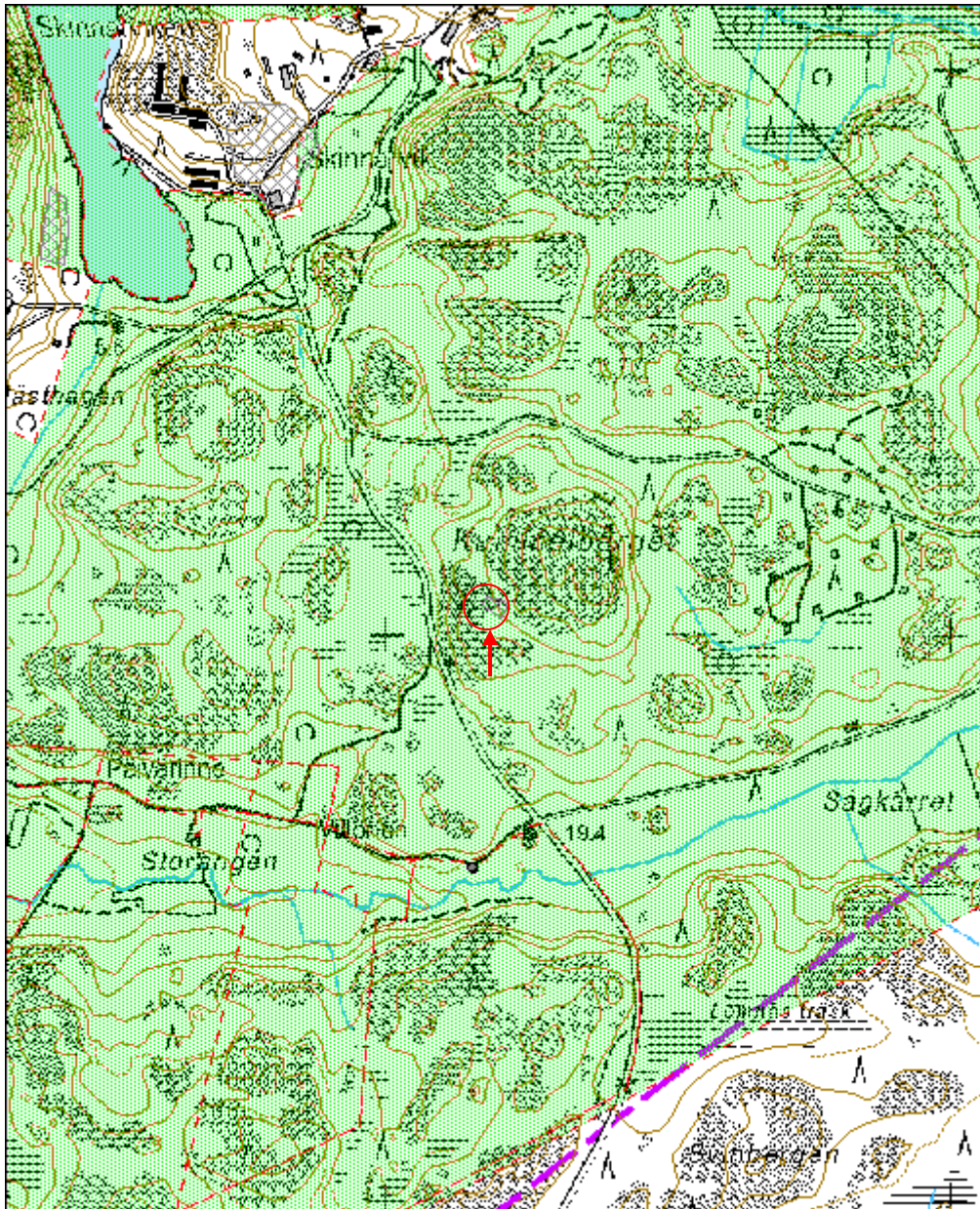
Selitys:

Kuva: Suurin kuoppa. Lounaasta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	10 Valmistuspaikat/työpaikat?	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6677047, Y 3248192, Z 40	Mittakaava:	1:10000

Skinnarvik rukoushuone kivijalka	MH-tunnus: 156235

Kohdetyyppi:	7 Kulttipaikat	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6678285, Y 3248376, Z 27	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi Susanna Kunnarin opastamana ja tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee Skogsviken -nimisen merenlahden etelärannassa kohoavan korkean kallion lounaisrinteessä lakialueen alapuolisella tasanteella. Kallion korkein osa on avokalliota ja sinne on pystytetty iso risti. Kohde sen sijaan on männikön peitossa.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on lohkokivistä tehty yksinkertainen etelä-pohjoissuuntainen kiviperustus, jossa on lisäksi betoninen porrasuloke etelässä ja idässä. Perustuksen koko on noin 8 x 15 metriä.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu perustuksen näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä on Skinnarvikin rukoushuoneen perustukset. Rukoushuone rakennettiin noin vuonna 1890. Rukoushuone purettiin talvella 1937-38 ja siirrettiin Tammisaareen, jossa se on nykyisin lähetyskirkkona osoitteessa Koivuniemenkatu 11. (R. Berndes, s. 22)
<i>Lisätietoja</i>
Rainer Berndes. Skinnarvikin lasitehdas. Lasipullojen puhalluksesta 1875, ikkunalasin puhallukseen 1934. Monistenippu.

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Kuva: Rukoushuoneen perustus sijaitsee männikön alla. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kuva: Rukoushuoneen betonista valetut eteläportaait. Etelästä. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	7 Kulttipaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6678285, Y 3248376, Z 27	Mittakaava:	1:10000

Mölnholmen kivijalka	MH-tunnus: 156237

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6678201, Y 3248385, Z 12	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde löytyi inventoinnissa 31.10.2012 Susanna Kunnarin opastamana.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Kohde sijaitsee Skinnarivikin lasitehdasalueen itäpuolella sijaitsevan puroon ja tien välissä. Puro tulee lammesta, jossa on kivinen pato.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Kyseessä on lohkotuista ja luonnonkivistä tehty perustus joka on muodoltaan U -mallinen ja aukeaa puroon päin. Kiviperustus on hyvin tehty ja kohoaa puroon pinnasta arviolta noin kolme metriä. Perustuksen mitat ovat noin 6-7 metriä x 9-10 metriä. Kohde näkyy peruskartassa rakennuksena.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu perustuksen näkyvien rakenteiden mukaan.
<i>Tulkinta</i>
Kyseessä lienee myllyn perustus.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi 2012

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

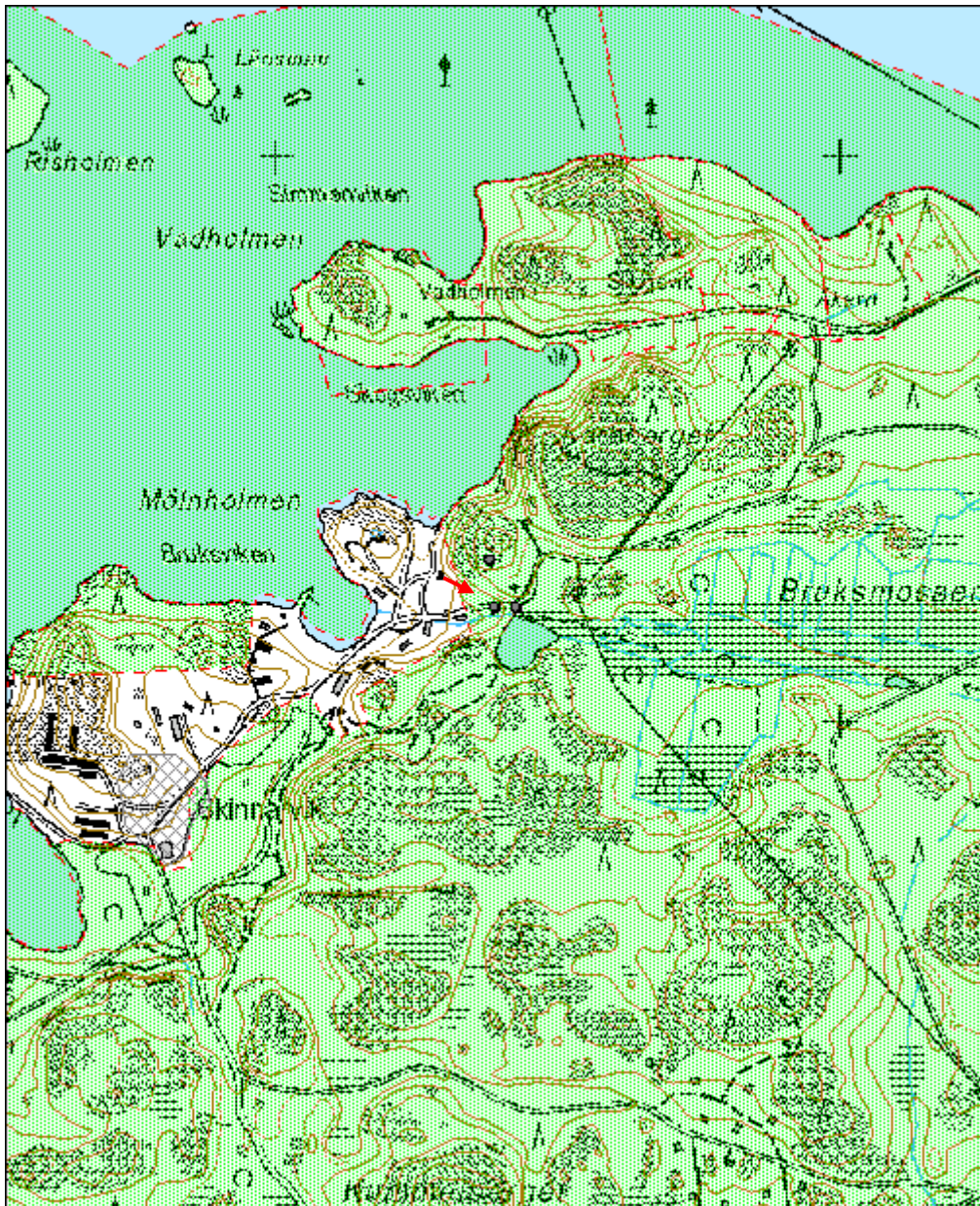
Kuva: Kivijalka puron varresta nähtynä. Lounaasta. Jouni Taivainen

Kuva: U-muotoisen kivijalan alajuoksun puoleinen osa purolle päin nähtynä. Luoteesta. Jouni Taivainen.

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6678201, Y 3248385, Z 12	Mittakaava:	1:10000

Skinnarvik pato	MH-tunnus: 155778

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	322 KEMIÖNSAARI
Lukumäärä:	1		

Koordinaattiselitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6678201, Y 3248422, Z 15	Löydöt:	

<i>Taustatiedot</i>
Kohde on merkitty muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena. Mjrekno on 1000015330. Kohde tarkastettiin inventoinnissa 31.10.2012. Oppaana toimi Susanna Kunnari.
<i>Ympäristön kuvaus</i>
Pato sijaitsee pienen lammen lasku-uoman suulla aivan tien vieressä.
<i>Kohteen kuvaus</i>
Muinaisjäännösrekisterin tietojen mukaan: "Pato sijaitsee Skinnarvikin sotilasalueen luoteisrannalla kulkevan maantien eteläpuolella, noin 20 m:n päässä tiestä"
Tarkastushetkellä pato vaikutti hyväkuntoiselta.
<i>Kohteen rajaus</i>
Kohde rajautuu padon näkyvien rakenteiden mukaisesti.
<i>Tulkinta</i>
Kohde liittyy Skinnarvikin lasitehtaan toiminta-aikaan 1875-1934.
<i>Lisätietoja</i>

<i>Tarkastukset</i>
Tila: 3 Toteutettu   Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus   Tarkastusvuosi: 2012
Tarkastuspvm: 31.10.2012 Tarkastaja: J. Taivainen
Kuvaus: KMO kulttuuriperintöinventointi

Viranomais- rekisterinro:	1000015330	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
Selitys:		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
		Selitys:	

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
Selitys:	

Kuva: Kivipato tieltä kuvattuna. Luoteesta. Jouni Taivainen

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6678201, Y 3248422, Z 15	Mittakaava:	1:10000

